

THORSTENS
VIIKINGS-SONS
SAGA
På
Gammal Göthska
Af ett
Åldrigt Manuscripto afskrefwen och
uthsatt på wårt nu wanlige språk
sampt medh några nödige an-
teckningar förbettrad
af
REGNI SVEONIÆ ANTIQVARIO
JACOBO J REENHIELM.



UPSALÆ
Excudit HENRICUS CURIO S.R.M. & Academiæ
Upsal. Bibliopola M DC LXXX.

Stormächtigeste Furste
Och
Herre
Her CARL

Sweriges Göthes och Wendes Konung och Arf-Furste/ Storfurste till Finnland / Hertig uti Skåne/ Estland/ Lifland/ Carelen / Bremen / Verden / Stetin/ Pommeren / Caßuben och Wenden / Furste till Rugen / Herre öfwer Ingermanland och Wißmar ; så och Phaltzgrefwe wid Rein i Bejern / till Gulich/ Clewe och Bergen Hertig

Min aldranådigaste Konung.

E. Ders Kongl. Maij.tt detta lilla wärket iag i största underdånighet framter ; icke af någon förtröstan till dhes wärde/ hwilket iag fast ringa kan holla / uthan af min underdånige

dåniste plickt och skyldighet / för dhen Kongl Nåden mig som offtast wederfaren åhr. Thår Eders Kogl. May.tt sådant i Nåder teckes upptaga / hafwer iag mig thår af underdånigst att hugna och att än framdeles winlåggia nå got mehr och bettre utharbetat i liuset framdraga. Eders Kongl. May.tt uthi Gudz thens högstes Nådigste beskydd till ett longt lijf och lyckeligit regimente befaller iag troligast och mig uthi Eders May.tts höga Kongl. Nåde underdånigast önskar

Eders Kongl. May.ts min
Alldranådigste Konungz

UPSALA
Anno 1680.

Underdånigste och troplicktigste
underſåthe
JACOB J. REENHIELM

Till dhen gunstige Låsaren



unstigaste Låsare upptag teckeligen deße få arken/ som iag til mitt K. Fädernäslandz tienst förfärdigat hafwer effter mitt ringa rådh och embne: hwilka dock uthi mörkret någon tijdh legat hafwa / och än liggiande blifwit / där icke höglärde Her. Professorn Olaus Rudbeck, dem med sin omkostnad därifrån förhulpit. Finnes häruthinnan något behageligit / bör och honom Her. Professorn tacken/ som dhet förfodrat till dagzliuset: Förnimmer iag att detta ringa hoos den rettsinnige och gunstige Låsaren något annqienämpt blifwer/ är iag skyldigast mera sådant framkomma låtha. Tryckfeel äre deße dhe swåresta hwilka hafwasig innrijtat uthi mitt ibland frånwarande Nb. dhe som mindre kunna finnas teckkes dhen gunstige Låsaren siälf bettra. Farwäl.

Nb. *In Textu Lege.*

Till aliquibus paginis sæpius occurrit quod unico l. scribendum est. Pag. 22. l. 2. *er Þeir* logdu ad lande ad Þeir. Ib. l. 23. Þ*icki*. Pag. 27. l. 9. *blutir*. Pag. 28. l. 29. *Konungsdotter af Ingiallda*. Pag. 31. l. 10. Þ*ott Ingialldr häfdi*. l. 23. *vadr Ing.*

In Notu Lege

Pag 22. l. 22. feri. Pag. 24 l. 19. cap. XVIII. Pag. 26. l. 28. 11. hac. Pag. 36. l. 23. dele vel. Pag. 39. l. 7. mantia l. 8: *μαντεία*. l. 25 proprie. Pag 58. l. 9. cap. 32. & 33. Pag. 78. l. 20. portare, pag. 98. l. 28. velt

CAP.

Sagan af Þorsteine Wijkings syne.

Cap. 1.

Þad er upphaf þessarar sögu, ad Loge hefur kongur heited; hañ ried fyri þvi landi er liggur i nordur af Norrege. Loge var stærre og sterkare enn adrer menn i þvi lande; og uar leingt nafn hans, og var hann kalladur Håloge. Af honum tok landid nafn, og var kallad Haloga land Loge var allra mãna frijdastr; bra hanum um afl og vaxt i ættlijna: þvi han var rijsa-kyns. Han atte þa konu er Glod hiet, dottr Gryms ur Grimsgordũ, nordan ur Jotnaheimum; er þa voru kallader fyri nordan i Jeluogum. Grymur var hinn meste berserkr. Han atte Alvoru systr Alfs hins gamla, Han ried fyri rijke þvi er liggur i millena tueggia;

Thorstens Wijkingzsons Saga.

Cap. I.

Thenne sagan hafwer sitt upphof af konung Loge; hwilken regierade therlandet som ligger norr ifrån Norreget. Loge war både större och starckare än andra menn der i landet; och blef ther före förlängt hans namn/och warr han kallader Haloge (thet är then höga Logen) Af honom fick sedan landet nampn/ och kallades Halogaland. Loge war myckit wacker/ och lijker sina förfäder i krafter och were, ty han war uthaf jätte släcte. Hans hustru heet Glöd och war hon Gryms dotter i Grymsgård/norrdan uthur ettehem; hwilket låg nordan för Jelmagar. Grymner war then största kiempe/ hän hadde till hustru Alwora/ Alfs thens gamblas syster Alf regierade thed rijket som ligger emellan twenne åar;

Þær toku nafnid af heñe og voru kallader Elfer: var ſu kollud Gautelfe er firi ſunnan var, vid land Gauta konungs, og ſkylde vid Gautland; En ſu var kollud Raumelfe er firi nordan var; og var hun kiend vid Raum konung, Þad er nu kallat Rauma Riki; en Þad eru kallader Alf heimar, er Alfur konungur ried fyri; en Þad folk er alt Alfa-kyns, ſem af hanum er kòmed: voru Þeir ofridare meñ enn adrer Þioder næſt Riſa folke. Alfur konungur atte Bringiorde dotter Raũs konungs af Rauma Riki: Hun var ſtor kona enn ecki væn, Þvi Raumur konungur var liotur: Er Þad Þvi mælt, ad Þeir menn ſicu mickler Raumar ſem lioter eru og ſtorer. Haloge konungr atte tvær dæter vid Glòd drottningu ſinne; heit onnur Eyſa, enn onnur Eynmyria: Þær voru frydare meijar enn

hwillka bekummo ſitt nampn af ſyſtren ochwordo kallade Elfwar: blef ten kallad Götha Elf / ſom ſunnan före lopp wijdh Giöta konungens land / och ſkilde thetta rijket ifran Weſter Giöthland. Then andra blef kallad Roma elf ſom nordan till gieck; och fick hon ther nampnet af Rom konung: Thet rijket heter nu Roma Rijke: menn thet ſom konung Alf rådde öfwer är kallat Alfhem; och thet folk ſom af honom är kommit är alſammans Alfwa ſlächte: the wore ledare än annat folk och lijkaſt med Reſarne. konung Alfer hade till huſtru Bryngiord konung Roms doter i Romarijke hon war en ſtor qwiñna ok inthet mycket wacker / ty konung Rom war lytter: är och therföre ett ordſpåk at kalla them Ramar ſõ ära leda och ſtora. Kung Haloge hade tueñe dötrar med ſin drottning/ then ena het Eyſa oc ten andra Eynmyria. Theſſe wore wackraſe jungfruer/

enn nockrar adrar i þvi lande; enda attu þar till þess kyn, þvi so var fadur þeira og modur: en saker þes ad elldur og lios birter þar sem adur er myrkt, toku þesser hluter nafn af fyrrgreindu folke. Jarllar tveir voru med Haloga konungi; hiet annar Vijfell, enn annar Viesete: þeir voru bader mickler menn og sterker; þeir vordu land konungs. Þad uar eirn dag ad Jarllarner gengo fyri konung, og bad Vijfell Eynmyriu, en Viesete Eysu: konungur syniadi þeim badum: þeir urdu við þad miog reyder, so ad litlu sydar toku þeir þær i burt, og stucku ur lande. og fyrtust konnngs fund, þui han giorde þa utlæga af rijke sinu; oc lit han giora till þess galldra, ad þeir yrde þar alldrey inn lensker: Lagdi han þad og þar med, ad aller þeirra ætt menn yrde

än nogra andra thär i landet: brådde (t) kawal (inn uppå Resesläcktet/ emådan teras fader oc moder wore ter utaf: dock såsom eld och lius/ tet lyser thär som elliest är mörkt/ så toge teße ting nampn af förenämbda folket. Hoos konung Haloge wore twenne jarlar. then ena het Wisell/ ten andra Wijesete; både woro the stora och starka; och wärde kungens land. En dag hende sig att Jarlarne ginge för konungen och begiärte Visell sig till hustru Eynmyria/och Wijesete Eysa; menn konungen nekade tem bådom. Huar öfwer te bleswo myckit vreda/ så att te lijtet der effter togo them bort/ och droge utur landet och torde icke mera komma för konungen Ty han giorde tem landzflyctige utur sitt rijke låt och trulla them/ att the aldrig skulle komma tillbaka: lade han och thet ther till/ att all theras slecht skulle wara lands-

sasnt utlæger af Synum eygnum. Vieſeti ſettiſt i ey þa edur holm er kalladr er Borgundar holme; hann vann Bua og Sigurd kapu. Vijfell ſygl de auſtur leingra, og ſettiſt i ey þa er Vijfels ey heitir; han atte ſon vid Eynmyriu konu ſinne, er Vijkingr hiet; hann var ſnemma mickell vexte, og ſterkare enn adrer menn.

Cap. II.

Hringer er konungur nefndur, hann var Fylkis konungur i Suija. vellde; hann atti drottningu, og evna dotter barna er Hunvor hiet, hun var allra kuenna fegurſt og beſt ment. Hunvor hielt ſkemu og mikla kuenna ſueit; Su hiet Jngebiorg, er næſt henne geck; dottur Herfers Jalls af Ullarakre. þad töludu fleſter menn, ad Jngebiorgu ſkorte ey á vid konungs dotter nema

landsflyckrig ifrån ſin ägendom. Wijeſete ſatte ſig nider uti then ö eller holme ſom kalladet är Born holm; hann öfwerwan Bue och Sigurd kapu. Wijfell ſeglade lenger in i Öſterſiön/ och ſatte ſig neder uti then ön ſom Wifels ö heter; han ätte en ſon med ſin huſtru Eynmyria/ hwilken het Wiking; han war myckit ſtor till wäxten/ och ſtarkare än andra männ.

Cap. II.

Ringer het en konung/ hann war heradskonung i Swerige; och hade en drottning och mé heñe en dotter/ hwilkē het Hunvora/ hō war den wackraſte qwiña och wäl uptuktad. Hunvora hölt frugſtuga oc en ſtor hop pijgor. En hett Jngeborg/ ſom uti dygder och ſkapnad gick näſt till konungens doter; hon war Herfins Jarls doter på Wllerakr. Monga ſade thet at Jngeborg war intet ſämbre än konungsdotren/undantagandes

burde ok ſpeke, þvi þad bar hun yfer huorn mann, þar i lande. marger konungar oc konunga ſyner badu hennar viſade hun ollum fravr hofe, þotte margum ganga metnadur hennar og ofilope: toludu þad og marger menn, ad henne munde komma nokor hnecker; geck nu ſo fram nokra tyma. Fiall eitt uar á bak vid borgina ſem konungur ſat ad, þat var ſo hatt ad þar lau ongver manna veger yfer. Þad var eirn dag ad ofan af fiallinu geck eirn madur (ef man ſkyllde kalla] han var meire og illudlegre enn menn hofdu fyrr ſiean; han var lykare Jotnum enn menn ſkum monnũ; hann hafde i handi flein tuijoddadann. Þetta var þann tijma er konungur ſatt yfer bordum i eſſi raumr geck ad hallar dyrunum, oc beyddiſt inn ad ganga. enn dyravero-

desat hon ey var af ſå hög byrd och wiſdom: huar uti denne alla tår (Rijket) öfwergick. Många Konũgar co kunga ſöner frijade till henne; mån hon wiſte dem alle bort. Tycktes allom hennes förmätenhet och högmod gå utur hofwet: Sade thet oc monge; at hon motte wiſt komma på knecken, led nu ſåledes fram en tijd. baakom konungsbergen war itt berg; thet war ſå högt/att ingen wäg låg der öfwer. En dag hende ſig att öfwan af berget kom en karl (om man honom kark må kalla) hann war ſtörre och ledare / än att man hade tillförende ſedt en ſådan; lijkare war hann Jättar än annat folk; J handen hade hann en tue uddat tårngaffel: thet hende ſig then tijdh konungen ſatt till bords att denne ſkyggen ſteg åth ſalsdören och bedes gå in / menn dörewårderne nekade

derSyniudu honum þess: han lagdi til þeira sleyne num so sinn oddurenn kom firi briost huorium þirra og sa ut umm baked, og hof þa bada yfer hofud sier, og ka- stadi þeim badum langt à vollen daudum: geck inn sijdan og fyri hasæ- te konungs og mælti: Med þvi Hryngur ko- nungur ar eg hefue virtt þig so mickels, ad eg hefue sokt ydur heym, þa þicke mier skylle, ad þier giorit vel mitt erendi. Konungur spyr huad þad væri, eda huad han heite? han suarar, eg heite Harekur Jarn- haus, er eg son kols ko- nungs Kroppinbaks af Indialande: en erende mitt er þad, ad eg vil ad þier gi- fed i mitt vald dottur ydar, land og þegna; Munu þad og flester mæla, ad betur sie standande Rijked, ad eg styre þvi, enn þu af gammall og mannskapar laus, Enn med þvi þier

nekade honom thet; dy ren- de han på dem med gaffe len så at hwar dera udden kom ut för bröstet på hwartera / och således uth igenom ryggen; hof så båda öfwer hufwdet / och kastade them långt på wallen döda: Gieck se- dan inn och steg för kon- ungens högsäte och sadhe: Emädan iag så myckit hafwer wyrdat tig kung Ring / att iag hafwer sökt hem till dig så tycker mig oc wara tin skyldighet / at wäl uppetaga mitt erende. Kungen spör huad hans ärende wore / och hwad han heter? han swarar / iag heter Hareker Jern- hös / och är iag konungz Kols Kroppinbaks son uti Indieland: Mitt eren- de är thet att du gifwer i mitt wold din dotter / land och undersåtare: thet säga och mest alle seya / att bettre går till uti Rijket / om iag styrer ded / än du som är utgammal oc utan styrka; men om dig tyckes beswerligit at skeppa rijket, tå skall iag göra tig thet

þycker nokor motgiord.
i þvi ad lata rijkid, þa
skal eg ueita þier þad þar
i moti, ad ganga ad ei-
ga dottur þijna Hun-
voru; Enn ef þier lijkar
þad ey, mun eg drepa
þig, enn eygnalt rijkid,
og hafwa Hunvoru þa
fyri frillu. Konungi þot-
ti nu vande mikell ad
hondum kommin; þvi
alt folk uard hrædt og
hrygt vid tal þeirra. ko-
nungur mælti þa, mier
þickir rad ad vid vitum
huoriu hun vill suara.
Harekr kuad, sier þad
uel lijka; var þa sent
epter Hunvoru og þetta
borid upp fyri henne.
Hun mælti, vel lyst mier
à þennan mann; enn ver
da þycke mier þo mei-
ga, ad mier verde han
stor i skapsmunum; enn
fulikosta er mier i ho-
nom i allan mata; enn
þo vil eg ad þui spyria;
huort eckert skall til un-
danlausnar? Ey skall þad
vera sagdi Harekur Iarn-
haus ef konungur vil

ther i mot/ at taga din dot-
ter Hunvora til hustru:
Mißhagar och thet dig/ så
skal iag dråpa tig/ taga
under mig rijket och hafua
Hunvora till frilla. Ko-
nungen tyckte sig nu en
stor wånde till handa
kommin; ty alt folket wor-
de rådda och båfwande
wijd teras samtaal. Ko-
nungen sade tå: mig tycker
best att wij hörom huru
hon will swara. Hare-
kr swarade/ det sig wål
behaga; blef nu sendt eff-
ter Hunvora och thetta
henne förestålt. Hon sade
wål behagar mig denne
mannen; menn thet tyckes
mig/ att iag intet hin-
ner uth med honom;
elliest wore iag uti alla
motta med honom nögd;
menn dock lijkawål will
iag thed fråga/ om in-
tet kann finnas till un-
danlösen. Inthet skal
till undanlösen wara/
swarade Harekr Jårn-
hös/ så frampt konun-
gen icke will gå uth

gá à holm vid mig a þrig
gia natta frelte, æda fa
mann fyrt fig, þa ſkal
ſa rada ollum blutum, er
annan, feller à holme.
Lijkaſt mun þad, ſagdi
Hunvor, ad ſa mune ein-
ginn faſt'ad ig ſigre à
holme, edur i einvijge:
en þo mun eg þvi tara,
Harekur ſnyr ſijdan ut,
enn Hunvor geck till
ſkemu ſinnar og griet
ſaraun, konungr ſpurde
epter ſijna mend, huort
eingin vill vinna till rada
bags vid dotter ſijna, og
berjaſt vid Hareck? En
þo radid þætte gott, vil-
de ei gin tilvinna, þvi
ollum þotte vis daudin;
toludu þad og marger,
ad þenne være þad mak-
legt ſo mörg m ſem hun
hafde fra vijſad, og mun-
de nu lagaſt metnadur
hennar ef hun ſkyllde
eyga Hareck Jarn hans.
Eivindur het þionuſtu
madur hennar, han var
henne hollur og truen i
ollum radum; þennan
kalladi hun til ſiju, þe-

ut och fechta med mig i tre
dagar her efter / eller
och ſkaffa någon före ſig ſ
tä ſkall then råda utt alt
ſom then andra feller i
ſtrijden. Lijkaſt mon thet
wara ſade Hunvora/ att
ingen får seger öfwer dig
i ſtrijd eller enwiges
kamp/ menn icke tes min-
dre må jag tetta betala.
Hareker går ſedan uth/
men Hunvora geck till
ſin kammar och gret ſwår-
liga. Konungen ſporde
ſine men/ om ingen af thẽ
wille blijfwa hans måg /
och therföre fechta med
Hareck och huruwäl att
ſyntes god/ wille likwäl
ingen wågat/ ty allom tyc-
ktes här en wiſſan död/ ſa-
de thet och monga åt henne
ärtetta got nog, förder hon
så monga hafwer ifran ſig
wiſat/ blijfwer nu hennes
högmod förnedrat/ om hon
ſkal hafwa till mann Ha-
rek Jernhös. Evinder het
hennes tienare; han war
henne full och trogen i
alla ärender, honom kal-
lade hon till ſig ther eft

gar

gat umm daginn og mælti: Eigi munu tia kyrro fyri ad hallda; vil eg senda þig sende foro. skaltu taka skip og rôa til eyar þeirar er liggur vt vndan Ullarakre, er Vijfells ey hei ter: þar stendur Bær i Eynne, þangat skalltu fara og komma þar annat kuold vm dagsetterz skeid, Skaltu ganga inn i bæenn vestra dyr; og er þu kemur inn, muntu sia rosken mann huatlegan. og aldrada konu, ecki munu þar fleira sia manna. Son eiga þau er Vijkingur hieter, han er nu xv vettra gammall, manna gervelegastur; ey mun han â vadberge vera. Annad hvort munum vier þadan fa leijdretting vara mala, ellegar þike mier seynlegt um; Láttu ecki sia þig. ef so kann tillbera, þu sier hinn þridia mann. Enn þu skalt kasta brefwe þessu i bnie hanum. og fara sijdan heym. Eyvin-

effter om dagen/ och sade: jcke tienar thed nu at wara stilla; jag will senda tig på ett ärende. Du skalt taga dig ett skepp och ro till thē ön/ som ligger utanför Willeråker och heter Vtjfelsö: Ther är en gård uppå ön/ dijt skall tu reesa och komma dijt i morgon queld wijd dagzsetters tijd. Skall tu gå inn i gården igenom westra dörn. Och enär tu kommer inn/ får tu thär see en stark och mannlig mann och en gammal hustru, intet är tår mera folk. En son äga de som wijkinger heter hann är nu femtan år gammal och en mycket stor karl; intet låter hann wara fromme. Antingen moste wij thär ifrån hafva hielp uti wår saak/ eller tycker mig sent der effter Låt intet see tig/ om så kan tillbära/ att tu ser then tridie. Menn tu skalt kasta thetta breff knät på honom / och sedan fara hem. Eywin-

dur bregder vid skiot og fer á skip vid tolfta man og kemur i Vijfels ey: Eyvendur gengur eirn á land og till bæar; og finnur ellda skalann og stendur a hurdar backe. Bonde sitiur vijd elld og huusfreija, lyst hanum bonde drengeligur: folske var fallin a elldin, og sa eij glogt: huusfreijatok till orda; Þad ættla eg Vijfell minn, ad ockur duge ad Vijkingur son ockar kome fram, Þvi on gver munu koma i mote, og er skiottkomid adÞvi adbolmstefnan aad vera Hareks. Þad Þickie mier ey rád Eynmyria sagdi han, Þvi sonur ockar er ungur og álita lytell, framgiarn og oforsiall; er Þad bradur bane hanz ef han lætur ginna sig til ad beriast vijd Harek; enn Þo mun Þu Þessu rada. Littlu sijdar spratt upp hurd ad bake Bonda, og geck Þar fram madur furduglega mickell vexte, og settist ni-

der lagar sig hastigt till och reste siels tolfte med ett skepp/ och kom till wijfels ö. Hann gieck allena till lands / och till bys; fann stuswan och stadnade wijd dörebenken. Bonden satt wijd elden oc haus hustru med; tycktes honom bonden mannliger: falaska war fallen öfwer elden / och kunde man intet wäl see. Hustrun begynte säja; Tet holler tagföre min Wijfell/att oß wore gott wår son Wijking kumme fram ty ingen låter nu råka honom/är och snart thår till kommit att Harek skall feckta. Tet tycker mig intet rådligit Eynmyrla sade hann/ ty wår sonn är unger / och intet att lijta på / dock oförwägen och obetenkt; tet är stragst hans brådöd/ om han låter narra sig till att feckta med Harek; men lijkawäl må du råda herutinnan. Lijtet thår effter låttes upp en dör baak om bondē/oc kom tår fram en mycklt storwext karl / och

dur,

dur hia modur sinni. Eyvendur uarpar brefnu i knie Vijking og bliop ut sijdan og til skips, og kemur sa heim till Hunvarar og sagdi sit erende, hū sagdi; ad audna mūde rada Vikingur tok brefit, og var þar a akuedia konungs dotters, og þad med ad han bardist vid Harek Jernhaus, og hun munde ganga med hanum. Vijkingur bra lit vid, og er Vijfell sa þad, þa spurde han huada brefe þad være? Vijkingur syndi hanum brefid: þad vissa eg sagdi Vijfell, og hafde bettra verid ad eg hafde raded enn Eynmyria. Eda huad ætlar þu till? Vijkingur sagdi; mun ecki gott ad frialsa konungs dotter? Vifell mælti, þad er þinn bradur bane ef þu berist vid Harek: Til þess skall hætta sagdi Vijkingur, Ecki mun þa verda uidgiort seiger Vijfell;

satte sig neder lämpte sin moder. Eywindur kastar breswet i knät på Vijking och lopp ut sedan till skeppet/och kom hem till Hunwora och sade huru ärendet hade gådt: hon swarade det må gå som ödet är. Vijkinger tog breswet och war thär uti konungs dotterens helsning/och thed der til med att hon bad honom slos med Harek Jernhös/ och wille hon derföre blifwa hans hustru. Vijkinger skiffte nu färgan; hwilket tå Vijfell såg/ sporde han hwadan thet breswet war? Vijkinger låt honom see breswet: Thet wiste jag nog sade Wijfel och hade warit bettre att jag hade rådit än Eynmyria. Eller hwad tenker du nu derom? Vijkinger swarade/månde thet icke wara gått att frelsa konungzdotteren? Vijfell sade tet är tin brådöd om du slås med Harek: thet skall jag försökia sade Vijking. Intet låter änthå blifwa uträttat sade Vijfell:

enn

enn ſelga ma eg Þier fra ætt hans og hanum ſialfumm.

Cap. III.

Tyrus hinn mikle var kungur yfer Indialande, hann var ágiætur, hofdingi, ſaker margra hluta; han atte ſier agiæta drottningu og eyna dotterbarna, er Trona hiet; hun var allra kuenna friduſt og olijk fleſtũ konum, fyri ſaker viſku, huoria hun bar af ollum konungadætrum. Þann mann er ad nefna till ſogunnar, er Kolur hiet: margt godt er af honum ad ſeigia; Þad fyrſt; ad han var ſtor ſem Jotun; liotur ſem fiandenn, og ſo ſolkunnugur; ad han for i iord og á, og tijnde ſaman ſtod og ſtiorner. Han var ſo mickel ham hleijpa ad han braſt i ymſſra kuikinda lijke. hann for ymeſt med vindum eda i ſio: han hafde ſo mickinn keyng á bryggi- num

menn ſälja må lag dig om hans ått och honom ſielf.

Cap. III·

Tyrus then ſtore/ war konung öfwer India. land; han war en förnämlig höfdinge;/ för monge ſaker ſkull. hann hade en myckit god drotning och en dotter/ hwilken het Trona; hon war myckit wacker och olijk meſta parten andra quinfolk för ſin wijſhet / med hwilken hon longt öfwer gick alla andra konunga döttrar. Ten man är att nempna uti hiſtorien/ſom Koler heet; myckit gott är om honom att ſelja. Tet förſt att han war ſtor ſom en Jette; lytter ſom ſielfwa ſatan/ och ſådan ſwartkonſtnär; att han for i iorden och upå henne ſkop drog ſtod och ſtiernor: han kunde ſig uti ſå monga ſkapnader ombyta att han på en lijten ſtund war uti åtſkilige diurs lijknelſe; han for myſt i

num ad ef hanſtod rietur bar hærra kryppuna enn hofudid. Han for till Jndialands medmicken her og fellde Tyrus fra lande, enn gieck ad eiga Tronam, og tok underſig land og þegna, og giordiſt kongur yfir. Hann atte morg born med Tronu og bra þeim meir i fodur ætt enn modur. Kolur var kalladur krop pinbakur, han atte þria koſtgripe ; þad var ſuerd, ſo godur gripur ad ecki var bettra borid i þan tijma, ſuerdid hiet Angurvadall. annar gripur uar gullbringur er glæſer hiet. þridie var horn: þad var natura drickiar þes er i hornenu var á nedra holfe, ad huor ed af dreckr fek uanheylſu, þa er lijkþra hieter, og ominne ſo mickit, ad haa munde ongvan hlut þann ſem adur hafdi verid ; enn ef drukkit var af ef

wädret och ſlöar. Uppå ryggen hade han en så stor were att når han stod rätter/ war wexten på ryggē högre än hufudet. Denne for til Jndialand med en stor krigshär/ och felde Tyrus ifrån landet; tog Tronam till hustru;lade under sig alt rijket och landet/ oc blef thär konung öfwer. Med Trona hade hann monga barn / och brådde the mera på fädernes än möderness ätten. Koler blef kallader kroppinbaker (thet är kutryggig)han åtte trekostelige ting, det war ett swerd så gott / att intet war bettre burit den tijdē/ swerdet war kallat Angur wadal; thet andra war en gullring som het Gläser ; tridie war ett horn. Ten natur hade then dricken som i nedra delen af hornet war/ at ehwem thär af drak feck then siukdō som spetälske heter/ och ett så stort ominne och glömska/ att han inter mintes af det som före hade warit; men om mann drakt af den öf-

ra hlut hornsins. Þa bættrest þegar. Elsta barn þeira var Biorn Blatoun; tonn hans eyn var bla ad lit, og stod halfuar anarar alnar frã ur hausnum edur kiapte: opt banadi han med henni monnum i bardogum, eda þa han var reidur. Dijs beiter dotter kols. Hid þridia barn hans hiet Harekur, þa han var siu vettra, var han skollotur um alt hofudid; haus hans var so hardur sem staal, og þvi var han kalladur Jarnhaus, hid fiorda barn þeirra hiet Jngialldur, vor hans efre var alnar lang fra nefe, þvi var han kallader Jngialldur Trona þad var gamman þeira brædra þa þeir voru heyma, ad Biorn Blatõ hiolẽ hañ gar, tõnẽ i haus Hareke brodur sijnũ og slakade hãn ecki, ecki feste uoon a voro Jngialldz Tronu Kolur Kroppinbakur liet seyda till þess, ad

ra hornsens deel/blef thet bettre igien. Det älsta theras barn war Biörn Blåtan; hans tand then ena war blå til fergan/ och stod halfander aln utur öfra kiefften. Offta dödade han med henne folk uti strijder/ eller tå han war wreder. Dys kalladesKols dotter/oc thet tridie barnet Harecker. Tå han war siu år gammal/ war han skalloter öfwer heela hufudet: skallen hans war så hårder som stål/och thårföre wart han Järnhös kallad. thet fierde theras barn het Ingiald/ hwilkens öfra lepp war en aln long ifrån nåsan; huarföre blef han kallader Ingialder Trona. Tet war brödernes tijdfördrijf/ thå the wore hemma/ att Biörn Blåtann högg som han mest orkade tanden i Hareks hufud oc skadde honom dock intet: intet Wapen bet på Ingialds Tronas lepp. Kol Kroppinbak låt giöra med trolkonst/ att intet Wapen

ekkert vopn yrde ad bana ollu hanz affpreynge utann ſverdid Angur vadall, og ekkert iarn bijte Þaug annad. Enn þa Kolur var fullgamall do hann illum dauda, Þa var Trona drottning hans vanheyl, og vard liettare ok atti ſon, er Kolur hiet epter fodur ſinum, han var ſo lijkur fodur ſinum, ſem han var hanum ſkyldur. So Þegar kolur var vettur gammall var hann miok ill. ſkiptin vid ungmanne, var han af Þvi kallader Kolur hin krappe. Dys giptest Jokle Jarnhrygg, han var blaar berſerkur. Þau ſyſkin ſkiptu arfe epter fodur ſinn. hlaut dys horned, enn Biorn Blatonnſverdid, Harekr bringinn; Jngiald kungdomen, enn Kolur lauſa fie Þremur vettrum eptir dauda Kols kongs giptest Trona aptur og atte Herfinn Jall; ſon Hromars konungs af Marſya landi. og atte han ſon vid henne a fyrſta vettre er

ſkulle kunna ſkada heela hans affkomma / förutan ſwerdet Angurwadal och inga andra iärn bjta på them. När Koler war fullgammal do hann ynkeligen. Tå war hans drottning haſwande och födde en ſon / then Koler nemddes effter ſin fader: han war honom ſå lijker ſom hann honom war ſkylder. När nu Koler et år gammal blef / war han mycket illeken wid ſmågåſſar / blef och therföre kallader Kol Krappe (det är den ſom med makt kröker en annan) Dys fick Jokul Jernrygg: han war en blå man och ſlags klempe: Teße ſyſkon ſkiffte arfwet effter ſin fader. Dys bekō hornet; Biörn Blåtan ſwerdet; Hareker ringen; Jngialder konungdömmet; men Koler alle löſöron. Tre år effter konung Kols död / giffte ſig åter Trona och fick Hersin Jarl konung Romars ſon af Marſia lande: han bekom en ſon med henne första året / hwil-

Framar biet: han var efnelegur og olijkr brædrum ſijnum. Nu þiker mier ſo, ſagdi Viſell, ad þu hætter ekki lijfe þinu under heliar menn þeſſa, ſem eingin bijta iarn à? Ey ſkall þad, ſagdi Vikingr; till ſkall hætta, huorſu fer. og er Viſel ſier ad hanum er alvara i ad beriaſt vid Harek, þa mælti Viſell; enn mun eg ſeigia þier fleyra af Kols ſonum. Vid Vieſeti hafdum landvorn med Haloga Konungi; hielldum vier i hernad ad ſumrum: þad var eit ſummar ad vier mættum Birne Blatonn i Grænin gia ſunde; og bordumſt vier med þvi mote, ad Vieſete ſlo med kylſu finne a hond Birne, ſo ſuerdid fiell nidur ur handi honum; og nadi eg þa ſverdenu og keyrde eg hann i gegnum; liet han ſo lijf ſitt, og hefi eg borid ſijdan ſuerdid, og nu vil eg giefa þier

ken het Frawar: hann gaf gott hopp om ſig och war ſina bröder olijk. Nu tyckes mig ſade Wijſell/ att tu intet tårer förſwara titt lijf för teße arga karlar / ſom ingendera bijter tårn uppå. Intet ſkall thet ſkräma mig ſwarade Wijking/ pröſwa ſkall jag huru thet will gå. När Wijſell ſåg att han hade alfvar att ſlås med Harek/ ſade hann; ännu moſte jag ſeya tig mera om Kols söner. Jag och Wijeſete hadom landwornhoos kung Haloge/ och reſte wij om ſomrarne ut ſtöröſwerij. En ſommar hende ſig att wij mötte Biörn Blåtann ut Gråninge ſund; och fecktade ſåledes/ att Wijeſåte ſlog med ſin klubba uppå Biörns hand/ ſå att ſwerdet föll honom neder utur handen/ fick jag tå ſwerdet och körde honom igienom: ſåledes blef han död; ſådan hafwer jag burit ſwerdet: menn nu will jag giſwa tig thet.

þad

þad frænde. Han Sokti þa sverdid og fieck Vijkingi ; Hanum leyst vel a sverdid. Sijdã biost han Vijkingr, og var eirn a bate. þan sama dag kom Vikingr till konungshallar er holmstefnan atti ad vera. var þar alt tuijst og dapurt; gekk Vijkingr fyri konung og kuadde hann ; konungr spyr hann ad nafne ? Vijking sagdi til sijn hid sanna: Hunvora sat a adra hand konungi: Vijkingr spyr huort hun beidde hann ad komma þar ? Hunvor sagdi þad satt vera. Vijkingr spyr med hnorium koste hann skyllde a holm ganga , med Hareki ? konungr mælti, þu skalt eiga dotter mijna , med *sæmeligum* munde ; þessu iatar Vijkingr , fastnar hann þa sier Hunvoru þotte flestum sem feygd munde kalla ad Vijkingi , ef han berdist vid Harek.

Han sökte nu upp swerdet/ och fick åt Wiking, honom tyckte myckit wäl om swerdet. Sedan lagade Wiking sig till / och war allena på båten. Then samme dagen som slaget skulle stå / kom han till konungz palatzet ; thär war nu alt tyst och hele bedröfweligit : Wiking giek inn för konungen och helsade på honom: konungen frågade effter hans namn Wikinger sade som han hete: Hunwora satt wijd then ena sidan hoos konungen : Wikinger frågar om hon hade bedit honom komma ijtt? Hunwora swarade / sig thet giort hafwa. Wikinger spör hwad han skulle få för thet att han sloges med Hareck? konungen sade tu skalt få min doter med en hederlig hemgifft: Wijking tager emot thetta oc fester sig Hunwora. Mest allom tycktes som Wikinger were alldeles feger/ om han fecktade med Hareck

Sijdan for Vijkingr til holmsins; fylgde kungr hanum med hird sinne: þar kom og Harekr og spyr huor vid sik skyllde beriast? Vikingr gieck fram og mælti, hier er sa. Harekr mælti litel ræde þikke mier ad fella þig ad velle, þvi eg veit ad þu ert daudr, ef eg slæ þig med hnefa mijnum. En eg ætla ad þu telier torvirki á ad beriast vid mig, sagdi Vijkingr og þu ædrist er þu siet mig. Harekr suarar; ey er þad, og þarf eg ey ad forda lijfe þijnu, er þu uillt sialfr ganga i openn munn heliar; og hogg þu fyrri, sem holmgangu log eru til, þvi eg hefe eynvijge bodid, en eg mun standa kirr á medan, þvi ohræddr er eg ad mig műe þad saka. Vijkingr bra

Effter thetta gieck Vijking till slagzbanen: konungen fölgde honom med heela sitt hof: Harekr kom med och sporde hwem skulle slås med sig? Vijkinger gieck framm och sade / här är then samme. Hareker swarade / liten möda tyckes mig wara att slå tig till marken / ty iag wet att tu blijfwer död / om iag allenast slår tig med min nefwa. Vijkinger sade / iag tror wist att tu räknar för ett store prof af tin mannlighet / att tu skalt slås med mig / och ångrar tig tå tu ser mig. Hareker sade / intet är thet så / iag torfwy rådas om titt lijf när tu wilt sielf löpa i dödzens öpna gap: och hugg du först till / som fecht-lagen är / ty iag hafwer begiärat så fechta menn iag skall stå stilla imädan / ty orädder är iag att thet skall skada mig. Vijkinger drog

nu Angurvadle, og var þvi lijkt sem elldìng bregde af honom: enn er Harekr sa þad, mælti hann; vid þig skijllda eg alldrey bareft hafa, hefda eg vitad þu hafder Angurvadal hafi: er þvi lijkast ad so fare semm fader minn sagdi, ad vier systkenn mundu skamm lijf verda, nema sa eirn er hans nafn bæri: var þad hid mesta slijs er Angurvadal gekk ur vorre ætt. Og i þvi hio Vijkingr ofan i hans Hareks og klauf hann allann ad ende laungu, so suerdid hliop ofan i iordena alt ad hioltum. Konungs menn æptu sigurǫp mickid, og for konungur heim till hallar med fognude. Var þa umtalad ad vid brudkaupe skyllde buast, enn Vijkingur sagdist þad ey villia, skal hun sitia i festum i þria vetur, enn eg skall fara i hernad. Var nu so giort ad Vijk-

swärdet Angurwadal och lyste ther af som eld: När Harek såg thet / sade han / med tig skulle jag aldrig hafwa fectat / hade jag wist tu hade haft Angurwadal: och låter thet så gå som min fader sade / att wij syskonen inter skulle blijfwa åldrige / föruthan then ena som heter effter honom. Ther war en stor olycka när Angurwadal kom bort uthur wår slächt. j thet samma högg Wijking i huvudet på Harekir / och klöf thet ända igenom så att swerdet gieck nider i iorden/alt in emot fästet. Konungens menn ropade nu seger roop/ och for konungen hem igien/med fegnad. Blef nu omtalat/ att till bröllop skulle redas / menn Wijking sade sig thet inter willia / utan jag skall reesa uth i try åhrstijdh uthi siöröfwerij / och hon thes emellan wara min festemö. Skiedde alt så att Wijka

ingur hielt ur lande med tueimſkipum, og tokſt þad vel, þvi hann hafde ſigur i huorri oroſtu. Og er han hafdi tuo vetur i hernade verid, lagde hann um hauſted ad ey nockreivar þa vedur gott og hite mickell.

Cap. V.

A þeſſum deige gengr Vikingr einn áland, ad ſkiemta ſier, hann ſnyr till ſkogar, og var hanum varmt miog, og er han kom i eit riodur fagurt, ſetteſt hann nidur og ſier huar kona gangur harla fogur. Hon gekk ad hanum og heylſar uppa hann heildur fremeliga, enn hann tok henne vel. Þau toluduſt vid langa ſtund, og for ræda þeira helldur vinſamliga. han frierte hana ad nafne? enn hun kuodſt Solbiort heita; og ſpiir huart hann þijſte ecki, þvi

inger reſſe utur landet med tu ſkep och gieck thet alt wäl för honom/ ty han behölt ſeger uti hwar ſtrijdh. När hann hade tu år warit uthi ſiöröfwerij/ lade han om höſten till en ö/ war tå om dagen ett gott wäder och myckin hete.

Cap. V.

Samma dag gieck Vijking till lands allena att förluſta ſig/ och gieck inn i ſkogen och war mycket hetet/ tå han kom til en wacker ſlät plas ſatte han ſig nider och ſick ſee hwar ett wackert qwinfolk gieck. Hon ſteg till honom och helſaden på thet höfligaſte/ hann undfegnade och henne myckte wäl. Talade the thå wijd hwarannan en long ſtund, och wir theras taal thet aldrawänligaſte. Hann frågade hwad hennes nampn war? hon ſwarade ſig heta Solbiort (thet är ſkinande ſom ſolen) ſpör och om han hann

hann hafdi gangit till? Vijkingr kuadst þad vist vera. hon tok horn undan ijfirhofn sinn, og baud hanum ad drecka; enn hann tok vid og drack, og eptir þad sifiar hann og balladist a hnie henne og sofnade: Enn er hann uacnar var hon oll i burto. Honum var helldr ordid kynligt vid dricken og hafde hroll mickenn i bukenum; uedrid uar nu ordid gust kallt, og nu munde han onguan hlut till þess sem adur hafde verit, enn sijdst til Huuvarar; for han till skips og hielt i burt: toc han þa KranK leijKa micKenn og lagdist i recKiu af sott þeirri er lijKþra hieter. Hielldu þeir vijda firri land fram: þvi þeir vildu huorge i leingiast. Enn er hann hafdi tolf manude legid i þessum siuKleijKa toK miog ad hanum ad þreyngia, og fiellu morg sar a lijKa

Inthet törster effter han hade gongit? Wijkinger swarade / wist törster iag. Hon tog ett horn undan öfwerklädet och bad honom dricka: han tog emot och drack / ther effter blef han sömnig / lutade sin på hennes knä och somnade. När han waknade war hon borta. Hann begynte nu kiänna till dricken / och hade ett stort rammel i buken / wädret war blefwit myckit kalt / intet minnes hann och någon ting af thet som tillförende skedt war / och aldraminst kom hann ihug Hunwara / gieck till skieppen och lade ifrån ön / begynte sedan blijfwa mychit siuker och lades til sengz af then siukdom spetilska heter. Lade the nu longt ifrån landet / ty the wille ingenstädes len giedröija. Tå hann hade legat tolf månader uthi thenne siukdom / begynte thet gå myckit hårdt uppå honom / och blefwo monga

ma hans. Þad var eirn dag er þeir sau siu skip siglá fyri hofnena, og er þeir fundust spurdu huorer adra ad nafne? Vijkinger liet segia till sin: enn sa nefndist Haldan er fyri þvi var og vera Vlfsson. Halldan var stor madr og sterkigr, og þegar han vest huorsu hattad er um Viiking, gieck hann á skip till Vijkingz, og uar þa lijtell mattur hans. Haldan spyr huarsu ad hefur borist vm meyn hans? Vijkingr sagdi alt sem ordid hafde: þar hefur hamhleypan Dys Kols dottr komed vid metum sijnum; þiki mier seynligt ad reitta þinn hluta á henne: þvi hon mun þicKiast hafa hefnt HareKs Jarnhaus broder sinns. Nu vil eg bioda þier fostbrædra lag, og vita huort vier

låter mena / sig hafwa Jernhös. Nu will iag brödra lag och försökia om

sår uppå kroppen. En dag thå the lade åth landet fingo the se siu skiep segla fram för hamnen/och när the kummo nermare/sporde the effter hwar annars nampn? Wijkinger läth såga sitt nampn: then som för the andra war/ kallades Halfdan Wlfsson. Halfdan war en stor karl och starker / och tå han hörde huru med Wijking war / gieck hann tun uppå skieppet till honom / och war hans macht tå myckit lijten. Halfdan spör huru sig tilldragit hadhe tå han thenne sukdom bekom? Wijkinger förtalde huru tillgieck: Ther sadhe Halfdan hafwer ham bleypan (thet är then som med trollkonst kann sig uthi åthskillige skapnader ombyta) Dys Kolsdotter warit framme: mig tycker oc swårt att kunna hielpa tig emot henne / ty hon hemnat sin broder Harck tillbiuda tig först brö-

gie-

gietum ekki hefnt a Dys. Vijkingr sagdi, öngva von veit eg mier ad fyri komma Dys, eda Iokle Iarnbrygg bonda hennar, saker vanmættis myns: enn so lyst mier a Þig, Þo eg væri vel till reijka, væri mier Þetta vel bodit, saker kallmensku Þinnar: Var Þetta nu stadfest ad Þeir giordust fostbræder. Halldan atte dreka storann og var kalladr Iarnbarde, han var allr iarne buafdr fyri ofan sio; bordhar og hin beste gripur. Ecki hofdu Þeir Þar leinge verit adur Þeir foru i burt og heym i Suafa rijki: minka tekur Þa matt Vijkings, so ad han giordist banvæn. Enn er Þeir Komu vijd land, gekk Haldan eirn fra skipum Þar til han komi riodur eytt: Þar stod steirn eirn stor,

Will förmå hemna oß uppå Dys. Wikinger swarade/ ingen wän wet jag att få hemnas på Dijs eller Jokull Jernbrygg hennes mann/ för min wanmecktigher skull; men så behagas tu migl att wore jag wijd hällsan/ skulle jag tyckia thetta bodet helt gott för tin mannlighet skuld: blef thet nu stadfest att the blefwo fosterbröder. Halfdan hade ett stort skiepp som kallades Järnbard/ thet war alt beslagit med järn öfwan sjön; bord höge och mycket skiönt. Jnthet dröyde the lenge ther för än the draga bort och hem till Swawa rijke. Så begynte nu Wijkings macht minskas att han war dödsjuk. När the kommo till lands gieck Halfdan allena ifrån skieppet till theß han kom till en slät plas mitt i skogen; thär stod en

þann gieck ad hanum og klappar a med ſprota ſijnum; þar gieck ut duergur, ſa er þar atte heyma, er Litur heit; þeir voru viner mickler Han heylſar hanum blijd lega, og frietter huad ad erendum væri? Haldan ſagdi, nu þicke mier mickid a liggia, foſtre, ad þu giorer mitt erende. Huad er þad, foſtre minn ſagdi Litur? Eg villde, ſagdi Haldan, ad þu næder hornenu goda, dyſar naut, Kols dotters. Koſta ſkall till, ſagdi Litur, þo þad ſie minn bane, ef eg leyta vid þ i, og takiſt mer ecki, og fæſt þad e ki þeſſ helidur, þvi þu ueiſt ad eckert troll er ſlijkt i verolldenne ſem Dys er. Hier þicke mier þo aliggia ſagdi Haldan: ſkilldu þeir þa ad ſinne; gieck Haldan þa til ſkipa og dualdiſt þar um hrijd.

ſkor ſten / till honom går han och klappar med ſin kiepp; ther kom uth en du[illegible] ſom bodde ther / och het han Litur; the wore myckit gode wänner. Hann hellſar på honom wänliga och frågar hwad ärndet wore? Halfdan ſade/mig tycker then e gongen myckit af nöden foſt'rfader att tu fullkomnar min begäran. hwad är thet foſter ſonn ſade Litur? Jag wille ſade Halfdan att tu ſkaffade mig thet goda hornet ſom Dys Kolsdotter hafwer. Det är en ſwår ſak ſade Litur och bliſwer min död / om jag then förſöker / och tager åndå inthet jag för mig / och thet bekommes icke desheller / ty tu weſt att ett ſlijkt troll är icke i wärden ſom Dys. Jag tycker doch thetta wara myckit af nöden ſade Halfdan: ſkildes the åth denne gongen; gieck Halfdan till ſkiepen och dröjde ther någon tijdh.

CAP. VI.

Nu er ad ſeigia fra Hrijnge Konunge at han ſittur i ſijnu uelldeog Hunvor dottr hans, epter fall Hareks Jarnhaus, þotte ollum þat mickid þorvirke verid hafa. þelli tijdendi ſpurduſt till Indialands, og þotte Ingialde Tronu, mickid um frafall hans; toc til ad ſkiera upp heror, og ſender um landid og ſafnade mug og margmenne; margar oþioder hafdi hann iher ſijnum, og ſtefnde ollum þeſſum her till Suiþiodar to ecki kom moſn fyri honom: Hann bijdur Konunge til bardaga. Kongr bregdar vid ſkiott, oc hafdi fatt man nas fer þa til bardaga. verda þar ſkiott vmmſkipte þar fiell Hringr Konungr og oll hans hird, enn Ingialldr tok i burtu Hunvoru og flutte till Indialands. Iokull Iarnhrijggr leytar

CAP. VI.

Nu är att ſeija om Konung Ring / att han ſitter uti ſitt rijke och hans dotter Hunwara ſådan Harecker Jernhös war ſlagen; Allom tyckes thetta hafwa warit en ſtor mannhaffrighet. Spordes nu deſſe tidender till Indien/och tyckte Ingialder Trona mycket illa om hans frånfall; begynte ſkiära upp budkaflar och ſende kring hela landet och Samnadhe en ſtor hop folk; många illgiärningsmänn hade han uthi ſin hår / och ſtefnde med all thenna hären till Swärige ſå haſtigt/ att icke kom någon kunſkap för honom: hann bad Konungen till ſtrijds; Konungen lagade ſig ſom ſnaraſt till / och hade lijtet folk / gaf ſig till ſtrids/ menn ther blef ett haſtigt omſkiffte: Konung Ring föll och alt hans hoffolk; Ingiald tog bort Hun wora och förde hen ne til Indialand. Jo Kull Jernrygg ſökte effter

ad þeim fostbrædrum, og vill hefna Hareks mags sijns. Nu er þar til ad taka ad þeir Vijkingur og Haldan eru i Suafa; þa er lidner vorn þriar nætur kommur Litur til mots vid Haldan og hefur horned: verdur Haldan nu gladur og fer til Vijkings, og þotte þa flestum lijted epter af honum. Haldan dreyper þa à uarer hanum af hinum efra hlut hornsins; raknar Vijkingur þa vid, og er han tok ad magnast, var þvi lijkast sem han uaknade af suefne, enn so fiellu ohreynende i burt af hanum sem hreistur af fiske, þar till er hanum batnar dag fra deige, till þess er han var heyll. Þa biuggust þeir i burt af Suafa og hielldu nordur firi Balagards sijdu; Sau þeir þa atian skip og öll stór, tiolldud suortum tioldum. Haldan mælti,

fosterbröderne/ och wille hemnas sin swågr Harek. Nu är till att sejia/ att tå Viking och Halsdan ära uthi Swawen/ och framlidne wore tre dagar kom Litur til Halfdan och hade hörnet: Såge nu alle att Halfdan blef glader/ och gieck han till Vijking som nu låg på det yttersta/ och helde emellan lepparne på honom af öfra delen på hornet: Vijkinger begynte sedan att komma sig till; och då han tog till uthi krafsterne/ war thet lijka som han waknade af sömn/ och så fölle snaflorne af honom såsom fiäll utaf fiskar/ intill hann dagelligen mer och mera tilltog och wart hele friskt. Sedan lagade the sig ifrån Swawa och hölle norr för Balegårdz sida [det är uppföre i Wele in äth Finska skären] hwar som the finge see adertan skepp/ alla stora och tiäldade öfwer med swarte tiell. Halldan sade

hier

bler trui eg fyriliggia Jokul Jarnbrygg og hamhleypuna Dijs kono hans, veit eg ey huorsu þau Litur hafa skiled, var han miog mattlaus: Eru nu mijn rad ad bal da till bardaga, skall bera siar hluti af skipum enn griot i stadin. var nu so giort. Giordu þeir sijdann hardan adrodur, og friettu huorier fyri eige ad rada? Jokull sagdi til sijn; þarf þa ey ad sokum ad spyria; taka þeir nu till bardaga: Var orosta hin akafasta, snere mannfallennu a þa fostbrædur, þvi Jockull uar storhoggur. Þa ried Vijkingr till uppgangu a dreka Jokuls, og Halldan þar epter hanum; var þa mickid mannfall a drekanum: mættust þeir Jockull og Haldan og attutt vid skipte, og var Jokull sterkare, en þo kom Haldan snerds hogg a Jokull um mitt bakid	hår tror iag ligger före oß Jokul Jarnrygg och hans hustru Dys Hamhleypa / iag wet och intet huru Liter och hon hafwa stildz wijdh / hann war myckit mactlös: Mitt rådh är / att nu begynna strijda; skolom wij bera alt godtet af skeppen och sten i stellet / wart nu så giort. Sedan giorde the en hård tilrodning och frågade huem för skieppen rådde? Jag äret sade Jokul; behöfdes och intet fråga mera effter ordsakerne; utan begynna the nu att slåß: Och war slaget det hefftigaste och kom uppå fosterbröderne neder laget / ty Jokul högg starpt. Wikingr lagade sig til gå upp på Jokuls drakan / Halfdan folgde effter; blef thå myckit mannfall på Drakan: Jokul och Halfdan möttes och sechtade / och war Jokul starkare / menn lijkawäl fick Halfdan swärdz hugg på honom mitt öfwer ryggen

og beit ecki a. Var Jokull þo i ongre bryniu; og i þvi kom Vijkingr ad og hio til Jokuls þad hogg kom a oxlina og leyste fra sijduna og handena og bada fæturnar, annan firi ofan hnie: fiell Jockull þa, og var ey daudur, og mælti; visse eg þad; fyrst Dys var horfin at heillunum ad mickid illt munde ad bake beras var þad firsta ad ofagnadurenn Litur sueijk hana, og kom þar vid metum sijnum, ad stela hornenu fra henne, og meydde hana, og liggur hon nu i reckiu, af uidureign þeira: enda þætte mier uon ad han munde ecki gott hafa af feingidt munde ey so faret hafa ef hon hafde verit a fotum. Enn þad hlær myg, ad þid hafid ey naed Hunvoro Konuunsdoter af Ingial Trona mage mijnum. Litlu sijdar do Jokull, var þa apt sigur ope og

och bet thet intet uppå. Jokul hade e å ingen pansar skiorta uppå sig; kom och i det samma Wiking och högg till Jokul / thet huget kam uti axlan och löste ifrån sijdan och handen och både föterne / then ena öfwan för knät: föll Jokull tå och war ey döder / menn sade; Nog wiste jag thet mådan Dys war stuk och illa saren / att myckit ont skulle effter komna; war det thed första att thet elaka trollet Litur swek henne och kom så wijda att han stal hornet ifrån henne / och skadde henne så illa att hon nu ligger till sengs utaf theras bråtande: Menn lijkawäl tyckes mig wän wara att hann hafwer och inthet gott ther af bekommit; så här hade fuller intet gådt / om hon hade warit på föterne / det glädet mig dock / att j intet hafwen fådt igien Hunwora Konungs dotren utaf min swåger Ingialder Trona. Lijtet ther effter död Jokul / blef gi-

giefit grid þeim monnū sem grædande voru. Toku þeir þar mickid herfang enn fundu a lande Dys odauda, ad eyns; af sameygu þeira Lits; þeir toku hana, og drogu belg aa hofud henne, og grittu hana till heliar. Sijdan hielldu þeir heim i Suafu og litu græda menn sijna; og þa er þeir voru buner med tuttugu og fiegur skip, oll vel buen at vopnum og monnum lystu þeir því, ad þeir ætludu ad hallda till Jndialands.

thå ropat segerrop / och gaf; frijdh the månn som låtias kunde. Togo the ther myckit rof och sunne Dys på landat nestan dödh / af thet bråtrande hon med litur hafft hade; henne togo the och bunde en säck öfwer hufudet / och kastade henne med stenar till döds. Här ifrån reste the hem i Swawa och låtho låkia sina menn; och tå the wore ferdige med tiugu fyra skep / alla wäl tillagade med menn och wapen / låto the thet höra att the ämnade sig till Indielands.

Cap. VII.

Jngialldur Trona hafdi miken vidurbunad ad styrkia borgarvegge, og safnar ad sier mug og margmenne og allrahauda ilþyde. þegar þeir fostbrædur koma vid land brenna þeir og heria, vard alt hrædt vid þa: giora þier her virke hid mesta adur

Cap. VII.

Ingtalder Trona hade myckit arbete att befästa bergen / och samlade han till sig myckit folk / allehanda arga sellar. Så snart fosterbröderne kummo till Lands / brende the och härjade / så att alle blefwo rädde för them: giorde altså the ett största

Jn-

Ingialldur frietter. Han fær nu i moti þeim, og er þeir fundust, toku þeir till bardaga; i ong va þottust þeir Haldan og Vijkingr, komed hafa aflraun slijka: þeir fostbrædur dugdu mannlega, enn er aleid bardagan snere manfallenu a Ingialld: Stod þessi orosta i fiora daga. þar kom umsijder ad Ingialldur stod eirn uppe, komu þeir ongvo sari a hann, og nalega þotte þeim hann fara i lopte sem a iordu: þar kom vm sijder ad þeir baru ad honum skiolldu, og handtoku hann. Var han þa settur i fiotur og bogastreingur a hendur honum. Var þa so myrkt af nott ad þeim þotte ey uegandi ad honum; en Vijkingur villde ecki nattvyg vega

þeir hlaupu i borgina og toku Hunvoru og In-

nederlag/ innan Ingialder förnam något ther af. Han for nu emot them och tå the funnes/ begynte the stragst att slås; Halfdan och Wiking tyckte sig aldrig tillförende så fått försökt sine krafter/ som thenne gången: Fosterbröderne gingo manligen fram/ och tå striden hade stått något/ blef mannfallet hoos Ingiald; slaget waracde uthi fyra dagar. På sidstone stod Ingialder allena uppe; intet sår kunde the få uppå honom/ och nestan tycktes them/ att han for i wädret lijka som på jorden: På thet sidsta bore the skölder inn uppå honom och togen. Vart han tå satter i fiettrar och boge strenger om henderne på honom: Blef thå så mörkt af natten att them tycktes intet kunna slå ihiel honom; Wijkinger wille och intet dräpa honom om natten.

The lupo nu uti borgen/ toge Hunwora och In-

ge

gebiorgu og fluttu till skipa og lau Þar um not tina ; enn um morgunenn voru vardmenn dauder enn Jngialldur i burtu, enn iarnenn lau epter obrotinn, enn bond oleyst: Ecki sast neitt sar æda ben a vard monnum Þo Hi Jngialldur haft sijnt trolldom sinn. Drogu Þeir nu upp segl sijn og sigldu i haf og heim till Sui Þiodar: liet Wikinger Þa buast vid brudkaupe og gieck ad eiga Hunvoru ; Þa hafde Halldan uppi ord sijn og had Jngebiargar Jals dotter ; var Þa send ord Herfinne Jarli á Vllarakur, enn er Jall kom, tok han Þessu uel; var Þetta ad radum giort, ad Halldan feck Jngebiorgu og var Þegar vid veyslu buit og giordur samgangur Þeirra. Sattu Þeir Þar um vettren. Ad sumre logdu Þeir i hernad og hofdu tijo skip og heriudu um

gebotg och förde dem til skieppen/ låge sedan thär om natten ; om morgonen wore wårdmennen döde och Jngield borta/ menn tårnen lågo effter obruttin och banden ouplöste: intet fintes något sår på Wecktarne/ ty Jngialter hade låtit see sin trollkonst. The droge nu upp sin segel/ gofwe sig uth i hafwet och seglade hem till Swerige: Lät Wijking tå laga till bröllopet och tog Hunwora till hustru. Halfdan begiärde Jngeborg Jarlsdotren ; blef therföre sände till Herfin Jarl på Vlleråker/ och tå Jarlen kom/tog hann thetta wäl upp/ blef tå beslutit att Halfdan skulle få Jngeborg ; reddes sedan till bröllopet och gofwes the tillsammans. Öfwer winteren sutto the uthi Swerge: Om sommaren gofwe the sig utht stördfwerij hafwandes tio skep/ och reste inn åth Rysland; sijdan och

anf-

austurveg og vard gott till fiar; og hielldu heim ad haufte. þriu sumr voru þeir i þessum hernade og hielldu heim ad verrum. Voru þa öngauer menn frægare enn þeir. Þad var eitt sumar ad þeir hielldu till Danmarker, og heriudu þeir þar, og lagdu inn a Limafiord, þar sau þeir liggia niu skip og dreka hinn tiunda. þeir logdu þegar ad skipunū og spyria hnorier fyri riede? hann nefndist Niorve og á eg ed rada fyri Upplandum i Norrege, hef eg nu tekid vid fodurleyfd minne. Enn huort er hiere þeira er til eru komner? þeir sogdu til sin. Halldan sagdi; eg mun giora þier Koste tuo sem odrum Vikingum; sem er ad þier leggit af fie ydart skip og uopn, enn gangid lauser á land. Niorfue Sagdi, þad

och fingo nog ågodelar/ emot hösten reste the hem Tre somrar wore the således uti sjöröfwerij och droge hem öfwer wintrarne. Wore then tijden inge nampnkunnigare menn än the. En sommar hände sig att the gofwe sig åth Danmark och härjade thär och lade sig inn uthi Limafiord/ thär sågo the liggia nie skep/ och tionde en drake. The förde stragst till skiepen och sporde hwem höfwidzman wore för them? han sade sig heta Niorve och råda öfwer Uppland uti Norrige/ hafwa och erfft sin fader. Men hwad heten i som hijth hafwen kommit: The sade hwilka the wore. Halfdan sade och/ jag will gifwa tig twenne wilkor lijka som andra sjöröfware/ Thet är att i gifwen ifrån ider edra penningar skiepp och wapen/ och gåen lösa upp till landz/ eller fecta med oß. Niorve swarade/

þier

þickie mier hardr kostur: Mun eg helldur kiosa ad veria lijf mitt oc falla med dreingskap, ef þess vetder auded, helldur enn flyia fielausum med svijuirding, þott þier hafid lid meira oc skip flejre og stærre. Vijkingr sagdi; ecki skulom vier hafa odrejngskapvid, oc leggia ad yder sleyrum skipum enn þier hafir og skulu hia liggia sim vor skip. Niorfve seiger, þad er dreyngeliga mælt. bingust þeir þa til orostu, og toku till bardaga, oc bordust um stafa a skipum synum; var þad hin akafasta okn; þvi Niorfwe bardist alldiarflega, enn þeir Fostbrædur gengu hart fram. Þria daga bordust þeir, þottust þeir ey vita huorier sigrast munde. Vijkingr mælti: er mickid fie a skipum ydar? Niorfve knad þad ecki vera, þvi þar sem vier hafum heriad i summar, hafua

theßa willkor tyckias mig för barda / doch will jag helder uthwälia att wära mitt lijf och falla som en karl om å blifwer öde än att fly från mitt med skam / ehuru wäl att i hafwen mera folk / flere skepp och större. Wijkinger sade; intet skolom wi ifwa någon omannlighet / och läghia emot eder flere skep / än i hafwen / uthan wij skolom laggia sem wåre på sijdan. Niorve swarade / thetta war manligen talat; Lagade the sig nu till strijds / och begynte att slås / och lade om bord med skepen: war nu en skarp sammandrägt / ty Niorve fecktade dierweligen och fosterbröderne gingo hårdt fram. Urhl tre dagar floges the / tycktes och ey weta hwem som winna skulle. Wijkinger sade hafuen i mycke godz på edra skep e Ney sade Niorve / ty thär wij hafwom heriat i sommar / hafwa

bændur flued undan, med fie sitt, hafur þvi ordit lijted till fiar. Ovitturligt þicke mier þad, sagdi Vijkingr, ad beriast ecki nema fyri kapp eitt, og spilla þar till margs mans blode. Eda vill tu ad vid giorum fielag med ockur? Gott mun mier vid þig fielag ad leggia, sagdi Niorfve, þott þu fiert ey Konungzborenn; veit eg ad fadr þinner Jall og agiætr madr, og vil eg med þvi fostbrædra lag binda, ad þu hieter Iall, enn eg Kongr, sem vier erum tillborner, huort vid erum i minu rijke, eda odru. Halldan þagde hia er þeir tolu dutt vid: Vijkingr spyr, þvi hann veri so tilllaga far? Halldan sagdi mier þicke, sem uel fie, þo ad þid iated slijku, enn ey kemmur mier þad ovart ef þu kenner nockurn þunga at eyn huo,

bönderne flyte undan med sitt goda / hafwer therföre lijtet wankat. Galenskap tyckes mig tå sade Wijking / att allenast slos för en segerwining och spilla therföre mongens mans blod. Will du intet att wij giöra oß emellan stallbroderskap? Thet tyckes mig gott swarade Niorve att giöra med tig stallbroderskap / fast tu ey är Konungzson; thet wet jag dock att thin fader är Jarl och en förnemelig man och wil jag på thet settet med tig foster broder lag binda att tu skalt heta Jarl och jag Konunger / såsom wij äre ther till borna / antingen tu är uthi mitt rijke eller annorstädes. Halfdan teg mädan the taltes wijdh: Wijkinger frågade huarföre hann lade så lijtet här till? Halfdan swarade / mig tyckes wäll wara att tu betakar till slijkt; män intet kommer thet mig owart före / att tu icke

tiuna Þeira, ſem Norſa er naſtæder; og vil ec hier ongvan hlut i eigaſ huorki letia nie fyſa. Var Þetta giort, ad Norſi og Vijkingr ſættuſt oc ſoruſt i foſtbrædra lag, epter Þviljkum ſkildaga ſem adr var ſagt; og lögdu i hernad um ſummarid; oc afladu mickels fiar, oc ſkilldust ad hauſte: hiellt Norſi till Norregs, enn Vijkingr til SviÞiodar. var Halldan i ferd med hanum. Enn er Vijkingr hafdi ey leynge heyma verid tok Hunvoro ſott og andadiſt. Þau attu eirn ſon er Hringur hiet, han ox upp i Sviavellde Þar till ſem han var fulltijda ad alldre, og var Þar Kongur, og uard ſkamlijfer, og er margt manna fra hanum kommed. Enn Þeir lau i hernade huort ſummar Þeir foſtbræder, og urdu fræger miog og ſaf-

läter förnimma någon tunga af hwar och en ſom hafwa att giöra med Niorve / och will här utinnan ingen del äga / hwarken bidia ſig låta blifwa t eller giörat. Skedde nu att Wijkinger och Niorve ſatte ſig nid och ſwore foſterbrödrelag med the willkor ſom förr är ſagt / och lade ſig uthi ſiörofwerij om ſommaren och förſkaffade ſig myckit gods; menn om höſten ſkildes the åth: reſte Niorve till Norrige och Wikinger till Swerige / Halfdan fölgde honom. När Wijkinger hade något lijtet warit hemma blef Hunwora ſiuk och do. En ſon ätte the tillhopa ſom het Ringer hann wäxte upp uthi Swerige till tes han komm till en mogen ålder / och blef thär Konung / menn lefde intet lenge; doch äre månge menn af honom komne. Foſterbröderne låge uthi ſcrdſwerlj hwar ſommar / blefwo myckit namnkunnige / och förſamblade en ſtor

na fiolda, ſkipa ſo Þeir hafdu XL ſkipa.

hoop ſkep / att the hadhe till ſyretie ſtycken.

CAP. VIII.

Þad er ad ſeigia fra Jngiaddi Trõuadhañ ſaſnar og rinne hers, og leitar ad Þeim foſtbrædrum Vijking og Hall dani. Þad var eitt ſommar ad Þeir funduſt i auſtrveige. hafdi Jngialldur fiorotu ſkipa. Slær Þar i bardaga, beriaſt Þeir Þar ſua at ecki matte i milla ſia huorer vinna mundu. Um ſijder ried Vijkingr till upp gangu a drekann: Þeir Halldan og Niorfi epter hanum, og rudduſt um faſt, ſo Þeir drapu huorn mann epter annan; Þa vad Jngialldur aptur epter drekanum, og hafdi arngeir ſtoran at vega med. Socktu Þeir foſt brædur nu ad Jngialde, og var Þad leinge dagz ad Þeir konu ongvo ſare a hann. og ka ed Ingialldr Þotte

CAP. VIII.

Thet år att ſeya om Jngialder Tronu att han ſankade en otalig krigs macht och ſökte efter foſterbröderne / Halfdan och Wiking. En ſommar funnes the i öſter ſiön och hade Jngialder fyretie ſkep. Ther ſlogo the ſamman och fechtade ſå att man icke måtte ſee hwilkentera winna ſkulle. På ſidſtonet lagade Wiking ſig till att ſpringa upp på drakan: Halfdan och Niorve gingo effter honom / och ſtechtade kring ſig ſå att the drepte then ena effter then andra; tå kom Jngialder effter uppå drakan och hade ett ſtort järnſpiuth att fechta med. Foſterbröderna ſökte nu emot Jngial dock led långt fram på dagen att the ſingo intet ſår uppå honom / månn tå Jngialder

faſt

faſt ad herda, ſtöck hann fyri bord, Niorfi og Halldan eptir hanom oc leggiaſt huorier er miera gieta. Vijkingur liette ey fyrre enn hann hafdi drepid huorn mann a drekanum, og ſijdan hliop hann i baat og rere til landz. Ingialldur lagdiſt þar til er han kam ſad lande, þa komu þeir framan i lagarda Haldan og Niorfi. Ingialldur greyp upp ſteyn og ſleygdi till Halldaner, enn hann ſkytr ſier undan i kaf: Niorfi komſt a landi þvi. oh Haldan i odrū ſtad; ſijdan ſoktu þeir ad Ingialdi i ákafa, og er þeir höfdo gangid leinge, heyrdu þeir gny micken. litu þeir þa þangat ſem þeim heyrdiſt gnijrenn. Enn er þeir litu aptur, var Ingialldr horfenn enn i ſtadin grimligur goll. tur og liet ecki ogiort: ſocku hann þa ad þeim ſo þeir mattu ecki annad giora enn veria ſig, og

tyckte gå för hårdt uppå/ ſprång hann öfwer bord/ Niorve och Halfdadn efter honom och ſumme ſom the beſt kunde. Vikinger aſter inthet för än han hade dräpit hwar mann uppå drakan/ ſedan ſprong hann uthi en båth och rodde till landz. Ingiald ſamm till thes han kom til landz; Halfdan och Niorve kummo nu och framm åth ſtranden. Ingialder grep upp en ſten och ſlengde åth Halfdan/ menn han gaf ſig undan ned åth botnen: Niorve kom i thät ſamma till landz och Halfdan ſtraxt med på en annan ſtad; ſedan ſökte the på Ingiald; och når thet hadhe gångit en long ſtund/ hörde the en ſtor gny. The ſågo nu ithet ſom the hörde gnyen. Menn når the ſågo tilbaka war Ingialder borta och uthi hans ſtad en grymmer galter Thenne war in het ſtilla; menn ſökte ſå hårdt åth them/

er þad hafdi gangid nokra stund snere golltuten ad Halldani og greyp allan kalfan af vinstra fæte hanom. I þvi kom Vijkingr ad, og hoggur um þvera bustena a golltenum so i sundur tok hryggin, og sau þeir þa ad Ingialldur la þar daudur; toku þeir sijdan elld og brendu hann upp ad kolldum kolum: foru nu till skipa sinna og bundu um sar Halldans. Epter þad hielldu þeir i burt og nordur til eyar þeir ræter Þruma hieter. þar ried firi sa madur er Refell hiet, son Væsels Kongs: hann atte þa dottur er Feima hiet, hon var kuenna frijdust og best ad sier gior um alla hlute. Vijkingur bad hennar, og med adgangu Niorfa kongs og vask leyka Halldanar feck hann þetta rad. Lietta þeir fostbræder þa hernade sijnum: settest og Niorf Kongr ad rijke sij

att the inthet finge annat giöra än wäria sig / och tå thet således hade gådt en stund / sprong galten åth Halfdan och tog allan benkalfwan af hans wänstra ben. I thet samma kom Wijkinger och högg twert öfwer bogen på galten så att ryggen gieck sunder / och såge the tå att Ingialder låg döder; sedan togo the eld och brende upp honom / foro så till sine skep och bunde om Halfdans sår. Efter thetta lade the thär ifrån och seglade i norr till then ön Thruma. öfwer henne rådde Refell / Konung Vesells son: han äthe en doter som het Feima, hon war en myckit wacker piiga och snel uthi alla saker. Thenna begiärade Wijking / och med Konung Niorves tillägning och Halfdans snellhet bekom hann henne. Theße fosterbröder lade nu af sitt siöröfwerij / och satte Niorve sig uthi sitt rijke.

nu. stadfestist og Vijkingr þar og vard Jall hans; enn Halldan giordist þerser rijkur og bio að þeim bæ er að Vogum heiter. Þar var stor fiallvegur a mille er Vijkingur Jall atte fyri ad rada. Hielldu þeir sinne vinattu æ medan þeir lijfdu, enn færra var med þeim Halldani og Niorfua.

Wijkinger stadfestes ther sammastädes / och blef hans Jarl: Halfdan warde en rijker herse och bodde uthi then by som heter Woga: Emellan honom och thår Jarlen Wijkinger bodde war store berg. The were wänner så lenge the lefde / dock war icke så stort umgenge emellen Halfdan och Niorve.

Cap. IX.

Sa kongr ried fyri Fijrdafylke er Olafr hiet og var Eysteyns son, brodurs Aunundar, fodur Ingiallds Illrada; Aller voru þeir otryggver og iller viderskiptes; hann atte sier dottur er Bringierdur hiet. Niorfve fieck hennar, og hafdi hana med sier, og atte med henne 12 sonu; Iokull hiet hinn ellste þeira brædra, Olafr hiet annar, Gymur; Geyrur; Teyrur; Tyrfingur. Biorn Geyr Grane og Toti: þeir

Cap. IX.

Konung Olaf regerade i Fyrdafylke / han war Östensson/och Amunds brodersson / som war Ingiald Illrådas fader. Alla these wore intet att lijta på och onde att nappas med; han ätte en dotter som het Bringiardur. Niorve fick henne och förde henne med sig / och hade med henne tolf söner. Jokull het then älste / then andra Olof / Gymer / Geyrur / Teyrur / Tirfingur / Biörn / Geyr / Grane och Totl,

voru aller efneliger menn ; enn Þo var Iokull fyrer Þeim um alla adgierfue : metnadar madur var hann so mickell ad honum . Þotte ecki komma till jafns vid sig. Olafur gieck næst hanum um allar i Þrotter enn oeyrenn og odæll um alt og oiafn-dar fullur, og so matte kalla alla Þa brædur, og voru Þeir mickler menn aller fyri sier. Vikingur atte og IX sonu ; Þorstein heit hinn ellste son hans , annar Þorer , Þridie Finnur, fiorde Vlfur, fimte Steirn, siette Hromundur, siounde Fimboge , ottende Eysteyrn , nionde Þorgeir : voru Þeir aller efneliger og i Þrotta menn mickler, Þo var Þorsteirn fyri Þeim ollum um alla hluti. Hann var manna mestur og sterkastur , vingodur og vi fastur , tryggur og truor i ollum hlutum, seynÞreyttr till allra van

Teße wore alle wäl artade drengier / doch lijka wäl war Jokull förnämst af them uti allehanda gjärningar : Så myckit höll han af sig sielf att han ingen tyckte wara sin lijke. Näst till honom gieck Olof uti alla hurtigheter / menn war oregerlig / willsinte och kunde ingen lijda tämpte sig / och nestan sådane wore alle theße bröder / hårde och styfwe männ Wijkinger åtte och nie söner: Thorsten het then älste / then andra Thorer / tridie Finnur / fierde Ulfwer fempte Sten / siette Hromunder / siunde Fimboge / ottende Östen / nionde Thorgeyr : Alle theße wore wälartade och myckit snelle karlar ; Thorsten war lijkawäl then beste uthaf them alla uthi alla saker. Hann war myckit stor och stark.r / god att holla wänskap / uppricktiger / alfwarsam och trogen uthi alt / inthet hastig till något owäsende

dræ-

ræda, enn galt grymlega ef Þeſſ var leytad. Varla Þattuſt menn vita huorſu drengiliga huort hanum lijKti vel æder illa Þo mot hanum uæri giort, enn laungu ſijdar let hann ſem nygiort væri. Þorer var ſkiotlyndur oc akafa madur hinn meſte, tuall hanum alt á æde, ef hanum var meyn giort æda i mote ſKapi, ſatt hann og ecKi umm æder fyri vid huoria ſem eiga var, æda huad ſem eptir Kom og let hann alt verda ſtamm ad Komma er hanum Kom i hug ad giora; allra manna var han ſmaltur a alla leyKa, og manna ſterkaſtur, hann gieck næſt i orſteini brodur ſijnum. Þeſſer unger men oxu upp aller ſenn i rijkinu. A fiallveg Þeim er millu var bygdo Vijkings og Halldans, var eyrn gia, furdu diup, xxx alna var yfer giana, er mioſt var og komoſt Þar ongver menn yfer, og Þvi

men hemnades grymmeliga om någon wille förſötta honom. Meſtan kunde man inthet wetta om honom behagade wäl heller illa thet honom war till meens giorde menn han minnes therwel ſedan. Thorer war ſnarſinter och mykit ifriger/blef honom något emot eller någon ſkada giorder/ förifrad ſ hann ſtraaſt/ han ſåg och inthet om ſig eller före ſig med hwem hann hadhe till att giöra/ eller hwad efterkomma kunde; lät och alt gå före ſig ſom honom rann i ſinnet att giöra: myckit wiger war hann i alla lekar/ ſtarker och lijkaſt ſin broder Thorſten. Theße unge menn wäxe alle upp tillſamman. Uppå then bergswägen ſom war emellan Wijkings och Haldans gårdar war en bergsreſna/ eller ypning/ gruſwelig diup/ trettio alnar war öfwer reſnan ther ſom ſmalaſt war; och kummo ther inga menn öfwer/ wär och

varu ongver veiger yfer þad fiall: þad háfdu þeir Niorfe Kongr og Vijkingr Jall og Halldan profad, huorfu þeim gieck ad hlaupa yfer giana; og hliop Vijkingur i ollum herklædum; enn Niorfi bio fig fem liettilegaft till; enn Halldan med þvi mote ad Vijkingur tæke i mote hanum. Satu þeir nu um kyrt langan tijma, nenede aldrey vinatta þeira Niorva Kongs og Vijkings Jalls.

therföre ingen wäg öfwer the bergen: Thet hade Konung Niorve Jarlen Wiking och Halfdan pröfwat / huru thet skulle gå att springa öfwer refnan; Och lopp Wiking med all sin Krigzrustning / Niorve lagade sig uthi lettaste Kläder som han kunde; menn Halfdan på thet sättet att Wikinger tog emot honom i spronget. The wore nu uthi rolighet en long tidh och sattades aldrig något uppå Konung Niorves och Wiking Jarls wännskap.

Cap. X.

Þeir Niorfve kongur og Vijkingur Jall giorduft gamler ad alldre, toku fyner þeirra mikid till ad vaxa. Jokull giordift ofstopa madur mickell og oeyrenn um alla hluti: nerrivar um alldur þeirra Niorva fona og Vijkings fona: voru

Cap. X

När nu Konung Niorve och Wiking Jarl worde gambla till ålderen / toge sönerna theras nog att wexa. Jokull blef en stor öfwersittiare och orolig selle uthi alla saker: myckle tämlige wore Niorves och Wikings söner till åldren.

Þa ed þesse saga glordest hiner yngstu XII uettra, enn, þer þorsteirn og Jokull a tuitugs alldre. Þeir logdu leyka med sier Niorva syner og Vijkings syner, og geck Vijkings sonum ongvo verr. A þvi liek Konungs sonum mickell metnadur, var Jockull i þvi, som odru, hinn kappsamaste; var þad audsiet ad þorstein liet undan i ollum hlutum; enn ecki vard þo rer þad till amælis þorstein bar langt af brædrum sijnum og ollum odrum þeim er till visse. Hafde Vijkingr Jall varad vijd sonu sijna ad hallda till kapps uid Konungssyni um neyna leyka; spara heldur afl sitt og framgirne. Þad var eirn dag ad þeir hofdu hnottleyka Konungs syner og Vijkings syner; geck þa enn med micklu kappe fyri þeim Niorfa sonum: hlyfdist þorstein þa enn vid,

När thetta som uthi tene saga står tilldrog sig / wore the yngsta tolf åhr / menn Thorsten och Jokull uppå sitt tiugunde. Wijkings söner och Niorfves toge sig före att leka / och wore Wijkings söner ther uti inthet osnellare än the andre; Ther före tröto Konungssönerne och aldramest Jokull som uti lek så wäl som alt annat war myckle hefftiger: Thet kunde klarligen synas att Torsten gaf effter uti alt; menn sådant hade mann inthet att säya om Thorer. Thorsten öfwer gieck wäl da sina bröder och alla andra the man afwisse. Wijking Jarl hadhe och warnat sine söner att the intet skulle gifwa sig uti kämpning med Konungs sönerne uti någon lek / utan heller spara sina kraffter och starkhet. En dag lekte Konungssönerne och Wijkings söner tijsboll / Niorves söner fore med myckin hefftighet Torsten

eprer vanda. Þeim Jokli var skipat samman; enn Olafe og Þorer, og so huorum sem aldur hafde till: Gieck nu so umm dagin. Þad bar till ad Þorer setti nidur hnottin so hart, ad hann stock yfer olaf og kom fiætri nidur: Olafer reydist, og Þotte Þorer giora leyk till sijn, sokte hann Þa knottin, enn er hann kom aptur voru menn í leysingu, og ætludu menn heym ad fara. Olafr sslo þa med knotttrieno till Þorers, enn er hann sa þad hliop hann under hoggit og kom tried i hofudit og sprack fyri. Þorstein hliop Þa a mille og fleyre menn adrer, urdu Þeir da skilder. Iokull mælti; ege mun ydur Þetta Þickia mickels vertt Þott Þorer feinge eirn hnockis stikel i hofudit. Þorer radnade vid ord Jokuls, og skildu vid so buid. Þorer mælti Þamier hafa leiged epter gioar mijner, mun

wardė sig efter sin wanan Jokull och hann wore emot hwarannan: menn Olaf och Thorer/ och så bort åth som hwar war åldrig till. Nu hende sig att Thorer kastade så hårdt neder bollen / att han gieck öfwer Olof och kom nider långt ifrån Olof blef wred och mente Thorer giöra narr af sig; sökte hann tå upp bollen och tå hann kom tillbaka / hållo the andre uppå att lyckta leken och ämbnade sig hem. Olof slog tå med fältran åth Thorer/ menn hann lopp in under hugget och kom trädet uti hufwdet och gieck af. Thorsten lopp emellan med flere andra och blefwo the tå åthskilde. Jokull sade; intet mosten i tyckia af stort wärde att Thorer fick fältran i hufwudet. Thorer rådnade widh Jokuls ord / och skiltes the således ifrån hwar annan. Thorer sade. Jag hafwer lagt efter

Jo-

Jokull virda mier till brædslu ef eg Þore ey ad sækia Þa, Þorstein mælti; Eige Þicki mier Þad rad ad Þid Olafr finnest. Fara munu eg sem adur sagdi Þorer, Þvi Þeir eru heim farner, Þorer geck Þa snudugt aptur, og er hann kom aptur a leykvollin voru Þeir aller aburt. Þorer geck Þa heim a veg till hallarennar, og stodu Þeir under hallar veggienum. Þorer snaradist Þa ad Olafe og lagdi a hann midian med spiote, so ad i giegnom stod; snerist hann Þa i bare so Þeir festu ecki fang a hanum: stumrudu Þeir Þa yfer Olafe daudum, enn Þorer foor till Þess er hann fann brædur sijna. Þorstein spyr Þa, Þui er blod a spiute Þijnu frænde? Þvi sagdi Þorer; ad eg veit eige nema hann Olafur hafe skiendz a oddanum; Þa mun Þu segia hann daudann; sagdi Þorstein?

mig mina wantar och låter Jokul räkna mig thet til reddhuga / om iag intet törs taga them igien. Thorsten swarar; intet tyckes mig thet rådligit att du och Olof skola finna hwar annan. Jag skall lijkawäl gå tillbaka sade Thorer / ty nu äro the hem gongna. Thorer geck tå fordt tillbaka / och tå han kom till lekwallen / wore the allesammans borta. Han gieck thå till Konungzgården och stode alla widh Konungzpallatz weggien. Thorer sprang tå åth Olof och rende spiutet att thet stod mitt igenom honom / loop så bort att the intet kunde gripa honom: stupade the och uppå Olof som döder låg, menn Thorer lopp till tes han fann sina bröder. Thorsten frågade strax: hwarföre är blod uppå ditt spiut broder? Therföre swarade Thorer; att iag intet wet huru Olof hann skarrade sig uppå

mier

mier Þicke verda meiga, ſagdi Þorer; Þótt Iokull ſie adgierſis madur mickill um fleſt, Þa ſae hann ey grædt Olaf brodur ſinn. Illa er nu ordid ſagdi Þorſtein Þvi eg veit ad fodur mijnum miſlijkar. Þun er Þeir komu heim var Vijkingr kall ute og var all ſalatur, og ſagdi; ſo for ſem mig varde vm Þig Þorer, ad Þu mundir verda meſtur ogiæfu madur, af ollum mijnum ſonum: Þicke mier Þu nu Þad hafa ſynt, er Þu hefur ordid ſialfum Konungs ſyneaum ad bana. Þad er nu rad fadr ad hialpa ſyne Þynum, Þo hann hafwe ratad i ogiæfu, ſagdi Þorſtein: Hefr du nog brógd till Þeſſ, og Þicke mier Þu nu Þad ſynt hafa, er Þu viſſer fyri vijg Olafs, og ſagdi thier thad einginn. Vijkinger ſagdi; ey vinn eg, Þad till lijfs

udden; ſå ſeger du tå att han är döder / ſade Thorſten? Mig tycker ſå låter wara / ſwarade Thorer / att faſt Jokul är myckit ſneller uti monga ſaker / doct lårer han intet kunna låta ſin broder Olof. Illa är nu tillgongit ſade Thorſten / ty jag weet thetta miſzlijkar min fader. När the kummo hem war gubben Vijking ute och talade intet ſtort utan ſade; ſå hafwer håndt ſom mig kom före om dig Thorer / att du ſkulle blij wa den olyckſammaſte af alla mina ſöner: Nu tycker mig du hafwer låtit thet ſee/ då du äſt blifwin ſielfwa Konungens ſons banemann. Nu är thet rådeligaſt fader ſwarade Thorſten att du hielper thin ſon / faſt hann hafwer i olycka råkat och weſt du wel råd der till när du wiſte föruth Olofs död och ingen ſade tig ther af. Wikinger ſade; intet bryter jag min eed att ſkana

Tho-

Thorers ad riufa eyda mijna: thvi vid Niorfe Kongur hafum þad fuo redbader, ad huor fkyllde adrum truer og holler bædi leynelega og opinberliga: þad hefur hann halldit i öllum greynum: Nu vil eg þvi ecki hava verra enn han, ad eg hallde ftrijde i mote hanum. Þvi dad var eitt fkeyd, ad mier var ecki Niorve Kongur oaftfolgnare, enn fyner miner; þarf og ecki um þad ad tala, ad eg ueite Thorer nockra hialp; fkal hann og burt verda og koma aldrey fyri min augu. Þorftein mælti; thvi munu vier da ecki aller i burtu fara, brædur? Þvi ecki munnum vier vid Þorer fkiliaft, fkall og eitt yfer ockur ganga. Þvi rædur þú, frænde, fagdi Jall; enn mickel ticke mier ogiæfa Thorers, ef þad hlyft af hanum, ad eg miffe fonu mijna alla, og þar

Thore lijf thår måd: Ty iag och Konung Niorve hafwom thet fworit båda, att hwar fkulle then andra trogen och huller wara både lönliga och uppenbarliga: Thetta hafwer han hållit på alt fett: Nu will intet iag therutbi wara fämbre mann och fetta mig emot honom; ty thet war en tijd att Konung Niorve älfkade mig intet mindre ån mijna föner; behöfwes och nu intet att tala ther om att iag fkal hielpa Thorer någon ting; fkall hann nu draga bort och aldrig komma mera för min ögon. Thorften fade; få fkole wij då alla bröderna draga bort/ ty icke fkillias wij ifrån Thorer/ utan ett fkall öfwer ofs gånga. Thet ftår tig frite fwarade Jarlen; men mycket ftor tyckes mig Thorers olycka/ om iag af hans tillfkyndan mifter alla mina föner/ och ther till med en redelig och god Ko-

med

med vinattu Kongs, er
best er ad fier gior, um
alla hluti; og hier med,
Þo Þad sie lytels uert,
ad eg misse lijfid. Enn
Þad eyna gledur mig
ad ongum mun laged
verda ad standa yfer
Þijnu hofde med suer-
dum, enn tho mun
Þier nær ekid verda,
og muntu Þad af Tho-
rer alclammans hlióta;
enn Þa er skade nokur
ad hanum, fyri Kallmen-
sku. Nu er her suerd,
Þorstein frænde, er eg
vil giefa Þier, : er An-
gurvadall hieter, og ha-
fur Þvi iafnan sigur fylgt;
Þad tok fadr minn af
Byrne Blatonn daudum
ecki hafi eg fleyra vopna
so ad afbragd sie a, utan
kesiu forna er eg tok af
Hareki Jarnhaus, og veit
eg hun er ongvum man-
ni vopnbær. Nu ef
Þu vilt burtfara, Þor-
stein frænde, Þa legg eg
Þad till med Þier, ad
Þu farer upp till vats Þes
er Væner hieter. Þar

nung; gunst; sedan och
churuwål thet år intet
myckit ðeh / att iag mi-
ster lijfwet. Thet ena
glåder mig dock att
ingom år öde att stå öfwer
titt huswud med swerd /
menn når låter warda
att tu blifwer ihjelslagen
och thet niuter tu alt
sammans Thorer tillgo-
da; år lijkawål någon
skade om honom för hans
mannlighet skull. Hår år
ett swärd min son Thor
sten som iag will gifwa
tig / hwilket heter An-
gurwadal / och hafwer
alltijdh fölgt seger med
thet: Thetta tog min
fader af Biörn Blåtand
tå han slog ihjel honom /
intet hafwer iag flere wa
pen som rett merkelige
åre / utan en gammal
iårngaffel / hwilken iag tog
af Harek Jernhös / och
wet iag att ingen kar rå-
der regiera then. Om
du nu will fara bort min
son Thorsten / så råder
iag dig att du drager
upp till siön Våner. Thår
mun

mun standa batur eirn i hrofi, er eg á; far a honum. i holma þann er liggur i vatnenu; þar mun vera i skale og mickell kostur, sem ydur mune nægia um XII manude, geymid uel batsins þvi, ecki eru fleyri skip i nand. Sijdan skildu þeir fedgar. Aller hafdu þeir god klæde og herklæde, er fader þeirra hafdi feinged þeim, ader þetta vard. Þorstein for, og brædur hans, þar til þeir fundu batin, og reru i holman, og fundu skalann, var þar alt nog þad ed hafa þurte; og settust þar vmm kyrt.

står en båt uthi båtahuset / hwilken hörer mig till; far mådh honom till then holmen som ligger i siön; thär är en stufwa och mat / som eder wäl kann spijsa i tolf månader; giömen wäl båten / ty intet finnas thär flere båtar: Sedan skildes the åth. Allesammans hade the goda kläder och wapen / hwilka theras fader hadhe giswit them / för än theta skedde. Thorsten och hans bröder reeste till thes the funne båten och rodde till holman / hwar som stufwan war / och alt som behöfdes nog; här satte the sig nider.

Cap. XI.

Nu er þar til ad taka ad Jokull og þeir brædur olafs, feigia foder sijnum vijg hans, og er ey til annad, sagdi Jockull, enn safna lijde og fara heim ad Vijkingi og brenna hann

Cap. XI.

Jokul och the andra bröderna gofwo sin fader tillkänna Olofs död. Är och inthet annat till rådz sadhe Jokul / änn att församla folk och draga ther mådh hem till Wiking / och brenna honom in-

inne, og sonu hanz; og væri þo valla fullhefnt Olafs. Niorfi sagdi; þad banna eg med ôllo ad nockurt meyn sie Vijkingi giort; veit eg ad þetta er ecki hans rad, um lijflat sonar mijns, eru þeir aller saklauser af nema Þorer. Enn vid Vijkingr hofum snorest i fostbrædralag, hafur hann þad allt best halldid, skall eg og ongvan ofrid efla hanum a henndur; þicke mier og Olafur ecki ad bættari, Þott Þorer sie drepenn, og aukeist so harmur Vijkings. Feck Jockull nu aungvan styrk af fodur sijnum til þessa: Var Olafur heygdur epter fornum sid. Tok Jockull þa ad hallda sveit manna. Niorfi Konungur tok fast ad elldast so ad Jokull hafdj landvorn ad mestu. Þad var eirn dag ad tueir menn gengu fyri Niorfa Kung, og

inne mädh sine söner: och är tå Olofs död knapt fullhemnat. Niorve swarade; Thet förbiuder iag alldeles att något meen må warda giort Vijking; Jag wet wäl inthet hafwer hann warit i råd om min sons dödh. The äro alla oskyldige uthi tetta/ Thorer undantagandes. Jag och Vijking hafwom swurit fostbröderlag/ thät hafwer hann ärligen hollit/ skall och iag ingen ofrijdh föra honom på händerna. Tyckes mig och att thät inthet blifwer bättre mädh Olof/ fast Thorer blifwer slagin och således Vijkings sorg föröket. Jokul fick nu ingen hielp uthaf sin fader till tetta: Olof blef begrafwen uthi en stor hög effter gammal seed. Jokul begynte nu holla ett starkt följe mädh Karar. Niorve tog så att åldras att Jokul regerade mestadelen landet. En dag komme twå menn för Konung

voru

voru bader i blam hek-
lum, þeir kuoddu ko-
nung, kungur spyr þa
ad heite? annar nefn-
dist Gautur; enn annar
Ogautin: þeir beyddu
Konung uetrvistar;
Kungur suaradi: Illa
lyst mier a yckar, mun
eg og ecki vid ydur ta-
ka. Jockull mælti eru
þid iþrotta menn nok-
ter? Ogauten mælti;
litit er alt um þad, enn
þo vitum vier fleyra enn
ocker er sagt. þa þicki
mier raad sagdi Jockull
ad þid farid i flok minn,
og verid med mier. þeir
giordu so, Jockull giort
de vid þa alluel. þad
hafdi friettst til Ko-
nungz hallar ad Vij-
kingur hafdi tekid i
burtu sonu sijna: Jo-
kull vill þvi ecki trua
og for til Vijkings
med mickit fiolmenne.
Vijkingr friette huad
han villde? Jokull spyr
huad hann visse til

Mörver; begge wore thé
klädda uthi blå tiortlar.
Deße helsade på Konun-
gen/ och hann frågade
hwad theras namn war.
Then ena sade sig heta
Göte/ thän andra Ogöter
Theße beddes att få up-
pehålla sig hoos Konun-
gen öfwer winteren: hann
swarade: Illa behagens
i mig / jag tager och in-
thet emot ider. Jokull
sade kunna i några kon-
ster? Ogöten swarade;
Inthet stort är thät/
månn lijkawäl weta wij
något mera än oß blijf-
wer sagt. Då tycker
mig gott sadhe Jokul att
i komma tiland mitt folk
och blijfwa hoos mig.
The giorde så; Jokul
höll them myckit wäl.
Tidender kumme till Ko-
nungzgården att Wijking
habbe kiört bort alla sine
söner: Thetta wille Jo-
kul inthet tro / månn for
till Wijkingz mäd en stor
hoper folk. Wijkinger
frågade honom hwad
hann wille? Jokul sporde om hann inthet wiste

ohappa mansins Þorers' Vijkingr kuadst hafa rekid þa i burtu og þeir væri ekki þar. Iokull beyddist ad ransaka herbergin: Vijkingr liet þad til reydu, enn sagdi Kungi þad ecki ætlad hafa, ad han munde bregdas sier. Ransokudu þeir husenn og fundu ecki, sem von var, og foru heim vid so buid. Þotte Iokli illa er hann spyr ecki til þeirra brædra. Jokull mælti þa til Ogautens: muntu ey vijs verda med lijstum þijnum, huar þeir brædur eru nidur komner ey mun þad, sagdi Ogautann: þa skaltu fa ockur bræðrum eit herbergi ad sofa i; og þar skal eingin koma fyr enn þu, þo ey fijrre enn a þrigia daga freste, Liet Jokull so giora: var þeim feingin eyn skemma ad sofa i; og lagdi rikt vid ad ef nokor nefndi þa, skyllde

hwar dhän ogerningsmannen Thorer är? Wijkinger sadhe sig hafwa kört bort them och nu inthet wara hemma. Jokul begärade att ransaka husen: Wijkinger lät så skee/ och sade sig inthet så förhållit hafwa emoot Konungen/ att han skulle giöra sig ondt. Ransakade the nu husen/ och funne inthet thet the mente ithan reste således hem. Jokul tyckte mycket illa att hann inthet skulle få höra aff these bröder. Hann taalade nu till Ogöten; kann inthet du måd dina konster finna uppå/ hwart som these bröder äre undankomne? Inthet må du twifla thär om swarade Ogöten; månn thu skall tå få oß bröder ett huus att sofwa uthi; och dijth skall ingen komma för än du/ månn det inthet för än effter tre dagar. Jokul läth så skie/ och blef them gifwit ett huus att såfwa uthi; gaßå och påbud att thär någon nämbde them/ skul-

ong.

onguo fyri tijna nema lijfinu. Snemma þennan dag kom Jokull i ſkemuna til þeirra bræдra. Ogautan mælti þa, þu ert bradlatur Jakull, þvi eg er nyvaknadur, enn þo mun eg ſeigia þier til þeira Vijkingſona: og muntu vita hvar vatn þad er, ſem Væner hieter; þar ſtandur i holmur, og i holmenum ſkale eirn, þar eru þeir Vijkingz ſyner. Jokull mælti; ef þetta er ſem þu ſeigir, þa ſie eg ongva von til ad þeim verde nad. Ogautan mælti; alt þicke mier þier verda ſem modurlauſu barne, og litlu ætla eg þu orkar ef þu er eirn ad. Nu vill eg, ſagdi Ogauten; ſeigia þier Iokull ad eg á eirn belg er vedr belgur heitur: enn ef eg hriſte hann, þa ſtandur ur honum ſtormr og vindur med ſo ſtorre grimd og kulda, ad innan þriggia natta ſkall

letnchet annat för honom gälla än lijfwet. På föreſagd dag ko·n Jokul rätt bitrida uthi huſet til them bröderna. Ogiöten ſadhe; du är för haſtiger Jokul / ty iag är nyſwaknader; männ lijkawäl må iag ſeya dig om Wijkings ſöner: du lärer fuller weta / hwar thän ſiön är ſom kallas Wäner: Thär uthi är en holme och på holmen en ſtufwa; thär ära Wikingz ſöner. Jokul ſade, om thet nu är ſom tu ſäger / tå ſijr iag ingen lägnhet att finna them. Alleſtådh tycker mig ſadhe Ogiöten att tu är ſåſom ett moderlöſt barn / och litet troor iag du ſkulle kunna uthretta / om du wore allena om rådh. Jag ſkall nu ſäija tig / ſade Ogöten; Jag hafwer en säck ſom iag kallar wäder ſeck; hwilken när iag riſtar kommer thär uth ſtorm och owäder mädh ſå ſtor heffteghet och klöld att innan tre nätter / ſkall

lagdur so sterkur ijs a vatnid ad rijda skall marga hestum þo vilie. þad er þa satt ad seigia saga di Jokull at þu ert mickell hstamadur, og ma med þessu eynu komast i holminn, þui skip eru ecki nema uid sia, og færer þau eingin so langa ueg. Epter þad tok Ogauten helgsinn og hriste. kom þar ur mickid ovedur saker finks og grimdar, so einginn madur matte ute vera: þotte monnu þetta undru ganga, enn ad lidnum þrem nottum, var huort vatn og fiordur lagdur. Iokull safnar nu monnum samman, og verda nu xxx manna, Ekki var Niorva Kungi um þeirra ferd; seiger sier so hugum seigia, ad hanum munde aukast harmur enn minka ekki: Mun eg missa i þessare ferd flest alla sonu mija og marga adra: munde so betur hafa verit, sem eg villde

liggia så starkt ijs på siön/ att mann kan rijda medh många hästar thär uppå/ om så behagas. Thät är tå sant att tu är en stor konstnär sadhe Jokul/ och på thetta ena sättet kann mann komma på holmen / ty skep ära inga uthan wijdh stora hafwet och förer ingen thäm så långan wäg. Effter tetta tog Ogäten sin seck och ristade honom. Thär uthur kom så myckit wäder mäd häfftig köld och snö att iutet folk kunde wara uthe. Allom tyckte thetta underliga tillgå; war och innan tre nätter alla siöar och stärdar lagda. Jokul samnade tilsammans folk / och fick hann trettie menn. Intet wille Kung Niorve att thenne resann skulle skie i sadhe och så rinna sig i hugen / att sårgen lärer ökas och inthet minskas: Jag lärer mista uthi thenna färden mäst alla mina söner medh många andra: Och hadhe således bättre warit såsom iag wille

i fyrstas ad vier hofdum sælt vid Þorer, og hafe vin attu Vikings Jalls og sona hans.

i förstonet/ thet wij hade förlijkast mäd Thorer och behålt Wijkings Jarls och hans söners wännskap.

Cap. XII.

Nu byst Jokull vid Þriatige mans ad, auk Gautin og Oganten. Þennan morgum vaknade Þorstein i skala sijnum, og mælti; vaker Þu Þorer? vake eg sagdi han, enn sofed hafe eg hier til. Þad vil eg sagdi Þorstein ad vier buumst i burt ur skalanum Þvi eg veit ad Jokull kemur hier i dag med marga menn. Ekki hygg eg Þad sagdi Þorer, og vil eg huorge fara: æda huat hafvur Þu ad merke? Mig dreymde, sagdi Þorstein; ad hingat runnu Þratijge vargar og voru siau biarndyr og hin atte raudkinne, han var mikell og grimlegur, og ad auki tuær refkeijlur, Þæsser foru fyri flockenum; og voru

Cap. XII.

Jokul lagade sig till mädh 30 män/ och thär till medh Göten och Ogöten. Thenna samma morgon waknade Thorsten thär i stufwan och sade; är du waken Thorer. Jag är waken sadhe han/ männ här till hafwer jag sufwit. Jag will sadhe Thorsten/ att wij lagom oß hädan uthur stufwan ty jag wet att Jokul kommer hijth i dag mädh en stor hop folk. Inthet tror jag thet sadhe Thorer/ och will jag ingen wäre fara: Eller huar uthaf weet du detta? Jag drömde sadhe Thorsten att hijeb kume löpande trettie arga diur/ af hwilka siu wore biörnar; thän ottonde hadhe röda kinder/ och war helt grymmer och stor: mädh thesse wore och

helldur illelegar, og a þeim var mier mestur oþocke. Vargarner sokt-tu ad oss aller og þotte mier þar koma om sijdur ad þeir rifu i sundur alla brædur mijna utan þig eirn, og þo fiell eu-Marga þotte mier, vier drepa byrnena, enn alla drap eg vargana og hina minne refkoyluna, enda fiell eg þa. Huad ætlar þu merkia draum þennan, sagdi Þorer? Þad ætla eg sagdi Þorstein, ad raudkinni sa hin stori sie fylgia Jokuls. enn byrnerner sie fylgia brædra hans, enn vargarner mun mier synast hafa suo marger, sem menn munu verda med þeim, þvi þeir munu hafa verga hug a oss. Enn þar sem voro Refkeylur tuær, þecke eg ecki þa menn. er þessar fylgior muno eiga. Þad ætla eg ad þeir munu nykomner til Jokuls, og munu vera oþocka sæler fles-

twå råfwar; the rände för hopen och wore myc-ke stygge / till them bar jag största ledan. Wargarne sökte till oß allesammans / och tyckte mig på sistonet att the refwe sunder alla mina bröder / dig undantagandes / månn lijkawäl full du / Många uthaf biörnarne tyckte jag wij dräpte / månn alla Wargarna drap jag / och thän mindre råfwen / mån tå föll jag. Hwad menar tu denne drömmen betyder sade Thorer? Thät menar jag swarade Therstein / att thän stora mådh råda kinderne / är Jokuls hamn; månn biörnarne äre hans bröder / Wargarne synes mig betyha så monga månn som the hafwa mådh sig i föllie; ty the lära hafwa Warge hug till oß: The som råfwe hamn hade behagas mig inthet med theras fölga; thät menar jag att the äranyskomna till Jokuls / och åra arga sellar fram för alle andra-

tum

tum monnum. Nú hefi eg fagt þier þessa ætlun og mino vor skip:e so fara sem mier þotte i suefnenum; villda eg ad vier forduduſt vandræde. Ecki ætla eg þetta nema drauma- ſkrymsl, sagdi Þorer, og hugbod þitt: enda væri ey ogaman þo vier reyndum med off. Ecki þicke mier ſo ſagdi Þorſtein, og hygg eg ad oiafnlega ſie til ætlad, villda eg ad vid biuggiuſt i burt. Þorer kuadſt þad ecki vilia; og vard ſo ad vera. Þorſtein ſtod upp og tok vopn ſijn og ſo brædur hans aller; enn Þorer var hin tomlataſte. Var þad allt iafn ſnemma er þeir voru buner ad Jokull kom ad med menn ſijna i dyrnar a ſkalanum. Varde Þorſtein dyr adrar og þrir brædur hans, enn Þorer adrar med ſim	Nu haſwer iag ſagt dig min mening om thetta/ och ſårer wåre wåſende ſå aſtöpa / ſåſom mig haſwer tyckt j ſömnen; wille iag att wij acktade oß för wißrådh. Inthet håller iag thetta för något annat ån en bedrageligt dröm / och en ting ſom dig haſwer kommit i ſinnet/ſwarade Thorer/ månn icke fördånſkul/ were thåt och inthåt oluſtigt / om wij finge pröfwa hwar andra. Så tyckas inthet mig ſade Thorſten/ och tror iag att olemp t år tillåmbnat/iag wille wij lagade oß bort. Thorer ſwarade/ iag giörer thåt inthet; och blef thåt ſå. Thorſten ſtod upp och tog ſin wapen/ thåt ſamma giorde och alle hans bröder; menn Thorer war ſenfärdigaſt thår till. Råtta ſå ſnare the wero till redz/ komm Jokul måd ſina månn uthi dören på ſtufwan.

Thån ena dören wårde Thorſten och tre hans bröder/ thån andra Thorer ſielf femte. Här

menn

menn. Tokst þa sokn hia hardasta, vordust þeir brædur harla vel, enn Jokull sokti so fast ad þeim dyrum sem þorer var vid, ad þa fiellu þuer brædur hans, enn eirn hrock ur dyronum, þangat sem þorstein var. Vardi þorer þa enn dyrnar nokra stund, og villde med ongvo mote hopa. Snarast han þa ut ur dyronom og komst fram a ijsenn hia þeim; sla þeir þa hring i kring om hann, enn han verst agiæta vel: Enn er þorstein sa þad hleypur hann ut ur skalanum, og brædur hans þeir er epter lijfdu, ofan a ijsenn þar sem þorer var; vard þa enn hord hrijd. þorstein og þorer voru enn stor hoggver miog. þar kom um sijdur ad aller brædur Thorsteins voru falner nema hann og Thorer: þa voru og fallner Niorva syner aller nema Jokul og Grimer. Thorstein giordist tirdu

begyntes nu en hård strijdh/ och bröderna förswarade sig myckit wäl; männ Jokul sökte så hårt åth then dören som Thorer stod uthi/ att thär föllo tre hans bröder och en lopp uthur dören ti;th som Thorsten stodh. Thorer wärde ännu en stundh dören/ och wille ingalunda gifwa swijga. hann rände nu uth ur dören och kom framm på ijsen tämpte them; slogo the då ring kring om honom/ menn hann förswarade sig wäl: När Thorsten såg det/ lopp hann uthur stufwan/ och måd honom dhe hans bröder som ännu lefde/ tijth på ijsen som Thorer war: blef tå itt skarpt fecktande. Thorsten och Thorer högge skarpt. Sidst wore alle Thorstens bröder faldne Thorer undantagandes: Vore och alle Niorves söner slagne föruthan Jokul och Grymmer. Thorsten begynte nu blijf wa myckit mödder, så

modur so han gat valla stadit: sier han þa ad hann mune falla, voru og aller fallner nema Gauten og Ogauten af hinum. Þorer var þa bædi sar og modur; þa tok ad dima fast af nott. Þorstein snarast þa ad Ogauten og leggur Angurvadli i gegnum hann, enda fellur hann þa i valnum, stodu þeir þa þrir uppe Jokull, Grymer og Ogauten. Leitudu þeir þa Þorsteinz i valnum; þotust þeir þa finna hann, enn þad var Fimur brodur Jokuls; þvi þeir voru so lijker ad huorgin matte fra odrum kienna. Grymur sagdi, Þorstein daudan; Ogauten sagdi þad skule ey um grun giora, og hio af hanum hufudid og blædde ecki þvi Fimur var daudur. Sijdan foru þeir i burt og heim. Spyr Niorvi Kungur huorsu farid

att hann knapt orkade stå: Såg hann nu att hann motte falla / war och alt Jokuls fölie nijder slagit, undantagandes Göten och Ogöten Thorer war både sår och trötter; begynte nu myckit att mörkna af natten. Thorsten språng till Göten och rände honom igenom mäd Angurwadal / och föll i dät samma sielfwer ibland the döda kropparna. Jokul / Grymer och Ogöten stodo än alla tre uppe. The letade nu ibland the döda effter Thorsten / och tyckte sig finna igien honom; männ thät war Fimur Jokuls broder; ty the wore så lijka att ingen kunde känna thån ena ifrån thån andra. Grymmer sadhe/ Thorsten är döder; ta swarade Ogöten / thät moste wij inthet gifa till och högg af hufwdet/ och komm ingen blod uth / ty Fimer war döder. Effter tätta foro the hem: Konung Niorve frågade hurn thät hadhe gångit haf-

hafdi med þeim ; liet Kungur lyst yfer ferd þeirra og kuadst nu hafa feinged meira skada, enn þo han misti Olafs sonar sijns: lated nu siò sonu sijna og siollda annara manna: settist Jokull nu um kyrt.

CAP. XIII.

Þad er nu þessu næst, ad Þorstein liggur i valenum og ma sier ey fyri mædes enn litt var han sar: Enn er aleyd nottina heyrdi han uagn ganga epter ijsnum: þar næst sa hann ad madur fylgde uagnenum, hann kiende þar fadur sinn, Og er han kom ad valneñu, ruddist han um fyrst og kastadi þeim daudu fra sier, og allra hardast Konungzsonum. sa han ad allir voru daudur nema Þorstein og Þorer. spurde hann þa, huort þeir mætte nokut mæla? Þorer quad

för thåm; ware Konungen bedröfwat öfwer theras reesa / och sade sig nu hafwa fådt större skada / än tå han miste sin son Olof: Nu hafwer iag mist sin mine söner oc många andra månn: Jokul satte sig nu stilla!

CAP. XIII.

Thet är här hoos att seya / det Thorsten ligger ibland the döda / och orkade inthet för trätthet skull; dock war hann lijtet sår: Männ når något led uppå natten / hörde hann en wagn komma uppå ijsen: Thår näst såg hann och att en kar följde wagnen / och war thåt hans fader. Tå hann kom till the döda / letade hann kring om sig / och kastade them ifrån sig / dock aldrahårdast Konugzsönerna. Hann såg tå att allesammans wore döde / förutan Thorsten och Thorer. Hann frågade them tå / om the orka något tala?

Þad satt vera. Þa sa Vijkingr hann flakti i sundur af sarum. Þorstein quadst ecki sar vera, enn modur miok. Vijkingr tok Þorer i fang sier, Þotte Þorsteini hann Þa enn sterkliga tiltaka Þo hann væri gammall; Þorstein gieck sialfur ad vagnenum, og lagde sig uppi med vopnum sijnum; sijdan leydde Vijkingr vagnhestinn. Vedrid tok ad Þyckna og hlana, og so skiott skiptist vm, ad i sneã lyttelle stundu Þotte Vijking sem allur ijsen færi i burt, var Þad nu iafn snemma ad Þeir komu ad lande og ijsen var allr af uàtnenu. Sijdan for Vijkingr heim i svefnskala sinn: Þar var iardhusmunne hia reckiu hans; og liet han Þa Þar i nidur, var Þar nogur drickur og vist og klædnadur og alt huad hafua Þurfli. Grædde Vijkingr Þorer son sin Þar, Þvi hann var

Nog kunna wij thät sade Thorer; Tå märkte han att hann war all sunderhuggen. Thorsten sadhe intet är tag sär månn mycklt trötter. Wijkinger tog upp Thorer och tycktes Thorsten att han tog starkeligen fast hann war gammal: Thorsten gieck sielfwer till wagnen/ och lade sig thär uppå mädh sin mapn; Wijking ledde nu wagn hästen. Wädret begynte tiukna och lena/ och så hastigt skifftes ther om/ att Wijking märkte det tijsen allsammans uppå en lijten stund afgick; och så snart the kummo till lands war all tjsen bortsmälter. Wijking for hem till sin sofwekammar: Thär war tämpte hans säng en nedergång på ett iordhuus; Dijth neder sleptte hann sina söner/ och war thär uthi dryck/ mat och kläder mäd hwad annat them war nödigt. Wijking läkte siälf sin son Thorer/ ty hann war

godur lækner. Annar ende a husenu var i skoge; þat varade Vijkingr sonu sijna vid sem mest, ad þeir skilldu alldrey ur iardhusenu komma, þvi hann kuad Oganten þegar vijsann verda ad þeir væri a lijfe; eigum vier þa skiott von ofriedar; þeir hietu godu umleyd nu þar til ad þorer uar al heyll. Gieck þad nu um oll hierud ad þeir væru nu aller dauder Vijkings synner; þa kom a noker pate at Oganten ad ey væri vijst huart þorer væri daudur. Bad Jockull han þa epter leta, ef han mætte vijs verda huar þorer væri nidur kommin. Lagist Oganten þa diupt og var þo aldrei ad vijsare vm þorer. þad var eirn dag ad þorer mælti vid þorstein; daufligit þicke mier hier i jardhusenu, nu er vedur gott og vill eg ad vid farum a skog ad skemta ockur. Ey vill eg þad sagdi þorstein, þvi

en god läklare. Andra andan på iordhuset gieck upp uthi skogen; Wijking förbödo sine söner/ ther mesta hann kunde/ at gå tijth up/ ty at Ogöten tå stragst finge weta thet the wore uthi lijfwet/ och hafwem wij uppå samma stund ofrijdh: The låfwade godt uth. Led nu att Thorer blef heelt läkter. Thät sades i alle häraden att alla Wijkings söner wore döda; månn komm för Ogöten några tidender, thå inthet wara rätt wist om Thorer wore död. Jokul bad honom therföre efterleta/ hwart Thorer wore undankommen. Ogöten winlade sig myckit att få weta/ månn blef lijka wijser om Thorer. En dag sadhe Thorer till Thorstein/ mig ledes nu att wara uthi iordhuset/ thät är gott wäder williom wij fara till skogz at förlusta oß. Inthet giörer iag thät/ swarade Thorsten/ ty wij bryta emot wår faders befal-

vid

vid briotum þa bodord
fodur ockar; fara skall
eg sem adur, sagdi Þorer.
Þorstein nente þa ey ep-
ter ad vera: foru þeir
þa om skogin og skimtu-
du sier vm dagin. enn
vm kuolldid er þeir et-
ludu heim ad ganga sau
þeir huar eyn refkeyla
lijtel for, hun vidrade
i allar atter og snudrade
under huoria eyk. Þo-
rer mælti, huor ofagna-
der er þetta frænde er
hier fer? Ey veit eg gior-
la sagdi Þorstein, enn
eg þickist eyrn tijma hafa
sied þad kuikinde er þes-
su er lijkt, enn þad var
um morguninn i skalanũ
adur enn Jokull kom
þar; og er þad ottun
mijn ad þetta sie byckiu-
skockuren Ogauten: tok
han þa spiot og skaut
ad refkeylunne, enn hun
smoudur i iordẽa. Gen-
gu þeir nu heim i iard-
husid og lietu sem ecki
sie giort. Litlu sijdar kom
Vijkinger Jarll þar og
mælti: Nu hafe þid illa

ning; fara skall jag icke
thes mindre sade Thorer.
Thorsten nentes tå inthet
efftertblifwa: gingo the tå
uth i skogen och förlustade
sig heela thån dagen:
emoot afftonen tå the åm-
bnade sig hem/ sågo the
hwar en lijten räf lopp/
hann wädrade och snoka-
de under huart trää. Tho-
rer sade/ broder hwad för
trollskap är thetta / som
här löper? Jag wet in-
thet wäl swarade Thor-
sten/ menn mig tyckes
någon gång hafwa sedt
ett diur thetta lijkt/ och
thet war tå jag drömde
om morgonen uthi stuf-
wan förr än Jokul
komm tijth; och fruchtar
jag att thetta är miörac-
kan Ogöten: tog hann
tå spiutet och stöt åth
räfwen/ månn hann
smög nijder i jorden. The
ginge nu hem till jord-
huset och läddes som the
ingen ting hadhe giorde:
Stijtet effter kom Jarlen
Wijking tijth och sadhe:
Nu hafwen i giordt illa

giort

giort ad þid hafid brotid bod mitt og vered ute af jardhusenu og Oganten vijs ordenn ad þid erud hier: þicke mier von ad þeir brædur kome hier skiott med ofrijde.

att i hafwen bruttit minn befallning och warit uthur iordhuset / ty nu weet Ogöten att i åren här / och tyckes mig lijkast som bröderna såra kommandes måd thet snaresta att strijda uppå oß.

Cap. XIV.

Litlu sijdar kom Oganten ad mali vid Jokul og mælti: þad er nu sannast ad seigia ad er hier aunnur hondin, enn ey hin vinstri. Huad er nu um þad sagdi Jokull? þad, sagdi Ogantan; ad eg er nu uijs ordin ad þeir brædur þorstein og þorer eru a lijfe og eru hia Vijking; á laun. þa skal eg, sagdi Iokull; safna man num og lietra ey fyrre enn vid hofum þeira lijf. Fek Iokull þa attatijga manna, voru þar i þriatijge hirdmanna Konungs: vorn þesser alluel buner

Cap. XIV.

Olitet här effter kom Ogöten till tals måd Jokul och sade: Jag haf wer nu i sanning att seya tig / thet här är thån högre handen och icke thån wänstra. Huru är thet nu då sade Jokul? Så är thet swarade Ogöten att iag wet thet bröderna Thorsten och Thorer leswa ännu / och wistas the uthi löndom hoos Wijking. Jokul swarade / tå skall iag samla folk och tycker wända igien förr än wij få lijfwet uthaf them. Jokul fick tilhopa ottetie menn / hwar ibland wore trettie uthaf Konungens hoff olk: Theße wore helt ad

ad herklædum og vapnum vm kuolldid, og ætludu ad fara um morgonen. Þar voru kommer tueir umferdar piltar, hiet annar Vottur, enn annar Þumall, en er þeir voru komner i fæing um kuolldid, mælti Vottur til Þumals. Þicke þier ecki rad brodur ad vid stondum upp og forum til Vijkings, og fegium hanum fyrirætlan Iokuls; þvi eg veit ad þad er bane Vijkings ef þeir koma honum at ovart: enn vid erum skylder ad koma hanum ad lide? Þumall sagdi allheimskur ertu, þicke þier ey sem vardmenn verda varer vid ockur ef vid forum vm nætur og eru vid þa drepner, og komum vid þa Vijkingi ad onguo lijde? Iafnan synir þu þad sagdi Votter ad þu ert dadalaus, og þo þu þorer huorge ad hræra þig, þa skal eg þo fara og giora Vijking varan

wäl tillagade om afftonen medh krigzkläder och wapen och ämnade sig till wägs om morgonen. Tijt wore och komne twenne tiggiare goßar/ then ena het Wottur then andra Tumal; när theße hadde lagt sig om affronen/ sadhe Wottur till Tumal. Tyckes dig inthet rådeligit broder att wij stigom upp och farõ till Wijkings att seya honom Jokuls tankar/ ty iag wet thet blijfwer Wijkings död om the komma uppå honom oförwarandes: männ wij äre skyldige att weta honom hielp? Tumal swarade/ du är galen/ seer du inteht att wärdmennerna blijfwa oß warse om wij gå om nätterna och blijfwa wij straaxt dräpte/ kommom och således Wiking till ingen hielp? Wotter sade/ alltijdh låtber tu see att tu hafwer inthet mod/ och fast tu törer inthet röra dig/ skall iag lijkawäl fara att warna Wijking;

vijd; Þvi mier þætte þa vel keypt þo eg feinge bana ef Vijkingr hielde lijfe ſijnu og hans: Þvi hann hafir mier opt gott giort. Stod Vottur þa upp og klæddiſt; og ſo giorde Þumall: Þvi hann nente þa ecki epter ad vera. Foru þeir ſijdan leid ſijna og komu til Vijkings um midnætte, og voktu hann af ſuefne. Seiger Vottur hanum ad Iokul var þangat von med mickid ſiolmenne. Vijkingr mælti, vel hafur þu giort Vottur minn, ſo launa væri vert. Nu kallar Vijkingr ſamman menn af næſtum bygdum: feck hann Þriatigi manna. Hann gieck ofan i iordhuſid til ſona ſina og ſagdi þeim huad þa væri vm ad vera. Þorer mælti þeir ſkulu fa vidnam ef þeir koma: munum vid ganga upp ur iardhuſenu og beriaſt med þeim. Ecki ſkal þad

ty mig tyckes thet wore wäl köpt om iag än ſkulle dö och Wijking mädh dhe ſina finge behålla lijfwet / ty hann hafwer offta giort mig gott. Steg Wotter tå upp och klädde uppå ſig / thet ſamma giorde och Tumal / ty hann nentes tå inthet blifwa efter. Reſte the ſedan till Wijkings och kummo framm wijdh midnattstijdh och wäckte honom upp af ſömnen. Wotter ſadhe honom att Jokul ämnade ſig tijth mäd myckit folk. Wijkling ſadhe wäl hafwer tu giort min Wottur och ſåledes belönas förtiänt. Wijking kallade tillhopa hielp uthaf neſta byarna / och fick hann tillſamman tretio männ. Gick ſedan uth i iordhuſet till ſina söner / och ſadhe them hwad nu war på ferde. Thorer ſwarade / the ſkola få moot om the komma / wij willia gå upp uthur iordhuſet och ſlås mäd them. Inthet la-

ſagdi Vijking; vier ſkolum ſka fyrſt huorſu ganger med oſſ: og ef mier þickir ouænlega horfa, þa mun eg fara upp à, þar ſem iardhus yckart er under, og giora mickit um mik, ſkulu þid þa ueita mier lid. Þorſtein ſagdi ſo giora ſkola. ſijdan geck Vijkingr a burt, var þa dagur; vopnadeſt hann þa og aller hans menn; han tok þa keſiu aſleyn, Hareks naut i hond ſier. ætludu aller hann munde hanum ey vopen-bæfur, vegna þunga, ſo gamall ſem han væri: þotte þa undarlega vidbregda af þvi ad þa Vijkingr var kommen i herklæde ſijn, þotteſt hann vera ungr i annad ſinn. Hladgardur har og uijdur uar fyri bæ Viikings, og var þad hid beſta uijge: þar bioſt hann fyri og menn hans; vopn god voru þa og ſeingin Votr og þumle.

ſkall thet ſke ſade Wijking; Wij ſkolom förſt pröfwa huru möd oſſ går / och om mig tycker olijkliga tillgå / thä lärer iag löpa hijth up på iordehuſet och regera heſſtigt kring mig: tå måſten i komma mig till hielp. Therſten ſadhe ſig ſå ſkola giöra: Wijkinger gieck ſedan ſinkoos och ware thet dager. Wäpnade hann ſig nu och alle hans männ; tog och Hareks ſpiut i handen. Allá trodde / att hann thet ey regiera kunde för thes tyngdh och ſin ſtora ålder: tycktes och thet underligit att tå Wijking war kommen i ſin härkläder / ſyntes hann på nye bleſwen unger. En hög gerdzlegårdh war uthan för Wijkings gårdh / och war thän ſamme ett myckit gott wärn: Thär innföre ſtzad: Wijking och hans menn ſig till bleſwe och giſwin god wapen åth Wotter och Tumal.

CAP. XV.

Nu er þar til ad taka ad Jokul bioſt ſnemma ũ morgunen med allt ſitt lid og hette ey fyrr enn han kom til bygda Vijkings: ſtod Vijkingr ute, frammi ad hladgardenũ og baud Jokle og ollum hans monnum. Jokull ſagdi, annars erttu virdugur ædur maklegur fra oſſ, enn vier þiggium bod þitt: er þad erende vort hingat ad þu ſelier framm ohappa mennena ſonu þijna Þorſtein og Þorer. Gy mun eg þad giöra, ſagdi Vijkingr, enn þo mun eg ey þræta hier vorn ſyner myner bader; enn þo mun eg þa ey yfergiefa helldur enn ſialfan mig. Mege þier nu ad ſækia ef þier vilied, enn eg mun veria og miner menn. Geck ſo nokra hrijd, þa ried Jokul til uppgongu a hladgardenn:

Cap. XV.

Thät är nu att ſeya / det Jokul war bittida uppe om morgonen mäd alle ſitt följe / och ſtadnade inthet förr än han komm tijth Wijking bodde. Wijkinger och alle hans männ ſtode uthe hos gerdzlegården och bödh Jokul inn mäd ſine män. Jokul ſwarade, annat är tu wärd och annat hafwer tu förtiänt uthaf oß än att wij ſkolom fällia titt bud: Wåre ärende hijt är att tu ſkalt ſä framm the ogierningsmennerna tine ſöner Thorſten och Thorer. Thät giör jag inthet ſade Wijking / wore mine ſöner här behöfde jag och inthet längie ſtå och träta mäd ider; gofwe jag och them inthet heller framm än mig ſielfwan. Söken nu till om i ſå willien / jag och mine männ ſkolom wärja oß. Blef nu ſå en ſtund / ſedan lagade Jokul ſig till att gå uppför giärdzſlegår-

den

þeir Vijkingr drapu marga menn; toku þa ad falla aller menn hans: for Vijkingr þa uppa iardhusit, og ber hart a skiolldinn og giorde mickid hark af sier. Þorer heyrdi þad og mælti vid Þorstein; ad þeir skylldu flyta sier, og munu vid þo vera seyner, þvi eg hygg ad fadr ockar sie fallin. Þorstein quadst allbuens; og er þeir komu ut sto- du ey fleyre menn med Vijkingi en Vottur og Þumall og þrir menn adrer: Ecki var Vijkingr enn sar, enn miok var han modur; þegar þeir brædur komu ut, snaradist Þorstein þar ad, sem Jokull var fyri, en Þorer þar ad sem Ogautten var fyri og hans menn. enn tolf menn Niorva Konungs sokto ad Vijkinge oc hans mönnū, Vikingr varde sik, enn sætte ecki auerkum vid þa. Biorn hiet sa er fyri þeim var

den. Wijkinger och hans männ drepte många för honom, sedan begynte alt hans folk falla. Steeg Wijking tå uppå iordhuset, ran blade skarpt mäd skölden och giorde stort buller uthaf sig. Thorer hörde thetta och sadhe till Thorsten, wij moste laga oss upp, och låta wij ändå komma seent, ty jag troor att wår fader är fallin Thorsten sade sig wara all tilredo: Tå the kummo ut stode ey flere män mäd Wijking än Wotter och Tumal sampt tre till them: Inthet war Wijking ännu blefwen sår, männ mycket war hann trötter. Så snart som bröderna kummo ut, rände Thorsten tijth som Jokul stodh, och Thorer tijth som Ogöten war och hans männ; tolf Konung Niorws männ sökte åt Wijking och hans fälle: Wiking warde sig menn giorde them inthet ondt. Biörn hett den som them reglerade.

A litle stundu drap Þorer alla fylgdar menn Ogautens og hio til hans, enn Ogauten steypist nider i jordena, so i iliar hans var ad sia. Þorstein sokti ad Jokli. Vottur mæld; þad er uel ad J id reyned med ykkur hvor fræknare er; þvi Jokull hefur þad alldrey matt heyrt ad Þorstein hafe uerid vm nekra hlutt til lijkad vid Jokle. Var nu orosta hin hardasta med þeim Þorsteini og Jokulli; enn so lauk ad Jokull hrock ur af kladgardenum med storum sarum. Enn er Iokull var i burtu farenn gaf Vijkingr lijf hirdmonnum Konungs, þeim er epter lijfdu, og sende þa i burt med sæmelegum giofum, og bad þa bera Niorva Konunge vinsamlega kuedin sijna. Og er Iokull kom heym var Ogauten heim kommen. Iokull talade fast a hann þvi han haf-

Uppå en lijten stund drap Thorer alt Ogötens följe och högg till honom menn Ogöten stupade sig nid i jorden så att mann kunde see footbladen uppå honom. Thorsten sökte åth Jokul. Wotter sadhe: thet är wäl att I så försökia hwarannan hwilken starkare är; ty Jokul hadhe aldrig kunnat höra att Thorsten skulle wara uthi någon ting sig lijknandes emoot sig. Thorsten och Jokul sloges nu heelt skarpt/ och så lycktades måd them att Jokul rände uth af gärdzlegården hafwandes stora sår. När Jokul war borta gaf Wijking Konungens hoffolk lijf/ them thär effter lefde/ och lååth them ifrån sig måd wakra skenker/ bad them och hälsa Konung Niorwe ifrån sig på thet wänligaste: När Jokul kom hemm war Ogöten för honom. Jokul talade skarpt till honom hwarföre hann fört

di

di fyrrflued enn ædrer?	hade flytt än the andra.
Ogauten ſagdi ad eyhaf-	Ogöten ſwarade/ inthet
de leingur verid nærr;	war fäkert lenger bljda;
ma bad og kalla ad bel-	må mann och wäl ſeya
dur uæri þar ad eiga	att thär war ſnarare
vid troll enn menn:	troll att nappas mädän
Iokull quad mikid hæft i	folk: Jokul ſade thät
þvi. Nokru ſijdar komu	wara nestan ſå. Efftet
heim menn Niorva Ko-	här effter kummo hem
nungs ſem Vikingr haf-	Konung Niorves månn/
di grid giefid og ſagdi	hwilka Wijking hadhe
Niorva kuedin Vij-	giſwit lijf / och hellſade
kings og allan hans vel	honom ifrån Wijking /
giorning er han hafdi	förtalde och all thän wäl-
þeim giort. Konungur	giärning hann them giort
ſagdi olijkur er Vijkin-	hadhe. Konungen ſadhe
gur fleſtum monnum fa-	Wijkinger är olijker
ker ſijns dreyngſkapar	mongom androm uthi
og alls vaſkleyka; er	manligheet och allahan-
þad og ſatt ad ſeigia	da hurtihet; är thät och
Iokull frænde at eg fet	mäd ett ord ſagt min ſon
þvert bann fyri ad noc-	Jokul / thät iag förbiu-
kur ofridur ſie gior	der helt och hollit att nå-
Vijkingi hiedann af. Io-	gon ofrijdh må tillfogas
kull ſagdi ey nenne eg	Wijking ; hädan effter.
þvi ad brodurbanar	Jokul ſwarade inthet
mijner ſieu i næſta gar-	nennes iag att mine brö-
de mier; er þad og	ders dråpare dra i neſta
ſkiott ad ſkyra ad Vij	gården in till mig; är
kingr ſkal aldrey i fridi	thet och mäd ett ord ſagt/
fyri mier, nie ſyner hans:	thät Wijking ſkall aldrig
ſkal eg alldrey gefa	wara i frijdh för mig /
ey heller hans ſöner:	Jag ſkall aldrig wånda

upp fyrre enn Þeir eru i heliu. Þa mun eg profva sagdi Konungur huor ockar vinsælre er; Þvi eg skal fara med alla Þa mier vilia fylgia og veita Vijkingi lijd. Þicke mier miklu varda um, ad Þu verder ecki banamadur Vijkings; Þvi Þa verd eg annad huort ad giora, ad lata drepa Þig, og mun Þad illa fyrmælast; ætla ad riufa eyda mijna, er eg hef suored ad hefna Vijkings ef eg lijfde hanum lengur: Lauk han sua sijnu tale. Vijkingr kom ad tale vid syne sijna bada: ecki hefi eg traust til ad halda yckur hier fyri ofrijd Iokuls, enn hitt er Þo meira ad eg vil ecki ad nockurt osamÞicke verdea mille ockar Konungs og mijn. Þorstein mælti huart rad uilltu Þa sia fyri ockar brædrum? Vikingr mælti: Halldan hierer madur og radur fyri Vo-

iglen förr än the ära döda. Så måste jag tå göra prof swarade Konungen/ hurudan wår wänskap är; ty jag skall draga åstad mäd alla the mig willa följa och hielpa Wijking. Thät tyckes mig myckit om att tu icke må blijfwa Wijkings bane mann; ty tå lårer jag antingen dräpa tig/ och lårer tå elake eftertaal komma / eller moste jag ryggia min edh som jag sworit hafwer att hemnas Wijking om jag lefde effter honom: således slöt han sitt taal. Wijking kom till tals mäd sine söner och sadhe: Inthet hafwer jag styrkia att hafwa eder här / för Jokuls ofrijdh/ och thät som ändå mera är / att jag inthet will någon osämia må komma emellan mig och Konungen. Thorsten sadhe; hwad rådh seer tu tå för oß bröder? Wijkinger swarade Halldan bor på Wogum /

gum

gum, Þad er adru meigin fialls þessa er hier stendur, han er forn vinur minn og fostbroder, þangat sendi eg yckur til traustz, þo eru margar torfærur a veigenum; skalabuar tueir, huor odrum verre vidur-eignar: hieter annar Samur, enn annar Fullafle: Garmur heiter hundur Fullafla og er litlu bettre vidur eignar enn skalabue. Nu þott þid kommest vndan þeim badum, þicki mier ey vijst huort þid kommest til Voga: þui gia eyn diup geingur epter fiallenu og so breyd ad eg veit ongva menn hafa yfer hana komest nema oss fostbrædur; þo þicke mier lijkara ad þorstein mune yferkomast, enn ey treyste eg þorer. Litlu sidar biuggust þeir brædur til ferda og hofdu vopn sijn oll. þa gaf Vijkingr þorer kesiuna

på andra sidan om berget som här ligger / hann är min gamla wänn och fosterbroder; tijth skickar jag eder att wara i roo; dock äro många beswärligheter i wägen; der ibland tuenne Jättar hwar wärre än den andra: thän ena heter Samur / thän andra Fullasle: Fullasles hund heter Garmer / och är hann något bettre att nappas mädh än hufbonden. När i nu komma undan them både / kann jag ändå intet wist see huru i kunnen komma till Woga: ty en diup refna gånger uth äth bergen och så bred att jag wet ingen hafwa kommit öfwer henne / förutban wij fosterbröderna: dock tycker mig lijkast som Thorsten skall kunna komma öfwer henne / männ inthet tröstar jag uppå Thorer. Lijtet här effter lagade bröderna sig till resan och hade mädh sig all sin wa-

og gull eytt feck han Þorsteini syne sijnum, og bad han fa Halfdane till iardteykna. Vertu Þorer frænde Þolmmodur sagdi Vijkingr, Þott han sie styggur vid Þig; edur taki lytt a Þier eda Þijnum erendum. Skildu Þeir fedagar Þa: Þotte Vijkingur Þaso mickit firi ad vatned rann ofan epter kinnunum a hanum. Vijkingr leit epter Þeim og mælti: Ecki mun eg sia yckur aptur a æfe minne; Þo muntu verda gamall madur Þorstein frænde og hin mesti frægdar madur: fared nu heyler og vel. Snere nu kall heim, enn Þeir geingu upp a fialled og komu ad eynum skala om kuoldid; Þar var bnygin hurd a midian klofa. Þorer geck ad hurdenne og bratt upp; og vard Þo ollu afli ad kosta: Og er Þeir komu i skalann sau Þeir

pen. Gaf Wijking Thorer silfuret / och ett gull fick hann sinn son Thorsten och bad honom gifwa Halfdan till tårotecken: war tu min son Thorer tålig fast hann seer illa uth uppå dig / och lijtet undsegnar dig och ditt ärende. Skildes dhe nu: giekk thet Wijking så hårdt till sinnes / att tårarna runno honom uder dhe kinbenen. Hann wände sig efter them och sadhe: intet får jag mera sij ider i mina lijfsdagar; dock blijfwer tu Thorsten gammal och myckit berömmelig mann: Faren nu wäl och lyckeligen. Gubben giekk tillbakas / menn the ginge uppföre bärgen / och kommo om afftonen till en stufwa; thär war dören halfslägen. Thorer steg till dören och ryckte upp; männ moste dock thär till bruka alle sine krafter. När the kummo uthi stufwan / wore thär

ad

ad mickell uatningur var þar og allkonar byrgder: fæng stor var þar, og er kom ad daglætre kom skalabue heim og bellder ofrynlegur. Han mælti, og eru hier nu komner ohappamennerner Vijkings syner Þorer og Þorstein er drepid hafa vii fenu Niorva Konungz? skall hier og endei verda a þeirra ohappum, þvi mier mun lijted fyri verda ad leggia yckur ad velle. Hvor er sa sagdi Þorer, er so lætur gysurliga upp a ockar? Skalabue sagdi; eg heite Samur sonur Svarts, Fullafle hieter brodur minn, er hier rædur fyri odrum skalanum. Þorstein mælti: Þad sie eg ad seygd kallar ad ockur brædrum, ef þu drepur ockur bada, þvi eg hirdi ey þa vid reynum med ockur, enn Þorer sie hia. I þvi

monga warer / och sågo the allahanda slagz tillredning: En stor sång war thär; och tå thät led åth dagsåtter kom husbonden hem och såg surt uth. Hann sadhe äre nu hijthkomne the misgärnings mennerna Wijkings söner Thorer och Thorsten/ hwilka hafwa dräpit sin Konung Norves söner; skall här och blijfwa ände uppå theras ogiärningar / en lijtet kostar thet mig att nidlaggia ider. Hwem är thät sadhe Thorer som så högmodigt talar emot oß? Jätten swarade; Jag heter Samur Swarts son / minn broder heter Fullafle; Han bor uthi en annan stufwa. Torsten sadhe; thet ser jag att döden kallar på oß bröder/ om wij båda tillijka skola slås medh tig. Jag skiöter intet derom att du och jag försökiom hwarandra / och mitt broder Thorer är thär

tennur Samur under Þorstein so snart ad Þorstein uard ortaka firi; enn fiell Þo ey. Þorer hleypur Þa ad og leggur kesiunne a sijduna og vt um adra: datt Samur Þa daudur nidur. Þar voru Þeir vm nottina og hofdu godar nader, Þvi matur var nogur, giordu Þeir heitt i skalanum; og hofdu ecki fiar. Þadan foru Þeir umm morgunenn, enn ad quollde Þess dags fundu Þeir annan skala, han var sijnom stærre, hurd var kõmin ad klofa Þorer geck a hurdena og geck ey, han geck a med ollu afle og geck ey ad helldur. Þorstein geck Þa ad hurdunne og bratt upp, og gengu inn. Hlade medur voru, uar a adra hond; enn skijda hlade a adra: sæng stor stod innar vid, um Þuert, so Þeim Þotti vrhofe ganga noxtur hennar;

ifrån. Ifet samma rende Samur så hastigt under Thorsten att hann fick intet fång på honom menn föll li, fawäl ithet full. Thorer lopp tå til och rånde spitet i den ena sidan att det stod ut på thån andra: stalp Samur tå dod. Thär wore the om natten och hade god roo / ty maat war thär nog / och giorde the warme i stufwan; penningar funnes thär inga. Hår ifrån gingo the om morgonen / och thin samma dags afton funno the en annan stufva / thån war dubbelt större: dören war igienstengder. Thorer tog uthi dören och gieck hon intet upp; hann tog utht måd alle t affter / mån uthrettade lijka myckit. Thorsten giecl tå till dören och ryckte upp henne; sedan gingo the inn. En höger mådh waror låg uppå thån ena sijdan uppå thån andra låg en wedbög: thår in om stod twert öfwer stufwan

Od-

Odru meiginn var flet mickid sem rum væri kainhlott ad vexti; Þad þottust þeir skilia ad hundurin Garmur munde þar i liggia. Þeir settust þa nidur og kueyktu elld upp fyri sier; enn er langt var af dagsetri heirdu þeir ad fast var nidersleyged: þui næst var hurdune upplokid, þar geck inn eirn rise furdugliga mickell, hann hafdi biarndyr eytt furdugliga micked bundid a baki sier, enn fugla kyppu i fyrer. han lagdi nidur byrdena a golfid og mælti, sussum eru hier nu komner vandræda mennerner Vijkingzsyner, er nu hafa uest ord om alt landid, saker ohappa sinna: æda huorsu komust þid vr hondum Sams brodur mijns? So komust vid sagdi Þorstein ad Samur laepter daudur: I Suefne hafe þid þa suikid

en stor sång / att them tycktes / henne wara ohofliga tilragen / på andra sijdan war och en stor sång / medh en rund groop uti: här tycktes them at hunden Garmer plägade liggia. The satte sig nider och slogo upp eld: Något longt effter dagsättningen / hörde the at thät gick rätt hårt: thär näst blef dören upptagen / kom nu inn en Jette förfärliga stor / han hadhe en myckle storbiörn uppå ryggen och en fugle knippa framman före sig. hann lade neder bördan uppå gålfwet och sade / hastigt åra nu hijth komna the ogerningz mennerna Wijkingz söner / hwilka uppå thenna tijden hafwa wärsta namnet kring hela landet för sina ogärningar: Månn huru kommen i uthur min broders Sams händer? Så komom wij sade Thorsten att Såmer låg döder effter oß: J sömnen hafwen i tå swijkit honom sadhe Fullaste:

has

hana sagdi Fullaſſe: ecki var þad, ſagdi Þorſtein þvi vid berduſtum og fellde Þorer broder minn hann. Ecki ſkal nijdaſt a yckur i nott ſagdi Fullaſſe, ſkulu þid bijda morguns, og hafa mat ſem yckur lijkar. ſijdan ſundrade ſkalabuen veyde ſijna, og tok bord og bar a mat; Toku þeir þa aller til matar, epter þad foru þeir aller till ſuefns; lau þeir brædur tueir ſamman i vararfelldum. Illa leit hundurin. þa þeir foru hia hanum. huoruger leyndu þar til ſuara vid adra. Vm morgunnen ſtodu þeir ſnema upp huorr tueggia. Þa mælti Fullaſſe, nu ſkulum vid Þorſtein reyna med ockur, enn Þorer vid hund minn i odrum ſtads þeſſu muntu rada, ſagdi Þorſtein. ganga þeir ut og fram a vollinn; hundurin hleypr þegar a mote Þorer, med gapanda gine, og attu

Så war thet inthet ſwa rade Thorſten/ ty wi ſlogos och felde min bröder Thorer honom. Inthet ſkall iag göra något nidings wärk på idher i natt ſadhe Fullaſle/ ſkolen i bijda till mårgons / och hafwa ſådan maat ſom eder tyck.s. Effter thetta ſkar hann ſunder ſin willbråd / tog fram bord och bar maat thär uppå: åte the tå tillſamman och gingo thär effter till ſengz: bröderna lågo till hopa ucht diurſſellar. Hunden Garmer let illa tå the gingo om honom, ingenthera talade thär måd thän andra. Om morgonen ſtodo the upp rettbietida. Thå ſadhe Fullaſle / Thorſten nu ſkolom wij pröfwa hwarannan; men Thorer min hund: thet ſkall tu råda/ ſade Thorſten. Gingo the nu uth och framm på wallen; hunden lopp ſtragſt emot Thorer medh gapande munn / och hadhe the en ſtarp kamp / ty hunden

hins

hina horduſtu ſokn, Þvi ad rackan ſlo af ſier huort hogg med halanum, enn ef ſlæk med keſiunne; beyt hann af ſier hort lag: ſokeuſt Þeir ſo eykt dags ad Þorer kom ongvo ſare a hann, Þad var eirn tijma ad Garmur ſkauſt ad Þorer, og greyp i kalfan og Þar ur ſiga, og i Þvi lagde Þorer keſiunne a huundenn og nyſte nidr vid vollin og do hunderen litlu ſijdar. Enn fra Fullaſla er Þad ad ſeigia ad han hefur mæker ſtorann i hende enn Þorſtein ſuerd ſitt, Angurvadal. Þeir atluſt vid bædi harda ſokn og langa, Þvi Fullaſle var ſtorhoggur; enn ſaker Þeſſ ad Angervadall beyt ſo hlyfdar ſem holld, Þa fiel Fullaſle daudur; enn Þorſtein vard ecki ſar.

ſlog uthaf ſig mäd rumpan hwart hugg/ menn tå hann ſtack mäd ſpiutet/ bet han åfwen af ſig hwart ſtyng: nappades the ſåledes en ſtund på dagen att Thorer fick inthet ſår uppå honom; en ſtund ſprong Garmer till Thorer/ grep uthi tiucka benet och thår ett ſtycke uth/ i thet ſamma ſatte Thorer ſpiutet igenom hunden/ hölt honom nijd wijdh wallen/ och dog hunden litet ther efter. Om Fullaſle är till att ſeya/ att hann hadhe ett ſtort ſlags ſwärd uthi handen månn Thorſten ſitt ſwärd Angurwadal. The toges både ſkarpt och lenge/ ty Fullaſle högg hårdt/ menn emädan Angurwadal bet ſå wäl på ſkölden ſom på kroppen/ föll Fullaſle döder; menn Thorſten blef inthet ſår.

Cap. XVI.

Nu buast þeir brædur i burt ur skalanum og fara veg sinn alt þar til þeir koma ad gia mickelle: syndest þor steini hun ill yferferdar, þo ried hann til hlaups og hliop yfer giana, þorer þegar epter: ver þad allt jafn snemma ad þorstein snerest a giarbackanum, og þo rer var kommenn fram-man i giarbackan, og var buen ad falla a bak-aptur; i þvi gat þor-stein gripid til hans og kipt hanum upp a giar-backann. þorstein mæl-ti, jafnan syner þu þad frænde ad þu ert obil-giarn, var enn og so; þvi þad matter þu vita ad þad var bradur bane þinn ef þu haf-der fallid ofan i giana. Nu var ey þad sagdi þorer, og naut eg enn þin sem optar. Gein-

Cap. XVI.

Thesse bröder lagade sig nu bort uthurstufwan och fore sin wäg alt till thes the kumme till en mycket stor bergzrefna: Thorsten tyckte hon war ilat at komma öfwer / dock lagade hann sig till språngz / och språng öf-wer refnan / Thorer stragst effter: war det alt nästan tillijka då Thor sten kom uppå andra sij-dan af bergzrefnan / kom och Thorer rätt uppå kanten af refnan och war på wägen att falla bak-lengies; i thet samma kom Thorsten att taga bak om sig och drog ho-nom upp på berget. Thorsten sadhe / alltijdh låther du see dig wara öfwerdådig broder / så gorde du och denna gon-gen: ty thet må tu weta att thet hadhe warit tin brådöd / om tu hadhe fallit nid uthi bergzref-nan. Nu skiedde thät inthet sadhe Thorer och nöt jag nu tin hielp / lijka som offtast.

Gu þeir nu vegſijnn alt
þar til þeir komu ad
modu eitnri hun var bæ
de diup og ſtraũg: þorſt-
ein bad þa fyrileytaſt
hvar uaded munde vera;
þorer for þegar ut a
aana, og er han kom
ſkamt fra landi kende
han ecki nidrẽ vard han
þa ad koſta ſunds:
þorſtein nente þa ecki
a lande ad ſtanda og
lagdiſt vt a aana epter
hanum; lagdu þeir ſo
ad lande og undu klæde
ſijn: enn a medan þeir-
voru ad þvi vard kulde
ſo mickell ad klæde þeir
ra vrduſtein freren, mat-
tu þeir ecki i þau ko-
maſt, þa giordi og hrijd
mickla: og ætla menn
ad Ogauten munne
þvi vedre hafa ollad.
þorſtein ſpyr þorer huad
til rada væri? mier þic-
kir rad ſagdi þorer ad
vid ſtyngum klædum
ockar ofan i moduna,
þvi i kuldavatni raknar
ſkiott, ſo giordu þeir,
og tokuſt þau brogd:

Ginge the nu ſinn wäg
till thes the kumme till en
flodh både diup och ſtreng
Thorſten bad ſee ät hwar
wadet war öfwer / men
Thorer gaf ſig ginaſt uthi
ån / och tå hann komm
ſtjehet ifrån landet kende
hann ingen botten / käſtade
tå uppå för honom att ſi-
ma till landz: Thorſten
nentes tå inthet att ſtå
lenger uppå landet uthan
gaf ſig uth i ån effter ho-
nom; kummo the ſå till
landz och wrede wattnet
uhr ſine kläder. Mädan
the hölle upå thetta / blef
en ſå ſtor köld att theras
kläder worde hårdt fruſ-
na / ſom en ſtens kunde
the och icke komma uthi
them / blef och tå ett ſtarkt
owäder: och tror mann
att Ogöten hadhe giort
thätta wädret. Thorſten
frågade Thorer hwad nu
war till rådz? mig tyckes /
ſadhe Thorer rådligt att
wij ſtoppa wåra kläder i
floden / ty uthi kalla
wattnet upplenas ſnart:
Så giorde the och bleſwo

komust þeir i klæden geingu sidan þar til þeir komu heim a bæinn i Vogũ. Læst var hurd og komust þeir ecki inn, þa var kuolldtijme. þeir bordu leinge a dyrnar og var ecki tillgeingid: as la i tunenn tuytugur han toku þeir og baru upp a husenn og ridu hanum so ad brakade i huoriu trie; alt folkid vard hrætt er i bænum var, so i sijna hirning hliop huor. Halldan geck þa til dyrana og fram a hladid; þeir bræder gengu þa ad hanum og heilsudu uppa hann; Halldan suaradi þeim fæliga, enn þo spyr han þa ad nafne; þeir nefndu sig, og væri syner Vijkings Jalls, og sagdi ad han hafdi bedid ad heilsa hanum. Halldan sagdi; ecki kan eg ad kalla fostbrædralag med ockur: þicke mier sem maiger halde þad til medallags med ockur,

hulpne: kummo så uthi kläden och gingo till thes the kummo hem uthi byn Voga. Dören war låster och sluppo the inthet inn / war och afftonen. The sloge lenge uppå dören och kom ingen uth: En tiugu alna stock låg uthe på gården honom togo the och lyffte uppå husen och trychte honom nidh / att thet brakade uthi hwar stock: alt folket blefwe rädde uthi byn så att hwar och en lopp uthi sin wrå. Halldan gieck tå till dören och fram uppå wägen. Bröderna gingo till och hellsade honom; Halldan swarade them mycket lijtet / doch sporde hann them hwad the hete? The nämde sig och sades wara Wijkings Jarls söner / sadhe och att hann hadhe bedit hellsa honom. Haldan swarade; inthet kan jag nämna något fosterbroder lag oß emellan: Mig tyckes monga hålla thet medelmåttigt mäd

ena

ènn ecki betur þicki mier sem þid latid þad ecki langt i ætter ganga er þid hafid drepid flesta alla sonu Niorva Konungs, enn þo meige þid inngganga og vera hier i nott ef þid villied. Geck han þa inn undan snudugt, enn epter þad komu þeir i stofu, þar var fatt manna; ecki varu klæde af þeim dreigin, sattu þeir so um knolldid, þar til fared var ad hatta; þa var settur trygell a bordid og grautur i, og sinn sporn i huorn enda. Þorer tok til matar: Þorstein mælti, missafnt er þier fared um storlæte þitt: hann tok upp trygelenn og kastar utar á golfid so hann brotnade i sundur, sijdan foru menn til ad hatta: hafdu þeir brædur ongua sæng, vard þeim ecki suefn sampt um nottina. Þeir stodu upp snema um morgunenn og biugguſt til ferdar.

oß / tyckes och mig att i låtha sådan wännskap inthet gå långt i släckten / emådan i hafwen dräpit måst alla Konung Niorves söner / i mågen likawäl gå inn och wara här i natt om i så willien. Gieck hann tå föråth in som hastigast; thår effter kummo the i stufwan / och wore thår få inne: Ingen drog af them kläderna / uthan sutto the såledex om qwälden / till thes tijder war att laga om sig: tå blef satt ett tråg på bordet mådh gröt uthi och en sked i hwarthera åndan. Thorer tog till mat: Thorsten sadhe; olijkligit går tig nu mådh ditt storstryteri: tog hann tå upp tråget och kastade ut åth gålfwet att thet sprack sönder, sedan gingo folket att biwijla sig: Theße bröder hadhe ingen säng och kunde the inthet sofwa thån natten. Om morgonen bittida stode the upp och lagade sig till resan.

Og er Þeir komu ut fy-i dyr, kom karl j ar og mælti: Huad saug. dust Þid heita i gær, æda Þuors syner saugdust Þid vera? Þorer svarar; huad munttu nu giorari uita, en Þa vid sogdum Þier ad vid værum sy. nir Vijkings Iarls? Þorstein mælti hier er fin, gur gull; er han bad mig fa Þier. Þorer mælti, eg ætla Þan verr hafa sem honum syner Þar af: Vertu ey so styggur broder! hier er gullid til iardre kna ad Þu mundir taka vid ockur, so vid hofdum hier trauſt hia Þer: Halldann tok vid gullinu og vard gladur vid og mælti. Hui mundi eg ecki taka vid yckur, oc alt gott giora Þad er eg ma? Er Þad skyllt takir Vijkings vinar mijns, Iyst mier giorsuliga a yckur. Þorer sagdi, sat er Þad sem mælter: gott er ad hafa tuo huoptana og lita i buorium.

När the wore komne vth för dören / kom en gubbe till them och sadhe: hwad saden i eder heta i går / eller hwars söner saden i eder wara? Thorer swarade; hwad behöfwer tu nu bettre weta / tå wij sade tig att wij wore Jarlens Wijkingz söner? Thorsten sadhe: här är en gullring som hann bad mig få tig: Thorer sadhe; jag tror oß wärre hafwa thär wthafatt tu wijser honom thän: Thorsten swarade / broder war inthet så otijdiger; här är gullet till iärtecken det tu skall taga wijdh oß / så att wij hafwom hiälp hoos Mig. Haldan tog emot gullet och sade / hwarföre må iag icke taga emot ider / och giöra eder alt thet gåda iag kann? Thär till är iag skyldig för min wäns Wijkingz skull / och behagens mig wäl. Thorer sade; sant är thät som sagt är: Thär är gott hafwa twå tungor och sin

Lie-

Liestu odruvisa vid ok-
kur i giær kuollde, er
vid kommum hier, og
muntu vera hinn mesta
skræfa; enn huer vetna
slægur. Þorstein mælti,
hofum vid þol. Hall-
dan, vid brodur minn,
þo hann illyrde þig,
þvi han er ofyrileitinn i
kostum og giordum.
Frietr hafi eg sagdi Hal-
dan, ad þu ert manna
giorfeligastur, enn þo-
rer bradur og ofyrilei-
tin: Enn þo virdist
mier sem þu munir ve-
ra i ollu storlyndare.
Sijdan foru þeir inn ap-
tur, og voru dreigin
af þeim klæde og vestur
hinn besti beyne. Satu
þeir þar um vetrinn i
godu yferlæte: Enn er
vardagar komu, þa mæl-
ti Þorstein vid Halldan;
nu munu vier i burt
leita hiedan af. Huad
villtu nu hellst til rada
taka, sagdi Haldan. Eg
villde ad þu feinger mier
skip og menn á, mun eg

frisket wijdh swarthera.
Annorledes let tu widh
oß i går om afton tå
wij kummom hijth / och
mån tu wara en största
stråswa och ten:meligfal-
ster. Thorsten sade blijf
lijkhet wed Halldan att
min broder brukar munn
uppå dig / ty hann är
öfwerdådig både i tal och
gårningar. Jag hafwer
hört sade Halldan / att
tu är en wacker man /
männ Thorer hastiger
och öfwerdådig: tycktes
mig och som tu mon wara
uthi alt af ett större sin-
ne. Sedan gingo the
tillbakas igen / och blef-
wo tå kläderna drag a
uthaf them och thån be-
sta undfegnad bewijst.
Hår wistades the ifwer
winteren medh itt gott
förnöije. När wåran
kom sadhe Thersten till
Halldan; hår effter mo-
ste wij laga oß bår i rån.
Hwad will tu hälst taga
eg före sade Halldan?
Jag will swarade Thor-
sten att tu får mig skep

 hille

Hallda i hernad og af-
la mier fiar-hlutar: Hal-
dan sagdi so skyllde vera
Bruggust þeir sijdan og
hielldu sudur med lan-
de, þar komu i mote
þorsteini tuo skip, er
fader hans hafdi sent
honum, hladinn af mon-
num og godū uopnum:
þorstein sende þa aptur
þau skip er Haldan haf-
de sendt honum og
mennena med; enn sij-
nu skipi styrdi hwor
þeirra brædra. þeir he
riedu vijda um sumarid,
og vard þeim gott til
fiar og metnadar. Um
haustid komu þeir ad
eirne ey, þar ried fyri
sa bonde er Grymur
hiet, han baud þeim ad
sitia þar ūm vetrenn,
og þad þaan þeir. Gry-
mur var Knongadur og
atti eyna dotter er Þora
hiet, hun var mickel
vexte og væn ad yferli-
te: Þorer la de hug a
hana, og sagdi Þorstei-
ni broder sijnum ad han
villdi fa hennar sier til

mådh folk uppå / tå will
jag draga uth i siöröfwerj
och skaffa mig penningar:
Haldan såswade så skola
ske. Sedan lagade the
sig till och reste söder mådh
landet. Thår kom emot
Thorsten twå skep som
hans fader hade sendt
honom/ lastade mådh mån
och god wapen: Thorsten
sende nu tillbaka the skepp
som Haldan hade sändt
honom tillika mådh folket;
sina skep styrde hwardera
broderen. The hårjade
wijda kring om somma-
ren/ fingo nog pennin-
gar och store berömm.
Om hösten kommo the til
en Ö, thår öfwer rådde
en het Grymmer/ han
bad them blijfwa thår
om winteren; så giorde
the och. Grymmer war
gifft och hadhe en dotter het
Thora/ hon war myckit
stor och wacker till skap-
naden: Thorer begynte
att älska henne och sadhe
sin broder Thorsten at han
wille hafwa hänne till

eig-

eigenkuinnu. Þorstein ræddi þetta mal vid Grymm bonda. Grymmur tog þui fiære: Þorstein mælti, þa bijd eg þier a holm, og rade sa ockar dotter þinne er annan vinnur a holme: Grymur kuadst þess albuenn annan dag epter. Toku þeir felld og ko studu under fætur sier, og bordust alldreyngeliga og skildust ad kuolde, so huorge var sar; bordust þeir dag annan og þridia, og for a samma veg. Þad var eirn dag ad Þorer spyr bonda dotter, huad wallda munde ad Grymmur yrde ecki sigradur? hun sagdi ad steirn sa sem stæde framan i hialmenum ylle þvi, ad han ma ecki sigrast medan steirnenn verdur ecki af hanum nadur. Þetta sagdi Þorer Þorsteini: og enn fiarda dag er þeir bordust kastar Þorsteinn suerdenu, enn greyp hialmen tueimhondum so

hustru. Thorsten talade uthi thetta målet medh Grym bonde / menn behagades theta såga Grym Thorsten sadhe thå; så beder jag tig att slåss medh mig / och rådhe thån om tin dotter som thån andra winner uppå slagzbanen: Grymmer sade sig thär till stola wara all färdig dagen effter. Togo the en fell och lade under fötterna på sig / fecktade sedan mannligen och stil des så om afftonen / menn ingenthera war sår, andra dagen slogos the och thån tridie och gick på samma sett. En dag frågade Thorer bondedotteren / huru tillkom att Grymmer inthet blef öfwerwunnin? hon sade att stenen som stod i hjälmen / wåre thet att han inthet motte blifwa segrader / så lenge stenen icke fås af honom. Thetta sade Thorer för Thorsten: fiärde dagen the slogos / kastade Thorsten swärdet och grep uthi hjelmen medh bådha

falt ad hialmbonden flitnodu, litlu tijdar ried han a Grymmar og kiende þa afelsmunar; hafdi Þorstein han þa undir og gaf hanum lijf. Þa spyr Grymmar huor sem hafdi sett rad til ad taka hialmenn? Þorstein sagdi ad Þora hafdi sagt Þorer; giptast wil hun þa sagdi Grimar skal og so vera; Vard þad þa raded ad Þorer fieck Þoru, Enn ad vordaugum lagdist Þorstein i hernad, enn Þorer sat epter; tokust þar upp godar aster med þeim Þoru, þau attu eirn son barna er Haralldur heit, hann tok kesin sleyn sijdan epter fodur sijn og af honum tok han nafn, oc var kallader Haralldur Kesia.

afnafn och wart kallader

händerna / så hårdt att hiälmbålet gick ifrån; sedan tog hann i hop med Grymmer och pröfwade the hwars annars krafter: Thorsten fick honom under sig / doch gaf hann honom lijfwet. Grymmer frågade / hwem som hade gifwit råd att taga hiälmen? Thorsten sadhe att Thora hade sagt thät för Thorer: giftas will hon tå sade Grymmer / skall och så blijfwa: blef tå beslutit att Thorer skulle få Thora. När Wåhran kom lade Thorsten sig uthi siöröfwerij / menn Thorer satt qwar efter; blef en god kärlek emellan honom och Thora. The hadhe en son tillhopa hwilken het Harald / hann fick spiutet efter sin fader och bekom thär Harald kesia.

Cap. XVII.

Skate hefur Kongur hei ted han var Eijrikz son Mindils son, Metalfz

Cap. XVII.

Konung Skate war Eriks son / Mindils sonesön och Metalfs sons son

ſon: Skate Kungur ried firi i Sogne, han atti ſier drottningu og tuou born. Bele hiet ſonur hans, hin meſte agiætes madur: Ingebiorg hiet og dottir hans. Hun var þa ey i Rijkenu, þvi Skate hafdi verid berſerkur og hinn meſti vijkingur og rudde ſier til rijkis i Sogne. Þorgrymur hiet landvarnar madur hans, han uar hin meſti kappe og mickel garpur enn i medallage trur. Mickel vinatta var med þeim Þorgrime og Bela, Konungs ſyne: Bele var hinn fra gaſti madur um oll lond. Þad hafdi borid til tijdinda, ad þa Skate Kungur var alldradur miog og born hans bæde, komu wijkingiar i hans land, hiet annar Gauten enn annar Ogauten. Þeir komu miog a onart, og budo Konungi til bardaga; eda ſkyllde han gioraſt Jall þeira og giefa eller ſkulle han blijfwa

ſoneſon: Skate rådde öfwer Sogn, hann åtte en drotning och twå barn Bele het hans ſon, en myckit wacker mann. Dotren het Ingeborg. hon war thån tijden inthet uthi rijket, ty Skate hade warit en ſtor kämpe och ſiöröfware och wunnit ſig rijke uthi Sogn. Hans landwärnsmann hett Thorgrymmer, hann war en ſtark kämpe och mickin ſtorſkrytare månn inthet mycket trogen. Emellan Konungzſonen Bele och Thorgrymmer, war myckit god wänſkap; Bele war en berömmelig man kring alle land. Thåd war ſagt att tå Konung Skate war til ålders kommin och begge hans barn, kommo ſiöröfware uthi hans land; thån ena het Göten thån andra Ogöten. Theße kummo myckit oförwarandes och bode Konungen att ſlås mäd ſig, theras Jarl och gifwa upp

upp

upp land sitt. Skate Kongur hafdi ecki lidz afla vid þa, enn þo villde hann helder deya med semd enn lijfa med skom, og falla i Kungdomi sijnum helldur enn þiona fiandmonnum sijnum for hann til bardaga og hafdi ecki fleyra lid enn hird sijna. Þorgrymur kom i burt med Bela Konungzsyni enn Jngebiorg sat epter i skiemu sinni. Skate Konungr fiell firi Ogauten med godan ordstyr, enn menn hans þeir er epter lijfdu flydu a skoga. Sattest Ogautin nu ad rijke og liet giefa sier Konungs nafn: han bad Ingebiorgu ad ganga vid sier, enn hun neytade þuerlega, og sagdist fyrr skylde drepa sig sialf enn eiga fadur bana sijn, og þar med eiga slijkt illmenne sem þu Ogautan ert, þar sem þu ert lijkare fiandan enn manne. Ogautan vard reidur miog

sitt land. Konung Skate hade inga kraffter emot them / männ wille lijkawäl heller dö mädh heder än lefwa medh skam / och hellder falla uthi sin Konungdom än tiäna sina fiender: gick hän thärföre till slagz och hadhe inga flere männ än sitt hoffolk. Thorgrymer kom undan med Konungsonen Bele / men Jngeborg satt qwar uthi sin kammar. Konung Skate föll för Ogöten med godt berömm men folket hans the som efterlefde flydde uthi skogarna. Ogöten satte sig uthi riiket och lät gifwa sig Konungs namn / han bad Jngeborg att bliifwa sin hustru menn hon nekade twert af / och sade hellder skola dräpa sig sielf / än taga thän som hadhe slagit ihiel sin fader / och thär till med ega en sådan ilgärningzmann som tu Ogöte är / i det tu är lijkare fanen än folk. Ogöten blef nog onder och sa-

og mælti; eg skal launa þier Illyrdi þijn, og leg eg þad a þig, ad þu verder þvílijk ad verte og yferlitum sem Skellnefia systr mijn og allenatturu þeire sem þu matt bera; og byggier hellar þan sem vid diupa modu er, og komest alldrei ur þessum alögum fyrr enn nockur velborenn madur verdur til ad eiga þig og taka þier; Og þo aldrey fyrr enn eg er daudur, enn systir mijn take vid yferlitum þijnum. Þad læt eg um mælt sagdi Ingebiorg, att þu möter þessa rijkis huorke vel nie lenge, haldur illa og skamma stund. Vard þetta nu ad ahreynsordum ad Ingebiorg huarf i burt, ad litlu sijdar kom þar aptur Bele Kongungzson og þorgrym med marga menn um nattar tijma, og baru elld ad lopte þvi er þeir brædur suafu i, og brēdu

de; Jag skall löna dig din stora munn / och låg-ger jag dett öde uppå tig att tu skall synnas lijka till wäxt och skapnat som minn syster Skellnefia / och hafwa all hennes natur. Tu skalt och boo uthi then bergzrefnan som är wijdh diupa floden / och aldrig komma uthur denne pål ägganing förr än någon Wälboren mann skall ega tig och låfwar att taga dig; och thät änta aldrig förr än tag är döder; menn syster min skall taga all tin skapnad. Thet lägger jag på tig igen sade Ingeborg, att tu en skall niuta tetta rijket länge eller wäl utan illa och lijten tijdh hafwa thät. Thesse orden blefwe sinne; Ingeborg kom bort / och lijtet thär effter kom Bele Konungsfonen och Thorgrymmer tillbaka medh myckit folk om nattetijdh / bore eld på huset thär these bröder sufwe uthi / och bränne de thär inne: alla theras in-

inne alla þeirra menn, utan þeir brædur forn hina nedre leid og komust so i burt, og liet eu ey fyrre sinne ferd enn þeir komu i hird Niorva Konungs sem adur sagt er. Enn Bele tok eptur vid rijki sijnu og giordist þar Kungur yfir; Þorgrymur var og landvarnar madur haas.

månn / allenast these bröder gingo uthför enn sönnegong och kummo så bort / och stadnade tuthee för än the kumme uthi Konung Niorves hof / såsom tillförende är sagt. Bele tog sitt rijke igen och blef thär öfwer Konung : Thorgrymer war och hans landwärnar mann.

Cap. XVIII.

Wilhialmur hefur Kongur heited, er ried fyri Vallande, vitur Kungur og umsæll: han atte dottur þa er Olof hiet kuenna kurteysust. Nu er þar til ad taka sem Jokull Niorva son er, ad epter þad Vijkings syner voru iburt farner, giorde han Þorstein og Þorer vtlaga fyri endelangan kongdum sijnn secki samþickti Niorvi Konungur þad, þvi þeir Vijkingr hielldu vinattu sinne

Cap. XVIII.

Konung wilhelm rådde öfwer walland [than norre delen af Frankrijket] en wijs och wännsäl Konung: han ätte en dotter het Olof / en myckit kurteys piga. Sedan Wijkings söner wore bortreeste / och Jokul Niorwes son war effter / giorde hann Thorer och Thorsten landzflychtige utaf hela sitt Konungedömme / Konung Niorve samtyckte thet till detta / ty Wijking och hann hölle sin

meß

medan þeir lijfdu. Eitt sinn kom Oganten ad male vid Jokul og spyr huort hann villdi eckt Kuongast? Iokul frette epter, huar han skiþad iafnadar kuenfang? Oganten mælti: Vilhialmur Kongur i Vallande a dottir eyna er Olof heitir: þar þætte mier vara þinn heidur, ef þu feingir þad rad. þvi skal ey þar til rada, sagdi Iokull? bruggust þeir þa til ferdar vid LX manna; og foru sijdan til Vallandz, og fundu Vilhialm Konung: Tok han vel vid Jokulli, þvi Niorvi fader hans var nafn kunugr ū oll lond. Jokull hefur upp benord sitt til Olafar, sier til handa. Oganten fylgde fast bonordenu, enn Kongr skaut malenu til dotter sinnar, Og er þeir hofdu þetta talat gengu inn i hollena triatige manna heldur roskleger

wänskap så länge the lefde. En gong kom Ogöten till tals måd Jokul/ och frågade honom om hann inthet tänkte at gifta sig? Jukul frågade hwar han wiste något qwinfolk som wore sin lijke/ Ogöten swarade Konung Wilhelm uthi Walland hafwer en dotter heter Olof: dhen tyckte mig tu skulle hafwa heder uthaf/ om thetta mit råd går fordt. Hwar före skall inthet thetta kunna skee sadhe Jokul? han lagade sig tå till med sextio menn; foro så till waland och funne Konung Wilhelm. Hann tog wäl emot Jokul/ ty hans fader Niorve war namnkunnig kring alle land. Jokul begynte sitt bönfmål till Olof/ att få henne till hustru Ogöten följde fast efter att bedia/ n enn Konungen skiöt saken till sin dotter. När the thetta hadhe talat/ kummo inn uthi salen trettio männ mannhafftige till påseende:

ſa var meſtur og frijda-	Then war ſtörſt ſom
ſtir ſem fyri Þeim var ;	före them war och
hann geck fyri Konung	wackraſt ; hann gieck till
og kuadde hann. Enn	Konungen och hällſade
ÞegarOgauten ſier Þeſſa	på honom. När Oga-
menn Þa hliodnar um	ten ſåg theßa månn / tå
hann og drap nidur	tyſtnade hann och ſatte
hokuſkeggenu og mæl-	nid hateſkeagiet, ſade til
ti vid Jokul. og adra	Jokul och the andre hans
hans menn, ad Þeir	månn, att the intet
ſkylldu ecki nefna ſig	ſkulle nämna honom mä-
medan Þeir væri Þar i	dan the wore thär i lan-
lande. Kongur ſpyr	det Konungen ſpörde
hina mycklu menn ad	theße monga männerna
heite? Enn formadur	hwad the hete? Theras
Þeirra Kuadſt Bele	annförare ſade ſig heta
heita og vera ſon Skata	Bele och wara Konung
Konungs, er ried fyri	Skates ſon / ſom rådde
Sogne, er Þad erinde	de öfwer Sogn. Mitt
mitt hingat ad eg vil bi-	ärende hijth är att jag
dia dottur Þinar. Kon-	will begära tin dotter.
gur ſagdi; hier er Kom-	Konungen ſwarade ;
min adur Jokull Nior-	hijth är kommen tillfö-
ua ſon og bidur hen-	rende Jokul Niorvesſon
nar ; mun eg nu Þan	och begärer henne ; will
veg giora ad hun kioſe	jag nu gå thän wägen /
ſialf,huorn hun vill eiga.	att hon uthwäller ſig ſielf
ſkipadi Kongur Bela a	hwem hon will hafwa:
adra hond ſier, var Þat	Satte Konungen Bele
veyſla hin beſta. Ad	på thän ena ſidan hoos
Þrem nottum lidnum	ſig och war thär itt wac-
geingu Þeir ut til ſkému	kert giäſtebud. När
tre dagar wore lidna /	ginge the till Konunge

Konungsdotters, og fri-etti med huorium hun vill ganga; Jokuli eda Bela? Skiott var þad andfunded a henne ad hun villde helldur eiga Bela; enn i þvi varpade Ogauten kefle i knie henne, enn so bra henne vid þad ad hun neytade Bela enn geck ad eiga Iokul: snere Beli þa til skipa. Vinattu mal hafdu fared adur a mille Bela og Iokulz so þad sögdu sumer ad Bele munde hafa tekid fie til hofuds þeim bræðrum þorsteini og þorer. Gaf Bele Iokli ongva skulld, þo Konungs dotter villde han ecki eiga, med þvi undir hennar vrskurd kom. Sijdan for Bele heim til rijkes sijns: Iokull biost heim. þa ute var brudkaup hans, og Ogauten med hanum.

bottrens kammar / och frågade hwem hon wille följa / Jokul eller Beler Snart war ther att see på henne att hon heller wille ega Bele / menn i thet samma kastade Ogöten en kafle uthi knät på henne; så omskiftes hon wijdh thetta / att hon nekade Bele och gieck att ega Jokul: drog Bele thyrföre strax till skeppet. Emillan Bele och Jokul hadhe tillförende warit wänskap / så att somlige sade att Bele hadhe tagit penningar för ther hann skulle dråpa bröderna Thorsten och Thorer. Gaf Bele Jokul för thetta ingen skull / effter Konungz dotren inthet wille hafwa honom / tå ther kom till hennes umdömmande. Sedan reste Bele hem till sitt rijke: Jokul lagade sig och hem när hans bröllop war uthe / Ogöten följde honom.

Nu er þar till ad taka sem þorstein helldur heym vr hernade og ætlade til Gryms garda, þvi þorer brodur hans sate þar i eyne. Iokull hafde nu fregn af ferdum hans; hann mælti þa vid Ogauten og bad hanum ad reyna lijster, ad giora vedur ad þorstein so han druknadi og aller hans menn: Ogauten kuadst til þess hæta munde, huortu sem tækist. Giordi hann þa so mic. kid kynge uedur ad skip þorsteins tyndust i siafar gange, og huor madur er a var. Þorstein dugdi leinge vel, og þo kom þar um sijder ad han þreyttest a sunde; vár hann þa kominn i lagarda, og lock hann þa nidur. I þui sa hann huar kellingeyn var stor, og od vt ad hanū og vari skor pnum skinnlake sijder och hade hon uppå sig en

När Thårsten war uppå hemwägen uthur siörösweriij och ärnade sig till Grymsgårdh / ty hans broder Thorer war thär uppå ön / kom till Jokul ryckeet om hans resor; han talade tå til Ogöten och bad honom pröfwa sin konst / att göra wäder uppå Thorsten så att han motte drunkna och alle hans månn: Ogöten sade sig willia pröfwa huru thät kunde taga lag. Giorde hann tå ett sådane grufweligit swall wäder / at Thorstens skep förgicks uthi hafswågarne med hwar mann thär uppå war. Thorsten arbetade lenge och wäl och kom omsijder att hann orkade inthet mehr sima; war han tå kommin uthi hamnen / och sank nijder. J thär samma såg hann en stor Kiäring / hwilken wadade uth till honom skarp skinpels long fram-

i fyri enn ſtuttr a bakid; hun var ſtorſkorenn miog og balldur grepleyt i aſionunne; og geck ad hanum og greyp hann vr ſionum og mælti; villtu þiggia lijf af mier Þorſtein? hann ſagdi; Þvi munda eg ecki villia; æda huad heiter þu? ouant er nafn mitt, ſagdi hun, þvi eg heite ſkellenefia, enn mickid muntu verda til ad vinna lijfgiefarennar; huad er þad ſagdi hann? ad veita mier bæn þa er eg vil bidia þig, ſagdi hun; þu munt þeirar einrar bidia, ſagdi Þorſtein, ad mier mun þad vel vijgna; æda nær ſkal hun til koma? ecki ad ſinne ſagdi hun; ſijdan bar hun hann til landz; og var hann kommin i Ey þa er Grymmur atte fyri ad ráda: ſlo hun þa à vid han glymu nockre ſo ad honum giorde heytt. Skilde hun þa vid han, og bad þa vel huort fyrer adru; for

man / men ſteckre kaak; hon war mycklit grofwer och ſkrynklot i ſynen; hon geck till honom / grepen uthur ſiön och ſade; wilt tu taga lijf uthaf mig Thorſten? hann ſwarade; hwarföre ſkal iag inthet willia; hwad heter du? Obrukeligit är mitt namn ſadhe hon / ty iag heter Stellneſia; menn myckit lärer koſta tig / at betala thän ſom tigg gifwit lijf: hwad är ta thät / ſadhe hann? Thät är att tu ſkal giöra mig thät iag beder / ſwarade hon: Thät kan tu begiära ſade Thorſten att thät kan wig wäl båta; menn när ſkall thän bönen komma fram? Inthet thänna gongen ſwarade hon; ſedan bar hon honom till landz / och war hann tå kommin till thän ön ſom Grymmer rådde öfwer: bråtades hon tå något med honom / ſå at han blef warmer. Sedan ſkildes hon från honom / och bad hwartera wäl för tån andra; for hon tå

hun þa leydar finnar, þvi hun kuadst vijdar verda vid ad koma. Enn Þorstein for heym til bæar Gryms, var þar fagnadar fundur med þeim brædrum. Satt Þorstein þar vm vet trenn i godu yferlæte. Nu er þar til ad taka er þeir sigla heim Iakull og Ogauten ad þad var eirn dag i godu vedre ad miklu mirkre slo yfer skipenn med so mickelle grimd ad eingin mader a skipenu þorde a mote ad sia; og klæddu aller menn andlit sin, þeir sem ad skipunum voru; Enn er afleyd myrkrenu, sau þeir ad Ogauten var heingder upp vid hunboruna, var han þa daudur. Þotte Iokli þad hinn meste skada og hiellt heim i riki sitt og settist um kyrt. Þeir Þorstein og Þorer biuggust snemma um vorid og ætla ad sækia heim Vijking fodur sinn. Og

sin wäg och sade sig än wijdare skola komma till honom. Thorsten kom hem till Grymsgårdh / och fegnade bröderna hwar annan myckit wälhår satt Thorsten om wintern uthi god ro. En dag tå Jokul och Ogöten seglade / hände sig att som best wackert wäder war. slogz mörker öfwer skeppen med sådan köld att ingen menniskia thär uppå torde see upp; och hölgde allesammans öfwer ansickten the som uppå skepen were: När mörkret war förbij / sågo the att Ogöten hengde upp wijdh segel treßan / och war han tå döder. Jokul tyckte teta wara en treffelig skade / och reeste han hem uthi sitt rijke och satte sig i roo. Thorsten och Thorer lagade sig till stragst om wåren och önbnade sig hem att besökia Wijking. När

er þeir komu ad diupa-modu, vrdu þeir ecki fyrr varer vid enn Jokul kom þar ad þeim med þriatijge manna. slær þegar i bardaga med þeim: var Jokull hinn akafaste so og Grymur broder hans: þorer og þorstein vordust vel; geck so leingi ad þeir komu ongvo sare a þa brædur, var þa huorttveggia ad þorstein var stor hoggur; enda beyt Angurvadall iarn, sem klæde: þorer vardist agiæta vel og hafdi ey kesiuna, þvi hun hafdi heima epter leygit. þeir þorer og Grymur mættust og borust alldreyngeliga, enn þo lauk med þvi more ad Grymur fiell daudur til iardar þa hafdi þorstein drepit nijtian manna, enda uar han þa bæde moder og sar; og so þorer. Snerust þeir þa bakum ad, og bordust þa enn vel: enn Jokull sokti ad vid eilefta man og giorde

the kommo till diupa flopen / wiste the inthet af förr än Jokul kom emot them mäd trettio månn. The begynte stragst ate slos: Jokul war myckit hefftig sammaledes och hans broder Grymmer Thorer och Thorsten wärjde sig mannligen; war och långe att the finge inthet sår på theße bröder. Thorsten högg starpt och bet Augurwadal lijka uppå iärn som kläde Thorer wärde sig mechta wäl / men the hade inthet spiutet, ty thät hade legat effter hemma. Thorer och Grymmer möttes och sloges mannligen / och lyckades på thät sättet at Grymmer blef slagen till döds. Thorsten hade tå dräpit nietan menn/ och war han båd: sår och trötter; lijka så och Thorer. The wände ta ryggarne tillhopa och fechtade ännu manligen. Jokul sötte nu till mäd ele man och fechtade så starpt ate

so harda hrijd ad Þorer fiell, vardist Þorstein nu kallmann liga og alt þar til þeir voru ey fleyri enn Jokull, og Þrir adrer. Iokul lagdi Þa til Þorsteins og kom i lœred ofarlega, enn med Þvi ad Iokull var sterkur og geck fast a lægid, enn Þorstein miog modur og stod framarlega a årbackanum,. Þa harpade hann ofan fyri hamrana, enn Iokull gatt sem næsurligast stoduad sig leytade Iokull sijdan heym og Þottist nu hafa drepid Þorstein og Þorer; sertist Þvi nu um kyrt. Nu er Þar til ad taka, er Þorstein fiell ofan fyri hamrana vard Þar fyri so er Þorstein kam nidur. Enn saker mæde og sara matte han ecki hræra sig, enn Þo hafdi han vitt sitt er han kom nidur. Angurvadall braut ur hande hanum og ofan i moduna. La Þorstein Þa a mille heims og heliar og

Thorer föll: Thorsten warde sig änteå wäl / och thät alt thår till att inthet wore flere igien än Jokul och tre till honom. Jokul rende tå till Thorsten och kom åswan i låret / och emådan Jokul war starker och gleck hårt uppå stynget/menn Thorsten war mycklt trötter och stöd framman på åbacken / tå föll hann uth före berget; Jokul kunde och som nappast stadna. Jokul for sedan hem och tyckte sig nu hafwa dräpit Thorsten och Thorer; satte sig thärföre stilla. Thät är nu att seya / att thär Thorsten föll uthför berget / war för honom en lijten gräswall. För sine sår och trötthet orkade hann inthet röra sig / menn sitt wet hade hann behollit / tå han kom nider. Angurwadal slög honom uthur handen upp uthi floden. Låg Thorsten tå emellan lijfwet och döden wåntade sig och inthet anvaa-

vaa-

værnte ſier þa ecki nema dauda. Og er han hafdi ecki leyngeleigid ſier hann þa huar gangur Skellenefia, og var i ſkinnſtake ſijnum og ongvo fegre enn fyrr. hun kiemur þar ad ſem þorſtein liggur og mælti: ey þicke mier vilia vrraka fyri þier, þorſtein, vm hrakferder þijnar; ſyneſt mier nu lijted ad þier: æda villtu veita mier bæn þa er eg keypta ad þier fyrr? þorſtein ſagdi, eg ſie mig nu fatt meiga giora þad neynum ſie ueiſlumuner i. Su er bæn mijn, ſagdi hun, ad þu iatar ad eiga mig, mun eg þa leyta vid ad græda þig. þorſtein ſagdi; ecki veit eg huort eg ſkal þad til vinna, þvi mier ſyneſt þu ferleg ad ſia. þar ſkaltu þo eiga um ad kioſa, ſagdi hun, þvi huort villtu heldur lata lijfed enn eiga mig og riufa þar med eyd þinn vid mig, er þu hieſt

nat än döden. När hann en ſtund hadhe legat / ſåg hann hwar Skellneſia gieck mädh ſin ſkinpels och war hon nu inthet wackrare än tillförende. Hon kommer tijth ſom Thorſten låg och ſäger; inthet wille iag mig ſkulle gå ſå illa i band / ſom dig gonger uthi dine olyckſamme reeſor; tyckes mig nu lijtet om tig; Will tu nu göra min bön thän iag tillförende blef ens med tig om? Thorſten ſwarade; iag ſeer mig nu myckit lijtet kunna giöra någrom / thät ſom af något wärde kan wara. Thät är min bön ſade hon att du ſkall uthloswa åga mig och will iag tå förſöhkia att läkia tig. Thorſten ſadhe; inthet wet iag huru iag thät ſkal förmå ty mig tyckes tu farlig att uppå ſee. Tu ſkal få betenkia tig ſadhe hon om tu helder will lätha lifwet än taga mig till hustru / och thär till mädh bryta tin ed tu gior-

ad veita mier bæn mij-
na, þa eg gaf þier lijf
vid Grimsey? Þorstein
sagdi; myckit er satt i
þvi, og mun þad best
ad hallda ord sijn, og
vil eg þvi lata ad eyga
þig; muntu verda mig
hinn mesti biarg vættur:
enn þo villda eg þad
tilkosa nid þik ad þu
naer sverde mijnu, ef
mier verdur lijfs audid
so eg meige bera þad.
hun sagdi so vera skyl-
de, og tok hann upp i
skinnstake sinum og
hliop upp hamrana sem
hun væri laus þar til er
hel'er stor vard fyri
þeim'. þar for hun inn
i og bindur sar þorsteins
og leggur hann i hæga
sæng og innan sian nætta
var hann groen ad
mestu. Þad var eirn dag
ad Skellnefia var i burt
ur hellernum; enn er
kuolldadi kom hun ap-
tur med sverdid og var
þad vott miog, feck

de mig / tå tu låfwade
wijdh Grimsö att skola
giöra min bön / och iag
gaf tig lijf? Thorsten
swarade; Myckit sant är
thät och mon wara best
att holla sin ordh; och
will iag belåta att taga
tig: tu låter blijfwe mig
ett starckesta bergtroll:
Thet will iag dock thär
till måd begära att tu
och skaffar mig mitt swärd
igen, om mig ellest är
ode att så lefwa så att
iag får båra thädh. Hon
sadhe så skola ske / och
tog upp henom uthi skin-
pälsen och lopp uppför
berget såsom hon intet
hadhe haft att båra / in til
thes hon kom till en stor
håll / thär geck hon inn /
förbant Thorstens sår och
lade henom uthi en be-
qwemlig säng; innan sin
dagar war han mestedels
läkter En dag war Skåll
nefia borta uthur berget
och så thät led åth afto-
nen kom hon tillbaka /
måd swärdet och war thäd
myckit wott / fick thät åt
hor-

Þorsteini og mælti; Nu hef eg giefed þier tuisuar lijf og feingid þier aptur suerd þitt, er þu hafur mestar mæter á og þad þridia þu hafder komit mier ur alogum, so og veit eg ad eg hefi heyngdan Ogautan: Enn þo hefur þu mier nu þetta fullulaunat, þvi Ogautan lagdi a mig annat nafn: Heite eg Ingebiorg dotter Skata Kungs, enn Syster Bela, enn mier vard þad til undanlausnar ur anaud mijna, ef nokur velborenn madur jatte ad eiga mig: nu vardstu til þessa og er eg nu laus af annaud minne, Skaltu nu buast burt af hellernum og fara fram mynnum radum og muntu finna Bela brodur minn vid fimta mann; þar mun vera Þorgrymur kabbe landvernarmadur hans med hanum; þeir hafa tekid fie til hufudz þier af nom; the hafwa tagit

Thorsten och sadhe; Nu hafwer jag gifwit tig twå gångor lifwet, och skaffat igen titt swärd/ thät tu för alt annat wärderar; och till thet tridie emädan tu hafwer kommit mig uthur thet mig med trulldom pålagt war, wet jag och att jag hafwer hengt Ogöten: Men nu hafwer tu mig alt thetta fullkomligen lönat/ ty Ogöten gaf mig annat namn: Jag heter Ingeborg och är jag Konung Skates dotter och Beles syster/ menn mig war thet till undanlösen från min plåga om någon Wälbören mann betakade att taga mig: Nu blef tu thån samma/ och är jag fri från thån nöden. Skal tu nu laga tig bort uthur beraet och resa efter mitt råd/ och mån tu finna min broder Bele med fem menn/ thär lärer wara Thorgrymmer Kabbe hans landwernsmann mäd honom; the hafwa tagit penningar af Jokul för

Jokli, og munu þeir sla til bardaga vid þig: hirde eg ecki þott þu dreper þorgrym og forunauta hans; enn gief lijf Bela brodur mijnum vilja eg ad þid yrdu fostbrædur, og ef þier er þad i hug ad fa mijn, þa fardu heym i Sogn med hanum og bid mijn, mun eg þar þa vera fyri, og ma vera þier lyst eft eg þa odruvijsa ad fia enn nu em eg. Skilieft þau nu, og er han var skamt kommen, kom Bele i mote hanum vid fimta mann og er þeir fundust mælti þorgrymr: þad er vel þorstein er vid fundustum, skal eg nu vinna til fiar þess er Jokull hafur lagt til hafudz þier. Þad þette mier verda meiga ad þu misster fiarens, en lieter lijfed, seiger þorstein.

thät att the skola slå ihiel dig / The lära och feckta mäd tig: Inthet skiöter iag om att tu dråper Thorgrym och hans föllie; männ gif min broder Bele lijf; Og wille iag att i blifwen fosterbröder / och om dig är i sinnet att taga mig / så far hem med honom i Sogn och begiär mig / kan hån da iag synnes tig tå behageligare att påsee än nu. Skildes the tå åth / och när han war lijtet bortkommin kom Bele emot honom sielf femte / När the råkades sadhe Thorgrymer: Thäd är wäl att wij funnom hwarannan Thorsten; skall iag nu winna the penningar som Jokul hafwer läfwat för titt hufwud. Thäd tyckes mig lära hända / att tu misster penningarne och låther lijfwet swarade Thorsten.

Cap. XX.

Nu er Þar til ad taka er þeir sækia ad Þorsteini, enn hann wardist uel og dreyngelega; og so lykur ad Þorgrymr fiell og þrir forunautar hans, þa bordust þeir Þorstein og Bele a nyan leyk: varde Þorstein sik enn villde ecki sla Bela enn Bela sokti ad þar til Þorstein greyp til hans og sette han nidur hia seer og mælti; alls a eg kostar uid þig, enn eg vil giefa þier lijf og þad med ad vid verdum fostbrædur, skaltu Kongur vera, enn eg hersser. Eg vil og bidia Ingebiorgar syster þinar og hafa heiman med henne eigner i Sogne. Ey er þad hægt sagdi Bele þvi syster mijn er borfenni burt, og eingen veit huad af henne er ordid: þad ma verda sagdi Þorstein, ad hon sie aptur kommin. Eige sie eg sagdi Bele, ad hun fae uaska

Cap. XX.

The sökte nu inn uppå Thorsten / menn hann wärde sig wäl och manligen; så lycktades thet att Thorgrym föll mäd tre af hans fölie / sedan fecktade Thorsten och Bele: Thorsten wärde sig och wille intet slå Bele; menn Bele föl e:n: upå honom in till thes Thorsten tog honom och satten nijdh tempte sig och sade, nog råder jag mäd tig/ menn jag will gifwa tig lijf och thät thär till mädh att wij wardom fostbröder / skall tu wara Konung/ menn jag Herser. Jag will och begära tin syster Ingeborg och bo mädh henne i Sogne. Inthet är theta gott at låfwa / ty min syster är bortkommin / och ingen wet hwad af hånne är blifwit: Thet kan hända swarade Thorsten att hon är tillbaka kommin. Inthet seer jag sade Bele att hon kaun så betere

ra mann enn þig, og vil eg þennan koſt allan binda; ſijdan bundu þeir þetta faſtmælum og foru ſo heim i Sogn. Vard Beli þeſſ bratt var ad ſyſter hans var aptur kommin, med öllum þ i lijkum bloma ſem hun hafdi adur haft i æſku ſinne. Þorſtein hefur upp ord ſijn og bijdur Ingebiargar ſier til handa, var þad rádid. Hafde hun heiman eigner þær er lau adrumeginn fiardarins; hiet ſa bær a Framnæſe er Þorſtein ried ſijdan fyri, enn ſa a Syrſtrond er Bele ried fyri. Þeir Þorſtein og Beli logduſt i hernad um ſumarid og vard gott til fiar, og hielldu heim ad hauſte og hofdu ſiau ſkip: annad ſumar lagdu þeir i hernad og vard ille til fiar, þvi vikingar aller forduduſt þa. Og er þeir komu ad ſkerium þeim er Elvarſkier hita, lagdu þeir a hofn um kuoldit

mann än du är / och will jag ale thetta loſwa; ſedan ſtadfeſte the thetta mädh ett wiſt löffte och fore hem till Sogn. Bele förnam ſtragſt att hans ſyſter war nu tillbaka kommin / hafwandes all thän fägring hon uthi ſin ungdom hade. Thorſten begärer tå Ingeborg / och blef hon honom giſwin. Hon hade ſin gård på thän ena ſidan om fiärden; het thän gården Framnäs ſom Thorſten ſedan rådde öfwer / menn thän Syrſtrand ſom Bele regierade upå. Thorſten och Bele lade uthi ſiöröfwerij om ſommaren och hade gott effter penningar. Om höſten reſte the hem med ſiu ſkep: ſommaren neſt effter goſwo the ſig ut i ſiöröfwerij och hade myckit ont effter penningar / ty alle ſiöröfware ſkuckade för the. När the kummo uti thän ſkären Elſwarſkiär heter / lade the thär i hamn om qwälden / och ginge Thor-

og

Og gingu þeir a land, þorstein og Bele, og yfer þvert nesid þad þeir lau under. Enn er þeir komu yfer nesid sau þeir tolf skip liggia tiolldud svortum tiolldum; þeir sau og lijka tiolld a lande og rauk hia. þeir þottust þad vita ad þar mundu matsueynar ad matgiora. þvi kolludu þeir yfer sig dular klædum og geingu þangat og er þeir komu þar ad tialldurunum, ferdudust þeir bader i dyrnar so reykenn nade ecke vt ad leggia; þeir voru bradorder er matgiordu og spurdu hua da stafkallum þetta være, er so voru kynduger ad þa villdi brenna inne æda kiæfa? þeir litu endemliga og svorudu med dimmre raustog sogdu ad þeir villdu afla sier matar; æda huor er sa hinn agiæte er þessum flota rædur er hier liggur vid land? þier munud vera heimsker kallar

sten och Bele up på landet och twert öfwer näset the låge hoos. Thå the kummo öfwer sågo the tolf skep liggia thår/ tiäldade med swarta tielt; the såge och åfwens lijka tiäld på landet och rök thår lämpte. The tycktes nu weta att thår motte wara kockarn: och koka / ty förklädde the sig och gingo thijt; når the kommo till tiälddren rende the båda i dören så röken inthet kunde gå ut: The som lagade maten talade hårdt till them / frågandes hwad för tiggiare theße wore / som så kyndige wore / att the wiße brenna them thår inne eller och förqwäfia? The sethe ynkeligen och swarade med darrande röst / och sade att the wille förskaffa sig mat; menn hwem är thenne förnämlige som råder öfwer tenne flåtan? the swarade; I mesten wara tokote som inthet hafwen hört talas om Wse som Laug-

laugdu þeir, ad þid hafed ey heyrt gieted Vfa er kalladur er Slisa-nefe, son Herbrand hins hofdingia mickla: þeir eru brædur og Otulfaxe, og veit eg ongua frægare menn enn þa under solunne; vel seigie þid sagdi þorstein: litlu sidar forn þeir i burt og til manna sinna. Snemma um morgunen biuggust þeir og reru fram fyri nesid, og æptu þeir þegar herop: Hiner biuggust þa skiott umm og toku til vapna sinna; tokst þar hardur bardage: hafdi Vfe lid meira og var sialfur hinn hardfeyngaste: bordust þeir so leinge ad ecki matte a mille sia huorier sagrast munde. Enn a þridia deige riede þorstein til uppgaungu a dreka; þan sem Slisa Vfe styrde, og Beli þegar epter hanum: ruddust þeir um dreingelega og drapu huorn mann fyri frammaa sijglu. þa riedist

kalladt är Slisa-Wfe Herbrandsson thän stora höfdingens: Otulfaxe och han the äre bröder/ och wett tag inge namnkunnigare menn under solen än the ära; J seya wälsade Thorsten: lijten stund thär effter gingo the bort till sitt folk. Om morgonen bittida lagade the sig till och rodde fram för näset och ropade Krigsrop: The andra lagade sig tå hastigt till och toge till wapen/ begyntes tå en hård kamp: Wfe hade mera folk och war sielfwer hård till nappas mådh: Sloges the nu så lenge att man intet kunde see/ hwilken - öfwerwinnas skulle. Tridie dagen lagade Thorsten sig till at gå up på drakan thån som Slisa Wfe styrde/ Bele följde effter honom: The högge kring sig som karar och drepte hwar mann frammam före seglet. Nu lagade

Vfe

Vse i lyptingu a mote Bela, og attuսt Þeir vid vopnaſkipte nokraſtund: barſt Þa ſar á Bela Þvi Vſe var bæde vopn fi. mnr og ſtorhuggur. I Þvi kom Þorſtein ad og hoggur til Vſa, Þad hogg kom i hialmenn og klauf allan bryniadan mannen ad endelaungu, enn ſuerdid kom i ſijglubitan ſo ſal bada eggreynana; Beli mælti Þetta Þitt hog foſtbroder munn uppe vera medan Nordurlond eru bygd. ſijdan budu Þeir Vijkingum tuo koſte; huort Þeir villdu giefaſt up og hallda lijfe, æda halda bardaga vid Þa. Þeir beydduſt helldur ad Þijggia lijf af Þeim; gafu Þeir Þa grid ollum, Þvi Þeir villdu Þad giarnan Þiggia, Feingu Þeir Þa mickit herfang, lau Þeir Þar Þriar nætur og grædu menn ſijna, hieldu ſijdan heym ad hauſte.

Wſe ſig ifrån frammſtammen emot Bele / och ſecktade the ſammã någon ſtund / ſick Bele tå ſårty Wſe war ſneller med ſin wapn och högg ſtarpt. J thet ſamma a kom Thorſten och högg till Wſe: thet hugget kom i hiälmen och klöf karen mdd brynian endelångs uthåth / menn ſwärdet kom uthi ſeglerån ſå bret thet war. Bele ſade thetta titt hugg foſterbroder låter wara namnkunnige ſå lenge Norlanden äre bygda. Eſter tetta tillbödhe the ſkröfwarne tuenne willkor; antingen ſkulle the giſwa ſig och behålla lijfwet eller fechta? the beddes behålla lijfwet: goſwo the tå frijdh allesamman / emädan the thet giärna wille emottaga. Här fingo the ett ſtort krijgzrof / och bleſwo the tår tre dagar och låtte ſlet folk / ſedan dro go the hem om höſten.

Cap.

Cap. XXI.

Ad vordogum bingaguft Þeir foftbrædur heyman og hofdu fimtan ſkipa. Styrde Bele dreka Þeim er att hafde Sila Vfe; Þad var godur gripur ſkorner og grafner ſvijrarner og gilter miog. Bele Konungur hlaut drekan Þvi han var beſte grijpur i herſange Þ vi er Þeir ſingu, ecki Þotte annad ſkip betra enn dreken Vtan Elleden er atte Otulfaxe broder hans: Þeſſe ſkip hofdu Þeir erft epter Herbrand fodur ſinn, og var Elleden Þvi betre ad han hafde byr huort ſem h ann atte ad ſijgla, kunne hann nalega mans mal. Enn Þvi hafde Otulfaxe hel dur bloted Elledan enn Vfe, ad Vfa hafde hent Þad ſlis ad han hafdi drepid fadur ſinn og modur, og Þotte Otulfaxa hann hafdrápit ſin fader och moder.

Cap. XXI.

Om wåretiden lagade foſterbröderna ſig hemman ifron och hade femtan ſkep. Bele ſtyrde thån draken ſom Sllija Wſe hade ått; thåd war en koſtelig ägendom/ ſkuren och uthgrafwen framman på ſtammnen och nog förgylter. Konung Bele fick drakan/ ty han war thåt koſteligaſte tinget i roſwet thed the bekumme; icke ſyntes något annat ſkep bettre ån drakan / förnthan Elledan ſom Otulfaxen brodern hans åtte: Theße ſkepen hade the ärfft effter ſin fader Hårbrand / och war Elledan thårföre bettre att han hade bör ehwart man medh honom ſkulle ſegla / han kunde neſtan manſmål. Och tyckte Otulfaxe ſig häller böra uti arfſkiffte Elledan än Wſe / ty Wſe hade hendt en ſådan ſnöplig olycka att han hade och tyckte Otulfaxe att di

di fyrigiort arfe sijnum ef ad riettu skylde fara. Var Otulfaxe fyri þeim brædrum saker afls og vaxtar ag fiolkynge. Nu lata þeir fostbrædur enn i hernad og heriudu vijda um austurland edur austerveg og finna fatt Vijkinga, því aller stucku undan þeim er til frietta. Voru þa ongver menn frægare i hernade enn Þorstein og Bele. Það var eirn dag ad þeir lagdu ad ann-nese eynu, þeir fostbrædur sia audru meigin under nesenu liggia XII. skip og oll stor, þeir roa skiotlega a mote skipunum og spyria huorier fyri lide sieo? madur stod upp vid Siglunna og mælti; Angantyr heite eg sonur Hermundar Jalls af Gautlande: þu ert efnelegur madur sagdi Þorsteinn, æda huorsu gammall madur erer tu? han

han thårföre hade bort mista alt arfwet / om rett skulle gå till. Otulfaxe war förnämst af sina bröder för sin starkhet och wext och trolkonst. Nu goswe sig thesse fosterbröder än en gong uthi siöröfwerij och härjade wijda kring upp åth Ryssland eller Ryska sijdan och funne få siöröfware / ty alle som finge höra uthaf them the droge undan. Wore nu inge menn namnkunnigare uthi siöröfwerij ånn Thorsten och Bele. En dag tå fost-bröderna låge för en udd / såge the twert emot under näset tolf skep liggia / alla stora. The rodde nu hastigt emot skeppen och frågade hwem theras höfwidsmann wore? En mann stod wijdh seglet och sade; Jag heter Angantyr och är Jarls Hermunds son i Götland: Tu synes wara en mann af gott ämne sade Thorsten / menn huru gammal

ar du? han swarade / sag-

ſagdi eg er nu XIX vetra huort millru helldur ſagdi Bele, giefa upp ſkip ÞÞijn og fie, eda hollda bardaga a mote off? Þvi ſkiotara, ſagdi Angantyr, ſem koſter eru oiafnari, vil eg helldur veria fie mitt, og falla med dreyngſkap, ef ÞeſſÞ verdur audid. Þa buiſt vid ſagdi Bele, enn vier munum ad ſækia; biugguſt Þa huoru tueggiu og briota upp vapn ſijn: Þorſtein mælti vid Bela; Þad er lijtell dreyngſkapur ad ſækia ad hanum med XV ſkipum, enn Þeir hafa XII. ſkip; Þvi ſkulum vier ecki lata liggia hia Þriu ſkipena ſagdi Beli? giordu Þeir ſo; Þar var hardur bardæge, ſo var lid ..ganetyrs hardfeir, .d Þeir Bele og Þorſtein ...tuſt ecki i meire mannraun kommid haſa. Borduſt Þeir Þann dag til kuollds ſo ecki matte mille ſia huor ſigrait	ſag är nittan år: Hwilket will du heller ſade Bele/ gifwa up tin ſkep och penning er eller holla ſtrijdh emoot oß? Faſt heller/ ſwarade Angantyr/ emädan Wilkåren åra mycket olijkliga will jag wärja mitt godz/ och falla manlligen/ om ſå blijfwer döe. Så laga dig då till ſade Bele/ menn wij gå uppå tig; ſagade tå bwartera ſig till och toge upp ſin wapen: Thorſten ſade till Bele; thet är lijten manlighet att gå emot honom måd 15. ſkep thär the allenaſt hafwa 12. ſå ſkolom wij tå låtha tre liggia qwar ſade Bele ? ſå giorde the. Här blef en hård kamp/ och ſå ſkarpe wore Angantyrs ſelſkap att nappaß mödh/ att Bele och Thorſten tyckte ſig aldrig ſå fådt ſérſökt ſine kraffter ſom denne gången. Thenne dagen ſloges the in till qwälden ſå att man inthet kunde ſee mun

munde; annan dag biug-gust þeir til orostu, þa mælti Angantyr, Þad þicke mier rad Bele Kungur ad vid spillum ecki monnum vorum lengur, helldur berium︎st tueir a holme, og hafe sa sigur er annan vinnur a holme. Bele jatar þessu, gangu sijdan a land og kausturdu fellde under fætur sier og bordust dreyngelega alt þar til ad Bele mæddist, þa barst sar á hann: þottist Þorstein sia ad Bele munde ecki sigrast a Angatyr; og so kom ad Bele var bæde modur og ad þrotum kommin. Þa mælti þorstein, þad þicke mier rad Angantyr ad þid lietted yckar bardaga, þvi eg sie ad Bele er yfer kommin af mæde, enn eg vil ey hafa odreyngskap vid adnijdast a þier, enn veita hannum; enn so mun þad fara ef þu verdur

hwem öfwerwinnas skulle: Thån andra dagen lagade the sig till at slås / rå sade Angantyr; that tycker mig rådeligit Kung Bele att wij inthet spilla wära menn länger / wij willom helder båda feckta och behole thån segren / som thån andra öfwerwinner mäd fecktande. Bele takade till thetta / sedan gingo the till landz / kastade en fell under sine fötter och fecktade mannligen alt thär till att Bele blef mödder / tå blef han och sårad: tyckte nu Thorsten att Bele inthet kunde få seger upå Angantyr; ty Bele blef både trötter och uppgisnin. Thå sade Thorsten / thät tyckes mig rådeligit Angantyr att i wänden igen att slås / ty jag ser att Bele årkar inthet mera för möda / menn jag will inthet wijsa någon omanlig het upå tig att giöra något nidingzwärk och hielpa honom. Dock så lärer gå om tu dräper honom / tå

bana madur hans; ad þa mun eg bioda þier a holm, og er þad mickell skade, ef þid latest bader. Nu vil eg bioda þier þan kost, ef þu giefur Bela lijf ad vid sveriumst i fostbrædra lag. Angantyr sagdi; Þad þicke mier safnadar bod ad vid Bele giorumst fostbrædur, enn i þvi þicke mier miked veit ef eg skal vera þin fostbroder. vär þetta sijdan bundid fastmælum. þeir vokvudu sier blodz i lofum og gengu under iardar men, og soru þar eyda ad huor skillde annars hefna, ef nockor þeira yrde med vopnum uegenn. Sidan konnudu þeir lid sitt og voru hroden tueir skip af huoriumz þeir græddu meñ sina þa er sarer voru. Epter þad hielldu þeir i burt þadan tyttugo og þremur skipum heim um hausted, og satu um kyrt um veturenn med micklle vrdingu:

bluder tag tig att feckta måd mig / och är thät en stor skade / om i båda blijfwen slagne. Jag will nu bjuda tig thet willkoret / att thår tu gifwer Bele lijf / skolom wij tå swäria fostbrödra lag. Angantyr sade; thät tyckes mig ett såmlijkt bud / att Bele och jag blijfwom fosterbröder / mån thät är nestan myckit / att du skall blijfwa min fosterbroder. Blef tetta sedan starkeliga beslutit / the skore nu uth blod uthaf sine handlofwar och ginge under lordtorfwar och swore thår edh / att hwarthera skulle thån andra hemnas / om någon af them blefwo med wapen ihelslagen. Effter thetta öfwersåge the sitt folk och blefwo twenne skep af hwartheras tömde; the läkte och the månn som såre woro. Sedan reste the tådan hemå h med tiugu tre skep om hösten / sutto så stilla öfwer winteren uthi wyrdnat:

zor-

Þottu nu ongver menn frægare i hernade enn þeir fostbrædur aller varu.

Synties och inge menn berömligare uthi siöröfwerij / än alle thesze fosterbröder wore.

Cap. XXII.

Cap. XXII.

Enn er uordagar komu biugguft Þeir fostbrædur heiman, og hofdu Þriatige skipa; hielldu Þeir sijdan i hernad i austur veg, og herjudu Þar; og vm Svi Þiod og alt hid eystra fallt. Foru Þeir med hernade sijnū sem Þeir voru vaner; drapu Vijkinga og ranfmenn, huar sem Þeir gatu Þa hent; enn lietu bændur og kaupmenn fara i fride. Nu er Þar til ad taka i odrum stad er Otulfaxe frietti fall Vfa brodur sijns, Þotte Þad hanum mickell skade. Þad er af hanum ad seigia ad hann leitar Þriu ar sam fleytt Þeira fostbrædra. Nu er Þad ad seigia, ad Þeir Bele Kongur leggia eirn dag ad skerium Þeim sem

När wåren kom lagade fosterbröderna sig hemman ifrån mäd trettio skep; sojwe sig så uthi siöröfwerij öster på / hårjade thär och upå Swerie / sampt uthi hela österledn. Foro the mäd sitt siöröfwerij efft r sin wane; sloho thel siörofware och rånsmenn / ehuar the them kunde råka; mē[n] bönder och köpmenn läto the fara i fridh. Nu är till att seya om Otulfaxe att tå han fick höra sins broders Ufes fall / tyckte han thet wara en mycket stor skade. Sedan letade hann efter fosterbröderna uthi tre samfelte åhr. En dag låg K. Bele mäd sitt föllie uthi thån skär som Brännö heter; thär lade thesze

Brenneyar heita; leggiast þeir i læge og buast um vel. Epter þad ganga þeir fostbrædur a land og þar til er þeir komma ad eynum bæ litlum; þar stod madur fyri dyrin og klauf skijde; hann var i grænre hecklu og furdu digur, hann heilsar þorsteini med nafne: þorstein sagdi ockar er mickill kiennspeke-munur, þu heilsar mier med nafne enn eg man ecki ad eg hefe sied þig, æda huad heiter þu. Ouant er nafn mitt sagdi hann, eg heite Brenner og er eg Vijfels son, broder Vijkings fodur þijns; Atte han mig þa hann var i hernade er hann atte heima hia Haloga Konunge, hefe eg hier uppuaxed i eynne og bued hier sijdan. Enn hefur þu nokud frænde frett til Otulfaxa Vikings? ney sagdi þorsteins, eda huad kant þu af hänum ad segia? þad sagdi Brenner; ad hann heitur

fosterbröderna i hamn och lagade wål om sig. Efter thetta gingo the up på landet / in till thes the kummo till en lijten by; thår stod en karl utan för dören och klöf werke; han hade upå sig en grön kiortil; och war mycket tiucker / han helsade Thorsten wid namn: Thorsten sade; tu kan wara mycket kennespaker / tu hellsar mig i namn / och iag mins int t hafwa sedt dig / hwad heter tu? Mitt namn är intet swårt sade han / iag heter Brenner / iag är tin faders broder / Wifels son; han giorde mig tå han tiente Konung Haloge / och war uthi siöröfwerij / iag är uppwuxin här i ön och bodt här sedan. Men hafwer tu frende något hört til Otulfaxe siöröfwaren? Ney swarade Thorsten; menn kann du såya mig nagot om honom? Thet wet iag sade Brenner, att hann hafwer letat efter tig uthi ley-

leytad þijn um þriu aar, og liggur hann hier o-drumeigenn eyanna med ollum sijnum flota: vill hann hefna Slisa-Vfa broder sijns, hann hefur fiora tijge skipa, og oll stor, hann er stor sem troll og bijta eingin iarn a hann. Huad er nu til rada sagdi Þorstein? eingin rad kann eg hier ad giefa sagdi Brenner, nema þu gietir funded Sindra duerg, þvi eg veit honum er illa vid hann; enda mun honum sijst radafkortur verda. Huar er hans ad vænta sagdi Þorstein? hann a heima i eyunne er hier liggur skamt vndan lande, er hieter hinn minne Breney; hann byr i eynu steyne, enn ovænlegt þicke mier þu gieter funded hann; enn til reydu seige eg þier hier i natt ad vera: enn hitt mun fyriliggia sagdi Þorstein ad hallda ecki kyrru fyri. Geingu þeir til skipa sijnna, sijdan fet

tre åhr och ligger han här på andra sidan om önnmö all sin flota: Han will hemnas sin broder Slijsa Wse / och hafwer han fyretijo skep / alla stora; hann sielf är stor som troll och biter uppå honom intet Järn. Hwad är nu till råds sadhe Thersten? Intet råd kan jag gifwa tig swarade Brenner / så frampt du icke kan finna duergen Sindre ty jag wet han är illa tillfreds med honom/ och lärer honom inthet fattas rådh. Hwar skal man finna honom sade Thorsten? hann bor uppå ön som ligger stragst här iempte och heter thån mindre Brennö; han bor uthi en sten / och tycker mig tu lärer swårligen kunna finna honom Tilswer hår qwar hoos mig i natt. Thorsten swarade / thet lärer wara af nöde / att nu inthet wara stilla. Gingo the tå til sina skep; sedan tog Thorsten en

te Þorstein fram bar og vere til eyarennar. Þorstein geck Þar eyrn a land, og er han kom ad einum læk, sa hann ad tuau born lieku sier nid lækenn, piltur og stulka. Þorstein friette Þau ad nafne? Sueirnenn nefndist Herraudur enn pij kan Herrijdur; hef eg tyne gulle mijnu sagdi hun, veit eg Þad mun ne Sindra fodur mijnū illa lijka, mun eg eyga von hirtingar. Þorstein sagdi, hier er ett gull er eg vil giefa Þier : hun tok vid gullinu og vard glad vid, og skal eg Þetta sa fodur mijnum, æda ma eg ecki Þad giora ef Þeir væri bate i? ecki er Þad sagdi Þorstein, og kom Þu hingad fodur Þinum til tals vid mig og fylg so ad han sie i radū med mier om Þa hlute er mig vardar. Þvi eyns giet eg Þad giort sagdi Herrijdur ef Herraudur

båth och rodde till ön. Thorsten gieck thår allena till Landz / och tå han kom till en stållrennil / såg han att twenne barn lekte med hwar annan wijdh rennilen / en goße och en flicka. Thorsten frågade effter theras namn? Goßen sade sig heta Harrauder menn pigan Herridur; jag hafwer tappat mitt gull sade hon / och wet jag att ther låter illa behaga min fader Sindre / och låter jag få straff thårföre Thorsten sade / hår år ett gull som jag will gifwa tig : hon tog gullet och blef glad thår wijdh och sade ; thetta skall jag få min fader / eller må jag thet och intet giöra / om thet år till gagn? Gör thet fritt; swarade Thorsten / och haf tu hijth tin fader till tals måd mig och laga så att han blijfwer i råd måd mig om the saker som mig åre nödiga. Thå låter jag fuller thet kunna giö a / sade Herrijder / om Herröd.r bro-

brodr mijnn fylger mij num vilia, þvi Sindre ma ey i mote hanum lata: veistu þad sagdi Herraudur ad eg fylge þier umm alla hlute. Þorstein spretté af sier silfur-bellte og gaf Herraud, þar med fylgde vellbuenn hnijfur. Sveirnenn mælti; þetta var vel giefed, og skal eg allan hug a leggia ad þitt mal gange fram; bijd hier þangad til vid sylkenn komum aptur, Nu giorde Þorstein so: enn er laung stund var lidenn, kom þar Sindre duergur og þau Sylken med hanum. Sindre heylsar Þorsteini gladlega, og mælti; huad villtu mier Þorstein? Þorstein sagdi, Þad villda eg ad þu legger rad á med mier huorsu eg giete unned Otulfaxa vijking. Þar sie eg ecki rad til, sagdi Sindre, ad nokur mennskur madur giete Faxa unned; micklu er hann

följer min willia / ty Sindre görer honom intet emot: Nog wet du thed sade Herröröder att jag alltidh görer thet tu will. Thorsten sprätte uthaf sig ett silfwerbällte och gaf Herröd / mäd hwilket följde en wälboddet knijf. Goßen sade; tetta war en stor gåfwa och skal jag all flijth tillegga att tin sak går fort; bijda här till tes twij syskon komma tillbaka. Thorsten giorde så: När en god stund war lijden kom tith Sindre duerg och theße syskon mäd honom. Sindre hellsade Thorsten myckit gladeliga / och sadhe; hwad will du mig Thorsten? Thorsten swarade, thet will jag att tu gifwer mig rådh / huru jag skal kunna öfwerwinna Otulfaxe sieröfware ther till seer jag intet råd / swarade Sindre att någon menniskia kan öfwerwinna Faxe; myckit wärre är han att nappas mäd

verre vidureignar enn nokur annar: vil eg leia Þig þess ad hallda til ó-roitu vid han; Þvi Þu letur Þar menn Þijna; og er Þier best ad hallda i burt i nott undan eyonne. Þad skal aldrey verda sagdi Þorstein, Þo eg visse eg liete lijfed, Þa vil eg Þad Þo helldur enn flya ad oreyndu. Þad sie eg sagdi Sindre ad Þu ert hin mesta kiempa; legg eg Þad til med Þier ad Þu affermer all skip Þijn i nott, og berer fiar hlut a land, enn hlader skipen af triam og grioti; sijdan haf Þu Þig ad snema a morgum og kom fyrre ad Þeim enn Þeir uakna; meige Þier koma Þeim ey hagligar tielld-kular. Þurfum vier Þess alls vid ef Þier gieted nokud sigrad Fara unned, Þvi Þad vil eg seygia Þier ad Þvi sijdur bijta ecki a hann iern nockur onnur, ad han bijtur ecki suerdit Aungurvadall:

än någon annan: Jag will råda tig att afstå hår'a strijdh måd honom; ty du mister thär alle tine månn; och är tig best att tu gifwer tig i natt bort ifrån ön. Thet skal aldrig ske swarade Thorsten; ty fast jag wiste / jag skulle låtha lijf vet / will jag thät heller än fly oförsökt. Thät seer jag sade Sindre att tu är en stor kämpe; och råder jag tig thet att du lastar af alle dine skep i nått / bärer godzet upå landet och lastar them igen måd trä och sten: Sedan laga dig till bittida i morgon / och kom förr upå thåm än the måge wakna så lärer tu kunna giöra them en tienst / som the intet tacka tig före. Behöfwom wij all sådant som wi förmå finna up emot Fara ty thet wil jag seya tig att upå honom bijter intet järn ta och icke sielfwa Angurwadal. Här är en beltes knif / thän gifwer min dotter Herr tid och betalar tig så gullet och troor jag att

dall: hier er eirn tygel hnifur, er Herridr dottur mjin giefur þier, og launar þier so gulled, og þad ætla eg ad han bijte a Otulfaxa ef þu kommur honum hagliga vid: Eñ Herraudrson minn, mun þad launa þier belltred ad þu skalt nefna mig a nafn, ef þier þicker nokut a bresta. Munu vid nu skilia fyrst ad finne og far vel og heyll; þad mælt eg om fyri þier ad mijnar Dijsur sieu þir tafnan tilfylges. Sijdan fer Þorstein til bats syns, og rere til manna synna, biost hann vid þegar om nattina og færde sie af skiepū eñ griot i stadin og er þad var giort, kom Brenner kall af bæ ofan og hafde kylfu stora i hende alla slegna af iarn e med storum iern goddū, hun var so þung medal mader gat varla liett af jordu og mælti; hand vopn þetta vil eg giefa þier Þorstein frænde, og mun þier eynum vopn hæf, saker

thån blifver upå Otulfaxe om du får rain på honom; Min son Herröder lönar tig så bätter/ att tu skall så neimma mig i namn/ om tig tyckes något fela. Skilioms wij nu åth första gongen/ farwäl och hellsesampt thed såger iag tig att mine hielpesystrar äre tig altijd uthi följe. Sedan geck Thorsten till båten/ och rodde till sitt folk; han lagade sig till om natten/ förde godset af skepen och sten i stället. När det war giort kom gubben Brenner up ifron byn och hade en stor järnslodd klubba i handen/ med stora järngaddar; hon war så tung att en medelmottig kar/ kunde måd nöd lyffta henne ifrån jorden. Och sade detta wapnet will iag gifwa tig Thorsten frende/ och låter tu allenast kunna regiera henne/ för thes tyngd skul/ dock låter han wara lätt emot

þunga, enn þo mun hun helldur liete vijd Otulfaxa. þicke mier nu rad ad Angantyr hafe ſuerdid Angurvadal, enn þu beriest med kylfunne, þo hun ſie ecki ſimligit medfære þa mū hun þo mannſkiæd vera villda eg nu frænde gieta vijd þier meira lid, enn eg hef ecki faung á þvi; ſnyr han þa a land upp.

OtulFaxe. Mig thecker nu rådligt att Angantyr hafwer ſvärdet Angurwadal / menn du ſlos med klubban / och faſt hon inthet är beqwemlig till handtera / är hon dock förderfwelig; Jag wille ännu frende hulpit tig mera / menn jag hafwer inthet macht thär till; gick hann tå up på landet.

Cap. XXIII.

Sijdan giordu þeir rodur framman fyri neſted er þeir voru buner og gieta þa ad lijta huar Otulfaxi liggur med ollu ſijnu ſkipa lide; lietu ſijdan ganga griot flugina ſo hart og akaſt ad þeir drapu meir enn hūdrud maña adur enn þeir vokūdu: Eñ vr þvi er lijded voknudu toku þeir ſnarpeliga vid; var þa bardæge hiñ mannſkiædaſte, fiell margt manna af þeim foſtbrædrum þvi ſo matte adkueda ad Faxe ſkite af huorium ſijngre; geck ſo allt til næ-

Cap. XXIII.

Då the wore alt tillreds rodde the fram för näſet / och ſökte tijth ſom Otulfaxen låg med heela ſin ſkepsflota; låtho ſedan gå ſtenkaſten ſå hårdt och hefftigt, att the ihjälſloge mer än etthundrade menn för än alle waknade. Men tå folcket waknade / togo the hefftigt emot; blef tå ett gruſweligit ſlag och fölle monga af foſterbrödernas menn / ty ſå motte man ſeya att Faxe ſköt af hwart finger: Således geck alt in till aff twå-

tur, voru þa roden x ſkip þeirra foſtbrædra. Annan dag epter toku þeir til oroſtu og geck med ſlijku mote mann-falled ſem hinn fyrra dæginn: riedu þeir iafnn til uppgaungu a ſkip Faxa og giordu micken mannſkada huort ſinn; enn a drekan Ellida komuſt þeir alldrey fyri vorn Faxa, og þeſſ añars hann var ſo bord har. Enn um kuollded voru rodeñ oll ſkip þeira foſtbrædra nema dreken Vſa nautur: þad ſau þeir bada dagana ad ſinn madur kom frã a huorn hammarenn og ſkaut iafnan ut a ſkip Faxa: þar þecktu þeir Sindra duerg, og vard madur fyri huorre ör; fieck Faxe af þvi micken ſkada: a odrum hammarennum var Brenner og ſkaut helldur bogmannlega ut a ſkipenn. Ecki var þrauſt um ad ecki fiki ſteinar ut a ſkipunum og leytudu þeir aller grũne, ſa er hann kallad[illegible]

nen / bleffwo tå afröyda tio foſterbrödernas ſkep. Dagen efter togo the till ſtrijd; och geck nederlaget på lijka ſett ſom thån förra dagen: alltijdh ſökte the att gå up på Faxes ſkep / och giorde ſtort nederlag hwar gong; men på draken Ellida kummo the aldrig för Faxes motwärn / och thet andra att han war ſå hög öfwer bord. Om afftonen bleffwo afröyda alla foſterbrödernas ſkep / förutan Wſes drake: Thåt ſågo the båda dagarne att en mann ſtod på hwardera ſtranden / och ſköt fort uth på Faxes ſkep; tyckte the thån ena wara Sindre dwerg / och föll en karl för hwar ſkott; Faxe fick af thetta en ſtor ſkade: på thån andra Klippan ſtod Brenner och ſköt han ſkarpt uth åth ſkepen. Inthet fattades thet att icke ſtenarne flöge uth åth ſkepen / och gingo alle till grundet the han kaſtat, ſiunko thår

af þvi morg ſkip fyri Faxa: var þa og ſo kommid ad all ſkip hans voru og ſo hrodenn, ne ma Ellide. þetta var þan tijma er nott var briott og hielldu þeir bardaga alla nottina. þorſtein riede þa til uppganugu a drekann, Angantyr og Bele, enn margt var fyri a Ellida: Faxe hleypur fram a mote þeim foſtbrædrum Angantyr og Bela; þeir eygaſt vid huart vopnaſkipte, bitu a Otulfaxa eingin iarn, enn ey hofdu þeir leingi bareſt adur enn ſar baruſt a þabada. I þvi kom þorſtein ad; og ſlo med kylfunne ſem hanum fiel hægaſt utan vid vangan a Faxa, enn hann blaut huorge vid: þa ſlo þorſtein annad og angvo minna, þa leidduſt Faxa hoggin og ſtock fyri bord og i kaf. ſo ad i iliar hanum var ad ſia: þeim var bilt badum Bela og Angantyr epter ad fara,

af monga ſkep för Faxe: war nu ſå wijda kommit att alle ſkepen wore röyda för Faxe/ föruthan Ellidan. natten var lius och ſloges the hela natten Thorſten lagade ſig uppföre på drakanſå och Angantyr och Bele/ dock war myckit före på Ellida: Faxe löper emot foſterbröderna Angantyr och Bele: the toge emot hwart och ett hugg / och på Otulfaxe bet inthet iärn/ menn inthet hadhe the lenge fecktat, för än the fingo båda ſår. J thet ſamma kom Thorſten til/ och ſlog till kinbenet på Faxa/ menn han gaf ſig inthet thär wijdh: tå ſlog Thorſten andra ſlaget inthet mindre/ tå leddes Faxe wijdh ſlagen och ſprong för bord neder i diupet/ ſå att man kunde ſee fotbladen på honom: för Angantyr och Bele war ſwårt effterfara/ menn Thorſten lade

enn Þorstein hliop Þegar fyri bord og lagdist epter Faxa, enn han vndan, og var Þvi lijkast sem hvalur rinne Þar sem Faxe for geck so lange, og Þar til Faxe kom a land: enn Þeir fostbrædur bordust vid menn Þa er eptir voru, og lietu ey fyrr enn Þeir hafdu drepid Þa alla er a drekanum voru; sijdann toku Þeir sier bat og reru til lands ad Þeim Faxa og Þorsteini. Nu sem Faxe er á land kommin, enn Þorstein lagdist ad framman, Þreyf Faxe upp steyn og snarade a Þorstein, enn han for i kaf og lagdist ut undan; og vard mickid á fall af, Þar er steyrnenn kom nidur; upp tok han annan, og hinn Þridia, og foru aller a eyna leyd; og i Þvi komu Þeir fostbrædur Angantyr og Bele. Þorstein kastade epter kylfunne a drekanum er han hliop fyri bord: og haldi Beli

sig uthembord effter Faxe; hann undan / och war thät lijka som en hwaalfisk hade luppit thär som Faxe for / gick så lenge och alt thär til att Faxe kom till lands: Fosterbröderna sloges mäd them som effter wore / och slelte inthet förr än the hadde dräpit hwar mann på drakan war; sedan togo the sig båt och rodde till lands till Faxa och Thorsten. När Faxe war kommin till lands och Thorsten war fram emot landet / nappade Faxe upp en sten och kastade åth Thorsten / menn han gaf sig till botnen / och kom undan: blef thär ete stort brusande som stenen kom nider; han tog up en annan / och thän tridie och gingo alle på lijka sett: i thet samma kummo fosterbröderna Angantyr och Bele. Thorsten kastade effter sig klubban upå drakan / tå hon sprong för bord: Bele hade tagit klubban mäd sig och

teked med ſier kylfuna og kom þar ad ſem Otulfaxe ſtandur og ſlær med kylfunne aptan und- der hnackann og þegar annad eptir; En Angantyr grijtte hann med ſtorum ſteynum. Tok Otulfaxa þa helldur ad ſtirna ſkallenn, og leiddiſt ad bua undir þeira hoggum og ſteypte ſier i kaf ofan af hamrenum, lagdiſt hann þa á haf og Þorſtein eptir; Og er Otulfaxe ſier þad ſnere hann þa a mote Þorſteini, og takaſt þeir til á ſundenu: hofdu þeir þar ſviptingar miklar og ſtorar; færdu þa hvorier adra i kaf, þa kende Þorſtein afels munar. Þar kom, ad Faxe færde Þorſtein til gruña, tok þa af hanum Sundlæcenn. Þorſtein þottiſt þá vita ad Faxe ætlade ad bijta i ſundur barckann i hanum. Þorſtein mælti; huad mun mer i annan tijma meire þorf a hier Sindre duergur

kom tijth ſom Otulfaxen ſtod / ſlog måth klubban bak under nacken / förſta och andra ſlaget; Angantyr kaſtade honom måd ſtora ſtenar. Stallen begynte nu att ſtelna på Otulfaxe / och leddes han att ſtå för flere theras ſlag / ſprong thärföre nijdh till botnen öfwan of berget / ladhe ſig ſedan uth på hafwet / Thorſten följde effter; När Otulfaxe ſer thät / gaf han ſig tå emot Thorſten / och toge dhe thora i ſimandet / hade the tår myckin och ſtor bröning / och förde hwarandra till botnen / ſtå förnam Thorſten hans kraffter. Thät kom att Faxe förde Thorſten till grundet / ſå att han inthet förmåtte mehr hielpa ſig med ſimmande. Thorſten tycktes tå weta att Faxe åmnade bijta af honom ſtrupen. Thorſten ſade tå; hwad annan ſtund behöfwer iag tig Sindre dwärs bettre

enn

enn nu? Þorstein vard
vid þad var, ad grij-
ped var a herdar Faxa
so hart ad þvi næst var
hann vid gruñe nidre,
og Þorstein ofan a hø-
num: han var þá miog
modur og þiakader af
vmfange þeira. Þorstein
tekur þa tygel hnijf þan
Sindre gaf hanum og
stynger hanum i bring-
spaler Faxa so ad han
sockur alt upp ad skap-
te, riste hann þa nidur
allan kuidin ad smaþor-
mum; þo faun hann ad
Otulfaxe var ey daudur;
þvi han mælti þa. Mic-
kel þrekvirki hafur þu
unned þorstein, er þu
hefur mier fyrikomm it
þvi ad eg hefi att niju-
tyger oroftur og haft i
øllum sijgur nema þes-
sari; eg hefi sigrallt atta-
tiju sinnumm i eynvijgū
sem eg hefe a holm gan-
gid. enn eg er nu nije
tygur ara gamall: Ecki
þotte Þorsteini gagn hañ
fleyprade fleyra, ef

ännu? J thet samma ken-
de Thorsten att grijpit war
i hårdarna på Faxa så
hårdt att han war i thet
samma neder wijdh grun-
net och Thorsten öfwan
upå honom: han war bå-
de mödder och ömer af
theras bråtande. Thor-
sten tager tå sin bältes
knijf / thän Sindre gaf
honom / stack then emel-
lan bröstrefwen på Faxa
alt up til skafftet/ rifiade
han tå uth före alt lijfwet
på honom in till småtar-
marna; tå fann hann
att Otulfaxe war ännu
inthet döder; ty han
sade Myckit stor gärn-
ning hafwer du giort
Thorsten / att tu hafwer
öfwerwunnit mig / ty
jag hafwer hafft nitie
slachtningar och behölt
uthi alle seger förutham
thenne; Jag hafwer
fådt seger ottetie gånger
uthi enwigeskamp som jag
hafwer fecktat menn
nu är jag nietie åhr gam-
mal: Thorsten tyckte thet
inthet wara gagneligit at
hann

hann mætte ad giora, rakti vr hanum innann þad lauſt var. Nu erad ſeigia fra þeim Angantyr og Bela ad þeir toku ſier ſkip og reru fram a ſioenn og leyta ad þeim Faxa og Þorſteini og finna þa huorge langan tijma; þa komu þeir þar ad ſem ſiorenn var blanden af blode, þottuſt þeir þa vita ad þar munde Faxe a grunne nidre vera og Þorſtein drepid hafa: Og er ſtund var lidenn ſau þeir ad flaut a ſionum mikid o þokal gt, þeir foru þangat til og ſau þar flutu innilſe mickel og olynelege, litlu ſijdar kom Þorſtein þar upp og var þa ſo luenn og yfer kommin ad ecki gat han floted a ſionum; reru þeir þa ad hanum og drou hann upp i ſkipit, var honum þa minne von mans, enn ecki var hann miog ſar, enn blaupid var vijda holld af beynum I huikla. Fo-

hann bladrade mera/ om han kunde hindra honom/ ref hann tå uthur honom der innan till löſt war. Angantyr och Bele togo ſig ſkep och rodde fram på ſiön/ och letade effter Thorſten och Faxa: dock funno the them inthet på en long ſtund: ſidſt kummo the thijth ſom ſiön war blandad måd blod/ tyckes the tå weta / att Faxe motte thär wara nidre på grunn toch haf wa dräpit Thorſten: En ſtund thär effter ſågo the ſlyta på ſiön myckit ſlyget the foro tijt och funno ther wara ſtora och leda innelfwer: ſtijter ther effter kom Thorſten thär up och war ſå tröter och förlägen att han inthet kunde ſlyta upå ſiön; rodde the tå till honom och droge honom up i ſkepet / war han tå inthet manslijfer; Inthet war hann myckit ſår / menn köttet war mongaſtädes rykt löſt ifrån benen och upſwulnat. Foro the nu och

nu þeir og hleytudu honum hæginda, raknade hann þa skiott: foru þeir aptur til eyanna og konnudu valenn; og voru ey mer enn þriatie manna grædande: foru þeir þa til Brenners kals og þackudu hanum lidsemd sijna. Þorstein for og so til minne Breneyar ad finna Sindra duerg, og gaf hanum godar giafer og skilldust med mickelle vinattu. Tok Þorstein dreckan Ellida i sitt blutskipte; gaf Þorstein Brenner frænda sinum all þau skip er hann komst ecki med; enn Bele tok drekan Vfa naut; enn Angantyr tok so myckit gull og sylfur sem honum lijkade i sitt hlutskipte. Sijdan hielldu þeir i burt a XIII skipum heim i Sogn, og satu þar vm veturenn.

lekade honom beqwemlig hwijla / kom han sig tå snart före: sedan drogo the tillbaka till ön och besågo the slagna och wore inthet mera än trettio menn till lekiande: Reste the tå till gubben Brenner och tackade honom för sin hielp. Thorsten for och till thän mindre Brennö att råka Sindre dwerg / gaf honom goda gåfwor / och skildes the mäd mycken wänskap. Thorsten tog drakan Ellida uthi sitt lottskiffte; alle the andre skepen / them the inthet kunde hafwa mäd sig / gaf Thorsten åth sin frende Brenner: Bele tog drakan som Wfe hade ätt / menn Angantyr tog uppå sin lott så myckit gull och silfwer / som honom lijkade. Efter alt thetta reste the bort mäd trettan skep hem uthi Sogn / och sutto thär öfwer wintteren.

Ad vare hielldu þeir enn i hernad: Angantyr spyr þa huort hallda skyldi; sagdist Hyggia ad eytt munde Vijkingum i austur sallri þan skulum vier, sagdi Bele Kunger, hallda austur um haf, þvi ad þangar hofum vier ecki heriad adur, sagdi han. Nu giora þeir so; þegar þeir Komma til Orkneya, þa gengo þeir þar a land, og heria og brenna bygder enn ræna sie. giera þeir mickid hervirke, enn alt var hrædt vid þa. Harraudur hiet Iall sa er styrde eyunu: Enn er hann spyr þetta hervirke Safnar hann lidi i mote þeim, og for nætur sem daga þar til þeir fundust vid ey þa er hiet Papey; þar slar þegar i bardaga med þeim, var þar eingin lidz munur. þeir bordust so i tuo daga ad ecki matte mil-

Tå wåren kom/ reste the åther uteht siöroswerij: Angantyr frågade tå hwart the skulle taga wägen sadhe sig mena att siöröfwarne wore uthödde i östra siön. Tå skolom wij sadhe Kung Bele holla uti westra hafwet/ ty thär hafwom wij inthet häriat tillförende. Så giorde the; när the kummo till Orkneyar gingo the thär i land/ heriade och brende bygden och röfwade godz: giorde the tå ett stort nederlag; och alle woro rädde för them. Herröder het Grefwen som regerade öarne: När han förnimmer thenna sköflingen/ samblade han folk emot them / och for nätter och dagar till theß the funnes wijdh thän ö som Papö het: Här begynte the strijda och woro tämlike på folk. The sloges således i twå dagar at ingen kunde åth-

le sia huorier sigrast
mundu; Þar kom um
sijder ad mannfallennu
snere a Herraud, hrodn-
dust þa skip hans, nadu
þeir fostbrædur nu vpp-
gaungu à skip hans og
þar kom umm sijder ad
Herraudur Jall fiell og
alt lijd hans. Sijdan
foru þeir um allar eyar
og logdu under sig: Ep-
ter þad bingguſt þeir til
heimferdar: Baud Bele
Kungur, Þorsteini eyar-
nar og gioraſt þar Iall
yfer: enn hann Kuadſt
þad ecki vilia; vil eg
helldur vera herser og
skiliaſt ecki vid þig enn
heita Iall og vera fiarlæ-
gur þier ad viſtum: þa
baud han Angantyr ad
vera þar Iall yfer, og
þad þa hann. Giordiſt
hann þa Jall yfer eyu-
num og skyllde luka skat
aarliga. Sijdan hielldu
þeir heim i Sogn, og sa-
tu þar um veturenn.
þeir hielldu menn sijna
vel bæde ad vopnum og

skilla, hwem öfwerhan-
den behölla skulle: På
thet sidsta blef nederlaget
hoos Herröd / och af-
röjdes hans skep / kummo
tå fosterbröderna up på
hans egit skep / och ben-
de sig på thät sidsta att
Jarlen Herröder. föll
och alt hans folk. Se-
dan reste the kring alla
öarne och lade them under
sig: När thet war giort
lagade the sig till att ree-
sa hem: Konung Bele
böd Thorsten öarne att
blifwa thår; Greswe
öfwer / menn han sade
sig thet inthet willia /
will tag heller wara frij-
herre och inthet skillias
wijdh tig / än heta Gref-
we och wistas longt ifrån
tig: böd han tå Angan-
tyr att wara Greswe
thår öfwer / och thet tog
han wi dh. Blef hann
tå Järl öfwer öarne och
skulle hann gifwa skatt
åhrligen. Effter thätta
reste the hem till Soan
och sutto thår öfwer win-
teren. Alt folk höllo the wäl / både uthi kläder och

Klædum; þottu nu önger menn framare enn þeir fostbrædur. Þeim vard barna audid; heit Helge og Haldan syner Bela enn Jngebiorg dotter, var hun yngst þeira syskena. Þorstein atti þan son er Fridþiofer heit. Haralldur ox upp i eynne hia Grimme afa sijnum epter Þorer fadur sinn: Enn þegar hann hafdi alldur til, lagdist hann i hernad, og vard hinn frægaste madur, þott hans sie lytt getid i þessare sogu. Hiellt hann nafne sijnu, og var kalladur Haralldur Kesia, og er marge manna fra hanum komid Þeir Þorstein Grymur og Bele hielldu vinattu sinne alt medan þeir lijfdu.

Wapen: tycktes nu inga männ berömligare än thesse fosterbröder. The hadhe och barn, Beles söner hete Halldan och Helge / männ dotren Ingeborg / hon war yngst af syskonen. Thorsten hadhe en son het Fritiofer. Harald wexte up på ön hoos sin morfader Grym / sedan Thorer fadren war död: Men nu så snart hann war fullwuxin gaf hann sig i härnad och blef en namnkunnig mann fast hann lijtet är nämder uthi thenna Historien. Hann behölt sitt namn och blef kallader Harald Kesia och äre monga menn af honom komna. Thorsten / Grymmer och Bele hölle wänskap så lenge the lefde.

Cap. XXV.

Nu er þar til ad taka, sem Jökull Niorfa son er, ad hann styrde Uppiondum, þa er þeir

Cap. XXV.

Jokul Niorwe son regerade öfwer Uppland sedan Niorwe och

voru

voru bader dauder. Nior vi og Vijkingur: hofdu þeir vel hallded vinattu finne, alt til dauda dags. Jokull aflade fier ſkipa og fiar og var hinn hardaste Vijkingur og fori medallæge med her fijnum, enn ecki betur; geck ſo fram nockor ar ad hann var hinn nafnfrægaſte. Hann la i hernade vm eyſtra ſallti. Eige hofdu þeir Þorſtein og Bele lenge heima verid adur þeir bingguſt enn i hernad, og heludu ſudur med lande og ſo giegnum Eyrar ſund, og heriudu a Saxland vm ſumared; og giordu mickid hervirke, og feingu þar of fiar i gulle og ſilfre og morgum odrum gerſimum: Sijdann ætludu þeir ad ſijgla heim, ſem þeir giordu. Og er þeir komu fyri minne a Lima fyrde, þa kemur ad þeim ſtormur vedurs og rak þa til hafs og ſkildu ſkiotlega ſkipenn, tekur þa ſior ad ganga á

Wijking wore böda: the hölle wäl ſin wännſkap in till dödedag. Jokul förſkaffade ſig ſkep och godz och war en arg ſiöröſware och for ſå lagom wäl fram med ſin här: geck nu ſå några åhr bort åth att hann war thän namnkunnigſte. Han låg uthi ſiöröſwerij uthi öſtra ſiön. Inthet wore Thorſten och Bele lenge hemma för än the lagade ſig i hernad och hölle ſöder måd landet och ſå igenom Öreſund och herlade upå Sayland om ſommaren: Giorde the thär ett ſtort ſkößlande / hwar af the finge myckit godz i gull och ſilfwer och monga andra dyrbara ſaker: Sedan ämbnade the ſig att ſegla hem / hwilket the och giorde. När the kumme för inngongen på Limafiord / tå kom upå them en ſtorm och wräkte them till hafs/och ſkildes ſkepen haſtigt åth: begynte tå ſiön att ſlå på begge borden / och ſtode

bæde bord og stodu al- ler menn i austre. Þar kemur ad þesse stormur rekur upp naud reka dre kann Ellida ad Borgundar holmer eynskipa. Þar komer vid land i þeim tijma Jokull med niju skipum og oll vel buenn saker vopna og manna. Þarf þa ey ad sokum ad spyria; ad Jokull liet nu sækia ad Þorsteini og monnum hans. Þorstein var litt vidbuenn, þvi þeir voru miog dasadet af mæde og sioargange, þesse bardage var bæde hardur og mannskiædur; uar Jokul hinn akafaste, og eggiade fast menn sina, og seiger þeir mundu alldrey i bettre ferd komast vid Þorstein: munn oss og æfenlig bridsle i vera ef Þorstein kemst undan nu. Soktu þeir þa ad Þorsteini og monnum hans, og liettu ey fijrr vid enn menn hans voro aller falner, so eyngin madur stod a dreka-	alle wijdh pumpen. Sist dref thenne stormen then mot strefwiga drakan upp till Bornholm. Thijt kom till lands i samma stundh Jokul mådh nie skep / helt wål tillrustad mådh folk och wapen. Behöfdes nu intet fråga effter ordsaken; Jokul låt sökia på Thorsten och hans menn. Thorsten war lijtet beredder / ty the wore nog lama och mödda af siöswallet. Thenne striijdh war både hård och farlig: Jokul war dhen hefftigaste och mante sort upå sine menn / seiandes the kunna aldrig i bettre motta komma ihopa med Thorsten: motte och oss wara en åswig skam om Thorsten nu kommer undan. Sökte the tå upå Thorsten och hans menn och afslåto inthet förr än alle hans månn wore slagne / så att ingen stod upå drakan mera än Thorsten allena; hann wärde sig åntå manligen. Gleck

num nema Þorstein eyn-
saman ; hann vardist þa
enn kallmannliga , var
þad þa langann tijma ad
þeir komu angvo sare a
hann ; þar kom um sij-
der ad þeir komust so
nærre hanum, ad þeir
komu a hann spiotalogũ,
og hio hann þau flest oll
af sier ; þvi att suerdid
Angervadall beyt epter
vana. Jokul sockti þa
fast ad og lagdi til hans
spiote i gegnum lærid ;
i þvi hio Þorstein til
Jokuls, þad hogg kom
a hondina fyri frammañ
olbogen og tok af han-
dina, i þvi gatu þeir bo
red skioldu ad Þorsteini
og reked hann. Þa var
ordid myrkt af kuollde,
so þeim þotte ecki vijgt
ad hanum, var þa set-
tur fiotur a fætur hanũ,
enn bogastreingur ad
hondum : voru þa fein-
gner till XII menn ad gey
ma Þorstein um nottina.
Og er aller voru a land
komner nema þeir XII
og Þorstein : Þa mælti

således lenge uth att the
fingo inthet sår upå ho-
nom ; ytterst kummo the
honom så när att the kun-
de renna upå honom måd
spiuth / och högg hann
mestaparten styngen ifrån
sig; ty swärdet Angur-
wadal bet efter sin wane.
Jokul sökte tå hårdt till /
och rende spiutet igenom
låret ; i thet samma högg
Thorsten till Jokul / thet
hugget kom i handen fram
man för armbogen och tog
uthaf handen / tå finge
the båra sköldar upå Thor
ston och taga honom. Nu
war blijfwit mörkt fram
på afftonen / så att the
tyckte honom inthet böra
ihelslås; blefwe tå satte
fietrar upå hans fötter
och bogestrenger kring
händerna : Sattes och
tolf månn att wackta
Thorsten om natten. Tå
alle wore till lands komne
föruthan the tholf och
Thorsten : willien i
sadhe hann säija något

hann, huort vilie þier helldur skimta mier edur eg ydur, þeir kuadu honum ovant um skimtun. Þvi hann skulle deya þegar á morgun. Þorstein huxadi nu sitt rad og þottest ey vel staddur vera; hann mæltiþa hliott fyri munne sier: huad mun eg nu i annann tijma þurfa þijn meir Sindre felage enn nu; ef ey væri lokid allre ockar vinattu? flo þa dimmu yfer vardmennena, og þvi næst sofnudu þeir aller. Þa sa Þorstein huar Sindre for epter skipenu og ad hanum, og mælti, litt ertu staddur Þorstein felage, og mun rad ad biarga þier; hann blies upp lasenn, sijdan hio hann af hanum bogastreyngen. Var Þorstein þa laus, tok hann þa suerdid þvi hann visse huar hann hafde vid þad skilist, snere hann þatil vardmennenna og drap þa alla. Sijdan

skempt för mig / eller skall iag seta för ider? The swarade / honom inthet wara ont effter skemtan / ty om morgonen skalle han dö. Thorsten täukte nu om sitt tillstond och tyckte sig inthet wäl wara uthkommin; han sadhe tå sackta för munnen på sig: hwad stund mon iag bettre behößwa tig Sindre min stallbroder / än thenna gongen; så framt all wår wännskap icke är uthe? Slog; tå en dimma öfwer wäcktarna/och stragst somnade the allesamman. Tå såg Thorsten att Sindre kom uth åth skepet till sig och sadhe: Illa är tu nu uthe stadder Thorsten stallbroder / och är rådligit att hiälpa tig; bläste hann tå up låsen / och högg sedan af bogestrengen. War Thorsten tå lös / och tog sitt swärd ty han wiste hwar hann hade skildz wijdh thäd / gieck så till wärdmennerna och dräpte them alla

huarse

huarf Sindre i burt, enn Þorstein tok ser bát og rere i land, for burt og heim i Sogn: var þar fagnadar fundur med Þorstein og Bela og Þottist hann Þorstein vr helju heimt hafa. Jokull vaknar snema vm morgunenn; og huxar gott til ad taka bandingian og drepa: en er Þeir komu Þar, var bandingenn i burt, enn vardmenn dauder: Þottust Þeir Þa sakna vinar i stad. Hielt Jokull Þa heym og unde illa vid sijna ferd; ad hann miste Þorstein, enn fangit Þau orkum sel ad hann vard alldrey heyll sijdan. var hann kalladur Jokull hinn eyn hennte. Þeir fostbrædur Bele og Þorstein sofnudu lide og foru til Upplanda, og giordu ord Jokuli og halfadu hapu voll til orostu. Jokull safnade mannum, og satu Þo marger heyma Þeir er lydskylder voru under Jokul; og giordu

Effter thetta kom Sindre bort menn Thorsten tog sig båt, rodde till lands och drog hem i Sogn fågnade the tå hwarandra Thorsten och Bele / och tyckte Bele sig hafwa fådt Thorsten ifrån döden. Jokul wachnade bittida om morgonen; höllt nu för gott att taga fången och dråpan: Menn när the kummo tijth/war fången borta och wärdmennerna döda: tyckies the tå sakna sina wänner. Jokul reste tå hem och mißlijkade sin fård; ty Han hade mist Thorsten och fådt ett sådant seel / att hann aldrig blef heler; sedan blef hann kallader Jokul den enhente. Fosterbröderna Bele och Thorsten samnade folk / och foro till Uppland / skickade Jokul bud / manade honom till slagz mad sig. Jokul samnade och folk menn sutte tå monge hemma som wore skyldige att hielpa honom; thät giorde the

þad fyri vinattu saker vid þorstein: Og er Jokull fær fatt manna, þa treystes hann ey til ad hallda til orostu vid þa, og stock ur lande og for til Vallands til Wilhialms mags sijns; tok hann þar þridiung riikes til forrada. Bele Kongur og þorstein logdu under sig Upplaund og foru heim sijdann og settust vm kyrt. Nokru sijdar komu menn af Vallande til mots vid þorstein, þeir Jokul sende þangat: var þad ad erindum ad Jokull baud þorsteini sætter, og skylldu þeir finnast a Limafyrde og hafa þrin skip huorier og teyngia samman sætter. þorsteini fiellst þetta uel i gied og sagdist naudugur hafa att ofrid vid Jokul saker Niorva Konungs og vinattu þeirra Vijkingz: Var þetta nu stadraded, foru sendi menn nu a heim,

för thän wännskap the hadhe mäd Thorsten: När Jokul fick lijtet folk tillsamman / tå tordes han inthet gifwa sig till strijdz mäd them / uthan drog uthur landet och for till Walland till sin swärfader Wilhelm; här tog hann trijdie delen af rijket till råda öfwer. Konung Bele och Thorsten lade under sig alt Uppland / reste sedan hem och satte sig i roo. Något thär effter kumme männ ifrån Walland / hwilka Jokul sende att tala mädh Thorsten: Theras ärende war att Jokul böd Thorsten förlijkning / och skulle the komma samman i Limafiord mäd hwar sina tre skep och thär binda samman förlijkning. Thetta föll Thorsten wäl / och sadhe hann / sig nödigt hafwa hafft ofridh mädh Jokul för Konung Niorwes skul och thän wännskap som war honom och Wijking emellan Thetta wart så beslutit; sendebu-

enn

enn Þorſtein bioſt heimann vm ſumared og hafde drekann Ellida og II ſkip onnur. Bela Þotte ſu ferd ecki vænlig / Þotte Jokull ſviknll og otrur, Þvi var Þad rad hans ad ſenda undanniosnar menn ad vita huart allt være trygt af hende Jokuls, og færi ſo aptur i mote Þeim til Eyrarſunds: ſo giordu Þeir, komu aptur og logdu Þirr læge a Limafyrde med Þremur ſkipumm og var alt kyrt um Þa, ſijdan hielldu Þeir fram ferdine og fundust i nefndum ſtad, og gejngu Þa ſamman ſætter med Þeim ad ſo fara ſkyldi. Ad manna lat og averkar og bardagar ſkildu vera iafnt; enn Jokull ſkilde taka aptur rijke ſitt, og ſkilde ey vera ſkattgildur under adra menn, og rijke Þad er Þorſtein atte a Upplandum ſkillde falla vnder Jokul fyri handar hoggit: med Þei-

den reſte hem/menn Thorſten lagade ſig till och hade drakan Ellida/ſampt tuå andre ſkep. Bele mente den reſan inthet wara trygg / och tyckte Jokul wara ſwijkfull och otrogen / ty war hans råd att ſenda ſpeyare och beſe om alt wore trygt på Jokuls ſijda / och ſkulle the fara tillbaka emot them till Öreſund: Så giorde the / och kummo ſedan tillbaka och ſadht att the lågo uthi Limafiord mäd tre ſkep / och war alt ſtilla hoos them / ſedan reſte the ſin färde och funnes på förbenämda ſtälle / och blef thär en ſådan förlijkning thäm emellan giord/ att theras mens nederlag / öfwerwåld och ſlagzmål ſkulle alt wara iempt: Jokul ſkulle och taga igen ſitt rijke och inthet wara ſkattſkyldig under någon annan. Thet rijket ſom Thorſten åtte i Upland / ſkulle komma under Jokul för handens afhugg: med ſin

su skilduþeir vara satter. For Jokull þa heim i rijke sit og setteſt þar um kyrt. þeir þorſtein og Bele foru heim i Sogn og ſettuſt nu ad rijkium ſijnum og liettu allum her nade. Nu var ondud Jngebiorg kona þorſteinz og hafde Jngebiorg Bela dotter hennar nafn. Frid þiofur ox upp med fadur ſijnũ þorſtein atte dotter er Vefreya heyt. Hun var þa rolken er hier var komed ſogunne, þvi ad hun var geteun i hellernum hia Skellenefin og þar var hun fædd hia henne. Bra' henne um vijſdom til modur ſinnar, hun tok ſuerdid Angurvadal epter þorſtein fodur ſinn, og er margt ägiætra manna fra henne komed: þotte ollum mönnum þorſtein vara hinn frægaſte og hinn ägiætaſte af þeim monnum er honum lijfdu ſamtijda. Liukum vier nu hier ſogu þorſteyns Vikingz ſonar med þeſſum efne, og er hun hin gamman ſamlegaſta i allum ſiinum greynum.

thetta ſkulle the wara förlijkte. For Jokul tå hem uthi ſitt rijke och blef nu ſtilla Thorſten och Bele fore hem uthi So, gn / ſatte ſig uthi ſine rijken och afſtode måd all hernad. Nu war Jngeborg Thorſtens huſtru död blifwin; och fick Beles dotter Jngeborg namn effter henne. Frijd tiofr wexte up når ſin fader. Thorſten åtte en doter thån het weſreya hon war tå fullwuxen når alt thetta war ſkedt / ty hon war giorder i bårget hoos Skellneſia / hon brådde upå ſin moder uthi wijſdom och tog hon ſwärdet Angurwadal effter ſin fader Thorſten / och äre monga wackra menn komne uthaf henne: hwar man tyckte att Thorſten war thån berömligaſte och förnemſta mann af them ſom leſde upå hans tijdh. Når ſlutom wij ſåledes Thorſtens Wijkingzſons ſaga / och är houn rolig uthi alt.

Ðhe gambla orden af Torstens Saga

A

Adrodur c. 6. *impetus remigantium in hostes*
Ad ganga c. 8. *Invasio impetuosa.*
Adgierfi c. 9. *Elegantia*
Adgierfis madur. c. 19. *Vir quadratus*
Adkuæ da *sermo* c. 23. suo var at atkuæda ita dici *potuit*
Æfe. c. 15. *ætas*
Æfenlig-brixle c. 25. *æternum opprobrium.*
Æpa clamare, æptu c. 4. *clãabant, vociferati sunt*
Ælka c. 20. *iuventus.*
Ætt c. 4. *prosapia*
Ættla c. 2. *sperare*
Ættmen. c. 1. *agnati, cognati*
Afall. c. 23 *fluctus.*
Afbragd c. 10. *excellentia*
Afbragd vopn, *arma optima.*
Afelsmunur c. 16. & 23. *virium imparitas.*
Afferma c. 22. *exonerare*
Afgammall c. 2. *nimium provecta ætatis.*
Afla. c. 25. *comparare.* afla sier matar, c. 20. skaffa sig födan.
Afraun. c. 7. *experimentum virium.*
Afspreynge. c. 3. *progenies.*
Agiætr. c. 3. *celebris* agiætur madur. c. 7. &c
Agiætes madur c. 27. *vir celebris.*
Ahreyns ord, c. 17. *verba vera,* verda ahreyns ord, *fiet ratum et firmum.*
Akafi c. 8. *impetus,* i akafa, *cum impetu.* Acafastur. c. 6. & 25. *impetuosissimus,* Akafa madur c. 9. *vir impetuosus.*
Alaga. c. 17. pålaga.
Alit. c. 2. *aspectus.*
Alldiarflega c. 7. *valde audacter.*
Alldreyngeliga c. 16. *vale de viriliter.*
Alldradur c. 17. *ætate provectus.*

Alfa kyn c. 1. *progenies*
Alf rum, *in Norrigia.*
Allheimſkur c. 14. *ſtultus*
Aln. c. 3. *ulna*
Allkonar byrgdr. c. 15. *omnumodi apparatus.*
Amæli c. 10. *opprobrium*
Anaud c 19. *gravamen, alias ſervitus*
Annar tymi. c. 25. *aliud tempus.*
Annes c. 21. *promontoriū*
Aptanundr. c. 23. *pone*
Arngeyr c. 8. haſta vide Notas *ad c.* 10.
Aſt, *amor*, tokuſt upp godar aſter c. 16. *amore conjugali colligabantur.*
Audfunded c. 18 *repertu facile.*
Audna. c. 2. fata, *fortuna.*
Audſied. c. 10. *cognitu facillimum*
Averkar. c. 15. & 25. *vulnera.*
Auka harm c. 11. *luctum augere.*
Auſtur c. 25. *ſentina.*
Auſtur lond. c. 21. *terra auſtrales.*
Auſtur ſallt c. 24 *mare balticum*
Auſtur vegr c. 7. ðſter ſiou *vide notas*

B

Backi c. 16. *extremitas montiū, alias crepido vel ora.*
Ber c. 2. *pradium, habitaculum*
Balagard ſijda c. 6. *vide notas*
Bana c. 3. *neci dare.*
Banamadur c. 15 & 21. *homicida caſor.*
Bane c. 5. *mors.* Bradur bane c. 2. *mors praceps, Inopina*
Banding. c. 25 *captivus.*
Bann c. 15. *interdictum.* þad banna eg c. 11. *hoc ne fiat interdico.*
Banvæn c. 5. *vicinus morti.*
Bardagi c. 3. c. 6. 7. 17. *Bellum, pugna, praliū, dimicatio.*
Barki c. 23. *guttur.*
Bater. c. 22. *Cymba.*
Batna c. 6. *ſanari*
Beriaſt c. 2. *pugnas ciere.*
Berſercur c. 1. & 17. *vide Notas.*
Beine c. 16. *hoſpitalitas.*
Biarndyr. c. 15. *Vrſus.*
Biarga c. 25. *auxiliari.*
Biargvættur c. 19. *Monſtrum al monticola.*
Bin-

Binda fastmælum c. 20. *firmare fœdera.*
Birtast c. 1. *splendescere.*
Blijdeliga c. 5. *amicissime*
Bloma c. 20. *pulchritudo.*
Bogmannlega c. 23. *Iaculatorum more.*
Bondi c. 5. *vir, maritus: alias pater familias.*
Borgarveggr c. 7. *vallum*
Borgd c. 16. *auxilium al. pragma.*
Bordhar c. 5. 23. sijde høger, dreki bordhar, *Nauis sublimibus tabulatis.*
Bradlatur. c. 11. *praceps*
Bradordur. c. 20. hastig i talet. *verbis preceeps*
Bragd c. 10. *pragma dolus.*
Bregda vid skiott. c. 26. *festinanter se operi accingere.*
Brægda c. 4. *vibrare*
Bregdalit c. 2. *mutare colorem.*
Bregdast. c. 11. *mutare animum ad infacelitatē.*
Bringspaler, c. 23. *costa, pectus.*
Briota upp vopn. c. 21. *arma capere.*
Brodurbane. 15 *fratricida*
Brotna. c. 16. *frangi.*
Brudkaup c. 4. 7. 18. *nuptia*
Bua undir. c. 23 *perpeti.*
Burdur. c. 2. *prosapia al. fœtus*
Byckiuskockur. c. 13. *catulus in ll. nostris* hundsiso son.

D

Dadlaus. c. 14. *trepidus al. impos, sine viribus.*
Daglettur c. 2. & 15. *crepusculum. dagseturs skepid solis vel diei occasus*
Dapurt. c. 3. *mœstum.*
Dasadur. defatigatus, dasadur af mædeog siosar gange c. 25 *æstu maris & labore enervatus*
Danfligt. c. 13. *triste, Nunc* furmulande.
Detta, falla, *cadere* c. 15 datt samur þa daudur
Digur c. 22. *Crassus*
Dimmu c. 25. *caligo.*
Dimmur raust. c. 20. *rauca vox.*
Draumskrymsl. c. 12. *vanum sommium.*
Dreki c. 5. *Nauis cursoria*
Dreingskapr c. 7 *hũanitas*

2 Dreng

Fiall

Fiall c. 2, *mons eminens*,

Fiallvegur c. 8 & 9. *montanum iter.*

Fiære c. 16

Fiande c. 3 & 17 *hostis.* fiandmenn. *Ibidem*

Fiarhlutir. c. 6 & 22 *bona mobilia.*

Fiarlægur ad vistum c. 24 *remotus a consortio.*

Fielag c. 7. *societas, communio bonorum.*

Fielaus c. 7 *inops.*

Fimur & fimastur. c. 9, á alla leyka, *celer in omni ludo.*

Fimligit med fære. c. 22 *gestando aptum.*

Fingurgull. c. 16 *annulus digitalis.*

Fiolmenne c. 11. *hominũ multitudo*

Fiolkunnugur c. 3. *magus. vide notas*

Fiolkynge. c. 21 *multi scientia*

Fiotur c. 7 & 25 compes

Firdumodur c. 12. *valde lassus.*

Fiuk og grimd. c. 12 *aeris mala temperies.*

Fiuka c. 23. *projici.*

Flaka. c. 13. *hiare.*

Flæt c. 15. *lectus.*

Flester, flestar, flest, *plurimi a. a,* c. 16.

Fleyga. c 8. *projicere.*

Fleinn tuioddadan. c. 2 *vide notas ad caput* 10

Fleypra. c. 23, *nugari.*

Flockur. c. 11. *cohors.*

Fodur-leyfd, c. 7. *bona paterna heredibus relicta*

Follke c. 2. *favilla*

For á famma veg c. 16. *eodem res recidebat.*

Fordast c. 12. *vitare.*

Forda lijfe. c. 4 *vitare necem,*

Formadur. c. 18. *Dux præses.*

Fornvinur. c. 15. *vetus amicus.*

Foru allir á eyna leyd. c. 23. *omnes idem manebat fatum.*

Fostbrodur. c. 5. *frater adoptivus, coniuratus.*

Fostbrædralag c. 7. *vide Notas.*

Fostre c. 5. *Nutricius & alumnus.*

Framgirne c. 10 *audacia*

Framgiarn c. 2. *praeceps.*

Frægdarmadur. c. 15. *vir celebris*

Frægaste oc agiætaste c.

 stre-

ſtrenuiſſimus & celeberrimus.
Frækin c. 16. *ſtrenuus.*
Frænde c. 3 & 10. *agnatus, conſangvineus.*
Fregn c. 19. *nuncium.*
Freſtr c. 2. & 11 *mora, inter-capedo*: þriggia daga, þriggia natta freſtr, *trium dierum ſpatium.*
Frietter. c. 5. *rumores.*
Frijdur, frijdare, frijdaſtur. c. 1. *pulcher, or, imus.*
Frilla c. 2. *concubina.*
Fulltyda ad alldre c. 7. *ætate maturus.*
Furda c. 22. *mirandum qvid.* furduglegur c. 2. *horribilis*, Rijſe furdugliga mickel c. 15. *gigas horribilis ſtaturæ.*
Fugla ppa c. 15 *faſciꝰ avium.*
Fullgammall. c. 3. *provecta ætatis.*
Fullkoſta c. 2. *par conditio*
Fylgia c. 12. *genius*
Fylki c. 1. *cohors*, Fylkis kong *regulus provinciam unam vel alteram gubernans vide Notas.*
Fyrigreyna c. 1. *præſcribere.* fyrrgreindur, *Ib. prædictus.*
Fyrikoma. c. 23. *necidare.*

G

Galldur c. 1. *incantatio magica vide Notas.*
Gammal ad alldre c. 10. *provecta ætatis.*
Gamman c. 3. *luſus, iocus.*
Gamman ſamlegſtur. c. c. 25. *iucundiſſimus.*
Gapande gin, c. 15. *expanſus rictus.*
Garpur c. 17. *vide Notas.*
Ged c. 25. *animus.*
Gervelegur. c. 2. *venuſtus*
Geta c. 1. *poſſe.*
Gia c. 9. 15. 16. *montis hiatus vel ruptura.*
Giær c. 16. *heri.*
Giengu ſamman ſetter c. 25. *fœdera iunxerunt.*
Gieten c. *genitus.*
Gifurliga lata c. 15. *Iactare ſeſe.*
Gilltur c. 21. *deauratus.*
Giorfelegur c. 16. *ingenuus*
Giorari vita c. 16. *exactius ſcire*
Giora leyk til c. 10. *Illudere.*

dere, *alias* ſtämpla.

Glyma c. 19. *lucta levis*, *ſlog hun tilg lijmu vid han*

Gloar c. 10; *chirotheca*

Ginna. c. 2. *allicere*.

Gipt c. 16. *fortuna*. lyſt mier giptuliga a yckur *fortunatos vos conijcio*.

Glogt c. 2. *clarum*

Græda c. 6. & 19. *ſanare mederi groen ib: ſanatus*

Grepleyt i aſionum c. 19. *Rugoſiſſima faciei*.

Grimd. c. 19. *eſtus frigoris*. grimd og kuldi c. 11. *aeris intemperies cum ſævitia frigoris*.

Griot. c. 6 & 22. *ſaxum*.

Griot ſlug c. 23. *iactus lapidum*

Gripur c. 5 & 21. *res pretioſa*, *beſte gripur clenodium*.

Grijtta med ſteinum. c. 23 *lapidare*.

Grun c. 12. *ſuſpicio*

Grunn c. 23. *fundus maris*

Guſt kallt. 5. *ardentiſſimum frigus*. *guſtur*, *flabra*

H

Hæſt c. 15. *acceptatile*

Hæg ſæng c. 19 *commodus lectus*

Hægindi, c, 23, *lenimen commoditas*

Hætta til, c, 19 *periculū facere. experiri*;

Hagliga c. 22, *commode*.

Halſa Voll, c, 25, *vide notas*

Hali c. 15 *cauda*,

Hamhleypa c, 3. 5. 6. *In varias formas ſe commutans*, *vide notas*,

Hammar, c, 19 *ſcopulus*

Handtok, c, 7, *ſtipulatio manuum*,

Hapa c, 12 *retrocedere*,

Hark c, 19, *tumultus*,

Hardſeingur, c, 20 hård ått wedſäs mädh & herdſeingr, c, 21.

Harpa c, 19

Halæte, c. 2, *ſupremus ad menſam locus*,

Hatta c. 5 *moderare*, *capite autem* 6, *lectum petere*,

Hætta c, 2, *experiri* c, 3, hætta lijfve, *periculum vitæ ſubire*

Haull c, 2, & 3, *palatium hallardyr-oſtium palatij*

Haus c. 3, & 4, *caput*

Heckla c, 22, toga

Hesia upp bonord c. 18 *procare.*
Heim *domicilium* c. 2.
Heimtaur helju c. 25 a *morte revocare.*

Hel c. 4 *mors*, Jopen mun helier ad ganga. *mortem certam & indubitatam incurrere.*

Heliar menn c. 3. *pessimi socij.*
Hemferd. c. 24 *ad suos reditus,*
Heita c. 29. *promittere, vovere*

Heigia c. 11, *contumulare*
Heimsker c, 10. *littora propria*
Hekla c. 11 toga, bla hekla blå mantel
Helldur. c. 5, *magis*, helldur vinsamliga, *decentissime, amicissime,*
Hernadr c. 3, *piratica*
Herdar, c. 23 *scapula*
Herklædast c. 9, *armaturam induere*
Herop c, 20 *clamor bellicus*
Heror c, 6, *baculus nuncians bellum vel aliud periculum: nostris hodie* budkafle,
Herser c, 8 & 24 *Baro*
Hervirke c, 7 & 24 *depradatio,*

Heijll c, 6, 22 25 *incolumis*
Hialmbond c. 16, *cassidis ligamenta,*
Hiolt c, 4, *manubrium gladij*

Hird c, 4, *satellitium aulicum* c, 17 *domestici* hirdmenn kongs c, 14
Hirting c. 22, *castigatio,*

Hid meste c, 7, *quam maxime*
Hlad c, 16 *platea*
Hladgardr c, 14, *sepes area domus*
Hlæer mig c, 6, *risus mihi movetur*
Hlana c, 13 *resolvi*
Hlaut Dys hornet, c, 3, *Dys accepit cornu,*
Hliott c. 25, *tacite mussitanter*
Hlutur c, 1. *res*
Hlyst af hanum c, 10, *illius culpa fit*

Hyl-

Hlyfast vid. c, 10 *scuto defendere sese*
Hlyfd c. 15 Lorica, scutum. Angurvadal beyt so hlyfdar sem holld,
Hneckis stic[illegible]ll. c, 10. *felltra nostris*
Hnikill c. 23 *tuber, blaupid* var vijda holld af beynum i hnikla
Hneckia, c, 2, *humiliare*
Hnie c, 2 *genu*
Hnijf c. 22 culter
Hnottleykur c. 10 *ludus pila*
Hof c, 2, *modus*, urhofe, *excessus*,
Holf c, 3, *cavitas*,
Holmr, c, 2 & 16 *locus in quo duellum indicitur* ganga á holm *in monomachiam descendere videnotas:* Holmftefna *provocatio ad* monõachiã
Hofn. c, 5, *portus vel statio nauium*,
Horfin heilenum c, 6 *fortuna destitutus*,
Hard hrijd c, 12 *acre bellum*
Hrædfla c, 10, *terror*
Hrakferd c, 19 *Iter infortunatum*

Hrinda *depellere* c. 15, Þorer hrat up hurdẽ *thoreus vi aperuit ianuam*
Hrid c. 5 *intercapedo intervallum temporis*
Hrid c. 16 *tempestas*.
Hrof c. 10 *qvodvis devastatum*
Hrygur c, 2 & hrygt, *tremebundus, um*
Hreystur c. 6 *squama*
Hrollr c, 5 *strepitus*
Huoptr c, 16 *bucca*

Hugbod c, 12 *præsagium animi*
Huorge c, 23 *Nullibi*
Hurdarbaki c. 2, *pone ianuam*
Hurd c. 2 sprat up hurd *aperiebatur ianua*
Huatlegr c, 2 *acer*
Huervetna c, 16 *semper*.
Huxa c, 25 *cogitare & Ib*, huxa sit rad *consilia capere*
Hyggia c. 24 *sperare*
Hyrning c, 16 *angulus*

I

Iafnadar bod c, 12 *par conditio*
Iall c. 24. *comes*,
Iardarmen c, 21 *cespites*
Iard-

Iardteyknc, 15 *vide notas*
Illudlegr c, 2, *torvus &c,* 12 Illelegur
Illmenne, c, 17 *maleficus Nebulo,*
Illkiprin c, 3 *maleficus*
Il; yde c, 7 *Nebulones*
Illur-vidur- skiptis c, 9, *Durus in armis*
Illyrdac, 16 17 *maledicere*
Iarl c, 1 Iarlar, *comites*
Ihar c, 15 *planta pedum*
Innlenskur c, 1, *Indigena, civis*
Iornaheimar c, 1 *terra quam incolunt gigantes,*
Iottun c, 2 *gigas, vide Notas*
Iþrot c. 9 *ars*

K

Kaf c, 23 *profundum* steypti sier/i kaf, *Ibidem profundum petijt,*
Kalfi c, 8, & 15, fura
Kallmenska c, 10 *virilitas* kallmannlega c, 25 *viriliter,*
Kanna c, 21 *visitare* kaña valen c, 23 *recognoscere stragem,*
Kapp c, 7 *certamen* kapsamur c, 10 *Impatiens ad certamen promptus,*
Keingr c. 3 *curvatura*
Kesia *i.e.* gesum *vide notas ad* c. 10 kesiuslein c, 16 *idem*
Kiaptr c. 8 *os oris*
Kiæfa c. 20 *suffocare*
Kiennspekemunur c, 22 *agnoscendi facilitas.*
Kippa c, 16 *attrahere*
Klofa c, 15 *cera.* Þar var hnygin hurd a midjan klofa *h, e. Ianua semiclausa erat.* c, 15 hurd var komin ad klofa
Knottrie c. 10 *feltra*
Kona c, 25, *vxor legitima*
Kongs haull c, 11, *aula regia,*
Kosta ollu afli c, 15, *totas vires adhibere*
Kosta til c, 5 *impensam facere,*
Kostr c, 3 *conditio*
Kostgrijpur c, 5 *res pretiosa*
Krappur. rigorosus *violētus* c, 3
Krankleykr c. 5 *infirmitas*
Kringlot c, 15 *circulatum*
Kryppa c, 3 *callus*
Kuædia c, 2 & 3 *salutatio*
Kueikia accendere, kueiktu elld upp c, 15,
Ig-

Ignem excitarunt.
Kvidr c, 23. *venter*
Kuickinde c. 3 & 13 *animal*
Kungdomr c, 8, *Regium Imperium*
Kvongast, c. 18 *Vxorem ducere* kuongadur c, 16. *uxoratus*,
Kuolldtime c, 15 *tempus crepusculi*
Kurteys c. 18 *idem quod* Gallicum Courtois.
Kyn c, 1 *indoles al. prosapia*
Kyndugur c. 20 *protervus al vafer*
Kylfa c, 3 & 22 *clava*
Kynge-vedur c, 19 *turbida temperies aeris*
Kynligt c, 5 *admirabile*,
Kyrr c, 2 & 4 *tranquillus modestus* Kyrt c, 25. *tranquillum*

L

Læge c. 22 *statio navium*
Lag c, 15 *ictus gladii*
Lagardur c, 8 & 19 *littus*
Lækner c. 13 chirurgus, *medicus*
Lækr c, 22, *rivus*
Landuorn c, 3 *regionis defensio*
Landvarnarmadur c, 17 *protector regni*
Lang tijma c, 25 *diu*
Latast c. 21 *perdi*
Laustfie c. 3 *bona mobilia*
Leggia leyk c. 10. *ad ludendum consentire*,
Letia c 22 *dissvadere*,
Levkvollur c, 10 *xystum*
Leydrietting c. 2. *correctio*
Leyngiast c. 5 *morari*
Lidsemd c. 23. *auxilium*
Lidzmunur c. 24 *vires non pares.* (*levior*
Liettari c. 3 *fœtū emxa*
Lifdu sametijda c. 25 *coætanei fuerunt*,
Likþra c. 3. *lepra*
Limafiordr c. 7 *sinus Lymicus.*
Liotur c. 1 *deformis turpis*. 3.
Litt erttu staddur c. 25. *maleconstitutus es*
Litit rædi c. 4. *parvi momenti res*
Liuka c. 25. *desistere, claudere.*
Lids-asli c. 17 *auxiliatores*
Lijdskylder c. 25 *subditi*
Lijflat c. 11 *nex*
Lijkar c. 2. *placet* á lijka *placere*
Lijkami c. 5. *corpus*
Lyster c. 11. *artes*
Lijtill c. 2 *parvus*
Lofi c. 21, *Ir*

Lu-

Luen c. 23 *lassus*
Luka-skatt. c. 24 *tributa pendere*
Lypting c. 20. *stega, scalæ*
Lyst c. 2 *videtur*
Lysta madur c. 11 *artifex*

M

Mækr 15 *machæra*
Magr c. 6 *affinis, cognatus*
Magnast c. 6 *ad priores vires post morbum redire, refoveri*
Maklegt c. 2 *iustum, æquū*
Maunalat, c. 25 *amissio virorum*
Mannfall c. 6 & 24 *clades*
Mannskapar laus c. 2. *decrepitus, infirmus*
Mannkiædr c. 22 *Noxius*
Mannraun c. 21 *experimentum virium.*
Matgiora c, 20 *parare cibum*
Matsuein & matlueinar c, 20 *coqui*
Mattlaus c. 6. *expers virium.* [*ter*
Medallega c. 25 *mediocri.*
Medal madur c. 22 *vir mediocris statura*
Medaliag c. 16 *par*
Menrr c. 2. *edoctus vide notas,*
Met. c. 5 stratagema
Metnadr c. 2 *æmulatio, superbia, existimatio sui* metnadur c. 16 *existimatio.* metnadar madur. c. 9 *vir superbus*
Mey c. 1. *virgo*
Mickell c. 1 magnus, mickelmann vir proceræ staturæ.
Milli heims og heliar c. 19 *inter vitam & mortē*
Minne c. 25. *ostium lacus*
Minka c. 5 *imminuere*
Missafnt c. 16 *impar,*
Moda c. 16 *fluvius*
Mot c. 23 *modus*
Motgiord c. 2. *res adversa*
Mundr c. 3. *dos*
Mugr oc margmanne. c. 6 *multitudo hominum*

N

Na c 16. *asse qui*
Næfurliga c. 19. *perfecte,*
Nægia c. 10 *nutrire sufficere ad nutrimenta*
Nafnfrægastur c. 25 *celeberrimus*
Naſtader c. 7 *agnati*
Nattartijmi c. 17 *tempus nocturnum*
Nattvijg c. 7. *cædes quæ noct*

noctu perpetratur
Nef c. 3 *Nasus*
Niosn c. 6. *rumor alias speculatio*
Niosnarmenn c. 25. *speculatores*
Nijdast c. 21 *inhumanum se exhibere* Nijdast a einum c. 15 *vide Notas*
Naudreki c. 25 *coactus*
Naut c. 5 *res pratiosa al.* bos, à niota frui
Nyste nidr vidvollen c. 15 *terra adegit*

O ecki

Oastfolgnare c. 10 *non minus charus*
Obilgiarn c. 16 *intrepidus*
Odæll c. 9 *immansvetus*
Odreyngskapr c. 7 & 21 *inhumanitas*
Odrumeigin c. 20 *cis ab atera parte*
Odruvijs c. 16 *aliter*
Oeyrenn c. 9 & 10 *impatiens incontinens*
Ofagnadur c. 6. *malus genius*.
Ofrijdur, ofrijdare, c. 1 *turpis magis deformis*
Oforsiall c. 2 *incautus*
Ofrynlegur c. 15 *immitis*
Offtopamadur c. 10 *qui omnibus ubique adversatur*.
Offtope c. 2 *austeritas*
Ofyrileitenn i kostum og giordum c. 16 *temerarius*.
Ogiæfumadur c. 10 *vir infortũatus*, rata i ogiæfu *in infortunium incidere*,
Ogrinne hers c. 8 *exercitus multitudo*.
Ohappamadur c. 11 & 15. *vir infortunatus*
Ohreynende c. 6 *impuritas*
Ohræddr c 4. *intrepidus*
Oiafnadar fullur c. 9. *iniquus*
Olboge c. 25. *commissura brachij & lacerti*
Ominne c. 3. *memoria defectus*
Ordityr c. 17. *encomium*
Orkumsl c. 25 *læsio*
Oreint c. 22 *inexpertum*
Orosta c 4 & 23 *prælium*
Ortaka c. 15 *impos virium*
Olampicke c. 15 *discordia*
Otryggur c. 9. *infidus*
Oþiod c. 6 *pessimi socij*
Oþocke c. 12 *detestatio disgratia* oþokaligt c.

23 *detestabile* ofocka-
fælt c. 12 *idem*
Ovant c. 22 *non difficile*
c. 25 *inconsuetum*
Ovart c. 17 *improviso*
Ovænlega c. 14 & 22
insperato
Ovitturligur c. 7 *incau-tus insipiens*

P

Pate c. 13: *levis rumor*
Piltur c. 22 *puer*

Q

R

Radabagr c. 2 *consensus in nuptias*
Radlkortur c. 22. *defectus consilij*
Rænafie c. 24 *pecunias rapere*
Raknar vid c. 6 *post gravedinem ad sese redit* raknade han skiott. *cito reficiebatur*
Raumur c. 2. *turpis & giganteo corpore praditus*
Reki c. 25 *Iactus maris*
Reckia c. 5 *lectus*
Refkeyla c. 12 *vulpes fœmina*.
Rekia c. 23 *exturbare evolvere*
Ritna c. 9. *decrescere*

Riodur c. 5. *planities inter dumeta*
Riufa 19 rescindere *frangere*
Riufa eida c. 10 & 15 *peierare*
Rijsakyn c. 1. *generis gigantei*
Rosken c. 25 *provecta ætatis*
Roskelegur c. 18 *strenuus*
Roskenmadur cap. 2. *virilis ætatis homo*.
Reydur c. 1. & 3 *iratus*
Reyka c. 5. *exspatiari*
Reyna lyster c. 19. *experiri artes*

S

Sæmeligr c. 3 *decens*,
fæmd c. 17 *decentia*
fæmligar giafir munera *convenientia*
Saga c. 1 historia *vide Notas*
Saka c. 3. *nocere*.
Saklaus c. 11. *innoxius*.
Sallt c. 22 *mare*
Samfleyt c. 22 *continue*
Sam teingia c. 25 *colligare*
Selia fram c. 15 *extradere*
Senda undan c. 25 *præmittere*
Sendefor c. 2 *legatio*

Sats

Seyda c. 3 *incantare*
Seynligt c. 5 *tarde*
Seynkreytr til allre vandræda c. 9. *tarde difficultates adgrediens*
Siglubiti c. 20 *antenna*
Siafar gangr c. 19 *æstus maris*
Sittia i festum c. 4 *nuptias exspectare*
Siukleijkar c. 5 *morbus*
Skale c. 10 *triclinium, cubiculum*. Skalabue c. 15 *Gigas*
Skamlijfr c. 4 & 7 *paucorum amorum*
Skapsmunur c. 8 *diversitas ingenii*
Skattgilldur c. 2 *tributarius*
Skiæmma c. 2 & 17 *gynecaum*
Skiemta sier c. 5 & 25. *delectare sese*
Skienast ca. 10 *vulnerari*
Skinstakr c. 19 *pellicenm inducium*
Skildagi c. 7 *præstitutum tempus*
Skip c. 2 & 10 *navigium vide notas*
Skijde c. 22 *ligna fissa*
Skijdablade c. 15 *accervus lignorum*

Skorta c. 2 *deesse*. *skortir deest*
Skeyd c. 10 *Navis constrata*
Skiot lyndur c. 9 *praceps animo*
Skrafwa c. 16 *nugator*
Slægur c. 15 *subdolus*
Slis c. 21 *infortunium*
Snema um morguinen c. 16 *primo mane*
Snua-reverti. Snyr til skogar c. 5 *sylvam petit*
Snudra c. 13 *indagare*
Snudugt c. 10 & 16. *celeriter*
Snyr ut c. 2 *confert se extra ianuam.*
Sokn c. 15 lucta *invasio*
Solbiort c. 5 *instar solis splendidum*
Sott c. 5 *morbus*
Spcke c. 2 *sapientia*
Spiotlag c. 25 Ictus hastæ
Sporn c. 16 trådsteb
Sprott c. 5 *baculus*
Stadraded c. 25 *firmiter pactum*
Stafkall c. 20 *mendicus*
Sterkur c. 1 *fortis robustus*
Steinfrerin c. 16 *congelatum*

Steyptist nidr c. 15 *praecipitavit se*

Stirna c. 23 *rigescere, stelna*

Stock or landic. 1 & 25 *solum vertebat*

Storhoggur c. 6 12 19 *qvi magna vi arma vibrat*

Storlæte c. 16 *Iactantia*

Storlyndur c. 16 *maioris animi, al. iracundus*

Storskoren c. 19 *magnæ faciei*

Strong moda c. 16 *flumen rapidum*

Stulka c. 22 *puella*

Stumra yfir c. 10 *super labi*

Stuttur c. 19 *brevis*

Styggur c. 15 & 16 *austerus*

Suall hanum alt á æde c. 9 *impetu ferebatur*

Suefn skali c. 13 *cubiculum*

Suenlampt c. 16 *somnolentum*

Sueit c. 2 & 11 *comitatus, Gallis* Suite & *accompagnement*

Suafarijke c. 5 *vide notas*

Suikull og otrur c. 25 *dolosus & infidus*

Suig c. 22 *stratagema*

Suipting c. 23 *luctatio*

Suivirding c. 7 *contemptus*

Sund c. 16 19 Naratus & sundlæte c. 23 *idem*

Sundra c. 15 *disscindere*

Suirar c. 21 *cervices*

Synia c. 1 *denegare*

T

Taka sott og andas c. 7 *in morbum incidere & mori*

Tia c. 2 *prodesse*

Tielldkulr c. 21 *frigidior aura tentoria perflans*

Tijme c. 2 *tempus, alias fortunam significat*

Tilkiosa c. 19 *expetere*

Tioldud suortum tioldũ c. 6 *tentoriũ nigris obductũ*

To c. 19 hijten græs plet framman i bergen

Tomlæte c. 12 *tarditas*

Torfærar c. 15 *iter arduũ*

Torvirki c. 4 & 6. *labor improbus*

Traust c. 15 & 16 *auxilium* ecki var traust um c. 23 *nulla spes erat*

Treysta c. 15 *confidere*

Troll c. 22 *Gigas*

Trygell c. 16 *vas ligneum excavatum nostris tråg*

Tryge

Tryge c. 25 *securum*
Tryggur og trur c. 9 *fidus & sincerus*
Tuerlega c. 17. *austere*
Tun c. 16 *planities*
Tuystr c. 3 *altum silentiũ*
Tygel hnijfur c. 22 belteß knijf
Tynas c. 19 *perdi, tynt* c. 22 *perditum*
Tyna samman c. 3 *colligere*

Þ

Þegn og land c. 2 *cives ac regnum.*
Þiakadur c. 23 *defatigatus*
Þiggia lijf c. 19 *vita auxilium acceptare*
Þionstumadur c. 2 *famulus*
Þol c. 16 *patientia* Þolin modur c. 15 *patiens*
Þreyngia c. 5 *adigere*

U.

Vada c. 19. *vadũ trãsire*
Vadberge c. 2. *apricum*
Varpa c. 2 *proijcere, mittere,*
Vafdur c. 5 vafd iarne *ferro indutus*
Vande c. 1. *difficultas*
Vandrædi c. 12 *res periculi plena*
Vandræda menn c. 15. *facinorosi*
Vanheyl c. 3 *gravida. al. minus sani corporis*
Vanmattur c. 5 *imbecillitas.*
Væn c. 1 *formosus*
Vanheylsa c. 3 *dolor* mig varer c. 10 *fert mibi animus.*
Vararfellder c. 15 gråe wårf
Varu-blade c. 15 *acervus mercium*
Varingur c. 15 merx
Varpa c. 18 *proijcere*
Vaskleikur c. 8. 15 *fortitudo*
Vasker c. 20 *fortes*
Vatn c. 11 *lacus. proprie a. aqua*
Vedurbelgur c. 11 *follis magica arte praparatus quo ventos turbidos & intemperiem emittere solebat* Ogautus
Veisla c. 7 *convivium*
Veislumuner c. 19 *res gratiosa & utilis.*
Veita lid c. 14 *opem ferre*
Vel adller gior c. 8 *bene se babere*

Vel

Vel viigna c. 19 *bene suc cedere*
Velldec. 6 *Imperium, potestas*
Vera i leysinge. 10 *abitum parare*
Vera à fotum c. 6 *sanus esse.*
Veterwist c. 11 *per annū sustentatio.*
Vetur gammal c. 3 *annum natus*
Vidnam c. 14 *exceptio*
Vidgiera c. 2 *impedire*
Vidskipte c. 6 *lucta acris*
Vidureign c. 6 *lucta vidur eigner* c. 15.
Vidurbunadr c. 7 *praeparatio.*
Vinattu sakir c. 25 *amicitia causa*
Vinsæll c. 15 *amicis amicus*
Vinsamlig Kuædia c. 15 *amica salutatio*
Vinfastur c. 9 *fidelis amicus*
Vingodur c. 9 *amicissimus*
Virda. honorare eg hefir virt c. 2 *honorem exhibui.*
Viska c. 3 *sapientia* [Þad leteg Vmmælt c. 17 *hoc scias*
Vmferdar piltar c. 14 *circumforanei*
Vndanlausn c. 2 *redemptio*
Vndarliga vidbregda c. 14 *ultra spem accidere.*
Vngmenn c. 3 *parvuli*
Vokua blod c. 21 *sangvinem elicere*
Vopn c. 3 *arma*
Vopnbær c. 10 *qvi arma portare potest.*
Vopnsimur c. 20 *acer in armis*
Vopn hæfr c. 14 *utilis armis* Vopnhæf c. 22.
Vopnaskipte c. 20 *pugna*
Vor c. 3 *labrum*
Vollr c. 4 *planities campus.*
Uphaf c. 1 *initiū exordiū.*
Upplµka c. 15. *aperire.*
Vrraka c. 19
Vrskyrd c. 18 *resolutio propositionis* al *explicatio*
Vtlægi c. 1 18 *Exul*

Y

Ydrast c. 4 *pænitere consilij.*
Yfirkommin c. 21 & 23 *defatigatus.*
Yfirlæte c. 16 & 19 *superbia*
Yfirlitr c. 16 *faciei color.*
Yfirhofn c. 5 *tunica vide* Notas

IN HISTORIAM VETEREM
TORSTANI VIKINGI F.
a Nobilissimo
DN. JACOBO ISTMEN RENHIELM
Ex vetusto Codice MSto editam, atque interpretatione & Notis Illustratam.

Ergo tuas etiam curas IACOBE vetustas
Vendicat in census nunc sibi rite suos?
Dum res THORSTANI priscas renovare laboras,
Hasque suo & nostro non minus ore loqui.
Quod jam THORSTANUS superest, tibi debet, & acta
Ejus verborum lumine clara facis:
Quæ stupeant nostri, linguæ & sine nube vetustæ
A sera possint posteritate legi
Tu capies isto qua digna labore suavis
Non sterilis, patriæ qui datur, esse labor.

IOHANNES LOCCENIUS.

AD NOBILISS:
DN. JACOBUM ISTMEN REENHIELM
Cum historiam TORSTANI VIIKINGI F. Veterem primus edere pararet, interpretatione notisque eximijs à se illustratam.

Oculo legi curioso, atque relegi opusculum hocce tuũ, cum ipsius historia Auctoris pervetusta. In qua præter alia egregia Indorum quoque mentionem exoptatam, rem profecto raram vulgatisque ante scriptoribus neglectam, deprehendi. Ut hinc augurari liceat, plurima quæ cum Indis olim cæterisque populis, quam longissime a nobis remotis intercesserunt; vel negotia, vel commercia, fatum utique benignius propediem expertura. Et Exemplo quoque Tuo, Amicissime Istmen monstras, nihil tam latere sepultum vetustatis incuria, quin a studiosis antiquitatum erui & in lucem protrahi queat. Adsit modo Industria & conatus plus ultra semper nitendi: quæ Tibi utraque esse propria ex ipsis notis â Temet adjectis, animadverti. Gratulor iccirco Tibi felicem hoc in studiorum genere successum Deumque supplicibus veneror votis, ut ad maxima qvæque in laudem Decusque Patriæ audenda, Duo servet subsidia in concusa; valetudinem faustam, favoremque constantem. vale.

Dabam festinanter Upsalæ
ipsis Calend: febr A. 1676

OL. RUDBECK

NOn te pœniteat, ISTMEN Fili, innoxio isthoc pabulo animum saturasse, eaque meditatú esse qvæ ingenui antiqvitatum æstimatores non sunt improbaturi. Tametsi non deerunt, qvi ærugine, nigræque loliginis succo malam mentem pascentes, ista traducere in lucro habebunt, sed illos suum tandem confundet meritum, tuosque labores meliorum tuebitur favor, sic confidit

OLAVS. WERELIVS

IN HISTORIAM
THORSTANI WIKINGI FILII
à NOBILISSIMO
DN. JACOBO JSTMEN-REENHIELM
Typis adornatam, versione auctam & Notis Illustratam.

Mutatur tempus, deformant tempora cuncta,
Quod proprijs regnat Legibus haud stabile est.
Olim forma perit, languet color, atterit ætas,
Rerum nec facies hæc diuturna manet.
Est aliud quiddam, quod non iniuria seclum
Opprimit in totum; scilicet ingenium.
Vivitur ingenio: virtus post fata relucet,
Ingenio & menti tempora nulla nocent.
Sic est; scriptores, omni qui tempore vivunt
Horum non mentis dona perire queunt.
Sunt tamen Auctores scriptis non nomine noti:
Tempora in hos ergo quid potuisse rear?
Nil; sed simplicitas seclo quæ floruit isto
Causa est; quæ semper nescia fraudis erat.
Illa etenim contenta fuit tabulis modo factis,
Nil vero de Auctorum nomine sollicita.
Tempora quid poterint, scriptis quis detrahet ISTMEN
Hisce Tuis? Cum sint ingeniosa satis.
Scilicet hic renovas scite monimenta priorum
Cum luci reddis quæ latuere diu.
Quæ Patriæ facies, quæ fortia facta virorum
Quis quondam ritus, pagina docta docet.

IONAS RVGMAN
ISLANDVS.

JACOBI ISTMEN RRENHIELMS

NOTÆ

IN

HISTORIAM
THORSTANI VIKINGI FILII.

Sagan af Thorsteine. Non meliori gaudet fato præsentem qui conscripsit historiam, quam ceteri, qui monumenta majorum nostrâ linguâ consignaverunt, adque posteritatem transmiserunt: Ignoratur à posteris & frustra quæritur: Ipse scilicet de historia recte scribenda, non de nomine suo sollicitus fuit. Et quamvis dum in vivis erat, non ignoraretur; alta tamen oblivione, memoriam illius jam sepeliverunt tempora. Atque ut nomen ipsius jam non amplius notum, ita nec ætas magis nota, qua vixit. Id satis constat, recepti in hac Boreali terrarum parte, Christianismi tempora, longe antecedere illorum ævum, quorum res gestas memorat: quod ex toto hoc libro probari satis potest. Nempe extitisse illos, cum primum Norrigia inhabitari Regesque habere cœpit: quoniam multis Provinciis nomina sua commodaverunt. Id quoque credibile, non longe post illorum tempora vixisse auctorem ipsum; cum tam accurate acta illorum noverit recensere: Quod & magnopre in ipso laudandum existimo. In proponendis autem quæ susceperat, nullam intermisit curam; quin illa diligenti studio, verborum copia & ornatu linguæ antiquæ exprimeret. Scriptum ipsum & lectu dignum est, & legentibus delectationem adferet, spero. Quamvis futuros aliquos juxta sciam, quibus parva videbuntur, nec luce hominum satis digna, quæ tam sollicite de Thorstano ipsiusque commilitonibus exposuit. Multa quoque in hoc reperiri, ipsemet novi, fortitudinis exempla quæ perpetrari potuisse illo ævo, quidam hoc tempore haud facile credent. Eo enim præsenti seculo, devenit quorundam mollities, ut inter figmenta reputent omnia, quæ à scriptoribus memorantur, majorum fortia facinora. Nam ut Hebræorum heroica facta, quibus relligio fidem haberi jubet, prætereuam: Quibus tam

Romanæ fortitudinis exempla, Horatii Coclitis, Mutii Scævolæ, Cassii Scevæ & C. Acilii virtus, inter portenta; vel potius non perpetrata, censenda non videantur? Ejusmodi enim ab aliis desperamus actiones, quæ nostras vires longe superant. Paucique jam admodum cogitant. Veteres ad magna expedienda, non solum corpus suum, strenuis præparasse exercitiis; sed etiam otium turpissimum, ingenuisque hominibus indignum, & audendo agendoque res suas crescere, non segnibus consiliis, existimasse. Sed de istis alii; Nos quid in Auctore Nostro notatu dignum sit, videamus.

Cap. I.

Ad er upphaf þessarar saugu. &c. Rem seriam expositurus auctor, sine ambagibus à reipsa statim ordi-tur. Quo tempore Loge hic cujus mentionem noster facit vixerit, ut & prosapiam illius, ex Arngrimi Jonæ Islandiæ descriptione in subsequenti nota exhibebo. Neminem autem movebit quod in hodierno nostro sermone, verbum *Saga*, pro relatione composita ad oblectamentum hominis sui temporis prodigi, accipiatur: Alio sensu olim usurpatam fuisse hanc vocem, ex antiquis scriptoribus notum est; & Pater meus mihi omni veneratione prosequendus, in notis ad Gautreks Saga, pluribus ostendit. Profert is eodem loco ex Herrauds Saga, relationem quæ oblectaret appellatam fuisse *Saugu til skemtunar og gammans*. Qvalis *æfintyr* etiam appellata erat; cum tamen nomine *æfintyr* relationem ejusmodi aliquando intellectam fuisse, quæ & delectaret & veritatem legenti exhiberet, ex citato capite historiæ Herrauds, videri potest. Sic enim illa *Saga þessi hefft ecki af lokleysu þeirri sem Kater menn skraukva sier til Skemtunar ok gammans: helldur sannar hun sig sialf med riettu ættartali ok fornum ordz quidum, er nu eru hafa sdugliga af þessum blutum sem i þessu æfintyri eru skrifader.* h. e. Historia hæc non habet suam originem a rejusmodi vanitate, quam læti homines fingunt sibi in oblectamentum & jocum; sed potius se ipsam confirmat, egregia deductione genealogica & priscorum proverbiis, quæ semper usurpari solent ex hujusmodi occasionibus, quales in jucunda hac historia *Æfintyr* occurrunt.

Vt

Ut autem verbum *Saga*, pro relatione vera atque feria apud Septentrionales accipiebatur; ita etiam usurpatum fuisse pari sensu, *Fabula* vocabulum Latinis, Vossius in Lexico Ethymologico, multorum testimoniis monstrat. Simile quid videre licet in Apulei Metamorph. lib. 1. & x1. inque Floridorum p. 363. 364. & 365. editione Elmenhorstii. Videatur quoque Elmenhorstii index ad Apulejum vocab. *Fabula*. Historia unius hominis particulares actiones complectens, *Æfisaga* nostris appellata erat. Herraudz Saga cap. 3. *Hun baud Bosa ad kienna hanum galldra; enn hann sagdist, ecki vilda bad vart skrifad i æfisogu sinne, ad han inne nokurn hlut med galldrum, han sem hanum skyldi til Kalmenskn telia*. h. e. Offerebat se ad erudiendum Bosam in arte magica; verum renuit ille, ne in vitæ suæ descriptione (*Æfisaugu*) commemoraretur, ipsum arte magica aliquid obtinuisse, quod ipsius imputaretur fortitudini. Periisse plurimas ejusmodi historias certum est, ut quarundam solum nomina supersint, longe plures in totum ignoremus. Illata enim Christiana pietate in Sveoniam, cum sacrorum antistites, religionis propagatores, magicæ arti Borealem gentem ut plurimum addictam intelligerent, ipsique extranei essent, invenirentque multos magicos libros; omnia scripta quæ tunc temporis reperiebantur, magiæ præceptis referta esse suspicati, Olao Skautkonung auctores exstiterunt de abolendis omnibus majorum monumentis. Videatur hac de re Andreas Buræus descript. Sveoniæ p. 21. Petrus Petræus Upsal ens. Chron. sui pag. 54 Doct. Loccenius Antiquitat. Sveogoth. lib. 2. c. 15. Petreius tamen illo tempore in gratiam Papæ, Runas solum abolitas, prodidit, Ipsas scilicet Relationes majorum literis Runis conscriptas abolevetunt. Runas mutatas in latinas scribit quoque Magister Brynolphur Sveonis citat, à Sephanio in notis ad Saxonem. Simile quid monumentis veterum accidisse in Norrigia vide Jens Volfs Norrig. Illustrat. p. 55. de libris & ornamentis Trundhemensibus igne consumptis. Hæc illo acciderunt tempore, nuper etiam non pauca periere. Ad Regium enim fastigium evectus Gustavus primus, & pio Zelo de religionis reformatione laborans; *Iohannem Magnum, primarium Regni antistitem serio jussit, omissa inani ceremoniarum & superstitionis pompa, sacra Biblia in maternam nostram*

Aa 2 ling-

linguam transferret; ut indocti etiam sancta Dei oracula, absque commentorum & traditionum involucro perciperent: Verum *is inveterati errorìs pertinax, rebus convasatis, Gedanum, inde Venetias atque Romam concessit. Ubi edita de rebus Patriæ & Gothorum gestis historia, in claustris monachorum miser & pauper tandem obiit.* Hæc Pater meus Historiæ suæ lib. 3. c. 1. Ipse autem Johannes Magnus in præfatione ad historiam patriæ confitetur; *se omnes Patriæ angulos lustrasse, atque ut cæteri qui sincero Patriæ tenebantur amore, diligenter inquirerent effecisse; & cum persecutio in ipsum & totam Christi ecclesiam, à reprobis excitata esset; quicquid ipsius vel amicorum opera, ex veterum monumentis conquisitum erat, subito in sinum corripuisse & more illorum quos undique flamma invadit, confestim exiisse, patriamque coactum reliquisse.* Hæc ipsa verba repetit Præfationis C. VIII. videtur etiam Ericus Tegel in historia Gustavi primi. Et conquerendum sanè, quod is vetera ista monumenta extulerit e patria, & ex antiquissimis tam Skaldorum quam aliorum scriptorum monumentis, non accuratiorem composuerit historiam; & quæ veritatis amatoribus, in multis non satisfaciat. Islandorum Nos curiositati debemus pleraque illa monumenta vetera, quæ apud nos jam reperiuntur. Gens enim hæc cum in Norrigia sit orta, istaque colonia ante Christianam illatam Religionem è Skandinavia exiverit, multa ejusmodi scripta in remotissimam orbis terrarum partem, secum deportavit; & ipsa antiquitatum studiosissima, non solum optime, Scandicum sermonem antiquum conservavit sibi (vide Arngrimum Jonam cap. 3. descript. Islandiæ) sed etiam historias majorum lingva conscriptas, tam sancte habuit, ut cujuslibet historiæ multa exemplaria manuscripta apud illos reperiantur; habeantque pro religione, monumentum aliquod deperdere: quin & liberis suis, cum primum literas exarare discunt; historias ejusmodi exscribendas, tradunt, teste Doctiss. Jona Rugman Islando in epistola ad me quadam: *Kiemur bad og laungum sua til à Islandi, ad saugur skrifast af vidvandingum og litfrodum.* h. e. Fit & hoc in Islandia ab antiquissimis temporibus, ut historiæ exscribantur ab illis qui in pingendis literis se exercent exiguæque sunt doctrinæ. Historias suas veteres ut plurimum ex traditione conscribebant majorum suorum, vel illius qui rem gessit aut spectavit:

vit. Id autem quam religiose satis significat Haraldi Sigurdsonar Saga: *En Þo er miklo fleyra ursitat hans fregdarverka, kiæmur til þess ufredi vor: og Þat annat er vier vilium ey setia à bækur vitnislausar saugur, Þo at vier hafvum heyrt ratt, eda getit fleyra hluta, þickir oss betra at hiedan fra sie vidaukid, enn Þetta samma þursi ur at taka.* h. e. Multa ipsius præclara facinora hic non memorantur, quia illa ignoramus: Proinde certis testibus carentes relationes, posteris tradere nolumus, quamvis nobis plura illaque vera, relata esse sciamus. Majoris enim referre existimamus ad nostrum scriptum aliqua addi, quam ut aliquid inde demi necessum sit. Idem & ille qui acta Gothrici & Rolvonis concinnavit, ubi librum suum concludit, existimat. *Sua seigia fredir menn ad morg sie Þau hreystiverk Hrolfs Konungs, sem ey sie skrifud i Þassari saugu. Kiemr Þad mest Þar til, ad menn hafa Þar ey sannar frasaugur af.* i. e. Multa esse gloriosa facinora Regis Rolvonis sapientes dicunt, quæ in hac historia non commemorantur. Idque præcipue inde evenit, quod nullam de illis certam traditionem habeamus. Locuples quoque hac in re testis est Is, qui acta Olai Crassi conscripsit, cujus proemium ob venustatem legi meretur. Qvæ autem ille de Skaldis (Scandianis Poëtis) dicit, sæpius Ibid. & à Snorrone, aliisque Scandianis historicis, confirmantur. Magnam hi merebantur fidem, quod non ut alii Poëtæ, jucundis narrationibus oblectare sed vera narrare debebant; quare & locum in præliis habebant inter illos, qui Regem vel belli ducem ab hostium telis, clypeis suis tegere solebant. De qua re Olafs Saga. cap. 195. *Sua er sagt, ad Þa er Olafr Kungur skipadi lidi sino, skipadi han maunnum i skialdborg, er halla da skyldo fyri haunum i bardaga, ok valdi Þar til Þa menn er sterkaster voru ok snarpaster; Þa kallade han til sin skald sin, og bad Þa garga i skialdborgina, skulu Þier sia Þau tidindi er hier giorarst, er ydur Þa ey seyegiandi saga til, Þvi at Þier skulut fraseygia ok yrkia um sidan.* i. e. Proditum est Olaum Regem, quando exercitum suum ordinabat, statuisse viros clypeatos qui ipsi in

 præ-

prælio præirent, elegiffeque ad hoc viros promptiffimos fortiffimosque & accerfiviffe Skaldos [Poetas] fuos, juffiffeque ut in fronte aciei adeffent, viderentque quid illic perpetraretur, ut vifa dein pofteris non audita, carmine tradere poffent. Vide Olofs Saga *hin minne* cap. 78. ubi ex Thormodi Skildi verbis adparet, illos defenfores ducum fuiffe in prælis. Sighvatum Skaldum Olao Regi adfuiffe in prælio adverfus Svenonem Jarl Olafs Saugu. cap. 44. ait. Hunc item aulæ gubernatorem Olai Craffi extitiffe, Regique nocte dieque adfuiffe, vide cap. 163 & 165. De promptitudine ipfius carmina componendi cap. 163. *Skaldskapur hans var hanuum fuo tiltokur ad han quad af tungo fram fuo fem han malti annat mal.* h. e. Tam prompta ipfi poefis fua fuit, ut carmina caneret non difficilius quam fermones fereret. Similem promptitudinem Starkatero à Diis donatam, Gautreks Saga cap. 7. memorat, ubi cum Dii fata ipfi difpenfarent, fic loquitur Odinus. *Eg gief hanum fkallfkap, fua ad han fkal ey feynari yrkia enn mela.* h. e. Ego ipfi artem Poeticam do, ut non tardius carmina canere poffit quam loqui: In Odini fcilicet poteftate Poefin effe, veteribus creditum; unde etiam in Edda: *Heitur fkaldfkapurin fengur Odins, og fundur, og dreckur, og giof.* h. e. Poëfis appellatur acquifitum Odini, inventum, potus ac donum. Et cum plerisque Romanis Græcisque Poëtis, ars Poëtica exitialis fuerit, Noftri vitam fuam, quam aliis fuis factis perdere meruerant; carmine compofito fæpius fibi redimebant: Sic Thorer Loptunge in Olafs Saugu cap. 72. Sic Egil Skallegrymfon; Sic Erpur Lutande & multi alii, carmine infeftiffimos inimicos, amicos fibi reddebant. Verfabantur hi in aulis Regum Principumqne in maxima dignitate, & ad confilia adhibebantur; inque Regno inter illuftriffimos pari vivebant honore, ficuti de Sighvato prius oftendi, & de aliis in antiquis hiftoriis ubique obvium eft. De Starkatero qui & pugil & Poëta fuit Gautreks Saugu. Cap. VII. *Vikar K. hafdi marga kappa med fier þa er agiatr voru; enn Starkader var meft metin af aullum þeim, og kiaraftr Kungi, fuo ad han var aundveigis madur hans, og radgiafe, ok landvernar madur, &c.* i. e. Rex Vicarus plurimos præftantiffimos alebat pugiles; verum Starkaterus præ cæteris æftimabatur, eratque chariffimus Regi fuo, ita ut cum illo in

fupe

supremo sederet ad mensam loco, à consiliis ipsi esset, & Regnum adversus hostes defenderet. De Gissore & Ottaro Svarte (h. e. nigro) Olai Skautkonung regis, Skaldis & consiliariis; videatur Snorro Sturlæ. Gesta belli pacisque carmine comprehensa, quæ ad posteritatem transmitterentur; præsentibus illis qui gesserunt, in publicis canebant conventibus: uti & Belli tempore; sæpe coram toto exercitu id faciebant; ut aliorum incitati exemplis, milites ad fortia agendû & patiendû tanto redderentur promptiores. In præliis antesignani non raro eligebantur, & legati mittebantur à Regibus suis ad alios; aliis pariter ac suis acceptissimi. De Skaldis vide etiam Magnum Olavium in Notis ad Saxonem pag. 12. Cum autem tanti viri essent Skaldi, tantaque accuratione carmina sua componerent, tanto etiam certior eorum monumentorum erit fides, quæ ejusmodi fundamentis nituntur.

Nordur af Norrege. Halogelandiam ad septentrionale Norrigiæ latus, Noster ponit; cum tamen Nostro tempore, omnes illæ provinciæ minores, quæ olim â suis Regibus gubernatæ sunt, Norrigiæ nomine intelligantur. Hic vero locus ostendit, non omnes provincias olim sic nominatas: scilicet cum Norrigia â Noro, cujus patruus maximus Logo, Halogelandiæ eponymus erat, ut r. &c ex antiquissimis historiis habet Arngrimus, Descript. Islandiæ cap. IV. nomen suum sortita sit; Illa solum Ditio cui Noro imperaverat Norrigia nominabatur: cæteræ vero â primis Dominis denominatæ. Succedente dein tempore à provincia primum obvia, Norrege totum tractum nominarunt exteri. Norrigiam autem perperam *Norveg* & *Nurvieg* scribi in notis Nostris ad. cap. XXIV. indicabimus. Nam cum à *Nerrone* Rege nominata sit, qui poterat *Norveg* vel *Nurvieg* dici? Norrigia autem est quasi Nori regnum diceres; geniusque antiquæ lingvæ ut pro G K. substituatur vult.

Og var leingt nafn hans. Usitatum priscis fuisse, Diis suis, populis, Nationibus, Regionibus, hominibus, animalibus; utque verbo dicam, rebus omnibus, nomina tribuere, vel à facto aliquo; à primo initio; à Rege vel Duce; forma externa; aliquo vitio acquisito vel naturæ; ipsa denique natura, casu fortuito, & sæpe etiam vana superstitione: homini in literis vel mediocriter versato, ignotum esse non potest. Vide plurimas ejusmodi denominationum causas,

fas, variarum infularum in Thorfins Kalfefnis Saugu cap. VIII: Loge Rex quia procera effet ftatura, prolongarunt nomen illius, ipfumque Halogum appellarunt. h. e. altam flammam, â quo etiam provincia *Haloga-Land* nominata eft. Loquitur de hoc, quamvis manufcriptum vetus taceat, Edda Haffniæ edita, fed perperam, dat enim Regi ifti nomen, â quo ut appellata fit provincia Haloga-land, minime adferi poteft. Ejusmodi funt verba mythologiæ LXV. *Svo er fagt ad Holge hiet Kongur er Halogaland er vidkent, hann var fader Thorgerdar Holgabrudar. Þau veru bæde blótud, og var haugr Holga Kaftadur Onnur flò af filfre eda gulle, thad var blotfied, enn aunnur flò af molldu og grióte, fuo kuad fkule Thofte.*

Tha er Reffur vita Reiffnis;
Raud eg fyrer fvóllđ til audar
Her fylgnis bar eg hólga
Haugtak fauna baugum. h. e.

Juxta illius editionis interpretationem. *Holgus Rex erat, ex quo provincia (Norvegiæ) Helogia nomen accepit, pater Thorgerdæ qui holgabrudur appellatus eft, qui ambo in arte magica celebres erant. Hujus Holgi demortui tumulus, auro aut argento, terra & lapide alternatim tegebatur. Hinc aurum & argentum tectum tumuli Holgi dicitur. Ideo Skule Tofte cecinit: Quando fancti ifti homines erant tranflati in numerum calicolarum, magnam vidi congeftam pecuniam.* De Holgo Halogelandiam nominatam effe, nuperum eft commentum, alicujus nominis fui nimis fecuri: nec cohæret cum fcriptore Noftro; nec cum aliis; nec textus hic in veteri manufcripto exftat; typifque excufa interpretatio, parum fibi cohæret; in appellativis enim auri apud Eddam, dicitur aurum tectum tumuli Hogh non Hôlgi. Adulterinum autem textum, is qui in Latinam lingvam tranftulit, parum intellexit cum Thorgerdam marem fecit; dicens qui *Holgabrudur* appellatus eft: Qui enim Thorgerdæ nomini, quod fœminis folum competit, mafculini generis flexio addi poffit, non perfpicio? Olafs Trygvafons Saga. cap. XV. *For Hakon Iarl til landz, og bts à Thorgerdi Horgabrudi, til Sigurs fier.* h. e. Haquinus comes defcendit in terram & Thorgerdam *Horgabrudo*

invocavit pro victoria. *Horgabrud* legi deberi, ex notis patris Olai Verelii ad cap. 1. Historiæ Hervarar & illa verba, *raud borgin* Constat; quem notam sic concludit: *Thorgerdam istam ideo Horgabrud dictam satis adparet, quod idolorum cultui admodum insenta fuerit, tamque assiduo illis adhæserit, ut sponsa sponsa. Fuisse autem antistitem vel pythiam, nullum est dubium, qualis fuit Kolfrosta in Herrauds Saga, eamq; pro numine adoratam.* Addit & hoc translator, quod ambo in magia fuerint celebres, quam opinionem quomodo è textu suo elicuerit, mihi non liquet. Hoc autem ait Poeta: quamprimum de Hogli hujus tumuli tecto, aut laqueari resciverat, tum auctas ipsi fuisse opes, & manus annulis factas splendidas: unde colligi potest, Skaldum Skulonem Thorstani Christianis temporibus, tumulum Hòglonis, jam antea diu mortui spoliasse, indeque divitias magnas extulisse: At ubi terrarum, sepulchrum aut tumulus istius Hògli fuerit, cum hac de re nulla exstent monumenta, ne divinare quidem possum: Id certum est provinciam Halogelandiam, quæ in Norrigia adhuc nomen suum paululum immutatum retinet, ab hoc Hòglo nunquam dictam fuisse. Quod ne quis me falso adstruere dicat, mittamus hæc & certiora nostroque scriptori convenientiora, ex Arngrimi cap. IV. descriptionis Islandiæ adscribam. *Exstant historica fragmenta de Noro Norvegiæ ἐπωνύμῳ* (de hoc videatur quoque Olofs Trygvasons Saga) *& regni conditore: deque iis quos hic, antequam Monarchia poriretur expugnavit, Toparchis seu Regulis. Præterea de Nori majoribus aliquot: Inter quos pater Porre (quem Thorronem) Gothlandiæ, Finlandiæ, Kuenlandiæ Rex: sui seculi eximius princeps. A quo mensis veterum Norvegorum nunc Islandorum nomen habet Thorre.* &c. mox autem. *Hoc enim mense tum Rex Thorro Diis suis vitula facere consuevisset: Kuennones eidem defuncto ut Deo cuidam, pro felici anno, quem à bruma incipiebant, veterum Lacedamoniorum more, sacra annua dicto mense instituebant: eundemque mensem à Thorrone, Thorre nuncupabant.* &c. mox iterum. *Ex Nori quoque majoribus commemorantur omnes ad avum usque, qui fuerit Forniotus Rex Finlandiæ: adhac Fornioti trium filiorum unus ac proinde Nori patruus maximus Logie; quod flammam sonat: qui ab excellentia formæ* (lege ab excellenti sua statura) *dictus est Halogie, id est excelsa vel excellens flamma. Is provincia Halogiensis, Nidrosiensi contermina eponymus fuit.* Logonis etiam fit mentio in

Edda, in historia Theronis & Vtgarda Loki. Sed cum Edda per hunc nihil aliud quam flammam indigitet, nihil hic ad nostrum pertinet; nisi mavis ab illius nomine flammam appellatam Loge, quod hic procera fuerit statura & flamma alta semper petat. Ut autem Halogeland à suo denominata est Rege, ita & aliæ terræ à suorum Regum nominibus appellatæ sunt. Elegans est hac in re Vilkina Saga, quæ cum Borealia hæc Regna Vilkina land adpellata adserit pag. 76. in Notis ad Hervarar Saugu. Causam addit: *Oc þad er hattur frasagnar i þessari saugu, ad af heiti ens fyrsta haufdingia, tekur hans rijki nofn, og su þiod er han stiornar; sua er þetta Rijki kallat Vilkina land af nafni Vilkins Kongs; og Vilkina menn su þiod er þar bygger: alt þar tyl er onnur þiod kiemur til rikis ifir þetta land, ok skipast þa af nyo nofn.* h. e. *Ea enim est dictionis ratio in hac historia, ut à nomine primi principis ditio ejus dicatur, & populus quem regit. Ita Regnum hoc vocatum est Vilkina land de nomine Vilkini Regis, & Vilkina menn is populus qui hoc incolit, usque quo alia progenies rerum hic potiatur.*

Halogaland) Provincia hæc veteribus plurimum memorata, sita est in septentionali parte Norrigiæ ad oram maritimam, supra Nidar-osiam. Posterioribus temporibus deflexum est nomen ejus à prima denominatione, & in Grettis saugu *Haleigaland* nominatur; nostroque tempore *Heligeland*, *Helgeland*, *Helialand* & *Hæleieland*; vide tabulas Geographicas; Snorronis Sturlæ histor. versionem, & Petri Claudii descript Norrig.

Han var Rysa-Kyns) Fuisse Gigantes cum sacra scriptura plurimis locis adserat; quis sanæ mentis compos neget? Taceo quæ Græci Romanique de Gigantibus multa vera, multa falsa tradiderunt: Ex Nostris omnibus, nullus non Gigantum meminit. Illi in nostro Cap. xv. & Gautreks sauga Cap. xxv. *Skessbuar* dicuntur, apud alios vero *Thussar, Jottar, Bergrisar, Bergbuar, Troll*; & semigigantes; *Thussablendingar, Halfrisar, Halftroll*. De Rolvone Rege Gautreks saugu; nullum eqvum ipsum tota die portare; illumque aliis fortiorem fuisse; nec mediocris staturæ hominem, gladium ipsius gestare potuisse, refer. De illo quoque eadem historia cap. xx. cum ad Thorbergam venisset. *Allir menn*

menn þeir sem inni satu, undrudust, voxt oc vanleyk Hrolfs Kongs. h. e. Omnes qui Palatio inerant, majestatem vultus corporisque Rolvi Regis, admirati sunt. De magnitudine Thoreri Jernskioldz. Ib. cap. xxi. & cap. xliv. De Haraldo Sigurdarsonar, legitur in in illius historia, illum quinque ulnarum longitudinis fuisse. De Arnlioto Gellina Olofs Sauga cap. 198. *Hann var madr suo har, ad eyngi annara tok bætur enn auxel hanum.* h. e. Tantæ proceritatis erat ut alii manu humeros ipsius tantum anttingerent. De *gangu Hrolf*) he. pedibus iter conficiens, Normannorum duce, eadem Olofs Sauga cap. xxvi. Qui hoc nomen accepit, quod nullum eqvum inveniret, que vehi posset. Hi licet maximæ staturæ fuissent, in comparatione ad Nostri seculi homines; inter Gigantes tamen nunquam reputati: quin & ipse Rolvo in Gautreks Saga. cap. xxix. Gigantis Grimmari; inque Nostro. cap. xvi. Thorstanus vir robustissimus fortissimusque, Sami & Fullasli, domus, lecti & corporis magnitudinem, admirati sunt. Vide citatas historias. Sex ulnarum altitudinis homines in America adhuc reperiri; Americanæ historiæ scriptores dicunt. Videantur notæ ad Gautreks Sauga. cap. xxx. & Hervorar Saugu. cap. i. Fuisse Gigantes in Islandia & Norrigia non ita multos ante annos, vide Arngrimi descript. Islandiæ. Descript. Norrigiæ Jens Volfs & Petri Claudii. Qua de re cum interrogassem Doctiss. Dominum Ionam Rugman Islandum, serio mihi affirmavit; etiam repertos Gigantes monticolas (*Bergrysar Bergbuar*) in Islandia, illo tempore quo ille apud parentes suos versabatur: sed qui arte magica se invisibiles reddere possent (qualiter fecisse Halmundum in Grettla c. 54. legitur nec aliis apparebant quam quos *ramskygner* appellant. h. e. qui solida & opaca visu penetrare possunt, quod etiam arte magica fieri posse creditur. Interim tamen terræ illius incolas, vestigia illorum sæpius observasse, abreptosque homines & pecora, desiderasse. Edda Norum Gigantem primum in habitasse Jotunheimar dicit Norum Norrigiæ eponymum fuisse, ex antiquis monumentis memorare Arngrimu in Descript. Islandiæ, ubi & Olafs Trygvasons Saga, supra ostendimus. Hunc eundem esse quem Edda in habitasse *Iotunheimar*, dicit, ipse terræ situs arguit. Auctor enim noster illam ad septentrionale latus Elivogæ ponit; qui lacus adhuc in supremis Dalekarliæ, nomen suum retinet. Ita

Bb 2 No.

Noster præsenti cap. *Logi han atti Þa Konu er Glod het, dottr Grims ur Grimsgordum, nordan ur Iotnaheimum: er Þa voru Kalladr fyri Nordan Ielvogum. Grimur var hin mesti Berserkr.* h. e. Uxorem habebat Loge Glod nomine, filiam Grimmari ex Grimsgardum è Septentrione & Iotnaheim, pro ut illo tempore nominabatur septentrionalis ille tractus supra Elivogar. Grimmarus autem summus erat Berserkus. In Ulfs Uggasonar Saga dicit Gigas Skialgr; *Heiti og Skialgr, son Iotuns Risa Kongs af Serklandi; og hef eg unnid morg hervicke um æfe mina.* h. e. Skialgr nominor, sum filius Iotuns Gigantum Regis in Regione Serkland, qui & ætate mea multa gloriosa facinora perpetravi. Interjectis autem aliquibus verbis, ait: *Iotun Rysa-Kungur var a Serklandi.* h. e. Rex Gignatum Iotun inhabitabat Serklandiam. *Iotun* nomen proprium hic videtur esse; à quo num more isto quo aliæ terræ, appellata sit terra *Risaland*, *Iotunheimar*. i. e. terra Iotuns; alii judicent. Qvod tamen si statuendum, nescio quid sentiam de Peiri Claudii versione Snorronis Sturlæ, cum' Serklad de, *flore Morland* vertit. h. e. Ætiopia. Cum illo quidem convenit Haralld Sigurdsonar Sauga *Han lagdist Þa med her sin vester i Africa, er Veringiar kalla Serkland.* h. e. Ad occiden taliora cum exe rcitu suo inque Africam profectus est, quam Veringii Serklandiam nominant. Cui accedit Eystens Olafs & Sigurdar Saga. *Eg giorde og stapulin i Sundholmsfundi, meðan Þu brytiadi blamen fyri fiandan á Serklandi.* h. e. Locum quoque ædificavi in freto Sundholmensi, in quo commode deponi possint merces, cum tu præparasti diabolo ætiopas in Serklandia. Sed plures terras hoc nomine adpellatas, eadem historia indicat; habet enim alio loco *sudra Serkland.* h. e. Meridionalis *Serklandia*, illamque ponit non longe â *Niorvasund*, i. e. Freto Gaditano. In Apostola visur, Persia quoque *Serkland* nominatur; ubi de Iuda Apostolo hæc refert Poeta;

Judas vard ad vissu
Vottur pislar drottins,
I Persia ferdur sarum:
Serkland vesna Klerkar: h. e.

Judas certe qui testimonium de passione domini tulit, in

Pers

Persia quam Serklandiam presbyteri nominant, vulneribus afflictus est. Sed dedi in sequentibus ad nomen *Berserkur* ethymologiam verbi illius, quam qui legerit, despiciat etiam num ne apud Nos ab illa ipsa ethymologia, appellata fuerit terra illa Gigantum, quæ in supremis Dalekarliæ olim fuerat, præter *Iotunheim* & *Risaland*, etiam *Serkland* & *Berserkland*; quoniam incolæ terræ istius cum magna essent corporis mole, magiæ quoque deditī fuerint, ita ut diabolica arte corpus suum immune adversus quodcunque periculum, reddere possent. QVæ causa magnitudinis fuerit corporum apud priscos; vide QVintil. Declamat pro Milite. Plinii hist. nat. lib. II. cap. LXXVIII. Bernegg. QVæst. in Tacit XIII. Ioh. Baptist. Portæ Physiognom. lib. I. c. 10. Conringii Dissertat. elegantiss. De Germanicor corporum habitus antiqui & novi causis. Item an corpora hominum ab ævo in ævum minuantur. Plinii Hist. Nat. lib. VII, cap. 11. Bernegg. QVæst. in Tacit. XIV.

Grymur var hin mesti Berserkr) Nominis Berserkr duplicem ethymologiam vide in Notis ad cap. XXVII. Gautreks Saugu & Hervârar Saugu cap. 1. uti & in Notis ad cap 3. Prima à *Beriast* & *Tykia*, altera à *Serk* lorica & *ber* nudus: utraque his hominibus convenit. Nullo enim tempore à cædibus abstinebant; & quamvis ab aliis ad pugnandum non sollicitarentur, suis tamen injuriis, alios ad defensionem sui compulerunt. Cumque alii lorica tegerent corpus, illi absque ejusmodi tegumento cum adversariis suis, sine periculo pugnarunt. De his omnes fere veteres historiæ loquuntur, nullaque est quæ non dicat, hos feros & magiæ etiam deditos fuisse, ut illis arma vulgaria & non incantata, officere minime possent. Actiones vero illorum furorque *Berserksgangur*, par obsessorum furori fuit, sine dubio ab ipso diabolo immissus, illoque in illis operante promotus: Illi enim qui cum hoste generis humani, de ejusmoddi convenierunt societate, pariter ac obsessi, exacto brevi furore; ægrotis reddebantur similes vide Gautreks Sauga p. 150. 156. 248. 242. Hervarar Saugu c 1. 2. & 5. *quod maxime notabile*. Ericus Jarl ejusmodi homines ob maxima sua scelera, tota Norrigia eicit. *Han giordi alla ransmenn og Berserke utlaga Þa med ospekt foru. &c. Þueir bradur eru nefndir til att mestir ojdarmēn vari, hiet annar Korer* Þomb-

enn annar Augmundur illi: Þeir voru Haleifker at atts meire og Sterkare enn adrer menn. Þeir gengu Berserksgang, og eyrdu aungo, þegar þeir voru reydir, Þeir toku Konur manna i burt og datur, og hofdu vid hond sier, viku edur halfan manud; og fardu sidan aptur þeim er attu: þeir rantu huar þeir foru, og giordu adrar ospektir. Eirekr Iarl giorde þa utlaga um endelangan Norregi. Gretla. cap. XVII. vide item cap. XXVIII. h. e. Exulare jussit omnes prædones & Berserkos, qui aliis tranquillitatem non permittebant. In illorum autem numero duo fratres viri sceleratissimi fuerunt; unus Thorerus Thomb nominabatur; alter Augmundus malus: Ortum suum hi Halogelandiæ debebant, majore corpore fortitudineque aliis præditi erant: Illi furebant more Berserkico, neminemque irati metuebant. Raptas multorum uxores & filias, octidium apud se & dimidium sæpe mensem retinebant; quo elapso tempore, justis possessoribus restituebant: rapinis nunquam abstinere poterant, multaque alia mala perperrarunt. Comes vero Ericus è tota illos Norrigia, exulare cœgit. Fuisse præter hos adhuc decem in illorum societate his nihil absimiles, ibid. legitur. De Grimmari Piratæ XII. & Haldani Russiæ Regis totidem Gautreks Sauga cap, XXVI. cap. XXVIII. & XXXI, Hrolfi Krakes. XII. Ed da mytholog LXIV, Talis fuit & Harekus in Anglia vide Ga utreks Saugu cap. 38. & Visinnus quem Starkaterus in Russia devicit vide Saxonem lib. VI. item de aliis lib. VII. De Visinno videatur etiam Olaus Magnus l. v. c. IV. Fuerunt & innumeri alii, quorum nomina in veterum monumentis exstant.

Syster Alfi hins gambla) Alfi hujus annosi, præter alias meminit Gautreks Saugu cap. III. & VII. ubi dicit ipsum avum fuisse Starkateri junioris. It. Hervar. Sagu c. I. vide notas pag. 25. & 30. Ditio cui imperabat Alfus ubi sita fuerit, Noster auctor satis ostendit, illamque intra fluvium *Gaute-elf.* & *Raumelf* collocat, qui fluvius jam nominatur *Sarpen*: Illa autem ditio quæ prius *Alfheim* dicta fuit, postea *Granafylki*, *Hrenafylki*, *Elfarfylki* & incolæ *Elfargrymar*: Nostro autem tempore pars illa quæ meridiem spectat *Bahuuslen*, quæ septentrionem *Viken* dicitur. Vide Petri Claudii

De-

Descript. Norrig. cap. IV. & V. *Granafylkü* mentionem facit Iornandes cap. 3. ubi cum detorta satis, Scandinaviæ provinciarum tradidisset nomina, Graniorum etiam meminit: Ad hos nihil pertinent Alfi, quorum mentionem facit Edda.

Raumur Kongur var listur) Quod de Raumo Rege dicit, ab illo denominatos turpi & Giganteo corpore ac robore præditos; hanc suam sententiam cap. secundo confirmat ubi de Harcko Iernhaus; *Raumur theßi giek ad hallardyrunum*, hoc est turpissimus hic Gigas ostium palatii adibat. Ab hujus Regis nomine, nominisque significatione nihil differt verbum *ramur* quod insigniter robustum notat. Hauksbook de *Thorkillo Farserkr, han var miog raumaukin*. h. e. ut plurimum robore Gigantes referebat. Olafs Saga cap. CXXXVII. *han var threkligr og raumur ad asle*. id est. laboriosus fortissimusque erat. Gisli decoriatus à Grettero, ne quis viam præter domicilium Gretteri ingrederetur suasit; dicens ibi habitare *Ramckallen*. *Hamramur* illi dicebantur qui novum sibi inducere robur poterant: In Gautreks Saugu cap. XXI. & cap. XXIX. *ramgiort* dicitur opus firmiter compactum. *Ramruner* dictæ sunt fortes & acres Runæ; quod tamen non bene percæpit Stephanius dum in notis ad Saxonem ex Literatura Vormii Ramruner explicat, *Runæ amaræ & acerbæ*. Sed qui attendere volet ad sequentia illius, satis patebit utriusque error: Sic enim dicit; *eo quod molestias, dolores, morbos aliaque pernitiosa, hisce infligere inimicis soliti sint magi*: adde fortiter & cum violentia quadam: Nullus enim morbus amarus & acerbus à magis immissus, lentus venit; sed illo ipso momento quo attis suæ experimentum fecerunt, dolorem acerrimum sentiunt ii, quibus Deo permittente ejusmodi mala pernitiosaque immiserunt. Nihil aliud scilicet est magia quam ipsius diaboli operatio, ab ejus sectatoribus ad ejusmodi solicitati; *Ramruner* igitur literæ sunt fortes & efficaces ad illum solicitandum, ut magorum tanto promptius inserviat voluntati. Mater autem Gretteri, filiis dicit: magia haud aliam rem fortiorem esse. *Gietid ydkar fyri fvitkum og giorningum, fatt er ramare enn fornefkian*. Grettla. cap. LXIII. i. e. cavete vobis â fraudibus & magicis maleficiis; magia enim haud alia res fortior est.

Rauma Rijke) Tractus hic Norrigiæ, vetus adhuc nomen apud quosdam retinet jacetque ad flumen *Raumelf*, quod jam

jam *Sarpen* nominant, usque ad *Carlsund* prope *Hedmarkiam*, Visitur ibi arx *Agger hus* & civitas Oslo. Facit hujus ditionis mentionem Iordnandes cap. 3. de rebus Gothicis & Rumaricos appellat incolas.

Han giordi bautlæga) In exsilium ejectus veteribus *han er utsvorin, han er giordir uthlæga, han er i sekt*; & ipse exul *utlendar, skogar, sektarmadur, bilroge, landflotta madur*. &c. dicebatur. Misera autem omnino exulantium conditio esta & vel ipsa morte durior censeri meretur. Illa enim omnes miseriæ finiuntur: In exsilium eunti, præter hoc quod ipsa pœna ignominiosa sit, mala, pericula, insidiæ atq; ipsa mors ab inimicis perpetuo metuenda sunt; sui etiam relinquendi adque hæc bona omnia, & Natale solum; quod tamen.

— — — — *Dulcedine cunctos*
Ducit & immemores nec sinis esse sui.
Quid melius Roma? Scythico quid frigore pejus?
Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.
Cum bene sint clausa cavea Pandione nati,
Nititur in sylvas quisque redire suas
Assvetas tauri saltus, assveta leones:
Nec feritas illos impedit, antra petunt.

Ovid de Ponto Eleg. IV, lib. 1. Et licet Philosophi veteres, inter quos Boëtius de consolatione; exsilii incommoda minuere studeant, illa assertione: *quod nihil miserum sit nisi cum putes: & ubi exsilium, ibi patria illorum qui incolunt.* Cicero quoque pro Cæcinna: exsilium non inter supplicia; verum, profugium portumque supplicii numerat. Alio autem loco sic philosophatur: *Iam vero exsilium, si rerum naturam non ignominiam nominis quærimus, quantum demum à perpetua peregrinatione differt, in qua ætates suas Philosophi nobilissimi consumserunt, Xenocrates, Crantor Archesilas.* &c. *innumerabiles alii: qui semel egressi nunquam revertere.* Hæc ille quidem ut Philosophus retulit; sed an illi ipsi nobilissimi Philosophi, lubenter ætatem suam in peregrinis terris consumserint, non dicit. Ipse Cicero in Paradoxis; *exsilium scelerum pœnam* esse dicit; in quo is à Romanis ejectus, illud re quaque alia acerbius tulit; teste Iacobo Anglo, Plutarcho & aliis, qui vitam illius nobis exhibent. Et *Quamvis frequentes eum celebrarent amici, Græciæ quoque civitates officiis erga eum certarent, animo tamen mansit abjecto & mæsto, crebro Italiam insanorum more amatorum respiciens, itaque fre-*

fractus calamitate & dejectus & æger animi, ut non exspectares de viro in literis enutrito tam multis. Versio est Xylandri in Plutarch. His calamitatibus acerbiores adhuc conditones Regem Halogum addidisse, Noster memorat: quales nec aliis gentibus usitatas noverim. Totam enim progeniem illorum ac consangvineos, in perpetuum ê regno suo, patria illorum & possessionibus, exulare certo edicto jussit: utque nunquam rediret arte magica effecit. Strictæ etiam in exules leges nostræ sunt, & conjugalem charitatem quasi dirimere velle videntur; quæ tamen non nisi cum ipsa vita finiri debet. L.L. Helsingor. Erfdab. XIII. fl. *Varder mann biltuger og aflar barn med husfru sinne, fyr ren han hafir frid fangit: Thad barn heitir rijshaufdi. Thad barn ma ey arf taka, huarti aptir fadur ellar modur.* h. e. si quis exul factus fuerit, remque cum uxore sua habuerit, prius quam ipsi condonatum fuerit delictum: hæc proles *riis haufdi* appellatur (in sylvis concepta) Illa ex hæres erit patris matrisque. Huic sententiæ accedunt leges Uplandicæ cod. tit. XX. fl. & hodiernæ nostræ hoc tit. c. VIII. Detrahunt hæ leges legitimo matrimonio conceptis, jus illud omne, quod ipsis natura concessit: his Vestrogothicæ paululum mitiores eod tit. IX. fl. *Vardir madir uthsuorin af landi, oc sliâls âther inn i landit til sini hustru ok afler barn mâd henne, thet barn heter riis-hof da i lagum vartim. Thet barn takir moderni og eyg faderni.* h. e. In exilium ejectus, si se furtim domum ad uxorem contulerit, sic concepta proles in legibus nostris *riishaufda* nominatur. Hæc matris hæres esto, patris ex hæres. Islandi certum exilii tempus constitutum habebant, quo elapso condonabatur delictum. Grettla cap. XXVII. *Han baud ransaka, huor þetta var id XX sumar siidan han var sekur gior? en þat var suo; þa gieck at med kappi þorer ur Gardi, og leitadi ad telia i alla trega, þa er han matti; gat þa fundit ad Grettir hafdi varit ein vettr aut hier, suo at hann var osekr ok urdu þa XVIII. vetur þeir er han hafdi i sekt verit: þa sagdi laugmadur, at ey skyldi leynger i seckt vera en XX. vetur þo nokor vetur, yrdi i millum sekta, enn fyrr mun eg aungvan ur sekt seygia.* h. e. inquiri jussit utrum hic annus esset vicesimus â quo exul factus Gretterus fuerat: Ita se rem habere inventum est. Lapidem runc

 omnem

omnem movebat Thorerus de Garde, remque adversus Gretterum expedire studebat utcunque poterat; inveniebatur autem Gretterum postquam exul declaratus fuerat annum in Islandia remanisse. Erant igitur octodecim anni quibus exulaverat. Legifer nullum diutius in exilio esse debere quam viginti annos dicebat; licet aliqui anni intercederent, quibus etiam in patria latuerit: prius vero aliquem ab exilio liberare non sustineo.

Han liet giora til þess galldra) A voce *gala vel gall*, substantivum *Galldur* suam originem habet: significat autem & vocem alte sonantem, & incantationes magicas. Brettastreingleyk. *Han heyrdi à hegri haund sier, hunda gaud og hana galldur.* h.e. audiebat à dextra sua, canum latratum & sonoram Galli vocem, Olafs Saugu minor, c. XVI. *Og gelo þeir eptir i stadinum*, i.e. clamorem edebant in civitate post abitum ipsius. In Olafs Saga minori cap. CLI. sed detortum a Ga'a *Gaul*, legitur: *heyrdu þeir grat og veinan mikla þar er sat i landum hernamit lid þvi sagdi ad haunum þotti illt ad hayra a gaulum þeirra.* h. e. planctum & ploratum maximum captivorum audiebant. Tosi molestissimas esse lamentationes illorum dicebat. Vide item cap. cxxxv. Altera significatio verbi *Galldur* ad magiam solum spectat, ut ex Nostro & aliis ostendi potest; sic ille: *Hann giordi þa urlega af riike sinu, ok liet han giora til þess galldra. ad þeir yrde þar alldrey inlenskir.* h. e. E Regno suo illos profer pit, magicaque arte effecit, ne unquam redirent. Grettla cap, LXX. *Han hafdi med galldrum unnin verit*, h.e vi incantationis superatus erat. Cur autem per vocem *Galldur* incantationem intelligere voluerint veteres, in causa videtur esse, quod incantatricibus & magiæ magistris in usu fuerit, à carmine initium veneficii sui facere. Thorfins Kallsefnis Saga. *Hun baud ad sa sier Konur þar er kyndi fredi þad, er til seidsins þarf og Vardlokr heitir: Enn þar Konur fundust ecki; þa var leytad ad um bainn, ef nokur kunni? þa svarar Gudriidur: Huorki em eg fiolkunnig, nie visinda Kona· enn þo kendi Halldiis fostra min mier à Islandi þad kuædi, er hun kalladi Vardlokr*, paucis interiectis. *þorkiell herdir nuad Gudrijdi, enn hun quadzt giora mundi epter þui sem han villdi. Slogu þa Konurhring um biallin er*

þar-

Þorbiorg ſat á uppe. *kuad Gudriidur Þa kuædit ſo fagurt oc vel ad eingin þottiſt heyrt hafa med ſcgri roddu kuædi kuædit, ſa er Þa var bia: ſpakonan Þa. kar henni kuædit oc quad, marger Þar naturur til hafa ſokt oc Þyckia nu faugurt ad heyra, er kuædit var ſo vel flutt, er adur vildu vid oſſ ſkilaſt, oc ongva lijdne oſſ veita. Enn mer eru nu marger Þeir hluter audſyner, er adur var eg dulin og morger adrer.* h. e. Poſtulabat illa quoque [*maga per incantationes futura exploratura*] ſibi tradi mulieres, ſcientes carmen quod Vardlokur adpellatur, ſibique jam maxime neceſſarium ad incantationem procurandam. Sed nulla inventa eſt, luſtrabatur igitur vicinia, ſi qua calleret. tum dicebat Gudriida. Maga non ſum nec incantatrix; In Iſlandia tamen nutrix mea Halldiiſa carmen me docuit, quod Vardlokur appellavit. *paucis interjectis.* Thorkillus precibus adoritur Gudridam, illa autem pollicebatur, ſe voluntatem ipſius facturam. Circumdabant jam mulieres tabulatum cui inſedébat Thorberga (maga) canebat autem Gudriida cantilenam tam benè & eleganter, ut nemini qui aderat, videretur poſſe dulciori melodia cantilena cani. Icantatrix gratias ipſi pro cantilenâ egit; dixitque multos genios ſe jam acceſſiſſe jucundumque exiſtimaſſe attendere cum tam eleganti voce caneretur; volebant illi antea â nobis diſcedere, nullamque opem exhibere. Mihi vero jam multæ res notæ ſunt, quarum & ego & plurimi alii ignari eramus. Pari modo Buſla in Herrauds Saugu â carmine orditur imprecationes ſuas, quas tamen nominibus quibusdam diabolicis & ignotis conſluſit. ſic & carminibus uſum fuiſſe Odinum magorum antesignanum, cum artem illam procuraret, Snorro Sturlæ pag. VI. hiſtoriæ ſuæ affirmat; unde *Galldur* unum eſt inter nomina ipſius in Eddæ appellativis Odini: Aſiani vero *Galldra meſtarar* vocati Snorro Sturlæ, Ibid. Carminibus ſuis plurimum tribuit Thorhalldus veidimadr, in Eiikz Rauds Saugu. *Tokuſt Þa upp veidarennar og giorðiſt ilt til matar: Þa huarf burt Þorhallr veidimadr; Þe r hofdu adur beytid à Gud til matar ſier, og vard ey vid ſua ſkiott ſem Þeir Þottuſt Þurfa. Þer leitudu Þorhalls um Þriu dægur, og fundu han à hammargnyþu eynne: han la*

Cc 2 Þar

Þar og horfdi i lopt upp, og gapti badi munne og nosum, og huldi nockud, Þeir spurdu Þui hann vari Þar kommin? han quad Þad Þo ongvo varda j Þeir badu hann fara heim med sier, og hann giordi suo. Litlu sijdar kom Þar hualur, og foru Þeir til og skaru, og kendi eingin madur huad hvalà var: og er matsueinar sudu, Þa atu Þeir og vard ollum ilt af. Þa malti Þorhallur: driugare vard hinn raudskeggiadi nu enn Christr ydar: hafi eg Þetta nu firi skaldskap minn, er eg orti um Þor fulltruan; sialdan hefur hann mier brugdist. Og er menn vissu Þad, baru Þeir hualin allan à kas, og skutu sinu male til Guds. i.e. imminuta venationis commoditate, cibi summa penuria esse cœpit. postquam autem à Deo cibum precibus expetivissent, nullumque impetrassent tam cito ut necessitas exigere videbatur; discessit ab illis Thorhallus venator. Illum jam triduum quærebant inveniebantque in summitate cujusdam montis supinum, cœlum adspicientem & expanso ore naribusque aliquid admurmurantem: Interrogatus qua de causa illuc divertisset? Vos hoc scire minime interest, respondit. Rogatus deinde ut comitem se illis præberet, in hoc illis obseqvutus est. Mox littori appulsa est balena; hanc adibant secabantque, sed ignota erat species balenæ: & â coquis præparatam cum gustarent, quamlibet cibus iste male habuit. Potentior jam Christo vestro, fiebat ille cum rufa barba (*qualem habuisse Thoro, in Edda & Olafs Tryggvasons Saugu perhibetur*) inquit Thorhallus: hoc commodi mihi contulit Poësis mea & carmina quæ de fidelissimo Thorone composui; raro is me fefellit. Quæ cum audivissent cæteri, balenam in mare projecerunt. Deoque se, remque suam commiserunt. &c. Sic & carminibus usa fuit anicula nutrix Anguli cum Grettero necem procuravit. vide Grettlam. cap. xxix. ubi etiam ipsa procuratio magica. De carminibus Pamphiles magæ Apulejus Metamorph. l. 11. de Magæ Thessalicæ Sexto Pompeio futura prædicentis Lucanus l. VI. de aliarum reliqui veteres Poetæ, ex quibus plurima collegit Cornelius Agrippa de occultis Philosophiæ & Voverius de Vmbra.

Viesati seriski Borgundarholme) Satis obediens Regis sui edi-

edicto Comes Viesete fuit, quod exul è Halogalandia, in insula Bornholm, sedem sibi primum cepit. Metuebat scilicet ne vindicaretur delictum ipsius, cum piraticam, quæ inter celeberrima Regum exercitia, illo tempore habebatur, exerceret Halogus: longe itaque discessit. Quod tamen si timori adscribendum, multo magis Regis sui iram metuisse censendus est Visilus, qui in Sveoniam usque, insulamque Meleri lacus, perrexit. Sed longum hoc iter plus forsan incantationi, proscriptioni à Rege Halogo additæ; ut præsenti capite noster memorat, adscribendum quam metui.

Viesest van Bua og Sigurd kapu) De Bua & Sigurdo pugile veterum monumenta, quæ mihi in hunc usque diem videre contigit, Nostro & Snorrone excepto, tacent: Nominatur quidem Sigurdus Kappa in Hákon Sigurdsonar Saugu; illum vero nomen à nostro mutuatum fuisse, ipsa tempora arguunt. Snorro autem in vita Comitis Haquini, quanti Norrigiæ monarchæ; sine nomine tamen Regio, Viesetum nominat, ipsumque Bornholmiæ dominum fuisse dicit, Buam vero ipsius filium facit, quem & inter Julinenses piratas computat, uxoremque Tovam tribuit; Strutharaldi filiam & Sigurdi pugilis. Ejusmodi sunt verba translatoris Petri Claudii pag. 129. *Ofwer Boringholm (Borgunderholm) raadde en Höfding som Vesets hed, hans Sönner vaare Boo hin tycke (Bu hin d gre, og var han baade stor og sterk, tyck oc lang, grum oc ond, oc grim oc leed til siune: hans hustru var Tofva (Strutharaldz dotter) oc Sigurd kappa (det er Kiempe) hans dotter het Torguh.oc var Ageges hustru i Fyn: deris Sön var Vagn Ageson, en deylig mand, oc megit ofverdaadig, oc driftig sterfindes oc friimodig.* h. e. Bornholmiæ dominus quidam nomine Viesetus erat, cujus filius Boetius crassus: Is magnus, robustus, longus, crassus, torvus & iracundus, aspectuque horre[n]dus exstitit. Ipsius uxor fuit Tova Strutharaldi filia & Sigurdi etiam pugilis. Filia ipsius Torguna nominabatur, quæ nupta Achatio, Fioniæ inhabitatori fuerat: Quorum filius Vagnus Achatii, vir formosus, temerarius, audax, magnanimus, imperterritus. Sed quomodo hæ cohærent nuptiæ? quomodo Sigurdus pugil uxor poterat esse Strutharaldi? Viesetum autem sub primis Norrigiæ initiis vixisse & profugum è Halogelandia Buam & Sigurdum pugilem, in habitatores insulæ Bornholmiæ superasse, auctor noster meminit; ejus autem affinis Visilus, postquam sedem in in-

 sula

fula lacus Meleri cepisset, filium genuit Vikingum; qui frater adoptivus fiebat, Niorvi Regis Uplandorum, generi Regis Olai in Fyrdafylke, inter hos & Boetium crassum (Boo digre) Strutharaldum, Vagnum Achatii, Julinensiumque piratarum cum comite Haquino, pugnam; secula aliquot intercessere. Ut igitur Snorronis ista relatio, sibi cohæreat;

Iungentur jam gryphes equis, ævoque sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damæ.

Sed Snorroni hoc vix imputandum, verum interpretibus illius, â quibus multis in locis illum interpolatum, forsan & falsatum, puto.

Ey Bæ er Visels ey heitir) Ubinam sita fuerit hæc insula, jam non satis indicari potest: Non longe difficam fuisse â sede Regia & Ulleraker, sede comitis Herfers inque Meler, to lacu, ex Auctoris Nostri cap. 11. judicare licet.

Cap. II.

Hringr var fylkis Kongri Sviavelldi) Ita porro distinguebant Majores, Imperantium officia; *ut allvallder*, *Envalds Kongur & Þiodkongur*, appellaretur mon. rcha & multis imperans: cæteri *Fylkis-Kongar*, *Heradz Kongar*, *Liid-Kongar*, *Siö Kongar & Iarlar* (Comites) sed Jarlar, Regum fere nepotes erant in Norrigia, post Regis Haraldi Harfagri tempora. Olafs Saga major. Cap. cxi. *Harald en Harfagra setti þat i laugum, at þans ættmanna skylldi huer taka Konungdom epter sin fadur, enn Iarldom, sa er quensist var af hans ætt kommin.* i. e Haraldus Harfagre lege sancivit de progenie sua, ut successivum esset Regnum, filiorum filiis: Filiarum autem filiis, ditiones amplæ (Jarldom) darentur. Quibus quomodo præesse deberent, idem auctor dictæ historiæ, ut & Snorro refert: scilicet provincias gubernarent; Regi â quo ditionem habebant, tributum solverent; justitiamque in provincia administrarent. Addit his plura Regentium nomina Edda typis edita, sed veteri seculo, aut incognita, aut Skaldis solum usitata. De enumeratis vide-

videatur Olafs Saga cap. LXII. Snorro Sturlæ pag. XXV. Notæ ad Gautrek, Sauga pag XXVII. & LXXVII. Omnibus autem mmoftbus illis imperabat Upfalenfium Rex. Vbi hic Ringo regiam fuam habuerit, mihi non proptum eft dicere. Non longe dufitam fuiffe â lacu melero, prope Vpfalam & Vlleraker ex fcriptore Noftro apparet.

Hunvar var allra kuenna fegurft oc beft ment) Egregium licet breve elogium: hæc enim verba oftendunt Hunvorum pulcherrima forma, optandis animi bonis, doctrinaque, præ aliis fœminis dotatam fuiffe. Similiter Kalfefnis Saga. Cap. IV. *Þottift Kongur fia, ad Leifur mundi vara vel mentur madur*: h. e. Videbatur Regi Liefus vir integerimus prudentiffimufque effe. Lioda lyckel Lopts G. S. vel mentud til orda habet:

Frid var folgda troda
Fogur bendt ok vel mentud
til orda. h. e.

Interprete Domino Rugman venufta hæc puella, ditidas manus habebat & bene morata in eloquendo erat.

Vifadi hun allum fra) Superbiam virginis Hunvaræ, qua amatores fuos contemptui habebat, ulturam fortunam, vaticinabantur qui illam noverunt; nec vane hoc. Ejufmodi enim brevi adveniebat procus, quo parum contenta ipfa, aliique quia aliquod tanti faftus præmium viderent, fui contemptus fatis aptum perceperunt folatium. Par huic cafui Memyræ infortunium eft in Vlfs Vggafonar Saugu; nec abfimilis exitus faftus Thòrbergæ, in Gautreks Sauga. Quæ exempla homines admonere poffunt: *In hos præcipue vires fuas exercere fortunam, ut nimium elatos opinione celerius evertat, & fpes non fupra modum extendendas doceat*, ait Diodorus Scutus l. XV. cap. XXXIII.

Flein'tuioddadan) Flein idem fere effe quod Gefum veterum Gallorum, mox oftendam. Simili autem armaturæ genere, fimilique modo focios Rolvonis transfixit Gigas Grimmerus, quo aulæ cuftodes Ringonis Harekus, nifi quod hoc alter ille addidit: ut enim majoris torturæ effet fupplicium, quo illos ob necem fratris fui afficit; igne pri-

mum

mum subefecit ferrum. Videatur Gautreks Saga. Cap. xxx. De armorum generibus majorum Nostrorum, ad finem cap. x. historiæ hujus quædam annotavi.

Mun eg drepa þ ig enn eignast rijkid) Satis magnifica erant Hareki Jarnhaus verba. quod enim ingentibus præditus esset viribus, omnia etiam sibi prompta putabat: hoc tamen observari meretur, ut quo superbiora ejusmodi hominum fuerint verba, eo propiores ipsos casui interituique. Hoc idem Harcko huic evenit: prima enim congressione, uno gladii ictu ignominiose satis dabatur neci ab illo quem se multo inferiorẽ existimabat, vide histor. hujus Cap. iv. vide quoque Ericum Tegel de jactantia præfectorum Christierni Tyranni, male punita. pag. 19.

Huorsu hun vil svara) Eodem fere modo respondebat Thore Hersér Gautrico Regi: *Mun eg þess vanda vijkia af mier, ok lata hana sialfa kiosa sier mann til handa*; h. e. Ego hanc difficultatem a me deflectam, eligat sibi ipsa virum. Gautreks Saga. Cap. xii. vide Notas ad Cap. xiii. Hervaugu cap. iv. Nostr. cap. cxviii. Turpe scilicet ingrati responsi vindictam â muliere deposcere: quare parentes, cum vi extorquere filias; legem sibi ipsis fecerant, corpore & animo valjdiores; ut ipsi innocui haberentur, consensum istum filiarum submittebant arbitrio. Etenim in amore, ad nihil aliud magis quam animum respici debeat; infelix is omnino habendus amator, qui cum corpus vi suum fecerit, animum sibi devincire tamen nunquam poterit. *Est enim generosum quid amor ac ingenuum, ipsaque Sparta magis liberum*, ait Maximus Tyrius Dissertat. x. Et quanquam exempla extent; quod ex odio, gratia aliquando orta sit, vero tamen verius Poëtæ illud;

—— —— —— Non extorquebit amari
Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.

Claud. In simili itaque negotio, pari sensu respondit Thorberga Rolvoni Regi in Gautreks Sauga cap. xxiv. Inque Nostro ad voluntatem Hunvoræ, monomachiam iniivit, superbus multumque viribus suis fidens Harekus; nec inire detrectavit, felicior amator Vikingus, cum ad hoc â virgine ipsa solicitaretur.

Ef Kongur vil ganga à holm vid mig) *Holm*, ipse locus est,

est, in quo decernebatur duellum: *ganga à bolm*, in monomachiam descendere; *Holmgangur*, duellum, *Holmgangumenn* duellãtores, dicebantur. Veterum memoria omnia sibi licere putabant, qui aliis prævalebant viribus; unde longo quasi tempore, legem sibi fecere fortiores, res dubias duello decernendi, Qua de re veteres omnes. Vide quæ ex pluribus collegit Consultiss. Loccenius Antiquitat. Sveogoth. lib. I cap. v. *Berserki* autem Gigantes & fortes viri; de Regnis, aliis indicebant duella, vide historiæ hujus præsens caput, item cap. I I I. & XVI I. de uxoribus quoque, filiabus & bonis; *ok skyldesa rada, er annan feldi a holme*, i. e. Et in illius erat arbitrio rem omnem disponere, qui superior in duello evaserat. Vid historiæ hujus cap. I I, & XVI. Vlfs Vgga sonar Saga, Saxonem, Olaum Magnum. Notas ad Gautreks Saugu. cap. IV. Grettla cap. XXXVIII. &c. quæ etiam cap. XVII. ejusmodi de istis hominibus refert. *Þotte haenum þad mikill osidur i landinu var, at utlaups menn ok Berserker. skorudu riikum bandum à holm, til fiar ok Kuenna: Skylldi huorier er fiellu fyri audrum, gialda fie. Feingu marger af þessu mikla fie missu, enn sumer lyftion, þui tok Jarl af allar holmgangur.* i.e. Inconvenientissimum illi visum est, quod in Regno suo (Norrigia) vagi homines & Berserki, ad monomachiam de bonis, uxoribus & filiabus ineundam, divites adigerent patres familias: superatus enim pecunias solvere tenebatur. Ex hac re multi bona sua, multi vitam amittebant: quare omnia singularia certamina interdixit (Ericus) comes. Non autem semper de vita & morte pugnatum est; sed interdum saltem ut victoriæ confessionem & rem quam expetebant, ab adversario extorquerent. Vide hist. hujus cap. XVI. & XX. ut & verba ista quæ ex Grettla jam modo citavi. Monomachiæ autem certa erat indictio; certus numerus dierum. Ulfs Vggasonar Saga & Noster capite præsenti; certus ordo ac leges. vide ibid. It. Saxonem & Gautreks Saga. Ad duellum provocato, si suis non satis fideret viribus, alium in suum locum substituere licebat: vide citatos. In Nostro autem cap. XVI. frater fratris sui causa, hospitem suum sollicitavit ad duellum de filia ineundum. Permittebatur etiam pugnaturo habere *Skiialdsuein*. i. e. qui se scuto protegeret.

Vide Gautreks Saga cap. xxxvi. Circum pugnaturos aut ducebatur circulus, aut pelliceum substernebatur tegmen: vide Nostrum. cap. xvi. & xxi. Gautreks Sagu cap. xxxvii i. Arngrimi descript. Islandiæ cap. x. Ut scilicet esset, extra quod pugnanti discedere non liceret. Debebat & is, qui alterum ad monomachiam solicitavit, primum sustinere gladii ictum. Noster. cap. xv. & Arngrimus loco citato *Nec enim antiquitus in edendis agonibus crebra ictuum vicissitudines petebantur, sed erat cum intervallo temporis etiam feriendi distincta successio, rarisque sed atrocibus plagis certamina gerebantur, ut gloria potius percussionum magnitudini, quam numero deferretur.* Saxo Grammaticus lib. II. in vita Rolvonis. Si autem is qui provocatus erat, ad destinatum non comparebat diem, vel alium in suum non substituerat locum, summæ id erat ignominiæ. Lex antiqua Ll. Uplandicis adscripta. Arngrimus, Grettla cap. xxxvIII. Item notæ ad Gautreks Saga cap. xxII. Hervarar Saga Pag. 66. & is qui duellum indixit, rem expetitam nihilominus, sibi sumebat. De illius autem morte qui alterum provocaverat, nulla instituebatur inquisitio; provocatus vero si occumbebat, ejus mors magna redimi tenebatur pecuniæ summa. Vide Ll antiquam jam modo citatatam & Arngrimi descript Island. cap. x. Ottulfaxe in cap. xxIII. se in octoaginta duellis, superiorem fuisse narrat; quod fidem superare videtur, sed ferro impenetrabilis erat. Plura ex veterum monmentis, hac de re adscribi possent, hic tamen subsisto: Cui videre placuerit an Monomachia licita sit, ut & varias monomachias, adeat Berneggeri in Taciti Germ. L. 1. hac de re quæstion. elegantem.

Bu skals taka Skip og voa) Majores naves quam quæ remis agi possent, nescivit prima antiquitas: Illæ enim ut elegantissimus Romanarum rerum scriptor Florus lib. IV. cap XI. de Octavii Cæsaris navibus tradit: *A triremibus in senos non amplius ordines creverant. Itaque habiles in omnia quæ usus poscebat, ad impetus & recursus flexusque capiendos, illas graves (Antonii) & ad omnia impeditas, singulas plures adorta missilibus simul rostris, ad hoc ignibus jactis, ad arbitrium dissipavere.* Minores ejusmodi naves, septentrionales Nostri ad piraticam exercendam habebant, velis etiam instructas cum usus posceret. Fuit & mos veteribus, cum ita necessitas exigebat, naves ut de Argonautis refertur, humeris ab uno loco ad alte-

eum

rum transferre, unde satis adpatet, non admodum magnas naves illorum fuisse. Olafs Saga hin minne. cap. LXXVI. *Þa er þeir foro milli Mios oc Vener à Uplandum, þa urdu þeir ad bera skipen, oc suo vopnen à bake ser, oc var foren arved.* i. e. Cum iter facerent inter Mios & Vener in Uplandia, humeris naves & arma portabant, eratque iter ipsis molestissimum. Vide quoque Olaum Magnum lib. XX. cap. 11. & Olafs Saga majorem cap. CXC. Magnus Oloffons Saga. Hunvaræ navis qua Eyvindus in insulam Vifelsey perrexit, duodecim vehebat viros. Noster, cap. 11. *Eyvinder bregdur viþ skiote, oc ferd skip vid. tolftâ mann.* h. e. Eyvindus se quam citissime præparabat, navisque duodecim comitatûs viris proficiscebatur. Huic par erat *Rodarferian* Hareks or Tiotò, Olafs Saga. cap. CXLIII. & Trandi ibid. cap. CXXXVII. ubi & *Farm* & *Skip* nominatur. Grænlandiæ annales, *Gamble Syr atte skip stort tolfferinge.* i. e. Gamble Syr navim maximam possidebat, viginti quatvor vehens viros. His minor navis *Tienæbringur* erat, quæ decem remis ab utroque latere agebatur. Grettla. cap. VI. & XLVII. In veterum monumentis plurima navium genera memorantur, frequentissime tamen *Tutugsessâ.* h. e. Navis quadraginta remis. *Hafdi huar tutugsessu og à nietige manna. Enn er þeir kommo nordur til Þorbergs, tok han vid þeim et bezsta, biest hann til ferdar oc hafdi tutugsessu.* Olafs Saga cap. CXLI. h. e. Navim quilibet quadraginta remem habebat, inque navi nonaginta viros. Cum autem septentrionem versus ad Thorbergum venerant, benigne is eos excepit, seque itineri præparavit cum navi quadraginta remorum; verba enim illa *og à nietige manna*, non remigum numerum sed vectorum innuunt. *Þa ligu fyrir bradur Þorbergar med tuer tugugsessur.* Olafs Saga eod. cap. i. e. præstolabantur fratres Thorbergi cum duabus navibus, quadraginta remorum. Cap. autem CXLIII. *Hækr liet bua um varit tutugsessu oc skipadi huus karlum synam.* h. e. primo vere præparari fecit Harekus navim quadraginta remem, eique imposuit servos suos. & Cap. CLXX. *Skip þat er Harekr atti tuitugsessa, staut fri bæ hans, tioldut oc þilint.* h. e. Navis Hareki quadraginta remorum ante villam ipsius omnimodo præparata stetit. *à karfa Þorfins reru tutugu menn à huort bord.* Grettla, cap. XVI. i. e. Navim Thorfinni viginti remiges à quo-

 libet

libet latere agebant. *Thorleif gaf hanum eit langſkip, med xv. arer um borde.* Snorro pag. 110. h. e. Thorleifus ipſi navim oblongam quindecim remorum à quolibet latere dedit. Navis Trana de qua Olafs Trygvaſons Saga, triginta remis fuiſſe perhibetur. Apud Snorronem p. 158. Navis Regis Haraldi triginta quatvor remiges admittebat. *K. Harald. lod ud ſette ſit ſtora ſkib, med forgylte dragehofit pa, det var tretsie ſem rum ſtori.* h. e. Magnam navim ſuam cum deaurato draconis capite, educere juſſit Rex Haraldus, hæc triginta quatvor habebat remiges; ſic intelligo Snorronis locum pag. 157. addito enim gubernatore numerus ſupplebitur. Apud eundem legitur de navi longa, triginta ſex remorum. Locus qui ſequitur ex Olafs Sauga, naves in plura genera diſtingvit. *Erlinger Skialg ſon hafdi lid ſamnad mikid à Iadri, ok ſkeid hans la fyri landi albuin, og fioldi annara ſkipa, er bændur átti; voro þatſkutur og langſkip, og rodrar ferior ſtorar.* h. e. Erlingus Skialgi filius, copias magnas in villa ſua Jadri collegit; Navis ipſius Skeid littori parata expeditioni ſtabat, plurimæque aliæ naves divitum patrum familias, utpote *Skutor. Langſkip* & *rodrarferior* maximæ. Olafs Saga cap. CLXXIII. Naves *Skeid* non admodum magnas fuiſſe ex ejusdem hiſtoriæ cap. XXXIII. adparet, ubi Rex Olaus Comitis Haquini *Skeidſkipa* fune evertit. In Magnus Erlingſonar Saugu nominatur *Sneckia, tutugſeſſa, Skuta; femtanſeſſa, Langſkip, viſtabyrding, byrdingar, rodrarferior*, quæ tamen omnes ita in varia genera diſtinctæ, uno nomine ibid. *Skep* dicuntur. De nominandi iſta conſuetudine veterum, ejuſmodi Thorfius Kallſeinis Saga refert. Cap. XI. *Stundum kallaſt hier Skrelingia bata hudkeypar, enn ſtundum Skip þeira: ſtundum eynaſta Keypar. Er þar af lioſt ad ſyrri menn i forne Norrann, nefna hin ſama hlut med þrennu mote, þott nockrer um þratt i Laga deylum ſynum ok orda rekſtre.* h. e. Nonnunquam cymbæ Skrælingorum (*Ita ab advenis nominati ſunt, qui ante Iſlandorum colonias in Grænlandiam, terram illam inhabitarunt*) *Hudkeypar* hic appellantur, interdum *Skip* (h. e. Naves) aliquando ſolum *Keypar*. Unde ſatis adparet, veteres in antiqua lingva Norrigica, unam rem pluribus nominibus extuliſſe, quamvis quidam in Legum determinationibus & verborum explicationibus, de

ejus-

ejusmodi dispuient. Alicubi in veterum historiis, certa longarum navium longitudo est. *Þeir toku fæt alt er heima var, oc langskip halfstitugt, er Einar atte.* Sigurd Inge & & Eystens Saga, h. e. Res omnes domi relictas, navimque oblongam Einari quindecima Scalmorum ceperunt. Paucis interjectis eadem historia. *Iarl hafdi half þritugt skip og à LXXX. manna*, h. e. Navim viginti quinque ulnas longam comes habebat, inque illa octoginta viros. Hic locus indicat quot homines ejusmodi navis vehere posset. *Olafs suden er Suerri Kongur styrdi, var half-tritug oc all vel Skipud: Graumen var oc half-þritug à han Gunlaugur Vali. Harknifen tria rum og tutugu er gesternir hafdi, oc styrdi Þui audbiorn.* Sverris Sauga. i. e. Navis Olafs suden quæ à Rege Sverri gubernabatur, viginti quinque ulnarum optimeque præparata erat: Navis Graumen qua Gunlaugus Vali vehebatur, viginti tres ulnas longa erat: Harknifwen qua hospites vehebantur, viginti duos viros portabat, hæc ab Audbiorno gubernabatur. *Erik hafdi Ojkmeina ok var þad ner halfstritogt.* Eadem Sverris Saga h. e. Ericus navim nomine Oskmeina habebat, erat illa pene viginti quinque ulnarum. Vendorum naves vulgo *Vindasneckior*, quadraginta viros & duos equos vexisse, Haraldi Gilles Saga indicat. *Lofrans voko, þa er talit var fyri hamessu, Kom Vetibur Vinda Kongur til Kongahellu, og hafdi halft þridia hundrad Vindasneckiur. à huorie snekkiu voro menn XL. inni og hestar tueir.* h. e. Vigilia Sancti Laurentii cum preces matutinæ celebrarentur (*fiebant illæ scilicet media nocte apud veteres, quod adhuc observant Islandi, nocte nativitatis Christi*) Konghellam Vetibur Vendorum Rex venit, ducentas quinquaginta naves Vandalicas habens; in qualibet quadraginta viri & duo equi erant. Legimus tamen quasdam veterum naves, sexaginta remiges admisisse; verum tales prodigiosæ existimatæ sunt magnitudinis. *Knutur Enrijki hafdi buit her sin ur landi hafdi han offsa her mickin. skip surduglig flor. Hann sialfur hafdi dreka, þan er var LX. atrummatals, voru þar à hanfus gullbuin, ok allur bunadur skipsins var inglæsilegasti.* h. e. Canutus dives exercitum expeditioni præparavit; innumerabilem fere, maximasque naves. Ipse

dracone vehebatur sexaginta remorum; capitibus decuratis is ornatus, omnisque apparatus navium quam splendidissimus erat. Olafs Saga, Cap. CXLVIII. De hac navi ibidem legitur Cap. CLIII. *Skipet var bordmyckit, sua sem borg vari.* h. e. tantæ magnitudinis erat tanquam castellum esset. De Ormin langa, navi Olai Trygvasons, ipsius historia refert; illam septuaginta quatvor ulnarum in carina fuisse, & centum ac quatvor remis agi solitam. Sed maxima perhibetur illo tempore, quæ unquam in Norrigia ædificata fuerat. Navium ingentem sæpe numerum habuerunt veteres; eadem enim Sanct. Olai historia. Cap. CLIV. dicit classem Aunundi & Olai Crassi, septuaginta fuisse navium & de Canuti divitis cap. CLIX. *Knutur K. hafdi ei færri en tolfhundrud skipa.* i.e. Rex Canuthus non pauciores habebat quam mille & ducentas naves. *Numerus navium Ringonis duo millia quingenta: Sed Danorum non impar erat.* Olaus Magnus lib. v. cap. 8. Saxo lib. VIII. Pares minoribus majoribusque Nostris illis, Romanos habuisse ut credam, historiæ illorum me inducunt. Stadii enim opinioni supra citatum caput Flori, initio notæ hujus, vix accedo. Sic ille: *Vt huic loco lucem adferamus aliquam, ea quæ Nos cum Baifio ex Plinio observavimus, de remigum ordinibus sic habent: Quinque remis Caij (de qua Plinius) remigum quadringentorum remis impellebatur. Vtrumque ergo latus navis ducentos remiges habebat, quos si per quinque distribuemus (unde nomen est quinque remi) quadraginta remiges singula sedilia occupabunt, & ea sedilia ordines remigum, aut remorum dicuntur. Navibus itaque nomen non erat à remorum, quibus impellebantur, multitudine, sed ab ordinum numero, qui in alterutro latere sedilibus suis distingvebatur. Sic novenis remorum ordinibus dicebantur instructæ naves, quarum tabulati latera in novem Sedilia distributa erant & singulis ordinibus, remigum numerus ex imperatoris jussu imponebatur, vel pro arte gubernatorum, vel scientia remigum, vel mole navium &c.* potuit quidem tantæ magnitudinis fuisse quinque remis Caij ut Bifius & Stadius observarunt; verum inde non sequitur omnes quinqueremes illi pares fuisse; alias inter miracula omnino referendum erit, quod idem Florus l. II. c. II. de CLX. navibus à Romanis militibus conditis scribit, intra sexagesimum diem quam cæsa sylva fuerat. Contra Hieronem vero Regem, CCXX. naves ædificatas diebus XLV. ex D. Pisone tradit Plinius Hist. Nat. lib XVI. cap. XXXIX. Si enim tanta

festi-

festinatione majores ejusmodi naves confectæ, verum etiam illud esse, *quod non arte facta, sed quodam munere Deorum conversæ in naves atque mutatæ arbores fuerint.* Incredibilis quoque est calculus Laurenbergii supra Saxonis lib. IV. de exercitu navali Hunnorum, Saxoque ipse more suo miracula narrasse videtur. Ejusmodi sunt verba Laurenbergii: *Vocato ad rationem calculo, reperiuntur in agmine Hunnorum capita 9000000. Etenim sex classes, singula quinquies millenum navium comprehendunt naves 30000. Atque hæ singulæ 300. habuerunt remiges: fuere ergo remigum seu militum 900000, nongentæ myriades. Totus exercitus in millenarios seu chiliarchias divisus, (sic ut chiliarchia contineat duodecies centena capita) comprehendit chiliarchias 7500: constantes è quaternis alis. Proinde numerabantur alæ 30000, totidem scilicet quot fuere naves. Atque ita alam fuisse trecentorum militum, recte enunciatum est. Quod autem millenario seu chiliadi non mille, sed duodecies centem capita inclusa ac censita sunt, id non tantum in re militari usitatum fuit, sed etiam in agrimensoria. Nam centurioni 120. milites suberant: centuriam vero castrensem metatores 120 perticis constratis finiebant. Centuria etiam urbana in assignationibus 120. comprehendebat jugera. Retinetur etiamnum & populariter usurpatur hæc supputandi ratio, in mercimoniorum è Norrvagia viciniaque venientium, dinumeratione Centuriæ enim abiegnarum crabium, tigillorum, asserum, clavorum ferreorum, piscium aresfactorum, sex continet εικάδας sneffe chi ias το εικάδας. Ingens hæc multitudo non usque adeo mirabilis & incredibilis est æstimanda. Nam in expeditione Xerxis longe plures fuisse homines memorantur. Stipendia enim facientium numerus fuit, 5283220; onera autem gestantium multitudinem nemo potuit comprehendere aut numerare. Tamberlani quoque exercitus hunc longe superavit.* Sed qui poterat mare Balthicum tantum navium numerum tantasque naves capere? Sæpius citata Olafs Saga cap. CLIII. de Classe Regis Canuti divitis, qui erat mille ducentarum navium. *Flott hans þursti mickit rum i sionum.* i. e. Classis ipsius magno maris spatio indigebat. Navigandi artem novisse nostros Tacitus in Germania sua meminit: Idem facit & Plinius hist. Nat. lib. IV. cap. XVI. quorum vestigia sequitur Cluverius Germ. Antiquæ lib. I. cap. XVIII. Illo ipso tamen capite Borealibus injurius, quod nulla commercia cum exteris illos habuisse, nec mercaturam exercuisse dicat, Postem ipsi

repo-

reponere, veterum scriptorum nostrorum vel mille loca; si id in re manifesta necessum foret. De navibus sociorum Odini, cujus immigratio in Septentrionem paulo antecessit Christi tempora, nempe de Balderi *Hringhorna*, Freyeri *Skidbladner* & artificiosissima navi *Nagelfare*, non tacet Edda: inde tamen non concludendum, cum Odini immigratione, navium cognitionem, ipsamque navigandi artem huc inductam. Artem ædificandarum navium Mela Phænicibus tribuit, l. 1. cap. XII verum ego ab ipso Noacho, posteris illius traditam non dubito. Dissertationem contra Grotium scripsit Johannes de Laet; qua Americanos à Borealibus ortos negat, veteribusque navigandi artem minus notam existimat, Grænlandos autem è Borealibus ortos, parum dubitat. Quando quove duce terra illa inhabitari cœperit, ille tacet & Nobis referre difficile erit. Postquam vero Islandia frequentari cœpit, non incerti sumus cum coloniæ illuc transmittebantur; verum illæ invenere ante se inhabitatores terræ illius. Hi unde venerint, inquirendum videtur? E Septentrione illos venisse dico, una cum quibusdam vicinis suis. Nullam enim aliam mihi gentem memores, quæ magis priori ævo nauticam exercuerit Nostris; hæc omnia vetera Nostra monumenta affirmant: Nec alia gens Scandianis propior à litore Grœnlandico invenitur; quo etiam ventis cum piratica exercebatur agi poterant piratæ; qualia de Indis quibusdam in Sveviam delatis, ex Cornelio Nepote Mela lib. 3. cap. 5 refert. Pedibus illuc hinc quoque itum, in annalibus legitur. Sed duo adhuc scrupuli virum Clariss. male habent. Unus, ab hac gente non admodum magna, ut dicit, *provenire non potuisse tantam multitudinem, ut etiam in aliis terris se propagari posset tanto numero*. Alter, quod acus nauticæ scientiam ignoraverint veteres. Priorem quod attinet: si aliquis considerare voluerit, quantæ copiæ, & velut terrarum inundationes hinc exiverint, post natum Christum; nec mirabitur ante illa tempora, hinc etiam egredi maximas colonias potuisse, tunc cum Polygamia non negata fuerat. Acus nautica quo tempore inventa sit, ex Pancirollo ipsiusque commentatore Salmut & aliis satis vidi; doctissimum tamen virum Johannem de Laet non attendisse ad illa miror; quod Solinus in Polyhistore suo cap. LVI. de insulæ Taprobanis incolis refert. *Lucet ibi canopus, sydus clarum & amplissimum. Solem orientem à dextra habent, occiden-*

tem

tem finiſtra; Obſervatione itaque navigandi nulla ſuppetente per quam ad deſtinata pergentes portum capiant, vehunt alites quarum meatus terram petentium, regendi curſus magiſtros habent. Hanc eandem artem Septentrionalibus notam fuiſſe, Arngrimus Deſcript. Iſlandiæ cap. I. & Iens Volff, ut & Petrus Claudii deſcript. Norrig cap. XXX. meminerunt. Ab ipſorum ſyderum curſu, veteres etiam gubernandi artem habuiſſe, Virg. Æneid lib. V. tradit. Vbi Palinurus:

Si modo rite memor, ſervata remetior aſtra.

Ad quæ Servius. *Si rite remetior aſtra cæle ante ſervata, ſcilicet ante tempeſtatem. Colligit autem vicinitatem ex ratione curſus, qui à peritis horis colligitur, quas indicant ſydera.* De hac eadem re elegans eſt Lucanus lib. VIII. v. 167. Ipſis navium proris, præfixam habebant veteres ſculptam effigiem, cujus loco roſtra erant Romanis: Ab illius forma navis appellabatur, *Drake, Ormur, Karlshofdi, Viſundur*. &c. &c. poſtremam hanc appellationem tidicule interpretatus eſt Petrus Claudii Snortonis pag. 128. *Viſundur vidunder*. h. e. res portentoſa: erat autem navis Sancti Olai nominata Viſundur *af Viſunds hofdi þad ſem ſtod i ſramſtafnu*. i. e. de capite uri in prora fixo, viſe enim urum ſignificat Dicebantur & â numero remorum, ut Romanis triremes, quinqueremes &c. *Tuitugſeſſa, tolffaringr, teitua Hringur* &c. Vti ° ab ipſis ducibus *Grims nautr Vſanautr* &c. poſſeſſio Vſi & Grimneri. Cum effigie proræ præfixa, litori adnavigare, legibus prohibitum erat cum ethniciſſimus eſſet, ne forte Dii indigites offenderentur. Qva dere Hauksbook. Semper autem prætoria ceteris expeditior ſplendidiorque erat. Ad clavum ſedebat imperator ipſe, ut exempla ubique in promptu. Draken *Vſanaut* illam naturam incantamentorum magicorum vi acceptam habuit, ut quocunque dirigeretur, ventus etiam ſecundus illam inflaret. vide Noſtrum cap. XXI. Qvi plura de navibus majorum noſtrorum ſcire deſideraverit, quædam Cluverius in Germania antiqua, Saxo & Olaus Magnus, licet non omnia recte, ſuppeditabunt. In hoc tamen maxime injurius Noſtris Olaus, quod minorum navium uſum, Guſtavi primi tempore in patriam noſtram primo introductum l. x. c. III. adferat. Modum pugnandi è navibus exhibet Snorro. pag. XLV. Arma navibus apta ad ca.. x. oſtenduntur.

Vt undam Vllarakre) Vllarakur in antiquis ſcriptoribus

celebre est; Duo autem *Vllaraker* prope Vpsalam fuisse, ex hoc loco judicare licet; nomen procul dubio ab *Vllero* Asiano inditum, de quo Edda. *Vllur heiter eien son Syfiar, stiupson Þort, han er bogmadur og skydfer, ad eingin ma vid han kieppast.* &c. h. e. Ullerus nominatur unus filius Sifiæ, privignus Thoreri, jaculari & Xylosoleris currere is ita novit, ut nemo ipsi par sit. Hunc *Vllerum*, *Vllaraker* quod hoc loco nominatur, ut & alterum illud, quod veteres scriptores sæpissime nominant possedisse, dubium non est, De *Vllaraker* Gautreks Saga. cap. xv. & xx. Olfas Saga cap. xxxii. & xc. &c. Qvorum alterum possessionem Regiam fuisse, & etiam civitatem meminit; alterum autem possessionem solum Regiam: Noster comitatum fuisse dicit. Quæ res ut melius intelligatur; ut se hæc habeant accuratius inspiciendum est. *Vlltuna* adpellatur prædium Regium dimidium circiter milliare ab *Vpsala* nova distans, à quo in lacum *Meler* via navibus patet. Hoc *Vlltuna* & *Vllaraker* prius adpellatum, indicare videtur illud, quod territorium in quo situm est prædium *Vlltuna*, *Vllarakers hærad* dicitur: Usurpantur præterea ambæ istæ voces Tun & Aker, de planitie aliqua magna & de prædiis alternatim Sic *Vllaraker*, *Thorsaker*, *Aker*, *Vlltuna*, *Tuna*, *Tortuna*, *Ferentuna*, *Solntuna*, *Frötuna*, *Hatuna*, *Sigtuna*, *Thorstuna* &c. (quam quidam inepte torgstuna scribunt) parochiæ, prædia & villæ quædam hic in Upplandia nominantur. In parochia *Simtuna* pagus est nomine *Vllaraker*, retinetque adhuc appellationem antiquam, nihil immutatam. Constat hic una integra & duabus semi villis; quas quidam adhuc *Konungzgårdarna* nominant. Ex his miles quidam emeritus, duas illas inhabitat, beneficio Regio illis donatus; tertiam possidet tributarius quidam rusticus, vulgo *Skattebonde*, ipsæ tamen villæ jam paululum translatæ creduntur, à loco ubi vetus sedes fuerat. Hoc Regium illud *Vllraker*, quod civitatis nomine olim insigniebatur, scriptoris Nostri auctoritate erit. Præsenti enim capite de villa comitis Herfers: *Þu skalt taka skip og roá til eyar þeirrar, er liggur ut undan Vllarakre, er Vijfelsey heytir.* &c. h. e. cape navim & remorum auxilio perge in insulam Vijfelsey, quæ jacet post *Vllaraker* Hic si quis adserere voluerit, illud *Vllaraker* quod in *Simtuna* est, inque territorio *Simtunensi*, hoc loco intelligi; dubitare facient verba illa *taka skip og roa*, ad illud enim nec minima quidem navicula pervenire potest.
Apud

Apud illud quoque nulla insula, & prædia in alto colle sita sunt, longeque à lacu aliquo distant; illa ipsa tamen fluvius maximis lapidibus plenus præterlabitur, tanto impetu, ut in illo post ipsa prædia, molendinæ, exstructæ sint. Quæ singula satis monstrare credo, duo fuisse *Vllaraker*, illudque quod in *Simtuna* est, Civitatem olim exstitisse. Alterum illud *Vllaraker* à Regibus Sveoniæ quondam possessum, interque *Vpsala aud-* numeratum, vicinitas arguit: Regumque beneficio Hersino Jarl concessum fuisse potuit. Illa ipsa villa in amœnissimo sita est loco, cui ex adverso Niordi Asiatici villa *Noatuna*; ad utramque innumera sepulcreta collesque sepulchrales exstant, antiquitatum studiosis æstimandi.

Kasta bref þessu ihnie honum) Notari & hic locus meretur; plurimi enim reperti sunt, qui ante Christianam pietatem introductam, majores Nostros literarum ignaros fuisse adseverant; inter quos Fossius Bergensis episcopus, qui idem in censura sua de Saxone existimat. Hic vero locus epistolas inter se mittere adsvevisse, adeoque in hoc non magis Barbaros aliis gentibus fuisse indicat. Olafs Saga quæ recentior Nostro est; *þa sendi han ena Gautiske menn, þa er hanum hefdu þangat fylgt, med brefum til Rangnvalds Iarls*, i. e. Remittebat illico cum literis ad Ragnvaldum Iarl Gothos illos, qui illum sequuti erant. Cap. LXIII. *þa spurdi menn þad af breffendingum Ingigerdar Kongs dotters*, i. e. Ex literis Ingridæ Regis filiæ intelligebant. Ibid. cap. 86. Adduntur his innumeri lapides Runis inscripti, qui apud nos testes satis apti sunt ad refellendam illorum opinionem, qui literas ante illata Christiana sacra nostros non habuisse sentiunt. Nec aliquis ideo existimet, nostros literas invicem mittere non potuisse, quod illo tempore chartæ usu destituerentur; chartæ enim vicem obibat lignum, quod *celebre quondam genus chartarum* Borealibus erat, teste Saxone lib. 3. de literis Fengonis ad Britanniæ Regem, videatur etiam Grettla cap. 58. & cap. 61.

Cap. III.

INdialand) Indiam Asiaticam sine dubio intelligit, Scythiam scilicet usque ad Tanaim quam non solum notam Genti Nostræ hinc adparet, sed etiam commercia Nostris

cum Asianis fuisse, credibile est. Mores denique Scytharum Asiaticorum, â Justino Trogi abbreviatore nobis exhibiti Europeis juxta communes fuisse, observatum est in Notis ad Gautreks Saugu pag. 17. Ex qua etiam similitudine inductum Johannem Magnum credibile est, ut omnia de illis â Trogo relata, Nostris majoribus adscriberet. Paucis exteris scriptoribus, Nostri bene cogniti fuerunt; illi tamen ipsi, nullam pene exteram gentem ignorarunt, sicut exempla in promptu sunt. A quodam Islandico Skaldo tres Indiæ memorantur:

Fyrri kys eg soldabru
I fadmi ad sofna Þinum;
Enn India landi ega þriu,
Med ellum giadum sinum. h. e.

Majoris existimo virgo eximia, in gremio dormire tuo, Qvam tres possidere Indias cum universis illorum bonis. Skaldus hic longe ante illud tempus vixit, quo â Columbo India Americana detecta est, unde me dubium facit, num etiam America Scandianis olim fuerit cognita: Sed forsan cum India in superiorem & inferiorem dividatur, ex inferiore quæ distinguitur in Indiam intra & extra Gangem, duas fecit. Quæ in se præcipua continent Regna Indiæ, Olivarius in notis ad Melam lib. 1. cap. 2, indicat. Asiæ autem & Indiæ nomine, vel Herodoti tempore, Asia promiscue ad Tanaim usque appellabatur.

Fiolkunugar) *Fiolkyngi* unde *fiolkunugur* derivatur, originem suam habet â verbo collectivo *fiol*, h. e. multum & *Kyngi* scientia à *kunna* scire. Hæc multi-scientia late accipiebatur. Intelligebantur enim sub illo nomine omnes magiæ diabolicæ species, cum nomen *galldur* addebatur, de quo in notis ad cap. 1. pauca egi. Vim verbi *Fiolkyngi*, quamvis non sufficienter, sic exprimit Noster auctor. *Han var suo fiolkunnuger ad han for i iord oc à, og synde samman stod og stiornur* h. e. Præstigiator tantus erat, ut sub & supra terram iter faceret, videbaturque conjungere equas & cœli stellas. Qvod autem dicit auctor, ipsum congregasse equas & cœli Stellas, adagium est historicisque minus frequens: elegantur tamen hoc ipso exprimitur, Colum præstigiatorem summum; ..hts se exhibuisse inter stellas etiam equo insidentem. In LL Gulatiagensibus Kyrkb. *Galldur & giorningar*

gar conjunguntur, idemque significant quod *Galldur* & *fiolkyngi*, vel *Galldur* & *fornefkia*. Gretla. cap. LXX. *Galldrar þiner oc fornefkia hafa drepis Grette.* i. e. Magia & incantationes tuæ, Gretterum occiderunt. Et mox ibid. *Mier þickir þu drapsmadr fyri Galldra sakir oc Fiolkyngi.* h. e. Mihi videris pœnam capitis subire debere, ob incantationes & magiam tuam. De his vocibus vide etiam Snorronem pag. 7. Ulfs Uggafoner Saga *Oc eru þar biner mestu flaugd konur, þar kunna Galldra oc fiolkyngi, so ecki standist neyet vid þeim.* i. e. Sunt illæ mulieres, pessima monstra; incantamenta & magiam ita noverunt, ut nemo ipsis damnum inferre possit. Magiæ genera referre longum foret; juxtaque â meo instituto alienum: De illis aliquid ad posteritatem reliquit Corn. Agrippa, inque comment. ad Plinii hist. Nat. lib. XXX. cap. 2. magiæ octodecim genera recenset, de quibus videri potest citatus locus, uti & Camerarius de generibus Divinat. Et licet in veterum monumentis, non quidem illo modo distingvantur hujus scientiæ genera; nullum tamen ex illis veteribus ignotum fuisse mihi persuadeo. Inventionem hujus scientiæ Zoroastri, ceriatim tribuunt scriptores, & ab illo in Perside dispersam, â Persis in Thraciam delatam, Plinius lib. prius citato cap. 1. adserit. In Græciam illam intulisse Hostanem Xerxicæ expeditionis comitem Ibid. legitur: In Colchide & Thessalia excelluit Medea, inque Thessalia artem suam late disseminavit; Circe in Italia; in Boreali terrarum parte Odinus ex Asia oriundus; & alius alibi, hujus propagator exstitit. Cum vero historicorum, Philosophorum, Poetarum tam Latinorum quam Græcorum scripta, de hac re loquantur; omniaque demonstrent, quantum homines nefariæ huic arti tribuerint: necessum non duco illorum loca sollicitare. Cornel. Agrippa de occult. Philosoph. l. 1. cap. 72. variis execrabilibusque incantamentis indicatis, sic concludit. *Omnes præterea Poëtæ canunt & Philosophi non negant, posse carminibus multa miranda effici, ut pelli segetes* quod & statuâ pœnâ Ll. coercebatur) *cogi fulmina vel imperari, curari morbos.* &c. Ejusmodi nefariis hominum abusibus lege obviam ire, necessum habuit Imperantium sollicitudo; vide Cornel. Agrippam & Pancirollum de rebus inventis tit. IX. Nec in Romanis solum legibus vetita erat magia, sed etiam in Ostrog. Vadam. & Saram. Fl. 31. §. 1. & in hodiernis Nostris Stadz LL Högmålb. cap. IV. Landz

22. eod, tit. cap. vi. Non enim ausim huc trahere, illa loca quæ in Uplandz LL. Tingm. b. xi. Fl. Westgöt. LL. mandrapa b. x. Fl. & hodiernis Nostris Högm. b. Landz LL. xvi. cap. extant, eum de Veneficiis naturalibus solum agere videantur. Gulatingz LL. Kyrk. b. cap. 2. species quasdam magiæ enumerat prohibetque, vide illas in notis ad Herv. Saga p. 69. Sic etiam Ll. Visigothorum extra patriam lib. vi. tit. ii. §. iii. de Maleficis & consulentibus eos. *Malefici & immissores tempestatum, qui quibusdam incantationibus grandinem in vineas messesque mittere perhibentur; & hi qui per invocationem dæmonum, mentes hominum conturbant, seu qui nocturna sacrificia dæmonibus celebrant, eosque per invocationes nefarias, nequiter invocant: ubicunque à Iudice vel actore, vel procuratore loci reperti fuerint vel detecti, ducentis flagellis publice verberentur, & decalvati deformiter decem convicinas possessiones circuire cogantur inviti, ut eorum alii corrigantur exemplis. Quos tamen Iudex ne ulterius evagantes talia faciat permittantur, aut in retrusione faciat esse, ubi accepta veste atque substantia ita vivant, ne viventibus nocendi aditum habeant: aut Regiæ præsentiæ dirigat, ut quod de illis sibi placitum fuerit, evidenter statuat. Hi autem qui tales consuluisse reperiuntur, in populi conventu ducentorum ictus accipiant flagellorum: ut impuniti non remaneant, quos culpæ similis reatus accusat.* Sublato Grenero magicis artibus, in Islandorum quoque Ll. prohibita fuit nefaria hæc scientia, isque qui illum sustulit, proscribebatur. Grettla. cap. lxix. Ericus Blodox Rex Norrig. fratrem Ragnvaldum Rettilben, huic arti deditum, cum 80. magis simul combussit. Olafs Saga cap. 3. Olaum Trygvaton acerrimum magorum persecutorem fuisse in ipsius histor. Legitur. Sed nec charta nec tempus sufficeret, si enumerare conarer, quam execrabilis piis probisque hominibus nefaria hæc scientia fuerit, ut quæ à Deo ipso prohibita. Quare me in admirationem tanto magis trahit, quod etiam nostro seculo reperti sint docti quidam homines, qui in dubium revocare ausi sunt, sitne aliqua magia nisi naturalis? Sed nec aliquis affirmabit credo, naturales habuisse causas quæ fecerunt Magi Ægyptii: quamdiu enim Deus passus est illorum insolentiam, paria etiam miracula istis, quæ Moyses omnipotentis Dei manu fecerat, edebant illi; in re autem minima confiteri cogebantur, manu Dei cohiberi cantamina sua. Ex antiquis scriptoribus, præsertim tamen ex præ-

senti Nostro ; illaque non naturalibus mediis facta videbuntur, paucis referam.

Illi qui inaudita miracula discretis exercuere præstigiis, sub triplici mathematicorum genere complectitur Saxo Grammaticus lib. 1. Joachimus Cammerarius autem de Generibus divinationum, definitionem Divinationis ex Platonis manti desumit, his verbis: *Hac enim ibi exstant, μαντεία ἐπιστήμη προδηλωτική πράξεως ἄνευ ἀποδείξεως.* i.e. *Divinatio est scientia præsignificatrix rei alicujus, non demonstrata ratione: & hæc μαντική ἐπιστήμη θεωρητική τοῦ ὄντος καὶ μέλλοντος ζώῳ θνητῷ.* i. e. *Divinatio est scientia in cognitione præsentium & futurorum ad animal mortale. Latinum enim nomen commune est utriusque notionis. Ista autem ab Platonis disputationibus sunt alieniora: quibus nomen etiam ipsum à furore quæ est μανία ducitur, ut afflatus quidam hoc indicetur exterior, & nihil tunc loci relinquatur menti intelligentiæque humanæ.* Conjungimus autem cum hac eas, *quas Græci θαυματουργίας vocant. Quæ sunt miracula tam religiosa quam superstitiosa, & ludibria ac scelera præstigiarum ac veneficiorum. Quibus videntur fieri non solum prædictiones futurorum, sed ea etiam designari; quæ & naturæ vim efficacitatemque superant, & nullo solertiæ humanæ studio & industria obtineri possent.* &c. Paucis intermissis, Divinationum plura genera facit. Quarum primum *oracula & responsa, & vaticinationes prope Divinæ.* Ejusmodi prædictionum administri Nostris *Spamen* & *Volvur* h. e. harioli & Sibyllæ dictæ sunt; illisque Spiritus quidam familiares inserviebant. Vide Camerar. de divinat: Ejusmodi prædixisse Visilo in auctoris nostri cap. 2. videtur; accessuros nuncios ab Hunvora, qui filium ipsius ad monomachiam cum Hareko ineundam solicitarent: Ejusmodi & Hunvaræ virginis. Idid. ubi filium ipsius delitescere sciebat, *ey mun hann à vadbergi vera.* Et Vikingi cap. x ubi nullo nunciante, filium Regis á suo interfectum noverat: & cap. XIII. filios quosdam suos interfectos sciebat. Thorerum & Thorstanum exivisse domo subterraneâ. Ibid. Et cum mitteret filios ad Haldanum; nonsolum præsagiebat, illos Haldano non acceptos fore cap. xv. (quod & evenit cap. xvi. sed etiam se illos nunquam amplius visurum. Et Gothi Ogothique cap. x I. *Enn þo vitum vier fleyra en okur er sagt.* i. e. Plurima tamen novimus à nemine nobis relata. Vide cap. xx11. de Brennetto patruo Thorstani, qui illum nunquam visum nomine ta-

men salutavit. Sic & anicula Skrama Ulfum Vggason agnovit in Vggasonar Saugu: & finnus quidam Olaum Trygvason in Olafs Trygvatons Saga. De præscientia Dagi Olafs Saga cap. CLXVI. *Dagur san þod til i þrota, ad han mundi sia kost og lausst at huerium manni, er honum bar fyri augu, ef han villdi hug à leggia og adhyggia.* h. e. Dagus istas artes sibi præsumebat, quod posset videre arcanam rem quamcunque apud homines, quos ipsi videre contigeret, si modo animum intenderet, attenderetque: legantur & cætera. Talis & Rolvi Irlandiæ Regis spiritus fuit, quo prædicente sibi, sciebat causam adventus Rolvonis Gothrici filii: *Þa malti Hrolfr Ira Kongr: giorla veit eg Hrolfr Gautrekson huor þu ert, oc Asmundur fostbrodr þinn, son Olofs Skotta Kongs; oc veit eg erendi ydvart, oc þurfi þier ey þad upp ad bera.* h. e. Optime novi inquit Rolvo Rex Irlandiæ; qui sis, Rolve Gothrici fili una cum Asmundo fratre tuo adoptivo, Olai Scotiæ Regis filio, negotiumque vestrum scio, quod ut proponatis necessum non est. Gautreks Saga cap. XL. Ejusmodi etiam fuit præscientia Kolfrostæ, Deæ fani Biarmensis, qua se intra mensem morituram sciebat. vide Herraudz Saga cap. VII. & alia innumera exempla in antiquis scriptoribus. An hæc præscientia ex divinitate animi proveniret, ut quidam volunt, me nescire confiteor; hoc legi ejusmodi genios vel spiritus, qui futura prædicerent, incantationibus magicis aliquando allectos, exemplumque unum hac de re, ad vocem Galldra cap. I. hist. hujus dedi. Dæmonibus etiam hanc scientiam tribuit, Platonis mentem sequutus Apuleius de Deo Socratis. *Per hos eosdem ut Plato in symposio autumat, cuncta denunciata, & magorum varia miracula, omnesque præsagiorum species reguntur.* &c. vide ipsum & Maxim. Tyrium.

Ad secundum genus refert Camerarius, astronomiam, astrologiam, Vraniam, prognosticam, somnia, metoposcopiam, chiromantiam, Physiognomoniam, Palmicam & præsagia. Nec hæ scientiæ ignotæ nostris fuerunt: verum cum occasio postea dabitur, exempla aliqua de his proferendi; breviores hic erimus, & enumeratas illas in tres cohortes cogemus. Parum enim disconveniunt, Astronomia, Astrologia, Vrania & prognostica; singulæ scilicet ex cœli

obser-

obſervationibus, fundamentum ſuum habent. Ceteræ etiam nec inter ſe pugnant: Utpote Metopoſcopia & Phyſiognomonia, ejuſdemque artis Palmica & Chiromantia: ſomnia & præſagia ab his ſejungenda, ejuſmodi tamen ſunt, ut illorum certum aliquod fundamentum, exhibere non poſſis. Ad aſtronomiam & cæteras quas cum illa conjunxi, pertinere videtur locus in Olof Saga Cap. CLXVI. quæ ſeqvuntur magia tamen non caruiſſe opinio eſt. *Sigurdr ſagdi at han kunni at dæma, at ſkilia, oc at deyla dagur, þo ey ſagi himmintungl.* h. e. ſe poſſe dicebat Sigurdus, judicium ferre de diebus; illos item ſeligere ac diſtingvere, etiam non apparente Sole vel Luna. Ad metopoſcopiam & quas cum illa conjunxi pertinere videtur, quod Dagus in citato cap. Hiſt. Sancti Olai ab externa ſpecie, vidiſſe refertur Biornonem furem eſſe.

De ſomniis varia obſervata ſunt à viris doctis, ut mea qualiscunque oppella hic ſupervacanea ſit. De illis Poeta elegantiſſ.

Omnia quæ ſenſu volvuntur vota diurno
Pectore ſopito reddit amica quies.
Venator defeſſa thoro cum membra reponit,
Mens tamen ad ſylvas & ſua luſtra redit.
Judicibus lites, aurigæ ſomnia currus;
Vanaque nocturnis meta cavetur equis.
Furto gaudet amans; permutat Navita merces,
Et vigil elapſas quærit avarus opes.
Blandaque largitur fruſtra ſitientibus agris
Irriguus gelido, pocula fonte ſapor:
Me quoque muſarum ſtudium, ſub nocte ſilenti
Artibus aſſvetis ſollicitare ſolet.

Claud. præfat. in IV. Conſ. Honorii Somniorum procuratores dæmones adſerit, Apulejus de Deo Socratis. De ſomniis vide elegantiſſime differentem Maximum Tyrium Diſſ. XXVIII. & Camerarium de divinatione. Notas ad Gautreks Sauga pag. 88. Herv. Saga p. 73. De variis ſomniorum generibus, qui ſcire deſideraverit, adeat Gilberti Cognati annotationem in Luciani ſomnium lectu digniſſ. Id ſingulare apud Noſtros, quod adventus fortium virorum per urſos & lupos, in ſomniis ſemper indicatus ſit. Videatur Gautreks Saga cap. XVIII. XXIII. & XLIV. In Noſtro urſos & lupos ad ſe venire ſomniavit Thorſteinus, illosque comitari vul-

 pecu-

peculas duas; quæ Ogauten & Gauten significabant, homines magos astutissimosque.

Prodigia ultimo posui loco, quæ tamen hic nullum locum habere videntur; nisi inter prodigia numerare liceat, insolitos eventus arte magica perpetratos: Vt Sindre pygmæus nominatus solum à Thorsteino, idque In profundo maris, auxilio ipsi venit; aliaque ejusmodi.

Tertium genus Divinationionis, Symbolica nominat Camerarius, ad quæ pertinet lapsus lingvæ, Nostris *missmæle*, de qua re videri observatu dignissima possunt in notis ad Herv. Sagā p. 75. & Camerar de Gener. Divinat. p. 147. Ne autem sinistri aliquid sibi ominis, lapsus ejusmodi lingvæ portenderet, â sociis verba in melius semper conversa sunt: Sic Rex Rolvo; dicente Asmundo, se libentius in acie occumbere voluisse, quam carceris squalorem tolerare; respondit, *malumst vel um fostbroder, er þad satt sem malt er; at bysni til batnadar: mun enn gott nockut fyriliggia* i. e. Bona nobis ominemur adoptive frater, verum enim proverb. est, quod portentosa sæpe prosint: forsan & fortuna nostra nec adhuc sepulta est. Gautrek. Sauga cap. XLI. Paria leguntur de Oddo & Hialmaro cap. VII. Hist Herv. In historia Olai Crassi cap. XXX. *Þa gengu þeir upp à eyna: steyg Kongr audrum fæti Þar sem var leyra nokkor, han steyptist audrum fæti à kne, Kongr sagdi; fell eg nu? Þa svarar Hrani, ey fellstu, nu festir Þu fot i Norregi: Kungr hlo oc melti, verda ma ad suo giordist, ef Gud vil.* hoc est In insulam jam ascendebant; Vbi autem pedem alterum Rex posuit, lubricum erat; fallente itaque pede, genu terram attigit: jam cecidi inquit Rex? Non equidem cecidisti respondit Hrane, verum mansionem firmam in Norrigia cepisti:. Ridens dicebat ille fieri potest quod ira Deo volente factum sit. Paria Julio Cæsari in Africam cum appulisset acciderunt, quem casum & is pari modo explicavit; explicationi autem eventus respondit. vide Camerar. De Divinat. & Commentar. Cæsaris.

In quarto genere â Camerario carmina ponuntur, reliquæque illusiones magicæ: Sed eum de Carminibus pauca edixerim cap. I. ad vocem *Galdra*, de illis hic plura addere non licet. Illorum efficaciam omnium Poetarum scripta celebrant. De carminum vi videri potest Corn. Agrippa 1. ?

Camer

Camerarius, Olaus Magnus, Snorre Sturleson, Notæ ad Herv. S. c 7. Grettla. Gautreks S. Herraudz Saga Senec æ Medea &c. qui multa de carminibus & veneficiis tradunt. Horrenda fuit Koli magia in præsenti capite. Dysæ Lycanthropæ memoratur cap. v. Ingialdi Tronæ. cap. vii. & viii. Ogauti cap. xi. 14. 15. 16. 17. Ingebiorgæ filiæ Regis Skati. Ibid. Ogauti item cap. 18. & xix. ubi vitæ & actionum ipsius finis. Otulfaxi Semidæmonis magia cap. xxii. & Sindri Pygm. Ibid. Jokli Niorfi filii cap. xxv de singulis aliquid observandum venit suis locis Id notatu dignum in hac historia & reliquis septentrionalium: Magiam Magia cohiberi potuisse, ut summi istius scientiæ artifices, arti suæ tandem succubuerint. Illi autem qui se istis sordibus nunquam inquinaverant, superiores evaserunt. Illis tamen ab illius artis gnaris, auxilia petere adversus inimicos suos, aliquando necessum fuit. Hac arte nec caruere summi Philosophi: allud enim de Deo Socratis in Xenoph. Plutarcho, Tyrio: Præscientia item Sosipatræ, Jamblici, Chrysantii i. Eunap. celebrata, sentire nequeo, quam quod prius de Vifilo, Vikingo, Hunvora &c. Sensi. Sic Deum Socratis Maxim. Tyrius Dissertat. xxvi. describit. *Miraris Deum quendam adfuisse Socrati, amicum & futuri præscium; comitem vitæ individuum, mensisque illius hospitem, homini qui & corpore purissimus & animo optimus.* &c. Vetare hic, nunquam jubere solebat, aversabaturque ne accusatus coram Judices, se defenderet. Vide Xenoph. apolog. pro Socrate. Socratis discipulus Plato, teste Olympiodoro in vita ipsius: *Cupiens adire Magos, cum per bella in Perside ea tempestate coorta; ad illos pervenire non potuisset in Phœniciam divertit, cumque magis illic agentibus versatus, magicam didicit.* Versio est Jacobi Vindet. Illi qui se Platonicos nominavere, quantum in hac scientia excelluerint; homini in literis versato, ignotum esse non potest. De Apollonio Tyanæo & Apuleio, magnis Philosophis, Marcellinus ad Augustin. ep. 5v. Nibil aliud dominum (Christum) *quam alii homines facere potuerunt, fecisse vel egisse mentiuntur. Apollonium siquidem suum nobis & Apulejum aliosque magicæ artis homines in medium proferunt, quorum majora contendunt extitisse miracula.* De illis item Augustinus epist. v. artiumque magicarum peritissimos nominat. Idem facit & epist. xlix. Hoc eod. tit. insigniuntur à Lactantio Divin. Institut. lib. v. cap. 3. & Hironymo in Psalm. 81. De Jambli-

eo Eunapius Sardianus plurima, inter quæ & illa. Versio est Hadriani Iunii. *Confestim contacta manu aqua (sedebat enim forte in crepidine fontis, ubi depletur ac superfunditur alveus) paucis admurmuratis verbulis, de fontis imo pusionem excivit, candidum, commoda statura, capillitio in fulvum aurum tincto, dorsi cute nitida, qui totus lavanti aut lavato assimilis erat. Attonitis rei novitate comitibus, transeamus hinc ad proximum inquit fonticulum, simulque exsurgens pracedebas, in cogitatione defixus ac suspenso vultu; ibique eadem quæ prius peragens alterum amorem evocavit, prioris per omnia similem, extra comas nigrantes huic magis & rutiles per collum sparsas. Ambo pusiones circum fusi arctis complexibus, Iamblico veluti naturali patri inhærebant; quos ille in proprias suas sedes e vestigio restituit, loco tusque excessit.* Ego certe persuaderi non possum hoc naturaliter factum. Paria his de Maximo apud eund. Eunap. leguntur. *Desidite ait, charissimi sodales (in Hecates æde) & quod eventurum est contemplemini, ut intelligatis ecquid ego vulgo hominum præstem. A quibus verbis cum omnes consedissemus omnes, ipse emundata thuris mica, admurmuratoque apud se ad finem usque hymno nescio quo, eo ostentationis processit, quod Deæ simulachrum renidere cœperit, siquidem is risus fuit: Iamque perturbatis nobis omnibus ob spectrum, neminem inquit vestrum ob istam rem commoveri volo, mox enim faces etiam quas Dea manibus tenet inflammabuntur. Antevertit verborum finem luminis fulgor qui faces accendit. Proinde nos præstigiatorem istum Diis illudentem, in præsentia demirati, discessionem fecimus.* Hæc Eusebius ut vanissima & abominanda Iuliano Imperatori retulit, quæ tamen illi tantum arrisere, ut Maximum illico sibi præceptorem eligeret, absque illo edoctus religionem abjuraret Christianam: Quo dein misere interfecto, etiam magicæ artis documenta inventa fuere, quæ in secreto habuit dum vixit. Exempla ejusmodi longum foret colligere plurima ex Apulei apologia curiosus lector eruere potest, uti & ex historia Philosophica Hornii, quibus etiam accedunt viri doctiss. Ioachimus & Ludovicus Camerarii, Pater ubi de Divinatione eruditissime differit, filius ubi librum istum Henrico à Ranzovu dedicat. Sed cum Naudæus Gallus singulari tractatu, sub titulo; *Apologie de Grandes homes qui sont accusé de la Magie:* eorum causam susceperit, illaque apologia monstrare conetur, veteres illos; Zoroastrem nempe Magorum antesignanum & Platonicos,

nicos cunctos, ac patrum Nostrorum memoria claros quosdam viros, quos magiæ deditos consentiens fama, indiciaque non minus certa culpant; aut Mathematicos fuisse, aut Politicos, solertiaque solum sua homines in admirationem & stuporem induxisse, perhibeat: continere me non potui, quin eruditissimi illius viri ingeniosissimum scriptum hoc loco memorarem. Bonorum enim omnium veniam spero, si præclarissimorum virorum autoritatem in hoc seqvutus fuero; & Platonicos quosdam affirmavero, ob politicam istam & Mathematicam â Naudæo propugnatam scientiam; á Sancta ecclesia ferro & igne periisse: quod sine gravissima causa, pios religiosissimosque Imperatores non fecisse satis constat. Mathematicorum autem nomen qua infamia Romæ, tempore quodam olim laboraverit; unicuique literis vel lev ter imbuto, ignotum esse non potest. Ob hoc enim studii genus, juxtaque ejus abusus; Roma sæpius illos ejecit, legeque publica exterminavit: quod etiam Imperantium pietas, in Ll. confirmavit. Observationes ejusmodi superstitiosæ de Cœlo & astris â Deo ipso per Mosen interdicuntur, & a Prophetis culpantur; populusque Israelicus, quod consulere ejusmodi homines adsueverit; graviter sæpius reprehenditur. Vix itaque persuaderi possum, Naudæum virum undequaque doctissimum, apologiam istam ita conscripsisse, ut scripto animus responderit. Ipsum autem scriptum, lusus ingenii ingeniosissimus videtur, sed si veritati litandum, sapientiæ & philosophationi amicorum Iobi, haud dispar; ubi solertia sua, illa se posse dijudicare existimarunt, quæ ingenium captumque illorum longe supergrediebantur. Sapientia illorum â Luthero, juste & eleganter castigatur. Quæ indicare saltem volebam, singula ipsius Naudæi argumenta repetere & refellere longum foret, cui labori fructus quoque nec responderet.

Han for ymest med vindum æda i fio) Frequenter in veterum monumentis legitur, homines quosdam per aërem dæmoniaco itinere profectos, quale de Kolo kroppinbak, præcenti capite, & de Ingialdo Trona cap. VII. Noster refert. Ejusmodi iter etiam fecisse Odinum Snorre Sturlæson meminit, & Saxo Grammaticus lib. I *Tunc Hadingus amiculi ejus rimas, sub quo trepidus delitebat, per summam rerum admirationem, visus perspicuitate trajiciens, animadvertit equinis freta patere vestigiis prohibitusque* (ab Odino vectore suo) *rei in-*

concessa captare conspectum, plenos stupore oculos à terribili itinerum suorum contemplatione deflexit. Vide auctorem & ad hunc locum Notas Stephanii. De servo Canuthi Posse, præfecti arcis Viburgensis refertur; illum diali itinere, Viburgo profectum Holmiam pervenisse; Dominoque suo â Rege Carolo Canuthi veniam impetrasse incendendi lebetis ænei; quem in summa propugnaculi turri collocaverat, repletum infernali pharmaco: quod civibus & militibus suis in cellas & cavernas abditis, ab servo auribus cera obturatis succensum; tam horrendum edidit tonitru, ut quicunq; e ex Russis (qui arcem obsidebant) fragorem istum auribus perciperet; exanimatus corrueret. Hanc historiam perverse satis tradit Olaus Magnus lib. xi. cap. iv. & Petræius in Stenonis vita. Per aera dæmoniaco opere iter facere prohibetur in Ll. Gulatingensibus. Vlfs Vggafonar Sagu de ejusmodi itinere, talia refert: *Iotun Riisa Kunger var à Serklandi, for han i lopti semà jordu.* h. e. Jotun Gigantum Rex Serklandiam inhabitabat, is tam commode iter per aëra facere poterat quam in terra. Hanc artem Magisadhuc familiarem esse, non negant illius cultores, cum sceleris istius suspecti, coram judice examinati fuerint.

Han hafdi myck:n Keing àbrygginum) Monstrosissimo corpore fuisse Kolum, hic locus auctoris Nostri indicat; vitium enim quod dorso adnatum erat, in tantam excreverat altitudinem, ut ipso erecto capite par esset. Patri autem similes fuere libri; Biornoni enim dens ingens incomparabilisque erat; Hareko caput ferreum, & Ingialdo labium superius ulnæ mensuram adæquans, ut in præsenti capite legitur. Et cum hi in India nati essent, bene etiam horum formæ conveniunt cum illis Indiæ monstris quæ â Plinio Hist. Nat. lib. xv. cap. xiii. lib. vi. cap. xxx. lib. vii. c. 2. & Solino. cap. xxii. c. 33. & 34. Mela l. 3. c. x. Strab. lib. xv. describuntur. Hæc pessima monstra Koli filii, ferro inviolabiles facti erant, sollicitudine & magia paterna; nec alius ipsis gladius obesse poterat quam *Angurwadal.* Paria interim leguntur de Baldero in Saxone & Edda, qui tamen tiliâ parva succubuit. Ut autem labium superius Ingialdi ferro nullo penetrabile, arte magica factum erat, ita Sigurdus juvenis in Vilkina Sauga Natura sua vel magia, ferro impenetrabilis exstitit. Videantur Notæ ad H. rvar. Saugu pag. 137.

Han feldi Tyrus hin mikla fra landi) Verisimile videbatur hic

hic mentio fieri Thurræ Afiatici; deque Chronicon Alexandrinum & Vossius de Idololatria: Sed cum Chronologiæ hæc tempora non conveniant, credibile est aliquem magnum Indiæ regem hoc nomine post illum exstitisse; qui a Colo Kropinbak regno pulsus fuerit. Interim tamen Edda ejusmodi de Turra refert in quibus tempora & nomina utriusque confusa esse videntur. Ille quidem animo præsentissimo, cum lupus *Fenrisulfr* in exitium Asarum crescens, prima alteraque compede per lusum disrupta, tertiam autem à pygmæis fabricatam sine pignore securturæ solutionis sibi injici non pateretur, sine cunctatione manum suam rictui ejus immersit. Asis vero promissa fallentibus, indissolubili vinculo constrictus *Ferrisulfr* in carpo manum Tyri morsu præscidit. Quæ ad Colum Kroppinbak & Tyrum nostrum non inepte accommodari possent, si ratio temporum admitteret. Ea tamen in veterum mythologiis frustra quæritur.

Bra beim meir i fodur ætt enn modr) Raro evenire solet, ut non aliquid ex utroque parente mutuentur nati, quare etiam ut singulare quid de equa Pharsalica, memorat Aristoteles in Politicis, Iustam illam appellatam, quod unicuique emissario similes redderet foetus. Cum hoc autem loco bene convenit, qui sequitur præsenti capite; *Han var suo likur fadur sin, sem han honum var skyldur*. i. e. Tam similis patri suo erat, quam ipsum sangvine attingebat. Egregie his etiam convenit elegans dictum Olai Crassi ad matrem. *Siallan verda kuistir betri enn adaltried*. i. e. Raro rami bonitate ipsam arborem superant; & proverb. vetus. *Illt.trie ber illam avöxt*. h. e. Mala arbor, malum pomum, & mali corvi malum ovum.

bria kastgripe) Inter res pretiosissimas veteribus numerantur Gladii, Cornua & Annuli: de singulis postea. Possidebat etiam Kolus *laust fie* i. e. Bona mobila (*flytiandi eyrë dicta in Grettla*. cap. xi.) ut meminit præsenti capite auctor Noster. Sed Regno par æstimabatur Gladius, nec minoris annulus & Cornu: minimo autem filio cæteræ res pretiosæ & mobilia cedebant. Nec in pluribus suæ Gentis bona ponebant Scytharum Legati ad Alexandrum Magnum. *Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores, jugum boum, aratrum, & sagitta & patera, hu utimur & cum amicis & adversus inimicos*. Curt. lib. 7 cap. 8.

Annar gripur var gullöringur er glæsir hiet) Hoc est alte-

ra rcs pretiofa armilla splendens erat. Sic interpretor; nomine enim *Gullbringr*, non annulus indigitatur, verum armilla: *Armillas autem ex aure quas viri militares ab Imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant.* Festus. lib. 2. Quod *Gullbring* & armilla idem sint hic locus in Olofs Sagu indicat. *Han vari þat til fiar at han gerdist, drottins svikari. Han hafur tekit se af knuti enum rijka, til haufudz þier.* Kongr *malti: kuernuog gierir þu þad satt? Dagr malti, han hafur à hendi dygran gullhring, er* Knutr *hefur gefit hanum, ok latur eingan man sia.* i. e. Hanc ditescendi artem invenit, ut sit proditor domini. A rege Canutho divite, pretium capitis tui accepit. Quibus hoc indiciis probare potes, inquit Rex? In brachio suo (*armo*) gerit ingentem armillam quam à Canutho accepit, neminique videndam exhibet. cap. CLXVII. Capite sequenti: *Liett Kongur kalla þorir til sin, han geck fram at bordino ok tok hondum up à bordit. Kongr malti: huesso gamall ertu þorir? Ek em attian vetra seigr han. Kongur malti: mikill madr ertu þorir ok gierfilegur jamgamall. Tok þa Kongr um hondina hagri, ok strauk upp um aulbogan. þorir malti: taktu kyrt þar à, ek hefi sull à hendi. Kongr hellt hendini ok kendi ad þar var hart undir. Han malti: hefur þu aygi spurt at eg em leknir? ok lattu mig sia sullin: þorir sa at þa mundi ecki stoda at leina, tok þa bringin ok let fram. Kongr spurdi huort þat vari giof* Knutz Kongs? *þorir quad þui þa ecki mundi tijá at leyna.* h. e. Rex accerseri Thorerum jussit, & ad mensam accedentis manum adprehendit, quæsivitque, cujus ætatis jam esset? Octodecim annos natus sum, respondit ille. Rex autem, maximæ es staturæ & dignitatis Thorere hac tate dixit; & apprehensa dextra illius, vestes supra brachium traxit: cautius me tracta inquit Thorerus, ulcus habeo. Rex manu præhensa, agnovit durum aliquid subesse, subjunxitque: Intellexisti ne me esse medicum? sac videam ulcus. Videbat jam Thorerus rem in aperto esse, nec diutius occultari posse, armillam itaque exhi-

exhibebat. Est ne inquit Rex donum Canuthi Regis? sic est respondit Thorerus, occultari enim amplius res non potuit. Quemadmodum autem armilla *Hring*, ita annulus *fingergull*, *handaring* item *baug* dicebatur. Anicula Skrama in Ulfs Uggasonar Saugu. *Honom skalu þ id fœra quedja mina ok fingurgull þetta.* h. e. Ipsum salutabitis meo nomine, annulumque hunc perferetis. Herraudz Saugu cap. x. *Eg vil skemta þier sagdi han, ok gaf honni fingergull.* i. e. Tecum colludere cupio dicebat, annulumque dedit. Minoribus ejusmodi annulis ambas manus, omnesque digitos veteres quosdam ornasse, ex Bua Sagu Rythmice ab Erico Halli filio reddita adparet. Hæc ibi de Fridur Regis Dofronis in Dofrafiell filia, exstant.

Hennar tiu huijtir lofa-kuistir
Skinu boli orma i
Ecki Leynir sagan þui. h. e.

Omnes decem digiti illius auro splendent, ut indicat historia. Ut autem Romani Nostrique armillis usi sunt; ita & Germani, auctore Cluverio & Hebræi Geneseos cap. xxiv. v. xxii. Hæ majoris minorisque ponderis fuere: de dimidiæ tamen libræ ponderis armillis, frequenter legitur, *Olafr Kongr gaf Sighuatti at braga launum gullhring er stod ha'fa mork.* Olofs Saugu cap. xli. i. e. Olaus Rex Sighvato prætium carminis dedit armillam dimidiæ libræ ponderis *Sighuattr Skalld haffdi verit med Knuti Kong og gaf Knutr hanum gullbring þan er stod halfa mork: þa var ok med Knuti Kongi, Bersi skalld Torfu son, ok gaf Knutr Kongur hanum 2. Gullhringa, ok stod huar halfa mork &c.* h. e. Sighuatus poeta versatus erat cum Canutho Rege, dedirque ipsi Rex armillam ponderis selibræ. Illo ipso tempore etiam apud Canuthum erat Bersi Torfi filius deditque Rex Canuthus ipsi duas armillas quarum quælibet, selibræ ponderis erat. Olofs Sagu cap. cxxxiii. In Historia Sancti Olai minori, cap. lvi. *Kongur dregur bringinn af hendi sier, þan er stod halfa mork. haf mikla þock fyri herra sagdi þormodr. Fyrir kunnid mik eigi herra firi framgirne. þad rado þeir at ek skylde markgullz þiggia kad er satt skalld sagde Kongenn, han gefr nu hanum*

annan bring. i. e. Rex detrahebat sibi armillam ponderis se libræ. Gratias tibi maximas Domine ago, dicebat Thor modus; ne succenseas tamen audaciæ meæ. Dicebas me accepturum libram auri, Verum dicis poeta, respondit Rex, deditque ipsi adhuc armillam alteram. De armilla prætiosissima Sviagriis (Sveonum thesauro) â Regis Atisli majoribus possessa, videatur Edda In Gautreks Saugu. cap. VII. legitur de Armilla trium librarum. *Vikar Kongr gaf honom gullbring, þaner stod þriar merkur, enn Starkadr gaf honum Eyna Þrumu er Haralldr K. hafdi giefid Storvirki fadur hans*. h. e. Rex Vikarus armillam ipsi dedit, ponderis trium librarum auri, Starkaterus vero Ipsum remuneratus dono insulæ Thrumæ, quam Rex Haraldus Storvirko patri ipsius dederat. Maximi ponderis fuisse armillam Koli oportet, cum Regno ipsius par æstimata fuerit. Annulum magnum etiam in Fanis Deorum habere moris erat: *Quem forensi aliquo munere fungentes, jusjurandum jam præstituri, victimarum illinitum cruore, religiose inter jusjurandum contrectabant*. Arngrim. Descript. Island. cap. VI. Ejus generis fuisse illum existimo, quem Olaus Trygvason ex porta fani Deorum in villa comitis Haquini ad Ladum abstulit & Sigridæ Storradæ Sveoniæ Reginæ misit. De quo Olofs Trygvasons Saugu & Snorro Sturlæ. Fuit is magnus, sed ex ære factûs auroque inductus. Dicit, & Arngrimus loco citato, illos qui in Islandia fuere, aut ex oricalco aut argento factos fuisse, & viginti uncias continuisse.

þegar Kolur var vettur gammall', var han miog illskiptin) Fidem excedere videtur, Kolum annum natum, aliis injurias intulisse; unde perhibente auctore Nostro *Kolur Kroppe*. i. e. Vi incurvans alios, adpellatus est. Hercules tamen apud Ovid. Metamorph. lib. IX. fab. I.

Cunarum labor est angues superare mearum

Dixit. De Hercule hoc idem refert Philost, Icon. Herc. in cunis. Et Plautus Amphit. act. V. & Seneca in Herc. Furente Et hæc quamvis admiratione digna, incredibiliaque videantur; non obscure tamen innuunt: primi seculi homines animo & corpore maturiores, nostri temporis hominibus fuisse. De Gautriko in Gautreks Saugu cap. 2. legitur, illum anno ætatis septimo, taurum lancea transfixisse. De Starkatero ibid. c. IV. illum duodecimo anno & barba ornatum, & virilibus membris ac animo præditum fuisse. Rolvo Gothrici filius

filius; Regni administrationem duodecimo ætatis anno suscepit, summaque cum omnium admiratione gessit. Ib. cap. XVI. Ipsius filius in expeditionem militarem proficiscebatur illa ætate. Ibid. cap. XLII. In Olofs Sagu Majori *Þorfinnr tok Iarldom V. vettra gammall* i. e. Quinque annos natus Thorfinnus comitatus administrationem suscepit. His accedit illud, quod ex Pindari in Nemeis Oda. 3. refert Henricus Salmuth in comment. ad Pancirall. tractat. de rebus perditis tit. XLIII. *Acillem vix dum sex annos natum, feroces leones sagitta trucidasse & apros: adeo ut Diana & Minervæ mirabilis esset, feras sine retibus & canibus, pedum velocitate & manuum robore conficiens.* &c. Causam talem hujus rei exhibet; quam ad Colum an referre liceat dubito; adscribere illam tamen non pœnitebit. *Singulariter vero notandum est, non infrequens esse ut Heroum & Principum liberi, etiamnum adolescentuli ardua & consulta negotia explevisse legantur. Sunt quippe occulta quædam virtutum semina Regibus ingenita: quæ si adolescere, sinantur: repente fructum ferunt industriæ & gloriæ, supra aliorum mortalium facultatem, & ante tempus naturæ legibus præstitum, quasi præcoci fruge.* &c.

Son Hremars Kongs af Marsialande) Marsi nominati duo Populi in Historicorum scriptis, memorantur, Alteri Italiam incoluere, ultra Picenum, Samnites versus, quorum Regio Marsia, de illis Plinius lib. XXVIII. cap. III. Alteros Scythiam inhabitasse Herodotus, l. IV. tradit. Quorum mentio hic etiam fieri videtur.

Graningia sund) Fretum hoc situm est inter Mœnam & Falsterbagam. Snorronis Sturlæsons supplementum, in vita Magni *Prestbadere. Effter Nykiobings beleyring seiglide Marsk stig self til Kongen under Amager: Feria quinta ante Petri ad vincula, med hannem fultis Otte Hestekorn: om loverdagen der effter seiglede de alle til Grønsund: sammestedes en hel dag og natt stormede de till Stegeslott og miste mange af deris folk. dernest seiglede de for Stubkiobing oc brende byen, og Vorfrue dag seiglede de igien til Norege.* h. e. Post Nykopiæ obsidionem ad Regem Marskallus Stiig, ipsemet navigavit sub insula Amager, feria quinta ante Petri ad vincula, ipsum comitabatur Otto Hestekorn. Sequente die Sabbati,

singuli navibus perrexere ad Grensundam, ibi una die nocteque Stegam arcem oppugnabant, non sine multorum militum Suorum clade. Dehinc Stubkopiam versus ivere, igneque civitatem solo æquarunt Die autem beatæ Mariæ virginis in Norrigiam revertere. Vide quoque Orbis Arctoi delineationem Andreæ Buræi, Anno 1612 editam, quæ correctior completaque magis est, recentioribus omnibus.

bu skali eyga dotter mijna, med famelga munde) Mundur dotem hoc loco significat, vide Stiernhielmii indicem ad Ll. Vest-Gothorum. Indicare autem vult hic locus, apud Majores Nostros, pariter ac apud Romanos Græcosque; desponsaturum parentes, sponsis dotem adnumerare debuisse. Ll. viii. st. 2. *Legs mader vid Kona, gater vid barn; thet er Adalkono barn, an han festir hana sidan, ok far med lagum, far han hana med mund ok med mali, gater ok barn, thet ar odalkonobarn.* i. e. Si quis concubitum cum muliere habuerit, pregnantemque reddiderit; proles legitima est, si illam postea in uxorem duxerit, ad normam legum si autem illam postea ducit cum assensu & dote, pregnansque ab illo fit, ista proles legitima est. De Cantabris Hispaniæ gente Strabo lib. 3. mihi pag 147. *Cantabricæ dementiæ id quoque fertur exemplum: quosdam eorum captos & in crucem suffixos, pæanem cecinisse Hujusmodi quidem mores feritatem quandam indicant. Alia sunt minus fortasse civilia non tamen belluina. Ut quod apud Cantabros, vir mulieri dotem offert, & quod filia hæredes instituuntur, & ab his fratres in matrimonium elocantur. Hæc enim mulierum in viros imperium quodam habent, quod non est admodum civile;* Sed immerito incivilitatis dementiæque, hic insimulantur Cantabri: Fortitudinem & virilem quendam animum hæc omnia monstrant: pæanem enim canere inter cruciatus, non aliquis facile sustinebit, nisi fortissimus. Dotem dare nec incivile est, nec fœminarum in viros imperium monstrare potest: quin potius dotem â viro uxor tanquam pignus submissionis illius, quam viro debet usque ad vitæ suæ finem, accipit. Sicque optime mos iste pristinus, in hodiernis nostris legibus mutatus est, dantque jam viri uxoribus dotem, submissionis pretium. Lacedæmoniorum legislator Lycurgus, etiam sine dote virgines nubere jussit; quod cum sit, cessat ista querela comici;

Qua

—— —— *Quæ indotata est, in potestate est viri*
Dotatæ mactant & malo & damno viros. & alibi
Argentum accepi, dote imperium vendidi.

Optima itaque Dos ab Alcumena apud eundem recensetur.
Non ego illam mihi dotem duco esse, quæ dicitur.
Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deûm metum, parentûm amorem & cognatûm concordiam
Tibi morigera, atque ut munifica sim bonis.

Cap. IV.

Litil-rædr Ilkki mier ad fella Big) Fortium virorum mos erat adversarios suos, prius semper dictis aggredi quam armis; hoc enim valent dicta apud iræ immodicos, quod illis irritati quid sibi consultum sit, postea judicare non possint. Sic Rex Rolvo Berserkos Haldani Russiæ Regis, relatione quadam in furorem prius vertit ac dein neci dedit. vide Gautreks Sagu cap. xxxi. vide Nostrum. cap. xix. Superbo igitur Hareki sermoni, paribus verbis occurrebat Vikingus præsenti capite. De Starkatero Saxo Grammaticus lib. vi. *Supervenientes cæteri, pariter ne omnes an Sigillatim excipere statuisset, interrogant? At ille, quoties mihi triste canum agmen oblatrat, simul non vicissim eos abigere soleo: ita se cum universis, quam singulis confligere malle significans, adversarios prius dictis quam armis contemnendos putabat.* In ejusmodi conviviis etiam magiam quandam occultam fuisse. Ibid. pag. 100. apparet.

Kengr menn æptu Sigur op mickid) *Lætitiam* quam ex nece Hareki Jernhaus, Regis Hringonis asseclæ perceperant, clamore significasse, auctor Noster memorat: Par locus in Ulfs Uggasonar Sagu. Scandianos cum *assensum & approbationem* rei alicui exhibere vellent, levem clamorem edidisse Olofs Sagu. cap. 40. & 57. refert: Idem Romanis usitatum fuisse apud Livium l. 7. c 57. legitur. *Indignationem Clamore* ostendisse Septentrionales in eadem Olofs Sagu. cap. 73. & 112. videtur. Prælium inituri, Duces ex *Clamore militum alacritatem* explorare solitos; frequenter apud Nostros, Græcos Romanosque scriptores invenitur. *Favorem* hoc inditio ostensum. Livius indicat lib 1. cap 25. & lib. 23. cap 46. Lucanos *cogisse* clamore magistratus, Senatum vocare. Idem lib. 8. cap. 27. *Alacritatem* hoc ipso ostensum. lib. 9. c. 41.

Voluntatem. lib. I, cap. 19. & cap. 40. *Contemptum.* lib. 2. cap. 14. nec non alios affectus quosque. Sed in re tam exigua, nec Nostrorum nec aliorum loca sollicitare liber. De *Clamore* videri potest Janij Gruteri dissertat. in Tacit. & Onosand. ubi ex novem Livi & plurimorum aliorum scriptorum locis. Clamore debellari hostes posse probat. *Romur.* Nostris dicebatur murmur illud, quo dictis aliorum aliquis assentitur.

Cap. V.

HUn tok Horn undan ysir-bosn sinne) *ysir-bosn*, pallium est vel indusium quodcunque superius. Olofs Sagu major. Cap. LXXVI. *Stod Svein uti i sualanum oc bafdi brugdit sax undir ysirbosn.* i. e. In atrio stabat Sveno; evaginatum gladium sub pallio habens: Gerebat itaque cornu sud veste Maga Dys. De Cornibus illorumque usu, multi varia scripserunt, quæ hic colligere longum foret; indicasse sufficiet: Cornua ad lætas exceptiones hospitum; in Septentrionali terrarum parte ut plurimum adhibita, summoque in prætio fuisse: unde etiam in Legibus Ostrogothorum Giptab. XVIII. fl. *Gull ok silfwer, iord og annödug hion, ok diurshorn, thet kallas gersimar, ok bulstrar.* h. e. Aurum, argentum, agri, servi, cornua & lectisternia, res pretiosæ dicuntur. Cornibus pro poculis usos Septentrionales Plin. Hist. Natural. lib. XI. cap. XXXVI. & Cæsar comment. bell. Gall. l. VI. indicat. Majoribus Nostris in Dacia & Moesia idem moris fuisse, ex Ulfilæ Novo testamento monstratum est in Notis ad Gautreks Sagu pag. 84. Salmuth in Comment. ad Pancirollum tit. LII. de rebus perditis, postquam varios cornuū usus exhibuisset, ex Langio & Hieronymo Mercuriali observat: Cornibus ceu saluberrimis poculis, usos fuisse veteres. Rosinus quoque Antiquitat. Romanarum lib. V. cap. XXVIII. ex Athenæi, ut credo lib. II. cap. VII., memorat. Veteres primum cornibus bouum potasse, indeque κεράσαι. i. e. temperare vinum aqua. Cornua autem hæc, non solum auro & argento ornata, verum etiam argentea & aurea fuisse, illisque continuo sibi ipsis mutuo propinare consuevisse. Ibid. meminit. Cornua ejusmodi usibus inservisse, neminem negaturum scio; ideoque nec necessum pluribus de hac re agere censeo. Id notatu dignum est, quod etiam artibus magicis cornua præparaverint, ut

mista

mirabiles redderent effectus. Noster Cap. 11. de Cornu *Disar naut.* i. e. Chara possessione magæ Diis. *Þad var natura dryckiar þess er i horninu var à nedra holfe, ad huer er af dreckür, feck vanheylsu* &c. *Enn ef druckit var af efra hlut hornsins, þa battist þegar.* i. e. Hanc naturam sibi induebat potus Cornus hujus parti inferiori infusus, ut si quis de illo biberet in morbum incideret &c. Si verò ex superiori parte hauriret, medicinam morbo is potus adferebut. Olafs Tygvasons Sagu mihi pag. 87. *Þa malti annat troll; þad er fra mier ad seigia: fagrar Kono asiono tok eg à mik ok hafda eg horn fult miodar i hendi, er eg hafda morgum illum blutum ablandat, ok atladi ek at byrla Konginum um kuelldit, þar er han var i veitzlu; ok er menn voro miok druknir, stod ek vid trapizu vel buin: Þa retti Kongr til min hand sina, enn ek geck ad oc feck hanum hornid; enn han hof up hornid oc rak i haufud, ok framan i andlitit ok lauk suo med ockur.* i. e. Tum dicebat altera venefica, pulchri coloris fœminæ aspectu mihi adsumpto, cornu manu tenebam mulso plenum, quod plurimis pessimis speciebus mistum erat, cogitabamque dare Regi illa vespera qua convivium celebravit: cumque omnes ebrietate maxime laborarent, Stabam ad trapezam, splendidissime ornata: Rex illico manu mihi porrecta, traditum accepit cornu, levatumque fronti meæ impegit, hic finis hujus rei. Admirabile fuit Cornu Rolfi Vestrogothorum Regis de quo Gautrek Sagu c. xxxi. *Ad lokini þessari veitzlu helldr Hrolfr K. burt, med ollu sini foruneyti, samdr af Halldans K. morgum dyrgripum. Eirn af þeim griipum var horn, sua agiatt, er han kalladi bringhorna: þad var med þeiri naturu, at suo batt gall i þui, ef af var druckit, at heyrdi um Valska milu ef þad bodadi fyri tidindi; enn ecki nade þá dryckur þui helldur enn ádur, ef ey var riett afdruckit. Mikill gullbringur var i stikli hornsins. Þetta þotti vera mikill Kongs gersimi.* i. e. Finitis solemnibus nuptialibus, profectionem domum suscepit Rex Rolvo, cum

omni-

omnibus suis; donatus à Rege Haldano multis pretiosis rebus: Ex illis chimeliis cornu erat præstantissimum, quod adpellabat *Hringhorna*: Ejus natura hoc erat, ut illo epoto, rebus magnis & insperatis eventuris, sonitum ederet, qui audibatur per milliare Gallicum; potum ex illo nullus haurire poterat, nisi modum bibendi sciret. In angustiore parte Cornus, magnus erat annulus aureus, videbaturque hoc pulcherrimum Regiumque clenodium esse. *Þorer-tók vid hornid ok drack af; oc þa han hafdi miog sua afdruckit, gall i horninu sua hatt, sem þat var iafnan vant, er þat Jagdi fyri storé tidindum ada liflati gaufugra manna,* &c. &c. eadem Gautrcks Sagu cap. XXXIX. h. e. Thorerus Jerusskiold traditum recipiebat Cornu bibebatque ex illo, quod jam jam exhaustum, sonitum edebat more solito, cum res magnas aut clarorum virorum mortes nunciaturum erat, &c. &c. vide actorem. Ad citatum locum pater meus honoratiss. Olaus Verelius in Notis pag. 101. *Ringhorna Cornu omnium præstantissimum, caeterum clades vel mortes insignium virorum, natura sua prædixisse vix putes, sed genium aliquem per hoc, rerum futurarum eventum indicasse, ut multorum arma, ante conflictum, in pariete subsultare & clangere solent.* Eodem reciduns hæc omnia; artibus scilicet magicis, præstigiis & incantationibus, ejusmodi vim sibi induebant res inanimæ apud paganos; gladii tamen ejusmodi etiam nostro seculo repersi sunt. Memoria maxime dignum est quod ab Hamelmanno de comite Oldenburgico refertur, qui venationi intentus cum aberraret in sylva *Bernsteur holtz* dicta, respirandique causa diverteret ad montem *Osenberg*, accessit illi virgo paræstiosis induta vestibus & capite corona ornata, manuque tenens Cornu argenteum, deauratum egregieque elaboratum, rogavitque ut ex illo sitim sedaret, additis multis illecebris pollicitationibusque: Verum ille rem non satis integram suspicatus, effuso liquore post tergum, concitatoque equo calcaribus, illinc aufugiebat Cornu manu tenens: quantum autem liquoris dorsum equi attingebat, crines omnes absumsit. Relationem Hamelmanni de Cornu Oldenburgico quod fuerit argenteum, Custerus epistola sua ad Vormium, fini Monumentorum lib. VI. inserta sic emendat. *Cornu Oldenburgicum sibi et Chronica Oldenburgico notum vidi, & vino repletum evacuavi; ex quo metallo fabricatum nemini constat. Pes unus diffractus à nullo aurifabro reparari potest, quia non patitur agglutinationem;*
sed

sed quam primum igni apponitur (quo solo mediante agglutinandus) diffringitur. Potus in eo, vinum inprimis, aliquandiu contentus, pravum acquirit ac valde nauseosum saporem. Huic similis historia de principe familiæ Trollorum refertur, qui recepto cornu â monstro vel dæmone sibi oblato, non solum liquorem quo repletum erât, pone tergum in equi dorsum, pari ctinium cum jactura effudit, sed illum quoque qui obtulit neci dedit, unde etiam familia ista in insignibus suis gentilitiis monstrum capite detruncatum gessit. vide Balii histor. Ecclesiast. Memoria etiam digna sunt illa quæ de Egillo Skalalagrymi filio referuntur, qui oblato sibi Cornu â Gunhilda Konungamoder incantato; pari arte obviam ivit, effecitque ut Cornu rumperetur in frustula. De Cornu Olivant admirabili videatur Carl Magnus Saga.

Sott þeiri er Likþra heitir) Morbus *Likþra*, lepram alias significat. At cum Cornu illud Dysæ incantamentis magicis ita fuerit præparatum, ut ex illo bibens in morbum incideret, & lepra & lethargus hic simul intelliguntur. De lepra Castellus in lexico medico *Lepra est cutis mutatio in habitum qui præter naturam est, cum asperitate & pruritibus & doloribus, nonnunquam & squamis decidentibus, interdum secus, pluresque corporis partes depascuntur.* &c. Ejusmodi auctor Noster præsenti cap. de Vikingo refert, adque hoc dicit ipsum somno deditum fuisse, oblitumque omnium priorum actionum suarum: qualiter ab eodem Castello describitur Lethargus. *Lethargus passio est phrenetidi contraria, siquidem in ea inexpugnabilis dormiendi necessitas adest, perinde ac perennes vigiliæ phreneticos infestant. Dicta autem Lethargus, quod ea correptis omnium rerum oblivio accidat,* &c. Videatur cap. VI. auctoris Nostri. Et cum lepra medicamentis curari nequeat, monstri instar erit, potum Cornus huius parti inferiori infusum, hoc præstare potuisse. Vide auctoris Nostri Cap. III.

Hamshleypan Dys) *Ham hleipa* dicitur is, qui varias sibi inducere formas arte magica novit. Qualia de Colo refert Noster Cap. III. *Han var so mickel hamshleypa ad han brast i ymsra kuikinda lijke.* i. e. Ita se transformare potuit ut variarum animalium simillitudines assumeret. Hominem *lupum fieri & se condere sylvis*; quidam ut â natura humana omnino alienum, existimant; quidam id posse fieri, parum dubitant. Ego Ovidium in Metamorphosi sua, inter lusus poeticos vera quoque innuere, puto. Transibant autem ejusmodi

Ham-bleypor in variarum animalium similitudines, quales describit Ovidius. l. 1. Fab. VI. v. 236. lib. VII. Fab. 2. v. 270. & lib. VIII. Fab. X. de Protheo in varias formas se mutante: in qua explicanda diversorum scriptorum sententias profert Farnabius, quarum nulla tamen verior videtur, quam quod varia hæc transformatio, de arte magica sit intelligenda. De lycantropia plurimos quoq; citat idem Farnabius ad lib. 1. Metamorph. Fab. VI, inter quos & Olaum Magn: lib. XVIII. cap. XXXIII. & XXXIII. Illumque innibi, *miranda sed non credenda* tradere dicit. Ego cum Apuleio Metamorph. lib 1. Minus justas illorum opiniones existimo, qui omnia ea putant mendacia, *quæ vel auditu nova, vel visu rudia, vel supra captum cogitationis ardua videntur: quæ si paulo accuratius exploraris, non modo compertu evidentia, verum etiam factu facilia senties.* Saxo Grammaticus. lib. III. pag. 44. De Odino magicarum artium magistro perfectissimo. At Othinus *tertio Regem priori specie confusa, perfectißimam rei militaris industriam professus, accessit.* &c. *Ita præstigiarum peritis vero fili vultu varios habitus præ se ferendi, promptissima quondam potestas incesserat. Quippe præter naturalem corporis speciem, cujuslibet ætatis statum simulare callebant.* Ad hæc Stephanius in notis ad Saxon. *Verißime hec Saxo de veneficio priscorum annotat, potestatem eos habuisse vultus lineamentorum, cum quolibet mutandorum ut quem vellent mentiri possent.* Nec *hominis modo pro arbitratu exprimebant, quod colores mutare, at kipta litum, dixerunt; sed bestiarum etiam formas adsumserunt? quales artifices hamehleypur. i. e. cute & corpore excurrentes ac velut desultores quidam appellati erant. Sic Odinus insignis veterator & architectus harum omnium præstigiarum existitit, qui nunc ut accipiter, nunc aquila, nunc serpens, apparuit, teste Edda. Ita & Loke, avis, equa, esox, & nihil non quoties placeret esse potuit, eadem teste.* Quod Stephanius veteres dixisse perhibet, cum sibi aliam formam inducerent *at skipta litum*, id ex M. Brynolphi Episcopi Scalholtensis nota ad Saxonis l. 1. p. 9. accepit, ubi Saxo præstigiatorum tria genera facit; idque secundum genus, illos refert qui artem possedere Pythonicam; quos & subjecisse sibi gigantes refert, *ac per summam ludificandorum oculorum peritiam, proprios alienosque vultus adumbrare* calluisse, *illicibusque formis veros obscurare conspectus.* Ad hunc locum ita M. Brynolphus. *Sic Sigurdus Fofsnisbane, Ragnari Lodbroki socer, frustratus Brinhildam*

dam Budloniam, cui fidem conjugalem dederat, Gunnaro Giukungo, uxoris fratri, cupiens illam conciliare, cum aliter ad ipsam pervigili igne circumdatam irrumpere nequiret (quem ignem circum aulam Brynhilda aluerat, vocavitque Vafurloga) nemo vero præter Sigurdum tam animosus esset, ut ignem transire auderet, aut si auderet Gunnarus, cujus intererat sponsam inclusam videre, equum tamen præter Sigudi illum Grana, qui intrepide perrumperet difficultatem, consequi nullum potuit. Atqui is omnis alius sessoris quam domini impatiens, Gunnarum repulit. Quare ut equum pariter & sponsam Sigurdus falleret vultum faciemque cum Gunnaro commutasse dicitur. Quod illi περίεργα, at skipta litum, colores mutare dixerunt. Quinnimo non humanos modo vultus assumere & deponere; sed bestiarum & ferarum formas quas volebant induere noverant; usi ad hanc rem incantationis & caracteris genere, quod Finvika nominarunt, quasi Finnorum morem dicas: Credo quod illud artificium Finnis frequentissimum fuerit. Sane Gunhilda, Erici Blodoxi uxor, ab illiusmodi prestigiis male audivit, Finlandica & ipsa Ozuri Thoronu filia. Vofurlogi est ignis quasi fatuus, quique infernali nutritur arte, per *Smavofrur* in Giettla. cap. XXXI. spectra indicantur. De Gunhilda quæ traduntur, ab aliis confirmantur, inque Jomsvikinga Saugu, ita se permutare potuisse perhibetur, ut etiam plurimarum animalium venerem sit experta. De Finnone quodam ab Haraldo Daniæ Rege in Islandiam misso ut exploraret situm aditumque insulæ comodissimum; illuc balenæ forma profectum, refert Snorro Sturlæ. pag. 128. verum omnem ipsi aditum Deos indigites præclusisse. In Hervarar Sogu cap. XV. Odinus se in similitudinem Gestur Blindes & accipitris etiam transformabat. Nec simpliciter ita se habere illa videntur, quæ in Herrauds Sogu referuntur, quod figuram oris consiliarii Regis Biarmiensium, illiusque servi detraxerint Bose & Smidus: quæ sequuntur artem magicam sapiunt: qui enim artem citaristricam Sigurdi, tam cito addiscere potuit Bose, vel in cæteris actionibus suis, se ipsi similem, exhibere? arte magica fratris ipsius Smidi, hæc omnia facta fuisse oportet. Ibidem cap. XIII. Rex Biarmensium Harekus, se in draconem mutavit, Smidumque magum devorare visus est; fiebatq; deinceps verres: Busla anicula canis fœmina apparuit, confecitque verrem. Conveniunt hæc omnia cum magia Finnorum in Snorrone, Petro Claudii Jens Volfs descript. Norrigiæ & aliis memorata. A Nostro

paria referuntur. cap. XII. de Colo in varias formas se mutante: Ingialdus Trona Verres. cap. VIII. Anicula Dys pulchra virgo. cap. V. Ogautus vulpecula. cap. XIII. visi. Ingebiorga ab Oganto ex speciosissima virgine, in turpissimam anum transformata. De gigante Hythin, *usitatum mortalium habitum mutuato.* Saxo lib VI. In Snorrone pag. 160. confitetur inter cruciatus Eivindus Kindriif, magus summus in Norrigia jam jam moriturus; se non hominem esse, nec qui parentes sui crediti erant, liberos habuisse, sed spiritum cadaveri humano magica arte intrusisse. De ipsius magia quoque videri potest Olafs Trygvasons Saga. Ejus exemplo convenit illud quod de Rege Tarenti tradit Barclaius satyrici sui parte V. Ne autem fidem perdant exempla quod â Septentrionalium scriptoribus sint desumpta, In Melæ lib. III. cap VI. habemus quæ his conveniunt. *Sena in Britannico mari Osismicis adversa litoribus Gallici numinis oraculo insignis est. Cujus antistites perpetua virginitate Sanctæ, numero novem esse traduntur: Gallicenas vocant* (a Gala & Galldur scilicet) *putantque ingeniis singularibus præditas maria & ventos concitare carminibus, seque in qua velint animalia vertere, sanare qua apud alios insanabilia sunt* &c. Paria magos Thessalicos efficere potuisse, refert Apulejus Metamorph. l. II. & Lucianus in Lucio suo Magicam scientiam apud se nimiam Simon. Magus in D. Clementis Recognitorum lib. II. jactat: Qua ipsum præditum, si vanum non fuerit, septentrionalium scriptores nec vanitatis arguendi, quod paria perpetrata hic referant: verba ipsius ejusmodi sunt. *Possum enim facere, ut volentibus me comprehendere non appaream: & rursus volens videri palam sim. Si fugere velim montes perforem* (quod & fecisse Odinum Edda perhibet) *& Saxa quasi lutum pertransiam: si me de monte excelso præcipitem, tanquam subvectus ad terras illæsus deferar. Vinctus memet ipsum solvam, eos vero qui vincula injecerunt, vinctos reddam: in carcere colligatus, claustra sponte patefieri faciam: statuas animatas reddam, ita ut putentur his qui vident homines esse: novas arbores subito oriri faciam, & repentina virgulta producam. In ignem memetipsum injiciens, non ardeam: Vultum meum commuto, ut non agnoscar; sed & duas facies habere me possum hominibus ostendere. Ovis & capra efficiar. Pueris parvis barbam producam. In aërem volando invehar.* (qualiter Colum Kroppinsk fecisse Noster cap. III. dicit) *aurum plurimum osten-*

dum

dam. Reges faciam, eosque deiiciam. Adorabor ut Deus, publice divinis donabor honoribus; ita ut simulacrum mihi statuentes, tanquam Deum colant. Et quid opus est multa dicere? quidquid voluero facere, potero. Adversus hæc metamorphoseon exempla, duræ sunt sententiæ Theologorum, vide quorundam in antiquitatibus Consultiss. Loccenii lib. II. c. XV. Burchardus autem Vormaciensis Episcopus lib. XIX. de pœnitentia, sive medicina animarum. *Credidisti quod multæ mulieres, retro satanam conversæ credunt & affirmant verum esse, ut credas in quietæ noctis silentio, cum te collocaveris in lecto tuo, & marito tuo in sinu tuo jacentes te dum corporea sis, januis clausis exire posse, & terrarum spatia cum aliis simili errore deceptis, pertransire valere, & homines baptizatos & Christi sanguine redemptos sine armis visibilibus & interficere & decoctis carnibus eorum, vos commedere; & in loco cordis eorum stramen aut lignum, aut aliquid ejusmodi ponere, & commestos iterum vivos facere, & inducias vivendi dare. Si credidisti quadraginta dies, id est carimam, in pane & aqua cum septem sequentibus annis pœniteas.* Hæc ut â viro pio prolata, pie etiam veneror: exempla tamen contraria evidentia sunt, quæ aliis excutienda relinquo, inque præsens veterum opinionem ostendisse sufficiet.

Suava Rijkc) Pars illa Germaniæ quam Sueviam nominavere scriptores antiqui hic indicatur: Illa enim quæ hodie Suaben dicitur, â mari Balthico longe abest, interque superiora Germaniæ numeratur. De Svevia quæ â Nostro memoratur, Tacitus de moribus Germanorum, adque mare Balthicum illam collocat, cis insulam Rugiam & quæ illi adjacent Ætius hujus Regni gentes LIV. fuisse dicit.

Litur duergur) Aut hunc ipsum, aut aliquem huic cognominem, admodum inter duergos (pygmæos) clarum fuisse ex Edda & Voluspa constat, ubi inter duergorum nomina hujus celebre est.

CAP. VI.

Tok til at skera upp Heror) Per *Heror* signum quoddam, uti bacillus cruce vel tribus rectis scissuris notatus, intelligitur: qui per territoria à colonis ab uno ad alterum circumlatus, de re aliqua subita commonefecit. Vide Arngrim. Descript. Island. p. 38. Hodierno tempore baculus iste *Budkafle* dicitur: Sed mos hic pene abrogatus jam est, nisi cum ad venationem perniciosarum bestiarum, præfectus Regius colonos

nos subito convocare necessum habuerit. Olim isto modo ad judicia; & si hosti alicui occurrendum foret, convocabantur. Videri hac de re potest Olaus Magnus lib. VII. cap. III. Ericus Tegel in histor. Gustavi primi pag. 17. Uplandz LL. Tingmålab 1 Fl. uti & Lex Frostatingensis. *Heraur* autem, conventus solum ad militares expeditiones significavit. Olafs Saga cap. 112. *Han skar upp heraur og sesndi ollum Dalum til baiar er Hunþorp heitir á sin fund, oc þar komo þeir allir.* h. e. Baculum nunciatorium misit, jubens Dalenses ad villam suam Hundtorp convenire; quo etiam accesserunt. Chilenses ad hoc sagitta usos Georgius Maregravius lib. VIII. cap. IV. de Chilensibus refert. Locus elegans est. *Fœdera ineunt & stabiliunt in hunc modum: qui alium primatem aut rectorem communitatis ad fœdus & armorum societatem invitat, mittit per aliquem suorum (aut etiam portat ipse) sagittam, quam invitatus si consentias, manu dextra tangens, vice jurisjurandi se obligat atque hoc præcipuum inter illos est fidei vinculum. Ad eundem modum cum neque scribere sciant, si quid alteri nunciare velint, quod bellum aut aliud Reipub. negotium tangat, per fidum aliquem suum ministrum, mittunt sagittam cui fascia alligata est, societatis armorum index, quam ille ad quem mittitur dextra manu accipit, & si vicissim aliquid nunciari velit, addit & alteram fasciam, atque ita sagittam eandem remittit. Si autem opus fit alios quoque moneri, retinet prior sagittam cum fascia, & ad alios suos confœderatos, per suos circumferri curat ad eundem modum* Islandi bacillo utuntur in modum bipennis efformato, cum tribus scissuris in dorso bipennis, more ab antiquissimis temporibus servato; cum scilicet assveto, cum incolæ isti fervidioris Spiritus fuere, ad cædes & bella promptissimi.



Nordur fyri Balagardz sidu) Nomine Balagard aliquæ civitates ad Meotidem paludem sunt, uti & una Lituaniæ mediterranea, â littore maris Balthici, milliaria Sveo-Gothica triginta septem circiter, Germanica vero quadraginta octo, distans. Quæ cum nimis longe â littore abesse videtur, credere licet, hanc quæ â Nostro memoratur in Pomerania existere, ubi parva adhuc civitas dicta, *Belgart* â littore

ma-

maris Balthici non ultra quinque milliaris Germanica, fita est. Qvam famosa quantæque æstimationis hæc olim fuerit, ex nostro scriptore uti & ex aliis satis clarum est: dicit ille totum ab illa littus nomen suum habuisse. De hac ipsa vide sis Olafs Sagu hinc minne Cap. x. & majorem. cap. xxii.

Þeir drogu belg à hofud hennar, og grittu hana til heljar) Qvemadmodum Vijkingus & Haldanus, vultum magæ Diis facco obtegebant, illamque interfecerunt; ita & duos Finnos magos, à quibus magiam didicerat, sustulit Gunhilda Konungamodr. vide Snorronem Sturlæ pag. 56. & 57. Magos autem neci daturi cavebant omnino, ne ab ipsis viderentur; vel ipsi vel arma ipsorum. vide Saxonem lib. vi. Olaum Magnum. lib. 3. cap. 16.

Cap. VII.

Ingialldur Trona'hafdi mickin vidurbunad ad styrkia borgarvegge) Borg castellum denotat, quod & *Kastali* apud scriptores antiquos dicitur: *Borgarvegg* castelli facies exterior est. Castella firmissima veteres habuerunt, illaque tum lignea, tum lapidea, illoque tempore satis firma & artificiosa ad hostes arcendos. Valli apud Nostros è trabibus fuere; sic enim in Gautreks Sogu cap. xxi. Thorberga loquitur. *Skulum vier leita at smidum oc lata virki giora um allan stad vorn, harla sterkt oc ramgiort, oc bua sijdan med þeirri vielfindni, ad ey meigi saka: huorki med eldi ne iarni.* h. e. Operarios jam conducemus, qui totam civitatem nostram vallo firmissimo muniant, ejusmodique arte militari perficiant, ut adversarii Nostri, nec igne, nec ferro ei nocere possint. Ad hoc expugnandum cum venisset Hrolvo Vestrogothorum Rex, de ipsius Valli structura adhuc notabiliora quædam in eadem historia. Cap. xxiv. indicantur. *Oc er Hrolfr Kongur sier ad ongum fluttningi kiemur à vid Kong, bydur han syna menn ad vopnast, oc sakia ad med kallmennsku. Þeir giordu sem Kongur baud, ok tuku skiott fra, oc feingu ecki adgiort. Þeir foru þangad unz þan veg ad, ad ei kiemi rad radi imoti. Þeir baru elld ad, ok þa blop vatn or þeim stockum, er settir voru*

i virkisveggina. Þeir attludu ad vinna med vopnum oc grafa; enn hiner helltu à þa brennandi biki oc vellandi vattni: þar med voru fardir à þa florer steynar. h. e. Cum vero se nihil efficere posse Rex Rolvo videret, milites suos arma capere fortiterque aggredi jussit; illi mandato obedientes post primum tamen impetum re infecta recesserunt: nec quidquam tentarunt ut ipsis pari arte obviam non iretur. Ignem attulerunt! Sed ex ipsis trabibus, quibus vallum constructum erat, aqua profluxit: (*similiarte domum suam exstruxisse Kroka Refum, Krokarefs Saga refert*) armis deinde & fodiendo adorti sunt, sed fundebatur in illos pix liquefacta & aqua calidissima, maximique lapides proiiciebantur. Vineas ultimum excogitavit Rolvo; quibus se tegentes milites, ad vallum pervenerunt, quod animadvertens Thorberga, per secessum cum suis in sylvam secessit. Videatur auctor ipse. E viminibus, lapidibus & terra vallos quoque confecisse Boreales in Olafs Sogu cap. XXIII. videtur: *Audrumeigin arinnar er mickit Kauptun, er heitir Sudvirki. Þar haufdu Danir mikin umbudnad, grafit diki storr, og sett þar fyri innan vegg med vidum oc grioti oc torfi oc hafdu þar lid mickit.* h. e. Ab altera parte amnis (Tamesis) magnum emporium est nomine Sudvirki, magno labore à Danis munitum; fossa scilicet maxima, & intra fossam vallo è viminibus, cespitibus & lapidibus exstructo, maximasque copias ibi habuerunt. Vallum seu aggerem in Dania inter Slesvikiam & Eygdoram fluvium, vulgo dictum Danavirke, ligneum fuisse olim & fossa septum, inque ipso Vallo turres exstructas Olaf Trygvasons Saga refert, quæ & hac de re videri potest. Castella Baglorum in Norrigia, Sverris Saga sic describit. *Kastalaner voru suo gerdir, ad stappar fiorir stodo upp à milli, oc þar armur à þ end nidri hurdir milli stapana.* h. e. Castella ita facta erant, ut erecti trabes quatvor, aliis trabibus intercurrentibus vincirentur tabulatoque tegerentur, infra autem inter trabes januæ erant.

Var han settir i fiotur, og boga streingur à hendir hanum) Pedes captivorum, Veteres catenis, manus arcuum nervis ligasse, hic locus & cap. XXV. auctoris nostri indicat.

Vikingr vildo ecki sattvig vega) Similiter cap. XXV. *Þa vo*

ver ordid myrkt af kuellde, so þeim þotte ecki vygt ad hanum. i. e. Jam obortæ oculis tenebræ erant, ut ipsis non occidendus videretur. Noctes sacras in hoc habitus, ut captivum aliqvem noctu occidere noluerint, hæc loca indicant; quod & Ovidius ep. 14. *Temerata nox Sangvine.* In Nostro cap. xv Fullasse Thorstano & Thorero, cujus fratrem se interfecisse illi confitebatur. *Ecki skall niidast à yckur i nott, sagdi Fullasle; skulu þid bida morguns, og hafa mat sem yckur lijkar.* h. e. Facinus aliquod infame, in vos hac nocte non perpetrabo, dicebat Fullasle; diem exspectabitis, cibumque sufficientem accipietis. Huc pertinent etiam sequentia ex Olofs Sagu. Cap cxx. *Olafr Kongr settist i sati sitt, þa er um var buit i stofuni, og var han allreidr; han spurdi huad titt var um vegandan? honum var sagt, ad han var uti i sualanom i gietslu: Kongr suaradi, hui er han ey drepin? Þorarin Nefiolfsson suarar: herra sagdi hann, kalli þier þad ey mordverk ad drepa menn um nattur? þa malti Kongr, satit hann i iarn og drepit á morgin.* i. e. Rex Olaus ad mensam redit cum purgatum esset palatium, iratum plenus; interrogavitque, quid jam factum esset de homicida? Quod jam vinctus staret in atrio, responsum illi fuit. Quare non occisus est, inquit Rex? Thorerus Nefiolfi dicebat; hoc ne infame existimas, noctu aliquem interimere? Ergo illum ferro ligare inquit Rex, & crastino die interficite. Legibus vetitam fuisse ejusmodi necem Magnus Erlingsonar Sagu meminit. *Giordu þeir oc þad verk med fiolkyngi oc fianda krapti, þui at þad flæstur hier i laugum vorum, at eingin madur hafi sua fierigiort fier, ad ecki heiti þad nidingzverk ok mordvig er menn drepast um nattur.* h. c. Hanc rem magia & diabolico auxilio perpetrarunt; in legibus autem nostris & jure provinciali dicitur, neminem tantum delictum committere posse, ut res nefaria non habeatur & homicidium occultum, si quis noctu interfectus fuerit. Hanc legem Regi Olao in mentem revocasse Thorerus Nefiolfi videtur. In Gautreks Sagu cap. xxx, Gigas Grimnerus, Regi Rolvoni fratris sui interfectori, diem exspectare permisit: Sed ab illo nocte inter-

fultus; pertimescento scilicet, ne illucescente die idem sibi accideret. vide quoque Olfs Uggasonar Sagu.

Vikingr sagdi ecki skulum vier hafa odreyngskap vid) Egregium prorsus priscæ fortitudinis exemplum in Vikingo hic apparet; quod *Odreyngskap* i. e. minus fortis animi existimat; pluribus navibus Adversario obviam ire, quam ille à sua parte haberet. Communi hoc veterum instituto fiebat. *Duos enim cum uno decernere ut iniquum, ita & probrosum apud veteres credebatur. Sed nec victoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quod potius dedecori quam gloriæ juncta videretur. Quippe unum à duobus opprimi, ut nullius negotii ita maximi ruboris loco ducebatur.* Teste Saxone Grammat. lib. IV. vide Gautreks Sagu cap. XXII. Nostrum cap. XXI. Hic accedunt proverbia. *Nec Hercules quidem duobus;* & Nostris frequentatum: Een emot een och twå emot fanin.

Han oxupp i Suiavelldi oc var har Kongur) Vide Notas ad Gautreks Sagu pag. 78. & 80. ubi pater meus Olaus Verelius in nota sua ad pag. 78. cum dixisset fœminam, Nostris ante Margaretam Danam non imperasse, adque illud flagitium decœptis quibusdam optimatibus illam pervenisse: *At vix agnoscunt hoc scriptores veteres rerum Norvagicarum; nisi forte de Quenlandia accipias, quæ Amazones Adamo Bremensi vocantur; & provincia ipsa, terra fœminarum. Suevonibus vero & Gothis imperasse fœminam nusquam legas* &c. vide. Lex illo loco tamen & præsenti auctoris Nostri adparet, in Nostra patria, Regnum quasi hæreditarium fuisse: Hæreditarium enim nunquam fuit, ante Gustavi primi tempora, in familia tamen Regia sceptrum remansit si heredes apti ad regnum administrandum invenirentur. Vikingus itaque pirata insignis, qui filiam Regis habuit; socero mortuo ad Regiam potestatem non pervenit. nec Hunvora Regis filia, Regina appellata legitur; verum illius filius ad regni administrationem evehebatur. Vide quoque Notas in Herv. Sagu Cap. XX.

Cap. VIII.

Til eyar er Thruma heiter) Insulæ Thrumæ mentionem facit Gautreks Sagu cap. III. & VII. Illamque inhabitatam à Storvirco Starkateri patre dicit, â filio vero Regi Vikaro lancitam: In remotissima Septentrionalis Norrigiæ parte ad Strömsund prope Malanger. sita est hæc insula.

Bæ,

Bæ'er ad Vogum heiter) Hoc nomine insula una est prope Lôfoden, supra Halogelandiam, de qua tamen hic non agitur. Verum hæc Haluani Herser villa in Upplandia Norrigica fuit (*quo nomine indicatur tractus à Dofrinis montibus meridionalis, atque se continet, Gudbrandsdalen och Hedmork, cum quibusdam vicinis regionibus*) atque montanis Uplandiæ; Noster enim inter illam & prædium Vikingi Jarls montanum maximeque incommodum iter fuisse, præsenti capite dicit, vide etiam cap. xv. videturque hæc ipsa esse, quæ in Olafs Sagu cap. cLxxvi. Steinvogar nominatur, & *Voga* ad Dalkarliam. Ibid. cap. cxii.

CAP. IX.

Sa Kongur tied fyri Fyrdafylki ær Olafr biet) *Fyrdafylke* is Norrigiæ tractus est, ni fallor, quem Petrus Claudii descript Norrig. p. 82. Fiordelæn adpellat, sicque describit. *Der nordenfore* (Kaupanger scilicet) *er Sundfiord oc Nordfiord, som framstiekker sig ved siökanten nør til Sundmör, oc viide hen op til feldz oc i Dalerne.* h. e. A Septentrionali latere jacet Sundfiord & Nordfiord, qui ad maritima se extendit usque ad Septentrionale latus Sundmör, dilataque se longe ad montana & Dalkarliam. Fyrdefylke itaque, tractus inter Sogn & Gudbrandsdalen fuit.

Fadur Ingialds Illrada) Quod in auctore Nostro, *fadur Ingialdz Illrada hoc cap. exstat*; aut notatoris alicujus additamentum est, aut aliquis de Norrigiæ Regulis, nomen illud longe ante Sveoniæ Regem habuit. Nam illius tempori acta quæ hic memoramur non conveniunt, cum seculis aliquot antea. Illi quorum gesta refert vixerint, illaque perpetraverint; ut auctor Noster nullo modo Sveoniæ Regis Ingialdi Illrada, illorum tempore meminisse potuerit.

Thorstein heit hin ellste son hans) Notabilia sunt nomina propria, quæ in Majorum Nostrorum historiis memorantur; nullumque ex illis, quod certam elegantemque significationem non habeat: quod singulari veterum instituto fiebat, sicut antea observatum est in notarum fine ad Hervaudz Sagu & ad cap. III. Hervor. Ejusmodi autem nomina tribuebantur liberis; regionibus aliisque rebus: quæ aut boni essent ominis, ut à Diis, vel magnis aliquibus viris desumpta; vel ab illis qui in familia clari erant; vel etiam ab ejusmodi rebus, ut pulchra & accepta essent audientibus. Trium Vikingi filiorum à Thorone, Ethnicorum summi Dei incipie-

bantur; ut Thorstanus, Thorerus, Thorgrymus; quæ feliciafaustaque admodum censebantur. Þad er frodra manna sögn, ad þad var sidur i fyrdinne ad draga af nofnum Gudanna nofn sona sinna edu dattra: suo sem af Þors nafne, Þorolf edur Þorsteih, edur Þorgrym, edur sa er Oddr hiet. Fyrst heita af hans nafne Þoroddr; sem Þormodur kuad um Snorra goda og Odd son hans; er han kalladi Þorodd, edur Þorbergur, Þorolfur, Þorleyfur, Þorgeir. Og enn eru fleyra nofn dregin af Asum og Gudum þo af Þor sie flest: menn hafdu miog so þa tuo nafn, Þotti ad lijkast til langlifis og heilla, Þott nokrer foromalti þein vid Gudinn, þa mundi þa eigi skada, ef þeir attu eitt annat nofn. Hauks book. h.e. Sapientes referunt moris antiqui fuisse; nomina filiorum filiarumque à Deorum nominibus desumere: sicut de Thoronis nomine, Thorolf, Thorstein aut Thorgrym, vel qui Oddus dicebatur illum de illius nomine Tor-Oddum vocare, ut de Snorrone bono & filio ipsius Oddo cecinit Thormodus; quem dixit Thoroddum aut Thorbergum, Thorolfum, Thorleyfum, Thorgeyrum vocatum. Reperiuntur & adhuc plura nomina à Deorum Asarumq; nominibus deducta, de Thorone tamen plurima: In usu quoque erat duo nomina conjungere, existimabaturque commodissimum ad fortunam optimam longamque vitam consequendam; parumque referebat si quis aliud haberet nomen a Deorum tamen mutuare. Eleganter memoratur ab auctore isto, ut plurima Ethnicorum nomina à Thoronis deducta fuisse: In præsens sequentem cohortem è veterum monumentis Lector accipe.

Virilia Þor	Þorfastr.	Þorgunnur.	Þormodur.
	Þorsinnr.	Þorhallur.	Þormundur.
Þoralfur.	Þorgalle.	Þorkieller.	Þoroddur.
Þorarine.	Þorgautur.	Þorkiettel.	Þorolle
Þorbergur.	Þorgeir.	Þorkmundr.	Þorolfur.
Þorbiorn.	Þorgestur.	Þorlabur.	Þorsteirn.
Þorbrandur.	Þorgissel.	Þorlakur.	Þorvalldur.
Þordur.	Þorgryr.	Þorlekur.	Þorvardur.
Þorer.	Þorgrimr.	Þorleysur.	Þorvidur.

Þor

Fœminina Þor. Þora. Þoranna. Þorarna. Þorberga.	Þorbiörg. Þoorditsa. Þoreelf. Þorey. Þorfinna.	Þorgerd. Þorgryma. Þorgunna. Þorhalla. Þorhillda.	Þoridur. Þorkatla. Þorlaug. Þorny. Þorun.

Olaus Crassus indignatus Sighvato Skaldo; se inscio filium suum Magnum nominasse, quod nemo illo nomine in familia sua esset, his Sighvati verbis accquievit. *Kongr malti, hui lestu sueinin Magnus heita, ecki er Þat vart ættnafn? Sighuattr suarar, eg het han epter Karla Magnusi Kongi, han vissa eg bestan man i heimi. Þa malti Kongur, giafumadur ertu Sighuattr.* Olofs Sagu cap. cxxiii. h. e. Qvare puerum Magnum nominasti inquit Rex, hoc nomen familiæ nostræ insuetum est? Ego ipsum de rege Carolo Magno nominavi, respondit Sighuattus, illum enim novi præstantissimum esse in in toto orbe. Favet tibi fortuna Sighuatte inquit Rex. Ericus Rufus ab Islandia profectus cum Grænlandiam invenisset ut Grælandiam nominaret hanc rationem habuit. *Þad summar for Eyrekur ad byggia land Þader han hafdi fundid, oc kallads Grænland; Þui han quad, menn Þe mieg mundi fysa Þangad ef landid hieti vel.* Ericks Raudes Sagu. h. e. Hac æstate Ericus ad excolendam terram quam invenerat, proficiscebatur, nominavitque illam Grænland; dicebat enim homines tanto magis illuc properaturos, si terræ elegans nomen inditum esset.

Þriatige alna var yfir giana Fortia ac strenua exercitia veteribus fuisse, ubique legas; quæ tamen non nisi intra lusus reputata. Noster præsenti loco; *à fiallveg Þeim er millum var bygda Vijkingz oc Haldanar var ein gia furdu diup* xxx. *alna var yfer giana, er miost var; og Komast Þar ongver menn yfir Þad fiall: Þad hofdu Þeir Niorvè Kongr oc Vijkingr Jall prosad, huorsu Þeim giek ad hlaupa yfir giana; og hliop Vikingur i ollum herkladum; enn Niorvi bio sig sem liettelegast til; enn Haldan med Þui mote ad Vijkingur take i mote honum.* h. e. In montanis inter Haldanum & Viikingum, hiatus cujusdam montis profundissimus erat, triginta ulnas patens ubi arctissimus, nemoqs

illum transilire poterat; quare nulla etiam via per montes illos. Rex tamen Niorve, Viikingus Jarl & Halfdanus illum transilivere: Viikingus quidem saltu & omnibus militaribus suis armis instructus; Niorve levissimis indutus vestibus; Haldanus sicut Viikingus illum exciperet. Commodissime hunc etiam transilire poterat Thorstanus, verum non sine auxilio fratris Thorerus. Vide auctoris Nostri cap xvi. De Bosa legitur, illum uno saltu quadraginta quinque ulnas superasse, sed id fiebat ex alto monte. *Eirn dag er þeir sigldu med landi fram i miklu vedri, stod madr à biargi, oc beidist fars à skipi Herrauds; enn han sagdi ecki giora sier neina afkroka til hans: enn þo sagdi hann for til reidu, ef han näër skipinu. Þessi madr stock af biarginu, oc kom nidur i sucisina, fyrir framan styrid: oc vertist monnum þad simtan fadma langt hlaup.* Bosa Saugu cap. III. i.e. Die quadam cum velis agerentur naves non longe â littore, idque in tempestate summa; stabat in monte vir rogans vecturam in navi Herraudi. Ille se ê via deflectere nolle, respondit: comitem te tamen accipiemus, si naves nostras assequi potueris. Vir hic illico de monte se præcipitavit, inque navim ante gubernaculum pervenit: constabatque omnibus saltum istum, quadragintaquinque ulnarum fuisse. De Finno Litli Regis Rodrici cognato & affecla in Olofs Sagu cap. LXXVII. legitur. *Finnur Litl var fothvatastur, sua ad eingin hestur tok han á rás.* h. e. Finnus Litli (parvus) tanta pedum agilitate vigebat, ut nullus eqvus currentem assequi posset. De Starkatero Saxo lib. VI. *Quo discedente, interjectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, velocitate gressus tantum locorum diali itinere emensus proditur, quantum præcedentes diebus duodecim peragrasse dicuntur.* Videatur quoque Sverris Sagu in fine, ubi de militibus ex Anglia illi missis (nominati Ribaldi) qui propter pedum agilitatem summam, celebrantur, & de aliis alios. Sed

Damnosa quid non imminuit dies. Horat. carm. l. 3.

De viro tamen quodam Norrigico, memorat Petrus Claudii c. XIII. descript. Norrig. Illum nostro seculo persequvurū â quodam, cujus fratrem interfecerat, uno saltu duodecim assequutis ulnas super fluvium *Rae*; persequutorem quoque idem tentasse, verum in fluvium incidisse & ab altero detractum, quo

etiam

etiam veniam homicidii obtinuit. Tantam agilitatem veteres non solum à corporis robore, sed etiam ab assidua exercitatione hebebant. Vide Olaum Magnum. Antiquitat. Doct. Loccenii, Grettlam, Arngrimi Descript. Island cap. V. quæ tamen de ludis septentrional. potissimum agere videtur. Inter militaria exercitia quæ militem idoneum reddunt, saltus etiam a Vegetio de re militari l. 1. cap. 9. memoratur.

Hon atti vid oenne ix. *sonu*) ex Bringerda novem filios genuisse Niorvum, hic traditur, sed mox decem nominatim recensentur. Insuper & 12. cap. Fiunus Niorvi filius memoratur frater nempe Jokuli. Sed forsan novem legitimi, reli. qui duo extra matrimonium geniti.

Cap. X.

Hafdi Vijkingr Jarl varad vid sonu sijna) Optimum erat consilium Vijkingi senis, filiis datum; ut in ludo quocunque cum filiis Regis, ab omni contentione abstinerent, & robur suum fortitudinemque, ad res arduas reservarent. Cujus fidelissimo monito, si memor Thorerus fuisset, nec Vikingi filii, nec Regis; quos acerrimos in ludis etiam fuisse, ait noster, periissent. Simile quid Seianus expertus est. *Iam tametsi sero, cognovit quam periculosum esset cum leone chorous ducere, qui lusus suos dentibus concludit.* Manizi casus Seiani. Quo etiam accedit Poetæ illud,

Prætereunt subjecta feræ; mortisque facultas
Emollit rabiem præda; torvique leones
Quæ stravisse calent, eadem prostrata relinquunt
Nec nisi bellantis, gaudet cervise juvenci
Nobiliore fames. Claud. epist. ad Hadrian.

Peir hafdu knattleyka) Et hic ludus ut cæteri veterum Septentrionalium acerrimus erat, diciturque in hodierna nostra lingva *Isboll*, quod in glacie exerceatur: Et cum hæc pila è ligno vel alia aliqua dura materia fuerit, *Knott* enim vel hnott, globum durum significat: ad distingvendum igitur inter illum pilæ ludum, quem æstate ludere solent, hunc adpellabant *Hnottleikur* alterum *Sopplcikur*. vide Bosa Saga cap. 11. Parum autem differebat glacialis iste ludus ab illo quem hodierni nostri *Ruin* nominant, qui corpus etiam magnopere exercet. Ut autem *Hnottleikur* inter filios Regis Niorvi & Vijkingi Jarls ad contentionem perveniebat; ita etiam inter Gretterum & Audunum paria accidisse legun-

tur. Þeir laugdu knottleyka med sier à midfiordar vatne. &c. Gretter for til leykſins fyri bón brodr ſins, þá er han var XIII. vetra gammall. Var Gretter þa ætlad ad leyka vid Audun, ſem fyrr var neſndur; han var þá nockrum vettrum elldre. Audun ſlo knottin yfer Grettes og gat han ecki hent, og ſlauck ſua hart epter iſnum. Grettr vard reydr vid þetta, og kemur aptur, og þegar Audun varer ey til, ſetur han knottreed riett framan i enned ſuo ſkiott ad ſprack fyri. Audun ſlo nu til Grettirs med knottgildronne er han hielt à og kom litt à han. Gretla. cap. XIII. i. e. Pilæ luſum inter ſe deſtinabant in Midfirdenſi lacu. &c. Gretterus rogatu fratris ſui, jam tredecim annos natus, una advenerat. Ille & Audunus, prius nominatus colluſores fiebant; Is annis maturior erat. Audunus pilam ſupra caput Gretteri egit, ut illam excipere non poſſet, agebaturque longe in glacie. Gretterus hinc iratus, exiſtimanſque Audunum ſe ludibrio habere, inquirebat pilam & reverſus; Auduno minus attendente, baculum luſorium (*Seltran*) ita propere capiti ipſius impegit ut frangeretur. Audunus illum iterum adortus inſtrumento illo quo excipi ſolet pila, verum parum ipſum attigit. Memorandi eſſent hoc loco veterum omnes ludi quantum ex majorum ſcriptis referri poſſunt: Sed cum occaſio huic rei alias ſe commodior offeret, & alii aliqua de hac re ſcripſerint, lectori interim Arngrimi deſcript. Islandiæ commendo: Ex pluribus ludis, qui ibi recenſentur, Gretla quoſdam prodit, qui & inibi videri poſſunt; In hoc tamen Grettla & Arngrimus differunt, quod is manu excipere pilam glacialem moris fuiſſe dicat, illa inſtrumento ad hoc facto De ludis veterum vide etiam Olaum Magnum & Loccenii Antiquitates lib. III. cap 11.

Eyrt ſkal yfer ockur ganga) Notabilis eſt mutuus amor filiorum Vijkingi, quod omnes periculum temerarii fratris ſui, ſe ſubire velle dicunt. Rara amicitia inter fratres eſſe ſolet, & vetus obſervatum Ovid. Metamorph. lib. 1. Fab. 3 I. veriſſimum.

—— —— —— fratrum quoque gratia rara.

Kui convenit illud·

Concordes duo ſunt in cælo ſydera fratres,
In terris unanimes vix reor eſſe duos. Ovenus l. 2. Epig. 28.

Sed

Sed hæc de nostri seculi moribus producuntur; sanctius vivebatur olim: Proverbium enim veterum, *buer er ver á bakir num nema brodir eigi*, h. e. quilibet minus securus est, qui fraterno auxilio caret. Jam fratrum non solum gratia rara, sed cognatorum etiam; vixque apud tuos illam benevolentiam invenies, quam apud peregrinos: co[n]demnata enim hodierno instituto, prisca simplicitas est. De benevolentia fraterna videri possunt exempla quædam apud Valerium Maximum lib. v. cap. VII. Quod autem sequitur præclarum est. *Cum Augustus Adiatorigem cum uxore & filiis in triumpho duxisset, eumque cum maximo natu filio (is erat Dyteutus) interficere decrevisset, minor natu ad milites qui ad cædem ducebant professus est, se esse majorem, diuque altercati sunt fratres; donec parentes Dyteuto persuaserunt, ut juniori victoriam concederet; ipsum ut ætate provectiorem, matri & reliquo fratri, magis idoneum tutorem futurum. Ita junior cum patre periit.* Strabo lib. XII. versio Xylandri. Hoc solum exemplum de amore fraterno proferre libuit, amicorum autem paria multa reperiuntur, ut Perithous & Theseus. Plutarch. in Theseo & Claud. in Rufin. Orestes & Pylades, de quibus Euripides & Claud. citat loco. David & Jonatan I. Reg. Basil. & Nazianz. in vita Basil. Patroclus & Achilles, de quibus Homerus. Damon & Pythias Cic. offic. lib. III. & Tusc. quæst. lib. v. cap. XXII. quorum exempl. parum differt â Dyteuti & ipsius fratris. Epaminondas & Pelopidas. Plutharc. in Pelop. Pomponius Atticus & Cicero. Nepos in vita Attici. Polemo & Crates de quibus Archesilaus *Illos Deos esse quosdam, aut aurei seculi reliquias* Laert. in Crate. Pluto & pauper quidam, quibus summa intercessit amicitia. vide Maxim. Tyrium Dissertat. v. Vide Valler. Max. lib. IV cap. VII. ubi plurima de amicis & amicitiæ vinculo. Lucianus in Toxari recitat & alia decem paria amicorum, quinque Græca & quinq; Scythica. Historias ibi requirat qui volet. Apud nostros exempla non recito, quæ tamen præsentem numerum superarent. Quemadmodum autem Vijkingi filii dicunt: *Skal og eyt yfir ockur ganga*, ita mater Gretteri; vere heroici animi mulier, cum filio Grettero exuli, in exilium comitem darer juniorem, sic filios allocuta est. Grettla. cap. LXIII *Leydis Aldis ba af gardi, og adur ba skildu mælti hun su: farit betr bit tueir syner miner, og mun ydkur bin sama ailadr; og*

 mun

mun eingin undan kui rinna sem hanum er lagt; og mun eg huorgen yckarn sia upp hedan: Latid nu eyt yfer ycket ganga. i. e. Extra villam comitabatur filios suos Asdisa, dicebatque prius quam discederent: jam illuc filii mei proficiscentium ambo, idemque vos fatum manet; nemo enim transgreditur fatum sibi destinatum. Neminem denique vestrum mihi dehinc videre continget: Eandem subite fortunam.

Mickil kicke mier ogiæfa kores) Ut ogiæfa infortunium, ita giæfa fortunam significat. Olaus sanctus. *Er kad ygi undarligt, at giæfa fylgi vitskum manni; hitt er Kynlikt sem stundum kan verda, at su giæfa fylgir uviskum manni, at uvitarlig rad snnast til giæfu*, Olafs Saga. cap. cxxiv. h. e. Non mirum est si sapientes fortunam in sodalitio habeant; hoc prodigiosum quod tamen aliquando evenit, hanc fortunam stultos habere; ut consilia stulta, prosperum exitum sortiantur.

Ecki hafi eg fleyre vopna so ad afbragdi sie d) Quasi innuere videtur hoc loco auctor noster, Vijkingum plura arma non habuisse quam gladium *Angurvadal* & *Kesiam* Hareki: unde judicium ferri posset, arma Borealibus in promiscuo non fuisse; quod tamen nemo recte affirmabit. Infra enim præsenti capite; *allir hofdu keir god klæde oc herklæde*. h. e. singuli optima vestimenta armaque habebant. Et capite 14. *Vopnadest han ka oc allir hans menn* i. e. Arma jam ipse militesque ipsius capiebant: Et eodem capite. *Vopn god vorti ka oc feingin Vætt og kumle.* h. e. Arma etiam optima traditi sunt Votto & Thumalo. Sine ratione quoque Tacitus in Germania sua, adserit: *Sveonibus nec arma ut apud ceteros Germanos in promiscuo olim fuisse: sed clausa sub custode & quidem servo, quia subitos hostium incursus prohibet Oceanus.* Sed quomodo hæc conveniant Genti bellicosæ, & quasi inter arma natæ fortissimæque? Ego quæ eodem tractatu, de Germanis in communi loquitur, Sveonibus magis quam alii cuicunque genti, convenire existimo. *Nihil neque publicæ neque privatæ rei, nisi armati agunt, sed arma sumere non ante cuiquam moris, quam civitas suffectum probaverit.* Hæc approbatio apud Nostros triplici fiebat modo. In LL. enim Helsingicis Tingmb. 14. Fl. qui ad decimum octavum annum pervenerat, certa arma habere, expeditioni parata jubebatur. Moris etiam antiqui erat, juxta bonorum accremen-

ta, arma comparare; quæ si necessitate aliqua coactus distraxisset, mulctæ obnoxius erat is qui comparavit, ut infra ostenditur ex legibus Gulatingensibus & verbis Gudmundi Illaugi filii. Dabantur denique à Regibus benemeritis arma; quod non sine laude maximoque honore fiebat. Quæ itaque idem Tacitus de Borealibus refert, ad Nostros magis quam aliam quamcunque gentem pertinent. Hæc sunt verba illius: *Ad negotia nec minus sæpe ad convivia, procedunt armati* & quod cum mortuis arma igne cremari dicit. *Struem rogi nec vestibus nec odoribus cumulant, sua cuique arma, quorundam igni & equus adjicitur.* Idem fecisse Nostros ex Veterum monumentis constat; quod tamen fiebat ætate *Brunaoids* ætate autem *Haugøold*, arma & res quæque maximi æstimatæ, cum Domino tumulis inferebantur integræ. vide Olafs Sagu majorem in præfatione, minorem cap. 111. Grettlam cap. XVI. Notásque ad Herv. Sagu cap. V. Snorronem Sturlæ in initio. Securitatem autem Nostris, ut arma in promiscuo non haberent, Oceanus nullam exhibere poterat, adversus vicinos Norrigos: Transfretato etiam mari, sæpe huc irrupere Hunni & gentes mari Balthico vicinæ, adversus quos arma parata cuique habere, necessum erat. Ad hoc totus septentrionalis tractus, in plurima olim Regna divisus fuit; interque Reges illos continua bella, & quasi excubiæ. Ad piraticam quoque, quæ unicuique claris natalibus orto, inter virtutis exercitia primaque juventutis rudimenta habebatur (vide Nostrum) ut & contra piratarum incursiones, armis optimis indigebant. Arma sub custodibus non fuisse Hertauds Saga capite IV. quoque monstrat. *Slo þa til deylu med þeim; oc þar kom ad Siodur braut up utibur Bonda, oc tok i burt tuar gullkistur, oc mickid fie i vopnum oc kledum oc gersimum.* h.e. Ad rixam jam inter illos perventum, ultimoque Siodus domum illam fregit, in qua res suas pretiosas paterfamilias conditas habuit, exque illa abstulit duas cistellas auro plenas, plurimaque alia mobilia ut vestimenta, *arma*, & res alias pretiosas: His accedunt plurima Legum loca. Inprimis, Leges Vestrogothicæ, ubi multa de cædibus & vulneribus; quibus conveniunt Ostrogothicæ Edzöris B. 1. Fl. de illo qui aliquem persequitur, hasta vel arcu. & 2. Fl. de illo qui in via ad templum, arcu vel aliis armis cuipiam nocet. In Vadamal & Saramal y 2. Fl. arma

 mili-

militarii, quæ pro homicidii mulcta accipi debeant, enumerantur tria: scutum, gladius & cassis; sed si mulctam acceptur is, plura accipere voluerit etiam permittitur. Fl. XXVIII. Lex de armis militaribus loquitur, & Vinsorda b. VIX. Fl. Si quis gladium vendere voluerit, illum probare oportere, ubi gladium primo emerit. Sed quid illa loca huc faciunt, dicet aliquis? Gothos enim arma sub custodibus habuisse, nec adserit Tacitus, sed in promiscuo illis fuisse, in Germania sua dicit. Respondeo, & mecum historiæ antiquæ: Sub Gothorum nomine sæpius comprehenduntur Sveones, & sub *Sveonum Gothi*. Nec hinc aliquæ egressiones factæ, nisi ab utraque gente mixtæ; subque Sveonum imperio diu fuerunt *Gothi*: illi sub horum nunquam. Sveonibus quoque quam *Gothis* major semper auctoritas Regem eligendi, aliisque in rebus fuit; teste MS. hist. Sancti Canuti Ducis & Martyris. *Interea mortuo Rege Svetiæ Gothi Magnum filium Nicolai Regem fecerunt. Quod audientes Sveones, apud quos & antiquior & major auctoritas erat, Regem eligendi, factum Gothorum spreverunt & annihilaverunt, regem alium eligendo.* Vide quoque Olafs Sagu. Illi qui Sveones proprie nominantur, quod nec arma sub custodibus habuerint, leges illorum veteres, quas adhuc habemus, indicant. Inprimis Uplandicæ, quas post Taciti quidem ætatem conscriptas constat; cum is secundum Tursellini calculum in historia universali, anno centesimo, post natum Christum vixerit, illæ tamen ex antiquissimis Ethnicorum legibus compilatæ sunt, teste Birgero Magni in præfatione ad leges illas: *Laga ykir var Viger Spa, hedin à hednum tima: (han var uthsendir af Ingiald Svea Konunge) huat er vir hittum i hans lagsagu er ollum mannum tarflikt ar, thet settium vir i bok thessa: thet otarflikt oc tungt at, thet viliom vier utavlykia. Huat oc er hin hedni let asat vara, sua som er i Christnum rett oc Kyrkia lagum, that skulum vier tilökia i offbyrian bessari boks. Oc vilium vir fylgia i lagum thenna varum forfadrum, Tyrikinum helga, Byrgeri Jarli oc Magnusi Kungi: af vari brysto byggium ok vart rad, huat vir gitum tilsatt eller aftakit, sum allum snellum sam ykir à: tha skulum vir saman-*
sets

fettia til tharva alldra manna, er byggia thar vir fyrner sagdum. i.e. Legislator erat Vigerus spa (sapiens) ethnicus tempore ethnico: Is ä Sveonum lege Ingialldo emissus erat. Quidquid autem in ipsius legibus omnibus utile invenimus, id huic quoque libro inseremus: inutilia vero & gravia excludemus. Illa quæ ethnicus ille omisit, ut Christiana jura & ecclesiasticas leges, in principio libri hujus addemus. Sequendosque duximus in his legibus antecessores Nostros, sanctum Ericum, comitem Birgerum, & Regem Magnum (Ladulås) De nostro consilio & industria, quod addere vel demere potuerimus, ad uniuscujusque prudentis beneplacitum, & commodum illorum omnium, qui intra prædictos limites habitant componemus. Hæc verba aperte monstrant, præter additionem juris ecclesiastici, ex institutis Divi Erici, Birgeri Jarls & Magni Ladulå., pauca in ethnicorum legibus illo tempore immutata fuisse. Veterum itaque consuetudo in gestandis armis, quibusdam tantum locis interdicitur: Illo ipso tamen interdicto ostenduntur, arma nec interdicta, nec sub custodibus fuisse; Sed continuo portata, tum cum sacra celebrarentur, quæm cum judicia peragerentur. Invenies & alicubi in veterum monumentis, arma a quibusdam, ne noctu, ne interdiu depolita fuisse. Ad sacrorum celebrationes & judicia arma gestata, inferius ostenditur; ad operas etiam domesticas Grettla meminit cap. 46. *Þorbiorn hafde sets fuerd sitt oc skiolld vid hoyklysina, enn pilturin hafdi oxi hia sier.* h. e. Thorbiornus gladium & scutum ad fœni fasciculum deposuerat; filius vero qui ibidem operabatur securim habebat. Leges Uplandicæ å Birgero auctæ & correctæ, iis a'is templorum imponantur, interdicunt. Ky.keb. XIII. Fl. *Legger madr hatt, vantar eller vapn å altare klæde thar vigder sten liggr å; böti fiura penninga: elle dyli med ensins edi. &c.* h. e. Si quis pileum, chirothecas vel armaturæ tectæ, ubi consecratum est Saxum, imposuerit; quatvor nummis mulctetur, aut juramento se absolvat. In Konung.b. V. Fl. arcus, missilia & arma nominantur. De monomachia ib. VIII. Fl. de hastis Mannhelgab. IV. Fl. *Nu kaster madur spiuti.* i. e. Iam hastam aliquis jaculatus fuerit Ib d. XXI. Fl. *Synis blod å spiuts fali, undir yxa aulum.* h. e. Si sangvis apparuerit in manubrio bipennis. In Ll Hellsingicis, plura armorum genera enumerantur, armaque illa in promiscuo fuisse ex

Konungab. x. fl. adparet. ubi *an madur lanpr at Konungs Ara à þingi, vardr yxa i hoggi takin, eller suerd or flidrom dragit, spiut i skuti, eller aurf af streingi lustin; fyratige markr bot at.* h. e. Si quis in judicio in quæstorem Regis impetum fecerit, securim ad ictum levaverit, gladium vagina eduxerit, lanceam ad feriendum præparaverit, jaculum de arcu jaculatus fuerit, quadraginta marcarum mulctam exponat. Erfdab. XIV. Fl. *Sun fai folkvakn eptir fadur sin, bogvakn oc lijfvakn, tre tolptir skute; streng oc boga* h. e. Arma militaria filius mortuo patre accipiet, tam illa quæ ad impetum faciendum, quam quæ ad tegendum sunt; triginta sex sagittas, arcum cum nervo. Tingm. b. XIV. Fl. jubetur octodecim annos natus quinque arma militaria habere: *Nu skal huar vigr mann sum atirtan ara gammal er, basa sem folkvakn, suerd eller oxe, jernhatt, skiola brynia eller musu, ok buge med triss tolftum arfe.* h. e. Quisque annos octodecim natus, quinque militaria arma habeat, gladium aut securim, cassidem, scutum, loricam segmentatam aut èferro integram, cum triginta sex sagittis & arcu. Ibid. prohibentur ad judicium portari *Fridvakn*; securim scil. vel hastam, de quibus inferius. In hodiernis legibus, quædam itidem armorum genera recensentur, prohiberturque damnum aliquod illis in judicii loco fieri. Legibus Helsingicis convenit Gulaþingz Ll. Landvernar b. Singulisque juxta bonorum accrementa, sua arma præscribit. *Sa madr er à til* VI. *marka veginna fyri utan kladi sinn, hann skal eyga skiold raudan tuibyrding, oc spiut oc oxi halfþinnu, ada suerd. Enn sa madr er hann à til* XII. *marka vegina fyri utan kladi sinn; sa skal eyga skiolld oc stolhufu med hinum fyrru à nefndum vopnum. Enn sa madr er à til* XVIII. *marka veginna, fyri utan kladi sinn, hann skal eyga skiold raudan tuibyrding, ok stalhufu ok pansara, ada bryniu ok oll folkvopn. Enn ef nokor missir þessara vopna, þa liggur airir silfurs vid huert er missir.* Kongs. *Enn drengs madr huer og þeir sem minna fe eygu enn nu er sagt. þeira huer skal eyga skiold, og spiot, og oxi, ada suerd. Enn brey'axar ero gilldar, og halfþinnur, ef ramliga ero skeptar; og spiot þad ramlega er skept, og tueir geirnaglar*

naglar ero i, ada ein i giegnum, nodin bada vega. Gildr skal treskioldur huer þenna monnum, ef tuair spengr liggia um þueran afjarni, oc tueir mundrydar vid innan, og trausllega negldir. Enn er verkmadr gengr i fyrstu vist, og tekr fulla leygu; þa kaupi han sier hit fyrsta sumar axi, ein annat summar skiold, Þridia spiot. Enn ef missir eins huers vopns þessa, Þa er bann sekr eyri silfrs vid Konung: enn ef hannmisse allra, sekr eyri silfrs fyri hvert er missir; og veri halfrettis madr þar til er han à ser vopn. h. e. Qui præter vestimenta sua, sex marcas ponderatas possidet, is scutum rubrum duplex, hastam & bipennem, vel gladium habear. Qui duodecim marcas ponderatas præter vestimenta possidet, scutum & cassidem cum nominatis armis habeat. Qui autem octodecim marcarum pondus præter vestimenta possidet, scutum rubrum duplex, cassidem & loricam segmentatâm, vel ê ferro integram, omniaque militaria arma habeat. Si ex his armis deperditum aliquid fuerit, argenti solidum pro deperdito Regi solvat. Iuvenis vero quilibet, qui & minus possidet quam diximus, scutum, hastam, securim vel gladium habeat. Securis latior, (bipennis scilicet) maxime æstimatur, valet etiam minor si firmum habuerit manubrium, & hasta cum firmo manubrio, cuspide duobus clavis ferreis fixo, vel uno firmato ob utroque latere. Scutum militare ligneum probatur, quod duobus vinculis ferreis per medium solidatur; duobusque ab inferiore parte vinculis brachialibus munitur. Mercenarius primo anno securim sibi emat, altero scutum, tertio hastam. Si autem horum quid deperdiderit; oram argenti Regi solvat pro deperdito; si vero singula amiserit, oram argenti pro unoquoque amisso solvat, semique vir æstimetur donec recuperaverit. (*Semivir ille est, qui intestabilis improbusque habetur donec amissa arma folkvakn manuum labore aut pretio, recuperaverit.*) His conveniunt verba Aubani l. 3. *Scutum in pugna amisisse, præcipuum flagitium, ut sacris & publico concilio excluderentur ejusmodi clade adfecti.* De Hispanis hæc refert, credo de Gothis in Hispania residentibus. In legibus Frostatingensibus & in Taciti Germania, his affinia exstant. Gulatingensem legem de armorum emptione, paululum immutatam, ex manuscripto Gudmundi

Illau-

Illaugi inter fragmenta legum antiquarum, Ionas Rugman excudi curavit. Leges Gulaþ ingenles in sequentibus, arma in *Bondevakn* & *Folkvakn* distribuunt hoc est, pacis & belli. Leges citata certa arma præcipiunt; ita etiam Norrig. æ leges hodiernætit Vdfareb. cap. xI. & xII. & Iudske laugen lib. 3. cap. 4. Ad normam harum legum, armatum fuisse Arnliotum Gellini, Olafs Saga major. cap. cxcvIII. meminit, *Han var vel vopnadur, hafdi hialm allfrijdan oc bringabrynio, skiold raudan, oc gyrder sucrdi bunu, hafdi i hende gullrekit spiot mickit, oc suo digurt ad handfyllir var i.* h. e. Arnliotus bene armatus erat, casside optima & lorica, scuto rubro, accinctus gladio, hastam tenebat manu ingentem auroque cælatam, tantæque crassitiei ut manum impleret. His paria de Haquino Adelstein apud Snorronem p. 84. & de Thoriolph Sciolmi filio. p. 85. vide item p. 301. & Olafs Sagu cap. 198. Quæ & refert arma a Sveonibus, ad judicia allata tempore Olai Skautkonungs, qui longe ante Brgeri seculum regnavit, dicituque ibi cap. 75. à Thorgry Legifero, ante illa tempora etiam Reges aliquos in judiciis, subditorum insolentiam passos. vide quoque cap. 221. In Gretrla mos antiquus, de armis ad judicia ferendis legitur: item in Islendinga Sagu multoties. Quod & Aubanus de Hispanis pag. 251. de Gothis nempe Hispaniam incolentibus, intelligo. Snorro &c. pag 151. *Gingo de vapnade til thingz.* i. e. Ad judicium armati processerunt. Vide item pag. 157. Singula hæc satis indicant, arma in promiscuo & nunquam sub custode Borealibus fuisse. Et quæ belliosa gens arma sua custodiri ab alio, vel armis carere voluit? De Numantinis Florus lib. 2. cap. 18. *In legitimi fœderis pretium jussi arma deponere. Hoc sic à Barbaris acceptum, quasi manus abscinderentur.* Tantum ad Taciti locum, jam de usu & generibus, veteris armaturæ pauca.

Tot armorum generibus, quot jam recensuimus, primi homines instructi non fuerunt, multo minus quot recentiora secula excogit. vere: qui tamen animo virtuteque non destituebamur, ut illis arduum esset resistere; virium enim experimentum non artis erat. Iam uno bombardæ explosu, is qui plurimis par esset, vel infirmissimo inferior exiftit.

Prima arma vix alia fuerunt, quam clava & quæ furor ministrabat: crescente malitia, hasta vel lancea, gladius arcus

arcus & securis accessere; quibus fundam etiam addit Olaus Magnus. Hæc ad petendum, ad tegendum ab infirmioribus, inventa erat lorica, clypeus & galea; quibus nunquam tamen utebantur Berserki, qui arte solum dæmoniaca munivere corpus.

Viros fortes clava solum vel gladio, & gladio cum clava usos, historiæ veterum meminerunt. De Colbiorno robusto. Olofs Sagu cap. XXII. *Kolbiorn sterki hafdi þa' n' bunad iafnan, at han var gyrdr suerdi, oc hafdi ruddu mikla i hendi, er sumer menn kalla klubbu*, i. e. Colbiornus robustus, sic semper incedebat armatus; ut accinctus esset gladio & manu gestaret clavam ingentem. Clavæ singularis usus erat veteribus, unicumque præsidium adversus illos, qui hebetandi ferri artem noverant. Noster cap. XXII. postquam retulisset Otulfaxum omni ferro impenetrabilem, addit: *Og er þad var giort kom Brenner kall af bæ ofan, og hafde kylfu stora i hande, alla slagna af tarne med storum jerngoddum; hun var so tung ad medalmadur gat valla lieit af jordu: og malti han. Vopn þetta vil eg gæfa þeter Þorstein frænda, og mun hon þier einum vopn-hef sakr bunga, enn þo mun hun helldur liett vid Otulfaxa*. h. e. His peractis Brennerus senex domo advenit, clavam ingentem manu tenens, totam ferro inductam & maximis aculeis ferreis distinctam: tanti ponderis hæc erat, ut mediocris vir, de terra vix levare sustineret. Clavam hanc Torstane cognate, dare tibi volo inquit, quam & abs te solum gestari posse credo, levis tamen erit adversus Otrulfaxum. Adversus ejusmodi homines, clavam utilissimam fuisse vide Nostrum, cap. III. ubi Biornonem Blatand, ferro impenetrabilem, superasse dicuntur Visilus & Viesetus. Saxo etiam Grammaticus lib. VIII *Postquam pugilem ejus Haquinum, hebetandi carminibus ferri peritum didicit, eximiæ magnitudinis clavam ferreis consertam nodis, tunsionis usibus adaptavit perinde ac præstigii vires ligneo robore debellaturus*. &c. vide Olaum Magnum lib. V. cap. X. In Nostro Thorstani clavæ ictus pertæsus Otrulfaxus, urinatoria arte profundum maris petiit, ibique à Thorstano inquisitus, tandem post longam acremque luctam, cultro à Sindre pygmæo magica arte fabrefacto, neci deditus est. Vide item Gautreks Sagu

cap. XXVII. *Ubi Rex Rolvo, adversus tredecim Berserkos clavis pugnavit, illosque superavit.*

Hastam vel lanceam, secundo loco posui: quæ pacis bellique temporibus suum usum habebat. Pacis tempore & pro ornamento gestabatur, & venationibus ut plurimum apta erat: Belli autem tempore ad hostes infringendos, maxime commoda, tam in equestri quam pedestri & navali etiam pugna. Illius plura genera fuere. Ad bella terra commissa, quid hasta conferebat hoc loco; ad navales expeditiones postea dicetur. Olofs Sagu cap. CCIII. *Þa-satti lid buandana at ollumeigin. Hiuggo Þeir er fremstir stodo, enn Þeir er Þar voro nastir laugdu spiotum ok aurum, ada kastadi grioti, ada handsaxum, ada skeptisflatum.* i.e. Iam ab omni parte rem fortiter agebant rustici, gladios vibrarunt primi: Illis proximi hastis & jaculis pugnarunt, aut lapides & missilia, aut *Skeptiflatir* (hastas bifurcatas credo, quæ & flein aliquando dictæ) proiecerunt. *Geir* vel *Arngeir*, de qua Herv. Sagu. Cap. VII. Herrauds. XIII. noster cap. XVIII. hasta firma fuit & bifurcata, firmo manubrio adfixa, ictibus punctionibusque apta. Ab *Arngeir* differebat *Kesia*, Gesum Romanis scriptoribus dicta, in Gellio autem lib. X. cap. 25. Gesæa, quod proprius cum Kesia convenit. Kesiarum meminit Olofs Sagu. cap. 198. *Olafr Kungr var suo buin, hann hafdi hialm gyltan á haufdi; huitan skiold, oc lagdur à en helgi Kross med gulli, i annari hendi hafdi han Kesio, Þaer nu stendur i Krists Kyrkiu vid altari. han var gyrdur suerdi, Þui er hneiter var kallad, ett biartasta suerd ok gulli vafdur medalkafle, hann hafdi hringabrynio.* &c. h. e. Rex Olaus ita instructus erat: caput cassis decurata tegebat, scutum album ipsi erat, cui adfixa crux aurea, in altera manu Kesiam tenebat quæ jam deposita est in templo Christi (Niderosiæ) ad aram: gladio etiam splendidissimo hneyter nominato accinctus erat, cujus manubrium auro inductum; loricam quoque habebat. De Kesia Noster aliquoties, utpote præsenti capite, & cap. XIV. XV. XIVI. XX. XXIV. In quo nomen suum ab hasta *Kesia* accepisse dicitur Haraldus Thoreri filius. *Kesiam* Glossoria Latina, telum Gallicum explicant; telo tamen majorem fuisse, nec missilem, opinio est; quod & indicare videtur Liv. lib 8.

Levve

Leves autem qui ſhaſtam tantum Geſaque gererent vocabantur. *Keſias* aliis armis commodiores & leviores, quia ex ſolido ferro factæ non erant, ſed ex ferro & ligno. De *Keſia* idem Livius lib. VI. *Sub levo humero ſummum pectus Geſo ictum eſt.* Et lib. VIII. *Galeas totidem, pila, Geſa, haſtas longas.* Lib. IX. *Falcibus Geſisque bini armati.* Hanc haſtam nec miſſilem fuiſſe, me exiſtimare prius dixi, miſſam tamen in hiſtoria filiorum Haraldi Gilles invenio; Sed fiebat hoc è ſuperiori loco: *Þa lagdi hann undir auſtfarar ſkipet, huar ſem kaſtadiſt nidr á þa Keſior.* h. e. Jam navi ſua acceſſit ad navim, quæ in auſtrales terras navigare ſolebat, proiiciebanturque in illos Keſiæ. Paria in Oddi Monachi hiſtoriæ Olai Trygvaſons fragmento leguntur. *Kongr ſialfr ſtod i lyptingum oc takr à lopti badi Keſior oc orvar, oc ſendir aptir badum hendum.* h. e. In ſupprema navis parte Rex ipſe ſtabat, volitanteſque Keſias & jacula excipiebat, ambabuſque manibus remittebat. Sed nec de hoc loco miſſilem fuiſſe concludi poteſt, cùm in navali pugna factum ſit & è propinquo. *Keſias* validiſſima fuiſſe arma, maximoſque illis ictus punctioneſque editas, antiqui ſcriptores ubique memorant. Magnus Sigurdſonar & Haralds Gilles Sagu. *Oc eirn bonde rikr, ſa er varit hafdi i lidi Haraldz, var ſtaddur à bak Kriſtraudi, hann lagdi med Keſiu à herdar, oc kom fram i brioſt, oc fell þar Kriſtrodr.* h. e. Dives quidam paterfamilias, exercitum Haraldi prius ſecutus, Chriſtrodo à tergo fuit, illumque Keſia infra humeros trajecit, ut cuſpis pectus penetraret, occumberetque Chriſtrodus. In Haraldi Sigurdſonar Sagu. *Madur hleyptium þuera gautum, oc lagdi Keſiu igegnum þan er merkit bar.* h. e. Viam tranſivit quidem, Keſiaque vexilliferum medium transfixit. Hujuſmodi loca innumera inveniuntur. *Keſiis* Gigantes uſos fuiſſe, in Noſtro obſervari licet; ut & in Ulfs Uggatonar Sagu, ubi: *toku þeir Keſiuna Skrogs naut, oc baru hana avalt med ſuerdi ſinu.* h. e. Keſiam charam poſſeſſionem Skrogi (gigantis) nacti, illam cum gladiis ſuis continuo portarunt. *Keſiarum* magnitudo ex Haraldi Hardrades Sagu judicari poteſt. *Nu ſagdi K. at hans ſueit oc Jarls ſueit ſkulu þar framganga, er meſt er þaurf: bogmenn verir ſkulu oc þar vera med oſſ: enn þeir er fremſtir ſtanda ſkolo ſeta ſpiots hala ſina i jord nidr, enn ſetta oddana fyri brioſt riddorunum, ef þeir rida at, enn þeir er naſtir*

ſtunda ſatie ſina ſpiotz odda fyri brioſt heſtum þeirra. h. e. Mei corporis cuſtodes & comitis, ubi maximè arduum eſt progredientur, inquit Rex; jaculatores noſtri, Nos etiam comitabuntur; Primi ordinis autem partem poſtremam haſtarum ſuarum, terræ figant, cuſpides vero equitum pectoribus, ſi impetum fecerint objicient: Illis proximi haſtis equos dimovebunt. Haſtis has *Keſias* fuiſſe, infra his verbis oſtendit idem auctor. *Nu hefr upp oroſto, veita Enſkr menn Nordmonnum atreid, verdr vidtok haurdri vard uhogt Enſkum monnum ad ridþa á Nordmenn fyri Keſiunum, oc ridu i hring um.* h. e. Iam prælium incipit, Anglique Nordmannos equis adoriuntur, illi vero ſe optime defendunt, incommodiſſimumque erat Anglis in Nordmannos impetum facere propter Keſias illorum, ideoque circum circa illorum exercitum equiterunt. A Keſia *Flein* parum abſimilem fuiſſe, auctor Noſter indicat, nominat enim præſenti capite *Flein* Harcki *Keſiam*; quod & alibi. Capite autem. XIII. *Keſiu ſlein* dicir, quo diſtingvere vult â *Keſia* ſimpliciter dicta. Videtur autem *Keſia* fuiſſe lata, *Flein* acuta & gracilis haſta, ad pungendum ſolum apta, ſed non ad ictus edendos, cum Keſia ad utrumque commoda fuerit. In Gautreks Sagu cap. XXIX. & Noſtro cap. IV. Legitur *Fleinsuiddadr*, quod haſtam bifurcatam ſignificat. Illa ipſa tamen verba, non ſemper bifurcatam fuiſſe arguunt. Ejuſmodi armaturæ genere, ſocios Rolvonis interemit Grimnarus gigas, & illum poſtea Rolvo Veſtrogothorum primo, ad dein Svioniæ Rex, adigendo haſtam per utrumque oculum. *Flein* vel *Keſiam* Harcki, ingentem fuiſſe ex Noſtro apparet, ſic enim Vikingus, *Og veit eg hun er ongum manne vopnbær.* h. e. Scio illam á nemine geſtari poſſe. In Snorrone pag. 86. dicitur *Flein* miſſile quoddam telum fuiſſe. Idem Snorro miſſilium plura genera alio loco enumerat. *Skud ok pile ok ſpiud og alleſlags ſkudvopn driifvo ſa tyckt ſem ſne.* h. e. Iacula, haſtæ & miſſilia omnium generum, in nivis modum volitabant. *Spiut* etiam nominatur in Olofs Sagu maiori. cap, 203. & minori cap. 24. In Grettla autem cap. 43. *Fiadrſpiot* *þad var eirn dag at Þorbiorn yxnamegin ried til Biargs; han var ſuo buin at han hafdi hialm á hauſ.li, gyrdr ſuerdi, ſpiot i hendi, þad var ſiadrsſpiot og breid miog ſiodrum.* h. e. Thorbiornus yxnamegin. (*i. e. Taurina fortitudinis*) ad prædium *Biarg* ita

armat-

armatus profectus est: galea capite tectus, gladioque accinctus; hastam manu tenebat, hamatam latissimamqne. Aubàuus de Hispanis mentionem facit jaculorum hamatorum. Ejusmodi fuit jaculum, quo in pugna Stikelstadensi occubuit Thormadus Skaldus Olafs Sagu. cap. 208. *Sidan tok Þormodr taungina, ok kipti burt aurinni: enn Þar var krokur à aurinni, ok lagu Þar à taggar af hiartanu, sumer rauder, enn sumer hniter: ok er Þormodur sa Þat, Þa malti hann: vel befur Kongurin alit oss, feitt er mier um hiarta ratur. Sidan hne han daudur.* h. e. Forcipem dein cepit Thormodus, extraxitque jaculum quod hamatum erat, hamis vero inhærebant præcordiorum particulæ, quædam albæ, quædam rubræ, quod cum videret Thormodus, bene nos aluit Rex noster inquit, pingve mihi cor est. Et mox occubuit. De hamata sagitta videatur Ovid. trist. lib. 3. & Curtii lib. 9. cap. 5. De hasta *Hefftesax* quam latam & missilem fuisse credo, Grettla cap. 62.

Gladiorum duo genera in historiis antiquis invenio; unum *Suerd* & *mechir* in Nostro cap. 15. nominatum, alterum *Sax*. *Suerd* magnus gladius erat, ad ictus edendos & feriendum aptus: *Sax* brevis & latus. De majoribus illis ubique legitur, de minoribus non item, Grettla tamen, *han var gyrdr Saxi*, hoc est gladiolo lato accinctus erat Olofs Sagu major. *Suein kastadi yfir hofnenne, oc fra sier saxinu*, h. e. Pallium & ensem abjecit Sueno. Ib. cap. 79. *Sax* & *Saxknif* legitur, nominaturque *rytingr*, qui in Island. Ll. sica est. In HerraudsSaugu. cap. XIII. quoque nominatur Sax. Latum huuc fuisse & ab utroque latere acutum præsens schema indicat; quod ex initio veteris manusc ripti legum aulicarum Hirdskra, depinxi & sculpsi. Huic parem etiã inveni in Gulaþings Ll Landvetnarb. quem inferius depictum vide. Veterum arma summa diligentia conservabantur ad posteros, nec alicui nisi iis digno tradebantur, vide Not is ad Herv. Saugu pag. 47. Mares Gretteri filio gladium Jokulsnaut dictum tradens, ab avo



ipsius totaque familia Vestfiordensium possessum refert. Grettla cap. xv. Noster. cap. III. de gladio Angurvadal. *þad var suerd suo godur gripur; ad ecki var bettra berid þan tima, suerdid heit Angurvadall.* h.e. Hic gladius tam pretiosus erat, ut electior illo tempore non gestaretur, is nominabatur angurvadal. Et idem alibi: *hann beit jarn sem kladi: hlyfdar sem hold.* h. e Ferrum penetrare potuit æque ac pannum, nec aliquod tegumentum ab ipso immune erat. Nominat auctor Noster gladium Angurvadal *gripur*, quod rem pretiosam denotat. Fortibus scilicet viris maximi existimata arma; interque res prætiosissimas illa reputata quæ egregia erant. quæ ut à posteris etiam agnoscerentur, singularia illis indebant nomina. Vide Stephan. ad Saxon. p. 73. Notas ad Herv Sagu. pag. 49. Ejusmodi armorum nomina plurima in historiis lingva antiqua conscriptis extant. Nec nomina gladiis solum, sed omnibus armorum generibus tributa. In Caroli Magnus Saga multa ejusmodi leguntur, ubi quoque Rolandus, jam jam moriturus, gladium suum *Dyrendal*, quo non præstantior alius; ne indignum sortiretur hæredem, in saxo frangere volens, cum non posset; veterum morem seqvutus; comiti de Cani varia fortissimo heroi, illum destinavit. *Gladii ipsi* dæmoniaca arte ita fabricati erant, ut adversus illos nihil quidquam immune esse posset. Exempla innumera sunt; unum tamen in Herv. Sagu præclarum cap. II. *Hann seygir ad suerd skall alldrey bijla: oc aldrey vijd riidi saka, bijta safnt jarn oc steina sem Kladi; oc fylge Sigur i orostum oc eynvigum. huorium er ber.* h.e. Dicebat quod gladius (Tirfing dictus) nunquam incassum vibraretur; nunquam rubigine consumeretur, ferrum ac lapides penetraret ut pannum, victoriosusque possessori suo esset in præliis ac monomachiis. Ejusmodi gladium â duergis (pygmæis) expetebat Svafurlame; sed plusquam desideravit ipsi præstiterunt. *Enn er Dualin* (pygmæi nomen) *stod i dyrunum, þa melti han: Suerd þitt Suafurlame, verdi mans bane huort sinn er brugdid er; oc med þui sieo unnin þriu nidingzverk hin mestu: þad verdi oc þin bane.* h.e. Dualus stans in janua dicebat, gladius tuus Suafurlame, homicida erit quoties evaginatus fuerit, illoque tria maxima parricidia perpetrabuntur, tibique etiam exitio erit. Vide Nostrum de *Angurvadal*, ubi tota progenies Koli

Krop-

Kroppinbak; illo gladio, à quo solo immunis non erat, confecta est. De gladio Haquini Adelstein admirabili, quo lapidem molarem secuisse perhibetur, unde *quarnbijdr* nominatus est, Snorro pag. 64. Gladios suos ab humeris pendentes Nostros habuisse, ut de Gothis extra patriam, Sidonius refert lib. IV. Ep. 20. *Penduli ex humero gladii baltheis supercurrentibus*; in veterum monumentis nusquam invenio; Sed *han gyrte sig suerde*, millies; i. e. aceinxit se gladio. vide Grettl. cap. 43. 45. 46. 47. Olofs Sagu Cap. CXII. CXVIII. & CXCVIII. Snorron. p. 62. 85. 301. 328 Olafs Sagu hin minne cap. 3. Herv Sagu cap. 2. &c &c. Quæ loca Sidonii sententiam satis refellunt, innumera his paria inveniuntur quæ hic prætereo.

Arcus duo genera invenio *Stalbuge* & *armbost*: posterior levis, & è ligno vel cornu; prior è ferro tantæque firmitudinis fuit, ut sine instrumento ad hoc facto, tendi non posset. De jaculandi fortitudine laudatur Eynarus Tambaskelfr in Snorrone pag. 177. 187. Olafs Saugu. cap. 27. Jaculandi ars, inter artes Duce & Rege dignas numeratur à Sigurdo Jorsalafarer in Eyften & Sigurdar Sagû. *Sigurdr Kongr Sagdi- Haufdinglig idrott oc nyttsamlig Þicke mier su, at kunna vel á boga*, h. e. Rege dignam artem utilemque existimo, bene jaculari, inquit Rex Sigurdus. Artem itaque hanc, bene coluere veteres; exemplo est Tiostolphus in Magnus Sigurdarsonar Saugu. *Þiostolf skaut broddi at Þeim manni er Askell heit; han var stafnbui Eyrikzkongs, oc laust undir kuerkina suo at ut uddi um hnackan, Þottust Þeir ecki hafa skotit bettra skott, Þui at ecki var bart à hanum nema Þad eitt*. h. e. Thiostolfus jaculum misit in Askellum proretam Regis Erici, quod jaculum guttur cervicemque ejus pertransiit; videbatur omnibus melius jaculari non posse, nulla enim pars corporis illius, illa excepta, tecta non erat. Huic exemplo par exiftit in Regis Magni Barfots Sagu. *Magnus K. skaut af boga: Enn Hugi Prudi var allbryniadr, suo at ecki var bart á honum nema augun. Magnus K. skaut auru at hanum, oc annat Haleyskr madr or stod bia Kungi: skutu Þeir badir senn: Kom annur aurin i nefbiorgina hialmsins, og lagdist fyri nefbiorgin afus annan veg: Enn annat skotit kom i auga Iarlinum oc flaug igegnom haufudit; oc er Þad Konginum Kient*. h. e. Arcu jaculatus est Rex Magnus; Hugo

autem Prude totus lorica ita tectus erat, ut præter oculos nihil in illo appareret Rex sagittam misit, quod & eodem momento Halogus quidam, Regi adstans fecit. Altera sagitta tegumentum nasi attigit, deciditq; ad latus: altera autem in oculum comitis pervenit, caputq; penetravit; hanc Regi tribuerunt. Snorro & Olof Trygvasons Sagu, prælium inter Olaum Trygvason & Ericum Jarl describunt, referuntq; Eynarum Tambaskelf â parte Olai, optime nervo sagittas impulisse; quod videns Ericus, interrogavit sagittarium suum, possetne Eynarum transfigere? Negavit ille; dicens Eynarum nondum morti destinatum esse; sed an arcum ipsius frangere possim, experiar: missaque sagitta arcum fregit inutilemque reddidit.

Secures plurium fuere generum, ut ex earum picturis & diversis nominibus docemur. In legibus tam inter *Folkvakn* quam *Frijdvakn* recensentur: unde pace belloque in usu fuisse veteribus constat. Olofs Sagu cap. 217. & Snorro pag. 319. inter tributa â Norrigis Canutho Diviti exhibita, bipennes memorant. De securibus ut & de fundis, videat qui desiderat, Olaum Magnum & Loccenii Antiquitates.



Enumeratis armis ad petendum usi sunt veteres, Iam quoq; paucis agendū de illis, quæ pro tegumento inserviebant. Ac primū de lorica, cujus tria genera invenio: unum *bringbrynia* dictum; h. e. lorica annullata: (segmentatã Lipsio in Polyorceticis) alterum *platbrynia* & *mussa*; quæ ex integris laminis; tertium *Spangbrynia*, quæ ê filo ferreo, ita facta erat ut præsens Sceina exhibet, quod ê legibus Gulaþingensibus titulo Landvernarb. depinxi. Monstrat hoc totum corpus, ut nostra memoria quidam fecerunt, aliquando munivisse majores: Quod & adserit Magnus Barfots Sagu de Hugone Prude; & regis Magni Sigurdsonar de Afkello. Olafs Sagu major cap. xxx. *Han valdi tutugu men oc hundradi af lijdi sino oc vore allir allbryniadir*, h. e. Centum &

& viginti viros de exercitu suo elegit, totos loricatos. Supra loricas togas habebant quæ Hiupar (unde Itali suum Giubbone) & Skickiur dicebantur: Harum quasdam breves fuisse, præsens pictura monstrat. Oblongas etiam gestasse, inde judicare licet; quod gladios suos sub togis istis sæpius occultavêrint, ne ab inimicis proderentur. De *Hiup* Magni Olof. sons Sagu. *Magnus K. var audkendur: manna mestr, han hafdi raudan hiup yfir bryniune.* &c. h. e. Optime agnosci poterat Rex Magnus: maximæ erat staturæ, togamque rubri coloris supra loricam habebat. In eadem historia, interjectis aliquibus capitibus. *Hafdi Magnus K. hialm á haufdi oc raudan skiold, oc lagt à leo med gulli oc gyrdr suerdi, þui er leggbitr er kallat, ett biartasta vopn, tann biolt at, oc gulli vafþr meþalkafli: han hafdi Kesiu i haudi. oc raudan silki hiup yfir skirtu, oc skorit à fyri oc à bak leo af gulu silki, &c.* h. e. Caput Regis Magni cassis tegebat; & manu tenebat scutum rubrum, cælatum leone aureo, gladioque accinctus splendidissimo erat; nomine leggbitr (h. e. ossa secans) cujus manubrium auro exornatum; manu tenebat Kesiam; supraque loricam toga, quam ab anteriore parte & posteriore, leo è serico luteo ornabat. De Skickia ubique in antiquis scriptoribus, quas argento quandoque textas, in Olofs Saugu hin minne legitur: *Hekla* quoque dicitur toga in Nostro. Nec suum corpus tantum lorica texere, sed etiam equorum; ut de Romanis Lipsius in Polyorceticis. Harald Hardrades Sagu. *Riddarer xx ridu fram af þingmanna lydi, fyri fylking Nordmanna, og voru allbryniadr, oc sua hestar þeirra.* h. e. Exercitum Nordmannorum præequitarunt viginti equites de Thingmannorum exercitu: qui una cum equis, toti loricati fuerunt. Videatur Olaus Magnus lib. VII. cap. XI. E Þornaldar tula apparet, quosdam in Islandia loricatis bovibus insedisse. *N. N. Er Þornaldur bondi á Þingi? Þ. Eigi veit eg at huersum Þornaldi þu spyr? N. N Eg spyr at Þornaldi Þornaldar syni; Vestan alt ur Vopnafyrdi. Þ. Þui þekir þu mig fyrir adra menn? N. N sua minnir mig sem vid sedfi hafum Þ. huar var þad? N. N þad var à landi oc ecki á landi, Þat var á midium Þiosársands. Þ. buad befur þu til*

 mer-

merkis, at þu kekir mig fyri adra menn? N. N. Eg basdir bryтuna brasada, brynhattin tinadan, reidst alsuo ortum uxa, bryniudum alt ad bogum fram: suo biestu brocka á þinge þornaldur bonda. N. N. Adest Tornaldus pater familias in judicio? Th. quem Thornaldū quætis ignoro N. N. Thornaldū Thornaldi filium ex australi parte Vopnafirdensi quæro. Th. cur me pro aliis accipis? N. N. etiam prius una fuimus. Th. Ubinam hoc erat? N. N hoc erat in terra, nec in terra; erat in medio vado Tiosar. Th. Quibus signis inductus me pro aliis accipis? N. N. Habebas loricam ferruminatam, cassidem stanno obductum, nigroq; vehebaris bove, lorica ad armos usque vestito; hac pompa judicium adiisti Thornalde pater familias. Loricæ loco quosdam togas habuisse, magica arte ita præparatas invenio, ut omni ferro inviolabiles essent. Olofs Sagu de Thorero hund. c. 187. *Þorer hundr hafdi finnferd haft þessa tua vetur, ok hafdi hann verit huarntueggia vetur leingi à fialli, oc feingit of fiar, han atti margskonar Kaup vid Finna. Hann let þar giora sier tolf brein bialfa, med suo mikills fiolkyngi. at ecki vopn festi à, oc miklu sidur enn à bringabrynio* h. e. Thorerus Hund, his duobus annis in Finlandiam sæpius proficiscebatur; utroque anno diu in montanis Finlandiæ versabatur, multasque divitias ibi collegit; commercia cum Finnis plurima habuit. Ibi sibi confici curavit duodecim togas è pellibus rangiferorum, tanta magia præparatas, ut nullo armorum genere penetrabiles essent, multoque præstantiores loricis annulatis. Hervarar Sagu. cap. V. *Oddr hafdi feingid silkiskirtu þa à Irlandi, er alldrei festi vopn à* h. e. Oddus camisiam sericam in Islandia accepit, nullo ferro penetrabilem. De ejusmodi togis videri etiam potest Dannhaveri auctuarium ad Quæst. Junii quæst. VII. *De cassidē veterum Germanorum*, plurima habet Cluverius quæ ad nostros nihil pertinent: Illis enim simplicem & è ferre firmam ut fuisse existimem; veterum historiæ instruunt: Viros autem claros deauratas habuisse; in Olofs Sagu Snerrone & aliis ubique legitur.

Qualibus usi fuerint scutis Ll. Gulaþingenses prius à nobis citatæ ostendunt. Ubi è ligno & ferro circumdata videbis. Coreaceis etiam usos Saxo Grammaticus lib. 11. innuit

Quem

Quem ſuperare volens clypeo, quo convenit uti
Taurinas intende cutes, corpuſque bovinis
Tergoribus tegito &c.

Scutis totum palatium ſuum, circum circa ornatum habuiſſe Neceidum Iarl, Gautreks Sagu cap. IX. memorat. Ex quibus unum Refoni dedit, auro inductum. Auro celata, auroque inducta, veterum arma fuiſſe, ſæpius in majorum monumentis legitur.

Ad navalem pugnam, ſequentia arma neceſſaria dicit auctor ſpeculi Regalis, quæ pleraque tamen ad terreſtrem etiam militiam, commoda fuere. *Enn ef à ſkipum er bardagi, þa koma þier vel tuo ſpiot, þau þu ſkioter es fra þier: annat huert, þad ſem langſkiept er, oc vel takt ſkipa i mille: enn annad ſkamſkiept er þu meiger leita upgaungu. Miſſiaſu ſkotvapn ſkal à ſkipi hafa, huertueggia þunga paiſtaſi i annarar ſkiold: enn ſydan ſkiolldr ber af honum, þa leita þu à hann med liettfleygu gaſlaki ef þu matt ecki laginu à hann komma med langſkeptu ſpioti. Suo ſkal à ſkipi beriaſt ſem à landi, med godu giedi og haſiligum hoggum. Enn hvergi ſkaltu eyda vopnum þijnum med hiegomligum hoggum og brautvorpum. Morg vopn mattu à ſkipum hafa, þau ſem eygi ma hafa á landi, nema i borgum eda kaſtolum. á ſkipi eru godar langſkieptar ſkeggoxar, ſlagbrandar oc ſtafslonger, oc ſkieptiſlater oc allſkyns annad vopn; elldkol oc brenniſteinn er hufudvopn allra þeirra er nu heſi eg nefnt: blyſteipter herſporar og goder arngeirar, þau eru oc god vopn á ſkipi: hunkaſtali er og godr ad neyta med ollum þeſſum vopnum og morgum audrum, og hundreigin fiormynter, ſlagbrandar med ſtalhordum ſleynum. Rodurgaulltr er godur i ſkipa oroſtu med jarnudum mula. Enn þui þurfa menn ſlijk viel adur ad bua, og eyga til ſlijkra hluta ef til þarf ad taka, þa vita þeir uer þeir þurfa huors vopns ad neyta,* &c. Paucis interjectis. *Breider ſkilder eru goder vid ſodulboga, og godan hialm þarf*

bann ad hafa á hofdi giorvan af godu stali, og med allre aunluzbiorg: Enn godan skiold oc þykkvan á hlid oc þo buinn med giorligum skialdar fetli; enn sydan goda gladiels staung oc vel skiepta Enn eckj þ icki mier þ ursa fleire vopn á heste, nema hornboga eda vek in lasboga, ino madur meigi draga á hesti. Paucis interjectis. *Oll þessi vopn sem var hofum umm ratt, er badi hofd á skipum og hestum: þau nyta oc margir menn badi til þess ad sakta kastala med, og suo ad veria.* &c. 1. e. Navale prælium inituro bina tibi potissimum inserviunt tela, quorum neutrum abs te emittas: unum longiori manubrio a 'ornatum, ut interstitia, inter naves exsuperare possit; altero breviori, naves adsensurus uti poteris. In navibus ipsis varia debent esse missilia: sudibus gravioribus adversarii clypeum petas: clypeo destitutum levissima sagitta adorire, si oblonga eum hasta transfigendi occasio non datur. Pari modo navale ac terrestre prælium peragi debet, forti scilicet animo commodisque ictibus. Nequaquam autem arma tua inconsulte feriendo, projiciendoque consumas. Plurima arma navali prælio apta sunt, quæ in terrestri inutilia, nisi in castellis & arcubus. Navali idoneæ existimantur, bipennes cum plurimis aliis armis, carbones igniti, & sulphur, prænominatis omnibus præstant. Clavæ longiores, aculeis ferreis præmunitæ, plumbo superinducto, ut & hastæ bifurcatæ, optime navali prælio inserviunt. Versatiles testudines militares, his enumeratis armis aliisque adjungi possunt *Hundreigin fiorminer* (sublato usu res ignoratur) balistæ spiculis calybeis instructæ, & aries militaris ferro munitus, navalibus præliis bene accommodantur. Arma vero recensita necessum est ut parata & in promptu sint, si forte indigeas, quibus postea ratione & consilio utendum est. &c. Clypei latiores equitibus sunt commodi ephippio applicati, quibus etiam galea calybea, quæ totam faciem tegit, pernecessaria videtur. Requiritur præterea clypeus firmus solidusque, optimis vinculis brachialibus adornatus; ad hoc hasta longo & si mo manubrio tibi erit. Plura arma equiti necessaria non existimo, nisi addatur arcus corneus, aut levis è ferro, ut ab equite tendi & gestari possit. &c Singula arma de quibus jam diximus, & navali & equestri prælio adhibita sunt,

sunt. Illis quoque multi utuntur in oppugnandis castellis, ut & in iisdem defendendis.

CAP. XI.

Iokull og Þeir brædur Olafs, sigia fodur siinum viig hans) Legibus apud veteres constitutum erat; ut qui homicidium perpetrasset, ipsemet facinus suum confiteretur quod tamen sæpius non sine periculo confitentis fiebat: quare si fieri potuit, apud strenuos judices, quodam verborum involucro id faciebant cautiores. Exemplo est Krokaref, qui apud Haraldum Hardrada; ita aulici ipsius necem à se perpetratam indicavit, ut sensus verborum ipsius à Rege non statim perciperetur. Vide fragmenta legum antiquorum pag. 5. Erat & occisi fratrum vel cognatorum officium, vindicare interfectum; ut leges antiquæ & alia veterum monumenta sæpius ostendunt. Iokul itaque præsenti capite, patri suo dicit. *Oc er ey til annad sagdi Iokull, enn sasna lijde, og fara beim ad Vikingi og brenna hann inne oc sonu hans, oc vari Þo valla fullhefnt Olafs.* h. e. Nobis jam incumbit copias colligere & ad villam Vikingi pergere, illumque & filios ipsius igne consumere, & sic tamen parum vindicata erit mors Olai. Arth fratris sui mortem ulsiscebatur Gretterus, Gretteri vero Thorstanus Dromunder, qua de re Grettla. Gretteri causam tanto magis exaggerat Norrig æ comes, quod duos fratres, vindictam tertii expetentes, unum post alterum interfecisset. Vide Grettlam. cap. XXII. De hoc instituto legi etiam potest Arngrimus Descript. Island. pag. 385. & 410. & M. Brynolphus Svenonis Not. ad Saxonis lib. I. pag. 39.

Fostbrædra lag) Arctissimus amicitiæ nexus *fostbrædralag*, qui & *Suorbrædralag* in Olofs Trygvasons Sagu. h. e. Fraternitas adoptiva vel jurata dicitur; Hæc suas leges ceremoniasque habebat, quæ à Nostro cap. XXI. Satis clare exprimuntur. *Var Þetta sijdan bundid fastmalum Þeir vokuudu sier blod i losum oc gengu undir jardarmen. og soru Þar eida, ad huor skylde annars hefna, ef nokor Þeira yrde med vopnum veigenn.* h. e. Firmatum deinde hoc fœdus, sangvinis è volis eductione, & eundo sub cæspitibus, juramentoque quod superstes alteri, occisi mortem vindicaret. Sangvineum fœderibus adhibitum

 mes

meminit Sallustius in conjuratióne Catilinæ, & Florus lib. 4 cap. 1. Solinus. cap. xx. Mela de Scythis Europæis. lib. 11. cap. 1. Herodotus de Scythis lib. iv. cap. Lxx. Saxo l. 1. &c. Fœdus fostbrædralag juramento veteres confirmasse. Noster cap. x. quoque indicat. *Vijkingr sagdi; ey vin eg þad eil lifz Þorers ad riufa eyda minna: þui vid Niorve hofum þad suored badir, ad huor skylde adrum truuer oc holler, badi leyniliga og opinbarliga: þad hefur hann haldit i ollum greinum &c.* h. e. Non tanti emo dicebat Vikingus Thorero vitam, ut juramentum meum resindam. Niorve enim Rex & ego juramento fancivimus, quod alter alteri privatim publiceque fidi essemus, quod & in omni re ille præstitit. Capite autem præsenti dicit Rex Niorve *Enn vid Vijking hansum suorest i fostbrædralag, hafur hann þad alt best halldit, skal eg oc ongvan ofriid esta hanum á hendur.* h. e. Vijkingus mecum fraternitatis fœdus juramento sancivit, quod & sanctissime servavit, nec ego adversus ipsum hostilia tentabo. cap. xv. Vikingi causa filio suo necem minatur Rex Niorvo, dicitque tanta se ipsi amicitia obstrictum, ut illa cum ipsis vitæ suæ diebus durare debeat. *Þa mun eg profa sagdi Konungur, huru ockar vinsalle er; þui eg skal fara med alla þa mier vilia fylgia oc veita Vijkings lid. þicke mier miklu varda um, ad þu verdr ecki bana madur Vikingz;, ui þa verd eg annat huort ad giora, ad lata drepa þig og mun þad illa fyrimalast, ada ad riufa eyda mijna. er eg hefi suored ad hefna Viikings ef eg lifde hanum lengur.* h. e. Tum quanta amicitia nostra sic constabit, inquit Rex; ego enim cum omnibus qui me comitari volunt, Viikingo suppetias feram. Magni enim interest ne occisor Vijkingi fias; tum siquidem necesse erit, ut aut te neci dem, hominumque sermoni obnoxius fiam, aut juramentum meum violem, juravi enim me ipsi superstitem eum vindicaturum. Vide cap. xv. de Vikingo. Hunc amicitiæ nexum ad posteros quoque transmissum, indicare videtur Noster cap. xvi. *Halldan sagdi; ecki kan eg ad kalla fóstbredra lag med ockur, enn betur þicke mier sem þid latid þad ecki langt i aller ganga, er þid hafid drepid flesta alla*

sonu Niorva Konungz. i. e. Aliquam adoptivam fraternitatem, vobiscum numerare non possum, dicebat Haldanus: mihi enim videtur quosdam hanc mediocriter observare, consultissimumque existimare ne ad posteritatem transmittatur, plerisque, Niorvi Regis filiis interfectis. vide cap. xxv. Ubi omnes injurias sibi illatas â Ioklo, ipsi condonat Thorstanus; dicitque se propter amicitiam Niorvi & Viikingi, invitum eum Ioklo bellasse: reddidit & ipsi Regnum, quod justissimis tamen armis occupaverat. Hic amicitiæ nexus suas certas conditiones habebat. vide Nostrum cap. vii. Ubi cum Viikingo comite de præeminentia papacifcatur Rex Niorvo, vide item Cap. xx. Id Gautteks Saugu cap. xxii. interdicitur, nec alter ab altero sine venia discedat. *Epter þad suer huor audrum trunad, oc aldrey ad skilia nema med samþicki beggia þeirra* h, e. Post hoc quilibet alteri fidelitatem juramento pollicitus est, & de separatione nunquam futura, nisi utriusque cum bona venia. De ritu fœderis hujus ineundi, vide etiam Arngrimum Ionam Descript. Island. pag. 425. In Olofs Sagu majori cap. xvi. nominatur Sigrida Storrada Sveoniæ Regina; Haraldi Grænlkes Norrigiæ Regis *Fostsyster* i. e. Adoptiva soror, quæ tamen illum ipsum fratrem suum, igne scelestè consumsit. Parricidium inter fostbrædur in eadem Olofs Sagu cap. 137. exstat.

þa skulu sa ockur bradrum eitt herbergi ad sofa i. &c.) Familiare adhuc Lapponibus est Finnonibusque, magiæ deditis ut per insomnia ê dissitis locis explorent, quod ipsis scire necessum videtur. Hac de re Olaus Magnus lib. 3. cap. 16. *Scire cupientes statum amicorum, aut inimicorum, longinquo terrarum spatio, quingentorum vel mille milliarium inde distantium, Lapponem seu Finnonem hujus rei peritum, dato munere, lineæ scilicet vestis aut arcus, rogant experientiam fieri, ubinam fuerint & quid agant amici vel inimici Quocirca conclave ingreditur, uno comite uxoreque contentus: ranam æneam aut serpentem malleo super incudem præscriptis ictibus contundit, carminumque murmure hinc inde revolvit, continuoque cadens in extasim rapitur: jacetque brevi spatio velut mortuus. Interea diligentissimè à prædicto comite, ne quodvis vivens, culex aut musca, vel aliud animal eum contingat, custoditur: Carminum namque potentia, spiritus ejus, malo dæmone ductore, è longinquis signa (annulum vel cultellum) in testimonium expeditæ legationis, seu commissionis reportat. Illicoque resurgens eadem signa cum cæte-*

ris

ris circumstantiis conductori suo declarat. Sed Noster momenta quædam Olao ignota addit, quæ & observari ajunt á magis, illi qui de hoc artis hujus secreto referre noverunt. *Skaltu sa ockur bradrum eitt herberge ad sofa i; og Þar skal eingin koma fyrr en Þu, Þo ey fyrre enn á Þriggia daga freste. Liet Jokull so giora: var Þeim feingin eyn skemma ad sofa i; og lagdi rikt vid ad ef nokor nefndi Þa, skylde ongvo fyrre tijna nema lifinu. Snema Þenonan dag kom Jokull i skemuna til Þeirra bradra. Ogautin malti Þa; Þu ert bradlatur Jokull, Þui eg er nys vaknadur, enn Þo mun eg seigia Þier til Þeirra Viikingz sona* h. e. Cubiculum ergo nobis fratribus tradas, in quo dormire possimus: Illuc nemo te prius veniat, id tamen post triduum. Ut rogaverant fecit Iokull, tradebatque ipsis cubiculum, edicto vetans ne quis illos nominaret, mortem interminatus. Triduo elapso, primo mane in cubiculum ad fratres illos venit Iokull. Nimis festinas Iokull inquit Ogautus, modo enim somnus me reliquit, dicam tibi tamen ubi Viikingi filii sint. Observa hic ternarium dierum numerum, quos somno Gautus Ogautusque destinarunt, magorum more institutoque. Virg. ec elog. 8.

Terna tibi hæc primum, triplici diversa colore
Licia circumdo; terque hæc altaria circum
Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.

Vide Notas Servii. Notabile quoque est in auctore Nostro, quod ne nominarentur, interdicebatur; periculosum scilicet hoc illis fuisset præsentissimaque mors. In Ulfs Uggalotunar Sagu legitur, filias Skrògi gigantis, ferro inviolabiles fuisse, sed arcanum illud adversus illos nihil potuisse, qui nomina illarum noverunt. Vide quoque cap. 18. auctoris nostri de Ogauto.

Eg à belg Þan er vedurbelgur heitir) De Borealibus Barclaius satyrici sui parte IV. *Ajunt venalem apud illos ventum esse, quem inde navigaturi emant, Ulyssis Æolique fabulam, vero æquante prodigio.* Ventos, immitti posse â magis adhuc creditur, leguntūrque exempla apud scriptores multoties. Vide Barclaium citato loco, ubi exemplum extat de vento â Maga immisso, navibus filiæ Frederici II. Daniæ Regis, cum illa ad maritum Iacobum Scothiæ Regem, veheretur, refert-

refertque veneficam sceleris pœnas postea luisse. De ejusmodi vento legatur Olaus Magnus lib. 3. cap. 1. 3 13. Snorro Sturlæ p. 161. & 290. Joh. Magnus de Erico Vedrhatt. Petrus Claudii. Jens Volf descript. Norrig. videatur quoque noster de aliis cap. XVI. cap. XXX. Giettla. Cap. 70. Magnus Erlingsonar Sagu de Marco af Skogi. de Hroaldo Olafs T. SS. De aliis Ulfs Vggasonar Sagu. &c.

CAP. XII.

D*raum ſtrymſl*) Per draumſkrymſel vanum ſomnium intelligitur, quale in Olafs Saugu majori cap. 198. *Svefnorar* dicitur. *Orar* enim Ibid. cap. 112. vanitas eſt. Menti Thoreri convenit proverb. *Draumr er ſem lygin madur.* h. e. Somnium mendaci homini par eſt. Sed ſomnium fratris ſui ſuo ſuorumque malo contemſit Thorerus, ſuoque exemplo confirmavit illud Poëtæ.

Quid quiſque vitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. — Horat. Carm. l. 2. od. 13.

Þeir voru ſuo lijker ad huargin matti fra audrum kenna) De ſimilitudine formæ apud Romanos & alios videatur Valerius Maximus lib. 9. c. 14. Solinus. c. 5. ubi ſimilitudinis formarum exempla memorabilia. *Nihil tamen in rebus humanis voluit eſſe rerum natura tam ſimile, quod non aliqua proprietate ſecerneret.* Quintil. Declamat. VIII.

CAP. XIII.

H*an lagdi ſig med vopnum ſiinum*) Fortiſſimus Torſtanus hoc ipſo animum ſuum oſtendit; quod pugnando feſſus, arma ſua tamen linquere noluit. Paria in Gautreks-Saugu cap. 1. Sed in re impari. *Hann þotti ſkom ef hann nadi ey vopnum ſiinum.* h. e. Inconvenientiſſimum exiſtimabat, ſi arma ſua non aſſequeretur. De Epaminonda Juſtinus lib. IV. cap. VIII. Qui vita excedere bonum exiſtimabat, cum ſcutum ſuum ſalvum, victoriamque conſecutos Thebanos audiret. Et Thorſtanus in Noſtro cap. 19. difficillima ſibi promittens cum Ingebiorga ut gladium ſuum ſibi recuperaret paciſcebatur; chariorem enim rem aliam non habebat: Paria lege de Rolvone Rege in Gautreks Sagu. cap. 41.

Han var godur lekner) Artem ſanandi vulnera, miſi

 tare

tares homines olim bene calluerunt; Quod nec alia Medicina veteribus cognita fuerit, elegantissimus est hac de re Maximus Tyrius Differtat. XXIX. *An similem hanc quaestionem esse dicemus, ac si quis Medicinam illam veterum cum hodierna, quam curandis hujus aetatis corporibus medicorum filii utuntur, conferet: vitiaque utriusque inter se & virtutes contendat. Ad hanc quaestionem responderet Æsculapius, reliquas artes non mutare tempora (Medicinam vero temperamenta sequi corporum, quorum quia nec diuturna nec definita sit, sed una cum alimentis semper facile mutetur constitutio, remedia victusque rationem prout praesens requirit educatio, alio atque alio semper modo excogitanda esse. Quare existimare noli meos illos filios, Machaonem Podaliriumque, minus quam aetatis hujus medicos, à quibus tam multa & praeclara inventa sunt, in arte sua excelluisse. Ea namque aetate quae tractabant, minus mutationibus obnoxia, minus varia, minus dissoluta erant corpora: quare & facilior eorum cura erat, neque aliud medici opus, quam*

Tollere corporibus jaculum, vulnusque fovere.

Tandem vero vario cum victu, usi minusque ob id bene temperata caeperunt esse corpora, &c. In Nostra patria nec aliam quam hanc noverunt medicinam; illa ipsa tamen non delicata erat, fortissimisque solum corporibus apta. Exemplo est Starkaterus apud Saxon. Grammat. Lib. 6. & Olaum Magnum. Cuius chirurgum nostrum aliquis non facile admitteret. Videantur citati In Olofs Saugu majori cap. 208. Chirurgia quaedam satis dura quoque memoratur. *Hun hafdi þar giort i steinkatli stappat lauk, oc onnur graus, oc vel þat saman, ok gaf at ata sarum monnum, oc reindi sua hol sár, þui at kendi ur sári þui er á hol var.* h. e. Porrum & alias herbas in fictili quodam vase contuderat, concoxeratque; quas vulneratis comedendas dedit, illoque modo ex odore inquirebat vulnera, quae aliquam corporis partem fere penetraverant. Quam perfecta tamen veterum chirurgia fuerit, exemplo est Noster Cap. 19. ubi refert Thorstanum pessime vulneratum, intra septimum diem sanitati restitutum fuisse. Haec ars nec Regibus quondam indigna existimata. vide Gautriks Saugu cap. 31. ubi Thorerum Jernskiold sanavit Rex Rolvo. Corpora Popularium Nostrorum, medicina delicata non

non indiguisse Regis Caroli Noni tempore, memorat cubicularius Regis Galliæ, descriptionis statuum & Imperiorum Mundi, latine translat. â Gothofredo. *Autre que memé en la cour du Roy, l'on ne trouve pas presque deux medicins au apotequariers.* Quam sententiam Consultiss. Loccenius initio antiquitat. Sveogothicarum, ubi Sveoniæ bona recenset, sic confirmat:

Causidicos paucos, Medicos Sveogothia paucos
Regna ferunt; recte hac ergo valere puta.

Sed delicatior victus & dissolutior vita auxit numerum; jamq;

Europæ priscos corrumpit Gallia mores,
Et vitia ære gravi, multoque redempta periclo
Fert reliquis terris & cunctas fascinat oras.
Pristinus hinc decrescit honos & mascula virtus,
Atque animi fortes invictaque robora belli: &c.

Þa kom á nockur Pateaf Ogautin) Pate levem quendam rumorem significat, Grettla. *Hafdi Þorer or gardi nockor pate af visf hans.* h. e. Rumore quadam cognitum Thorerus de Garda habebat, ubi Gretterus esset.

CAP. XIV.

Þar vorn komnir tueir umferdar piltar) De Vatto & Thusmalo, nihil quidquam suspicari aulici Iokuls poterant, illi tamen ipsi consilia Iokuls aperuere Vikingo.

O Coridon Coridon, secretum divitis ullum
Esse puta? servi ut taceant, jumenta loquentur:
Et canis, & postes, & marmora. Claude fenestras
Vela tegant rimas, junge ostia, tollite lumen
E medio; taceant omnes, prope nemo recumbat:
Quod tamen ante cantum Galli faciet ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet. &c. Iuvenal Sat. 6.

Ad hunc quoque locum pertinet proverb. vetus. *Ouvr à vin med ovinum.* h. e. Nullus inter inimicos amicum non invenit.

CAP. XV.

Ogautin fleyptist nidur i jordina) Diabolica hæc Ogauti ars qua periculis se subtrahere poterat, videbaturq; in terram sese condere, cap. XIII. quoque memoratur; hic autem,

Illum ante cæteros domum pervenisse, increpatumque à Ioclo dicitur quòd comites deserverat. Sed se periculis subtrahere non potuit, cum tempus illud quod sectatoribus suis concedit hostis generis humani, præteriisset: Ingebiorgæ enim Skati Regis filiæ, magæ summæ; artificiis deceptus, ad malum navis suspensus est. vide Nostrum c. XIX.

Skal eg alldrey glefa uppfyrr enn þeir ero i heliu) Hel fatum ultimum significat: proverb. vetus est. *Ey ma feigum forda, nie ufeigum i hel komma, flotti er falli næstur.* h. e. Moriturum nulla conservare potest cura, neque is in fata incurrit cui longior vita destinata est, timidos mors assequitur. Cui convenit elegans dictum Holmundi in Grettla cap. 49. *Suo bregst à bana dægri, haullda hugur sem hel bilar.* h. e. Apropinquante fatali die, fatiscit animus cum recessit fortuna. Et Senecæ illud in Hyppolyto

Prohibere ratio nulla periturum potest:
Vbi quis mori constituit, & debet mori.

Gull eyts feck hann þorsteine syne synum, ok bad hann fa Halldane til Iardteykna) Iardteykn. signum est quod inter disjunctos amicos mittitur ad confirmandam nuncii fidem. Olofs Sagu major. cap. 47 *Sumer sendu ord oc Iardteigner, ad þeir vildu hanum tiona.* h e. Qvidam nuntios & certa obedientiæ signa miserunt. Paria vide. cap. 50. 59. 80 125. &c. cap 58. *Enn fingurgull þetta fer þu Ragnvaldi Iarli, þessar Iardteignar man han kenna* h. e. Annulum hunc trade Comiti Ragnvaldo, hoc signum agnoscet. In eadem Olofs Sagu. cap. 99. Iardtegn pro certo aliquo indicio accipitur *Kongr suaradi oc tok þar fyrst til mals; Er Haraldr K. en Harfagra eygnadist oþal aull i Orkneyum, enn Iarlar haufdu hafs jamnan siþan lannd þau at leni, enn aldrei at eign. Er þad til Iardtegna Sagdi hann &c.* h. e. Sermonem suum de Rege Haraldo Harfagra Rex orsus, dixit illum in possessionem suam Orcades redegisse, insulas queillas concessisse quidem comitibus, nunquam donasse. Quam rem hoc indicat. &c. vide quoque leges Nostras hodiernas.

þorer geck ad hurdera ok geck ey) Etiam hic locus Gigantum magnitudinem roburque indicat: Thorerus enim vir fortissimus, januam domus Gigantis Fullasle, aperire non potuit; ante quam Thorstanus auxilium ferret. His adsinia in Gautreks Saugu cap. 29. *Hurd var þar aptur lukt.*

lukt. Hrolfr Kongr bad Þa upplata, Þeir hlupu à burdina ymser, oc gato aungvo uppkomit. Hrolfr K. malti: sa mun hafa asl i Kloum, er Þessari burdu er vanir at luka. h. e. Clausa erat janua (Grimmari gigantis) Rex Rolvo aperiri jussit. Tentabant comites ipsius, unus post alterum; Sed illam aperire nequibant: robustum illum esse oportet, qui hanc januam claudere solet inquit Rex. De Arnlioto Gellina singularia quædam Leguntur in Olofs Sagu majori, quæ robur vastitatemque corporis monstrant. *Arnliotr reds til ferdar med Þeim. Seig hann à skid, varu Þau badi breid og laung. Enn Þegar Arnliotr laust vid gèstinum, var hann hart fiarri Þeim; Þa beid han og sagdi at Þeir mundi huergi komast, bad hann Þa stiga à skidin med sier, Þeir giordu sua, var Þoroddur nar hanum og helt undir belti honum, foruneutar Þoroddz helt hanum; skreid Arnliotr Þa sua hart, sem han vari laus.* Extant hæc cap. 144. vide quoque cap. 198 h. c. Arnliotus ad comitandum illos se præparavit Xylosoleis longis latissimisque currebat. Cum autem baculum admovit, longe cæteros præcessit. Præstolabatur deinde, dicens illos nusquam pervenire posse, jussitque ut insisterent Xylosoleis suis. Proximus ipsi stabat Thoroddus, baltheum ipsius tenens, & pone ipsum comites. Arnliotus vero tam expedite & celeriter gradum promovebat ac si solus fuisset.

Han hafdi biarndyr à baki sier, enn suglakippu i fyrer) Venationibus se sustentavere Gigantes & montricolæ, ad feram scilicet vitam, pugna cum fortissimis bestiis proxime accedit; feras enim consectare agrestum esse Seneca de constantia sapientis dicit. cap. 2. In Gautreks Saugu legitur de Gigante Grimmaro cap. 30. *Hann hafdi eirn grabiarn à baki sier, oc eyrn boga i hendi.* h. e. Dorso ursum canum portabat, & manu arcum. Piscaturæ quoque ejusmodi homines deditos fuisse Grettla memorat. Nihil autem minoris existimabant veteres quam delicatum victum; cibus qui famem sedare poterat, suffecit. Isque erat avis vel piscis sole siccatus, aut fera venatu comparata; quæ & panis & obsonii vicem, interdum implere debebat. Æstate fraga

legebantur, & alburnum detrahebatur arboribus; Potus erat lac vel aqua pura, vide Herrauds Saugu, cap. 7. Suerris Saugu in initio. Olofs Saugu. Ericum Tegel de Dalekarlis. In Gautreks Sagu cap. 25. *þair ata allir hrátt oc drecka blod.* h. e. Singuli crudum cibum capiunt, sangvinemque bibunt; quibus accedunt verba Starkateri apud Saxonem lib. VI. quæ veterum parcimoniam elegantissime innuunt, lectuque digna sunt; videat illa qui volet, nobis suffibiat adscripsisse quæ nostræ adsertioni conveniunt.

Fortium crudus cibus est virorum
Nec reor lautis opus esse mensis,
Mens quibus belli meditatur usum
Pectore forti. —— ——

Et mireris tamen priscos tanto robore præditos fuisse, ut nehilum quidem remaneat apud nos, veteris illius: decrescit scilicet majorum virtus, cum cibi delicatiores adhibentur, qui & corpus ac animum hebetant. De Lacedæmoniis memoria dignissima refert Maximus Tyrius Dissertat. VII. qui cum in multis Borealibus similes mores institutaque habuerint; locum istum adscribam. *Cibum coquere, prudentissime Mithæus Syracusius poterat, hic Lacedæmonam accedens à Magistratu expulsus est, quod diceret, necessario tantum cibo non artificioso opus esse. Quippe cum nutriendis corporibus, nullis illecebris, sed potius simplicitate quodam victus uterentur. Quæ non magis quam leonum corpora, egere condimentis existimabant. Ita Mithæus cum arte sua sparta excessit.* Nec tamen minus propterea, reliquis acceptus fuit Græcis. Versio est Danielis Heinsii. Prudentissimi in hoc erant Lacedæmonii: Agricola enim cum Britannos gentem fortissimam, Romanis obedientes efficere vellet; illos conviviorum elegantia, aliisque illecebris paulatim assvefecit; sicque servituti Romanorum non advertentes, subjecit. Eleganter hac de re Tacitus in Agricolæ vita. *Sequens hiems saluberrimis consiliis absumta. Namque ut homines dispersi ac rudes, eoque bello faciles, quieti & otio per voluptates assvescerent: Hortari privatim, adjuvare publice, ut templa, fora, domos exstruerent, laudando promptos, & castigando segnes. Ita honoris æmulatio pro necessitate erat. Iam vero Principum filios liberalibus artibus erudire, & ingenia Britannorum, studiis Gallorum anteferre, ut qui modo lingvam Romanam abnuebant, eloquentiam concupiscerent. Inde etiam habitus nostri honor & frequens toga, paulatimque discessum ad delinimenta*

vimenta

linimenta vitiorum, porticus & balnea, & conviviorum elegantium. Idque apud imperitos humanitas vocabatur, cum pars servitutis esset. Videatur Iani Gruteri Discurs in Tacit. & Onosand. tit. Voluptatibus vincendi armis invicti, elegantiss. ipsum Romanum Imperium tum felicissimum erat, cum Senatoria cœna hac pompa instrueretur.

Hac olim nostri jam luxuriosa Senatus,
Cœna fuit. Curius parvo quæ legerat horto,
Ipse focis brevibus ponebat olufcula: quæ nunc
Squalidus in magna fastidit compede fossor. &c.

Iuvenal. Sat. xi.

Enn þorer i annan stad vid hun min) Pugnasse adversus latronem, canem pro domino refert Plinius hist. Nat. lib. 8. cap. 30. confectumque plagis â corpore non recessisse, sed volucres & feras abegisse. Ejusmodi fuisse canem Fullasli, noster dicit; qui & summo studio dominum suum defendere conatus est: Illud fide minus dignum, quod ictus hastæ Thoreri, cauda à se dimoverit. Vide tamen exempla satis elegantia, de canum robore, fide & animositate, citati Plinii, libro, cap. 40. Solino cap. xx. De Olonis cane videri potest Saxo Grammat. lib. 7. Olaus Magnus lib. 5. Lib. autem xi. cap. xii. *Nec minus eisdem Finnis adjutorio sunt, maximi ac mordacissimi canes: quos non minus equi Moscovitarum horrent, quam Persici equi camelos.* De cane Olai Trygvasons nomine *Vige* h. e. bellicoso, Snorro Sturlæ pag. 127 *Hand var oplært oc tilboldn til Kriggbrug.* h. e. Ad bellica exercitia institutus educatusque erat. De eodem Cane idem pag. 161. refert, Regem Olaum bello pesequutum fuisse, nobilem quendam nominatum Thorerum; cui à pedum celeritate cognomen *Hiort* (i. e. Cervus) indit um. Quem cum Rex allequi non posset, mandavit cani suo Vige, fugientem arriperet; quod & fecit, verum â Thorero graviter vulneratus illum tamen in adventum usque domini sui moratus est. Vide quoque de illo Olof Trygvasons Sagu. Ubi hæc historia paulo aliter refertur.

CAP. XVI.

K*lade beirra urdu stein freren*) Notabilis est frigoris patientia in Thorero & Thorstano, quod in pessima tempestate fluvium tranaverint; frigorique non succubuerint,

cum tamen vestes illorum, aqua humidæ, frigore adeo riguerint, ut illas induere non possent, prius quam aquæ gelidæ immergerent. Monstrant ejusmodi exempla quantum præstiterint veteres nostri seculi hominibus. Nec duo facile nostro tempore trabem viginti ulnarum levant. Ut noster de Thorero & Thorstano refert his verbis: *As le à Tunenu tuttugur bann toku þeir oc baru upp à husenn, suo ad brakadi i huoriu trie, alt folkid vard hrædt er i bænum var, so i sina hyrning hliop huor.* h. e. Trabs viginti ulnarum in planitie jacebat, quam in domus parietes tanto impetu impulerunt, ut fragorem maximum ederet tota domo, quo omnes ita territi, ut quilibet suum angulum peteret. Frigoris patientiam summam in Grettero vide Grettlæ cap. 63.

Meygie þid inganga oc vera hier i nott, ef þid vilied) Parum familiariter hospites, amici filios domum invitat Haldanus: Posset que videri hæc exceptio nihil differre ab ista Skapnartungi in Gautreks Sagu, cum Rex Gaute domum ipsius venisset: sed ut illum subrusticus pudor & tenacitas, ita hunc ira ob necatos Niorvi Regis filios, movebat. Quam propensi autem in hospites Septentrionales fuerint, non tacent qui mores illorum & res scripserunt, Bremensis, Johannes & Olaus fratres aliique, Id vix apud alias gentes invenies, quod in Nostro cap. xv. Gautreks Sagu. cap. XXX. & Paulo Varnefridi de gestis Longobardorum cap. xxiv legitur; inimicos quoque suos laute tractavisse majores Nostros, nec hospitii jura in illos violasse: ultio tamen suorum minime neglecta, sed tempus observatum & indicata adversario mens. Inter benignas hospitum exceptiones apud scriptores memoratur: quod advenientium vestes detraxerint. Qua de re Herrauds Sagu cap. 7. Grettla cap. 17. Olofs Sugu cap. 35. Noster præsenti capite. *Ekki voru Kladin af þeim dreygin* h. e. Nec vestes ipsis detractæ sunt. Sed postquam mitigatus Haldani animus fuit, etiam vestes detrahebantur. Vide quæ seqvuntur. Detractis vestibus si humidi essent, aliæ tradebantur, vide citatum caput historiæ Herrauds; tum aqua pro lavandis manibus prolata eod. cap. Gautreks Sagu. cap. 30. Harald Sigursonar Sagu. Grettla cap. 17. &c. Dein cibus appositus, vide citatas. Post hæc lectus monstratus. In Nostro, *hafdu þeir brædur enguan seng.* h. e. Nullus lectus his fratribus traditus est; quod iratus illis esset Haldanus Herser. Singula hæc compendio exhibet, Herrauds Sagu.

Den-

Dottir attu Þau vana, og dro hun kladin af giestum, oc voru Þeim feingin Þurr kladi; sidan voru handlaugur frambornar, oc reist bord, oc giesin matur oc gott öl ad drecka, oc skiemti bonda dottir giestum &c. um kuelldit var Þeim fylgt til sangar, med godum umbuningi. h. e. Filiam pulcherrimam habebant; hæc vestes hospitibus detraxit, tradiditque siccas. Post hæc aqua pro lavandis manibus adportata, & mensa instructa, cibusque allatus cum optimo potu. Jocos cum hospitibus filia seruit, &c. Veniente vespera, lectus optimus illis monstratus est. De Grimmato qui Thorerum & Thorstanum benigniter in domum suam invitavit vide Nostrum; de Illis qui Herrandum & Bosen bene exceperunt. Vide Herrauds Sagu: de aliis plena est veterum historia.

Mun eg halda i hernad og afla mier fiar-hlutar) Communem morem institutumque sequebatur Thorstanus, quod prima juventutis suæ rudimenta, in piratico exercitio deponere voluit. Erat scilicet piratica primum exercitium illorum, qui per res militares ad majora nitebantur: Sed hoc exercitium parum innocens. Thorstanus enim in piraticam proficiscebatur, *ad afla fier fiarhlutar.* h. e. Ut compararet sibi divitias. Provectior ætate: *herjade hann à Orkneyar, à Svibiod, à Saxlandi à Danmork.* h. e. Prædas ex Orcadibus insulis, è Sveonia, è Saxonia, è Dania agebat. Cum autem tempus mitigasset consilium, sibique satis magnas divitias comparasset; à piratica nisi honesta abstinuit; tunc scilicet illos solum prosequebatur, qui negotiatoribus per mare navigantibus, graves erant. Paria de Ulfo & Ario in Vifa Vgglafons Sogu. Piraticam exercere, nullus claris natalibus ortus, olim erubuit: exempla innumera sunt. Olaus Haraldi filius, cujus vita tandem meruit ut Sanctus appellaretur, primam juventutem suam in hoc exercitio consumsit. *Olafr Harald sun var* XII. *vettra gãmall Þa er han sie à herskip fyrsta sinn. Asta modr hans feck Hrana, er kalladr var Kongs fostri, forrada-mann lidsins til ferdar med Olafe: Þui at Hrane hafdi opt verit i vikingo.* Olafs Saga cap. XXI. h. e. Olaus Haraldi filius duodecim annos natus, piraticam navim primum ascendit. Mater Asta pædagogum ipsius Hranc, comitem ipsi tradidit, ut is mili-

tes in hac expeditione regeret: piraticam enim is sæpius exercuerat. In hac quam sancte se gesserint, testis est Olaus ipse. Ibid. cap. 36. ubi ad Sigurdum Syr vitricum suum & Astam matrem. *Sua er sem y þir er kunnigt, at eg em kommin hingat til lands, oc verit allur langa hrid utan lands; hafe eg og miner menn alla þessa stund, haft þad eyna til framflutningar, er ver bosum sott i hernadi, oc morgum staudū vordit til att hætta badi lifi oc salo. Hefur margur maþur vordit ad lata fyri oss feit, enn sumir fiorit med.* h. e. Me huc accessisse postquam diu in exteris terris versatus sum, haud ignoratis inquit Rex Olaus. Totum hoc tempus ego comitesque mei, piraticæ tribuimus, multisque locis vitam animamque periculo exposuimus. Multi pecuniis nos ditarunt, multorum quoque sangvinem effudimus. De loklo pirata pessimo videatur Noster. cap. 25. Regnum autem Norrigiæ armis adeptus Olaus, acertimus piratarum persequutor fuit. Qua de re eadem historia. cap. 180. *Þad hafdi verit mickill sidur i Norrege at lendra manna synir ok rikra bonda, at þeir foro à herskip, ok afludu sier fiar, at þeir rentu badi innanlandz oc utanlandz. Enn sidan Olafr tok Kongdom; fridadi han suo land sitt, at han tok af ran oll innanlandz: ok ef rikra manna synir gerdu þat, er honum þotti fridbrott vera, ada aflaga veri, ok matti han refzingum vidkomina, þa let hann engo fyritina nema lijfi eda limum, tiadi þar huarke han manna ne fe bod.* i. e. Consuetudo in Norrigia obtinuerat, ut nobilium & divitum virorum filii naves piraticas conscenderent: prædas hi agebant, tam à popularibus suis quam à peregrinis. Olaus autem Imperium consequutus: ut pax esset in toto Regno suo, omnesque pace abstinerent, sancivit. Et si divitum virorum filii aliquid auderent, quod pacem violasse videbatur, aut parum honestum esset: nulla excusatio, nec preces, nec mulcta, illum mitigare poterat; quia talia facinorosorum nece, vel membrorum amputatione, vindicaret.

Piratæ casu vel alias occurrentes, sibi invicem hostes erant, donec experimentum virium fecissent, victoriamque pars alte-

altera obtinuisset; vel si pares essent, amicitiam per fœdus *Fostbrædralag* contraxissent, qua de re antiqui scriptores Conditio prima optimaque quæ adversario offerebatur, erat ut naves arma & bona sua traderet. vide Nostrum cap. VII. Quod tamen pauci, quibus mollis animus non erat, faciebant; honestius existimantes, vitam amittere, quam perpetuam subire ignominiam, quæ ex ejusmodi fuga provenire poterat, quæ amissis omnibus capescebatur. Vide Nostrum cap. VII. cap. XXI. In distribuenda præda, qui dignitate cæteris pollebat, quamvis viribus inferior, rem præstantissimam sibi sumebat. Vide eodem capite.

Hun sagdi ad stein sa sem slade framman i bialminum olle Þui) Loricæ loco quosdam è veteribus togas arte magica præparatas habuisse, ut nullo ferro peretrabiles essent, in notis ad cap. X. indicavi. Hic locus Grimmarum lapidem in cassïde habuisse memorat, qui insuperabilem reddere posset; quod & arte magica factum: Lapis enim per se ipsum hoc efficere minime potuit. Ejusmodi rei inanimæ usus haud impar, in Ulfs Vggasonar Sogu exstat. *Hun tok upp bialm oc fick Ulfi, oc sagdi hann mundi eckj siast, ef han bære hann: Iaudrum lagie tok hun upp steirn lijstinn oc fick Arius, oc sagdi hann mundi ecki margir sia.* h. e. Cassidem proferebat (Skrama) tradebatque Ulfoni; perhibens hunc gestantem à nemine visum iri: Ex alio loco lapidem parvulum depromsit, deditque Ario; dicens à paucis illum etiam videri posse, cum hunc haberet. Pari modo singula arma sua præparare veteres noverunt, quodquoque observatum vide in Notis ad cap. V Hist. Hervarar. Huic loco paria vide in Carl Magnus Sogu.

Haralldur Kesia) Huic Haraldo Saxo Grammaticus lib X. Biornonis de quo noster cap. 3. cognomen Blatand, imponit; Daniæque Regum seriei ipsum nullo suo merito adnumerat; multaque facinora tribuit, quæ nunquam perpetravit vel audivit, utpote ætate longe superior. Ab Oriente venit Haraldus iste scribit Saxo; quod Biornoni Blatand ut noster ait, optime convenit: Quomodo autem iste Blatand, Gormonis filius constitui possit, ignotum mihi est. Snorro certe, cui majorem fidem habeo, quam Saxoni, ignoravit Haraldum Gormonis filium appellari Blatand, nescivit & ipsum venisse ab oriente: ipsum monumentum Jellingense, quod in memoriam Haraldi Gormonis filii, positum volunt Vormius, Stephanius & alii, nec hoc ipsum

indicat. Et quomodo Haraldus Gormonis in illa significatione dici potuit *Kesior*, qua Vormius & Stephanius volunt? Cæsar scilicet quod contra Ottonem Cæsarem pugnasset, illumque superasset? Ejusmodi superba & peregrina nomina, Imperantibus suis tribuere, septentrionalibus insuetum erat, à quibus ipsi etiam Cæsares *Kungar*. h. e. Reges nominati. Exemplo est Sighuatus Skaldus, qui Regi Olao Haraldi dicit: *Eg het hann eptir Karla Magnusi Kangi, hann vissa eg bestan mann i heyme.* Olafs Saga cap. 124. h. e. de Rege Carolo Magno ipsum nominavi, neminem illo præstantiorem in toto orbe novi: Monumentum quoque Haraldum illum Regem nominat ᚼᛁᚱᛆᛚᛏᚱ᛬ ᚴᚢᚾᚢᚴᚱ᛬ h. e. Haraldus Rex: ut qui admodum cæcus non fuerit, aperte videre possit, in iis quæ subiunguntur cognomen indicari, historiamque actorum ipsius exhiberi; quod extraneus scilicet, Daniam sibi victricibus armis subiecerit, ut verba ipsa indicant. ᚼᛁᚱᛆᛚᛏᚱ᛫ ᚴᛁᛋᛁᚱ᛫ ᚢᛆᚾ᛫ ᛏᛆᚾᛘᛆᚱᚴ᛫ ᛆᛚᛆ᛫ ᛆᚢᚴ᛫ ᚾᚢᚱᚢᛁᚴ h. e. Haraldus Kesia Daniam & Norrigiam sibi subjecit: addit de suo Vormius ᚢᛒᛋᛆᛚᛆ᛫ h. e. Vbsalam, ut etiam Sveones debellasse, tantoque magis Cæsar nominari meruisse videretur. Sed nusquam in vetustissimis monumentis excepto Saxone reperias, Sveones à Danis subactos fuisse; Danos vero ab illis sæpius. Qvantus vir hic Haraldus Gormonis filius in comparatione cum Sveoniæ Regibus fuerit, Rex Olaus Skautkonung in Olafs Sogu cap. xxii. memorat. Norrigiam illum sibi tamen subjecisse juxta meminit his verbis. *Lagdi Haralldr Gorms sun Norregi nid sitt rijki, oc skatgildi, oc þotti oss þo Haralldr Gorms son miklu minni fyri ser enn Upsala Kungar; þuiat Styrbiorn frandi min kugadi hann oc gerdist Haralldr hans madr. Enn Eyrekr en Segersælli fadr min ste þa yfr hanfud Styrberni þa er þeir reyndu sin i milli.* h. e. Norrigiam suo imperio Haraldus Gormonis filius adjecit, tributariamque fecit, tamen ad Upsalenses Reges parvi existimabatur: Styrbiornus enim cognatus meus, illum ad extrema redegit, sibique subjecit. Ericus autem Segersælli pater meus, Styrbiornum cum periculum virium facerent, superavit; Upsalam ergo Sveonesque Haralldus Gormonis fili-

filius, nusquam sibi subjecit! Suam quoque libertatem Norrigii receperunt, cum Haraldo contra Ottonem Imperatorem secunda vice suppetias ferrent. Repulerunt quidem primum Ottonem conjunctis viribus, Rex Haralldus & Norrigiæ comes Haquinus; sed rediens ille, ambos auxilio Olai Trygvasons sibi subjecit, utque Christianam religionem reciperent, imperavit. Misit & duos comites in Norrigiam, qui armata manu totam Vikiam ad fidem Christianam recipiendam compulerunt. Rediens autem in Norrigiam Haquinus, non solum ipse desertor Religionis Christianæ fiebat, sed & suis idem persuasit. Prolixa est hac de re Olai Trygvasons Saga, quæ â cupientibus consuli potest. Relationem autem suam sic dictæ historiæ auctor concludit. *Keisari oc Haralldr Kungr oc Olafr fara nu allir samman til einrar veitzlu, oc adur þeir skiliast, hettir Haralldr Kongur at allir hans menn skulu tru hallda, oc þad efndi hann, oc siidan skiptust þeir giofum vit. Eptir þad fer Keisari heim til rikis sins, med biortum Sigri* i.e. Cæsar, Rex Haraldus & Olaus, convivium una celebratunt, prius autem quam discederent, subditos suos in fide Christiana perseveraturos, recepit Haraldus, quod & sanctissime servavit: dein dona invicim distribuebantur. His peractis Cæsar in regnum suum, victoria celeberrima potitus rediit. Olai Trygvasons historiæ Conringius accedit, Ottonem ab Haraldo superatum falsitatis arguens, documento non uno è publicis monumentis prolato, quibus etiam Ostonem superiorem fuisse ostendit. Et quæ ratio esset, Haraldum ob repulsum Ottonem, Cæsarem nominatum, quod nomen Romano Imperio potitus, primum accipere poterat? Quomodo ergo Haraldus Gormonis filius, cognomina illa Kesia & Blatand adeptus est? Blatand â Biornone ipsi mutuavit Saxo; Kesia ab Haraldo Thoreri filio, ipsi tribuerunt Vormius, Stephanius &c. Ad quod faciendum invitavit monumentum Iellingense, quod matrem ipsius Thoram nominatam dicit, patrem Gormum, qui alius fine dubio non est quam Grimus, de quo Noster. cap. XVI. Sed Grimus avus fuit Haraldi non pater? Imo ab ipso educatus & patris præterea loco cultus habitusque ab Haraldo; quod v teribus non insolens. Quod Daniam Haraldus Kesia sibi subjecerit, ut in lapide extat, nostro convenit, qui in magnum illum

evasisse virum, memorat. Sic ille cap. xxiv. *Haralldur ox upp i eynne hia Grime afa synum, epter Þorc fodur sinn. Enn þegar hann hafdi aldur til, lagdist han i hernad og vardt hinn fregaste madur, Þott hans sie litt gieted i þessare Saugu. Hielt hann nafne synu, oc var kalladr Haralldur Kesia, oc er margi manna fra hanum komid.* h. e. Haraldus apud avum suum Grimum in insula (*Grimsö*) mortuo patre Thorero educatus est: cum adolevisset piraticæ se dedit, virque celeberrimus evasit, quamvis pauca de illo in hac historia memorentur. Nomen suum retinuit, dictusque est Haralldus Kesia, â quo magna progenies suam originem habet. Hunc in Norrigiam Christianam fidem intulisse, quomodo adseri potest, cum ante Christum natum, vel circa illa tempora vixerit? hoc igitur suppositiium est, & ob hoc solum inventum, ne dubium aliquod daretur, quin monumentum hoc adsereret, ab Haraldo superatum Ottonem; Haraldum Gormonis filium ad Christianam fidem Norrigiam convertisse, Snörro & cæteris, qui historica monumenta ad posteritatem transmiserunt etiam ignorant: Illius tamen tempore, ut prius relatum est, toti Vikiæ, Cæsaris Ottonis comites religionem Christianam persuaserunt; quæ mox tamen suasu comitis Haquini defecit, mansitque in Norrigia ethnicismus, usque quo Olaus Tryggvason ibi rerum potitus est: Tum enim referente historia ipsius, tota Norrigia Christianam fidem recepit. *Hann hafdi miekit starf oc morg vandradi medan hann red landi. Hann helt fyrst retta tru til Gudz, Norregz Konga, oc af hans storn oc rijki vard Norregz rijki alt allchristit, oc urdu Þar um morg tidindi adur Christnins gengu yfer.* h. e. Plurimos labores multaque pericula dum imperavit subivit. Is primus Norrigiæ Regum, rectam in Deum fidem coluit, illiusque cura & imperio tota Norrigia ad Christum conversa est; multa tamen memorabilia prius evenerunt quam Christiana religio reciperetur. Huic relationi adsentitur Hist. Olai Crassi. cap. 18. & 31. Duorum quoq; laterū monumenti Iellingensis sculpturæ, quæ de Norrigia ad Christianam fidem conversa loqvuntur, alienæ sunt ab illa de Haralldo, quæ antiquitatem egregie repræsentat;

cætera nota & suppositia esse, ipsa quoque vox *Nurvieg* perspicue ostendit. Monumenta enim vetusta Skandica nunquam Nurvieg habent, quod Germanicum est. Singula hæc firmioribus argumentis conjecturâ Vormii niti spero: videturque hæc ipsius adsertio, nihil ab aliis illius differre. De illa quam supra monumentum Stroense exhibuit, sic lusit Nobilissimus Sriernhielm.

Hic situs est Thore Tott qui nosti? Vormius ipsum
Hic recubare jubet, molliter ergo cubet.

Alterius Haraldi Kesiæ meminit Olafs Eystens & Sigurds Saga his verbis: *Ragnhilldr dottr Magnus Barfots, giptu þeir brædur hennar Haralldi Kesiu; hann var son Eyriks goda, Dana Konungs.* h. e. Ragnildam filiam Magni Barfots Haraldo Kesiæ, Erici Boni Daniæ Regis filio, in matrimonium dederunt fratres sui. Hunc à Nostro nomen Kesia mutuatum esse, ipsa tempora satis arguunt.

Cap. XVII.

Skate hefur Kongur heyted) Dicitur in Nostro Rex Skate, summus Berserkus & pirata fuisse: *Skate hafdi varit bers serkr oc hin mesti Viikingr.* Et tamen nomine Skate, Regem bonum quemlibet appellasse veteres Poetas, Bro n Ionsson à Skards à dicit in Egils hufuslausnar visurs uthlkyrning: his verbis. *Skate Kongur milde var Konga orvastur.* &c. i. e. Skate Rex mitissimus, Regum munificentissimus erat. Et mox: *Sa er kalladur skate er mildur er.* h. e. Skate appellatur quilibet bonus. Sed credere licet, hunc postquam Regnum in Sogu acceperat, mores mutasse; prædamque ingentem, quam vi & rapina collegerat, aliis distribuisse; indeque boni & munifici nomen meruisse.

Hann var hin mesti Kappe ok mikel Garpur) Hic locus Thorgrymum pugilem summum, audacemque fuisse innuit. *Garpur* enim audacem denotat; & *Garpskap* apud scriptores antiquos audacia est. De Roivonis Sveoniæ Regis militibus, qui adversus Rolvonem Irlandiæ Regem pugnârunt. Gautreks Saga cap. XL. *Syndist þa at þar hofdu margir verit enir mestu garpar, oc medan þeir voru omodir, felldu þeir marga menn til iardar, oc hopudu buorgi à bal, þott þeir atti vid mickin lidzmun. Grimr*

er fyrr gatūm vier; giordist audkendir i þessum bardaga: var hann badi fimr oc sterkr, oc hin diarfasti i framgangu i. e. Plurimos audacissimos fuisse, satis apparebat, & quamdiu vires ipsis non deficiebant, multos neci dedisse, nec se periculis subtraxisse, quamvis hostium numerus longe major esset. Grimarus quem prius nominavimus, famam sibi nominis in hoc prælio comparavit; erat enim velox, fortis & audax in progrediendo. Grettero servus ipsius Thorerus. *Ey veit eg huor nu er Garpskapr þinn ok arædi.* Grettla cap. 53. i. e. Ubi jam sit audacia tua, & animus intrepidus nescio. Eidem Grettero & fratri ipsius Glamus servus. Ib. c. 69. *Lokst ætla eg nu Garpskap ykrum enum mesta, ef vier þickir sem mun alt ad bana verda.* h. e. Finem jam cepisse summam audaciam vestram existimo, cum ex rebus omnibus, mors vobis imminere videatur. Qui Gretterum interfecit Angul, de isto facto sic gloriatur. Grettla cap. 70. *Haufum vier mickla giæfu tilborit at Sigra þannan Garp.* i. e. Fortunatissimi in hoc audacissimo pugile superando, fuimus. Etidem in exsilium postea ob id ejectus atque in societatem Veringiorum receptus, cum armilustrium haberetur, omnesque præstantiam gladii ipsius admirarentur, quomodo gladium istum accepisset retulit: *þad var st á Islandi sagdi hann; þa drap eg Kappa þan er Grettir heit en sterki, er þar befur mestur Garpr verit oc fullhugi.* Grettla cap. 73. h. e. In Islandia pugilem inquit occidi, qui Gretterus robustus dicebatur, eratque audacissimus fortissimusque omnium. Eadem Grettla cap. 74. *Spes heit gaufug Gardz hustru, hun var storlynd oc Garpr mickill.* h. e. Spes nominata Potens matrona urbana, hæc magnanima audacissimaque erat. Qui loca citata & quæ cum illis cohærent, legerit; falsa nos non adstruisse deprehendet. Ab hoc vocabulo illiusque significatione nihil differt *Carp*, quod *Storspækerii* h. e. Jactantiam vertit Dominus Ionas Rugman, in Magnus Barfotz & Sigurd Iorsalafarers Sogu. Sed locus uterque audaciam summam indicat: & in Sigurds Sogu Sveno Runhendason, servi Haraldi Gilles, qui frater erat Regis, caput baculo vulneravit, quem de istius audacia (Carp) conquerentem, cum defendere vellet Haraldus, illum suspendio tollere tentarunt. Per Carpos quos in Societate Gothorum Iordnandes cap. XVI. fuisse refert; nihil aliud intelligere videmur, quam pugiles

ad

ad bellandum audaces. *Sed & Carporum* inquit, *tria millia, genus hominum ad bella nimis expeditum, qui sæpe Romanis infesti sunt, quos tamen post hac, imperante Diocletiano, Galerius Maximus Cæsar, de civitate Reipub. Romanæ subjecit.* Attende Lector benevole ad hæc verba, eandemque gentem à Iornande intelligi reperies: indicavi quid vox *Garp* & *Carp* significet, audacia scilicet à fortitudine parum abest. Quod autem dicit Galerium Maximum Cæsarem. *De civitate Reipubl Romana Carpos subjecisse*: hoc ipso refert, tria illum millia fortissimorum Gothorum cum ceteris, in societatem Romanorum allicuisse, quorum auxilio cum Narsete prospere dein pugnavit. Videatur Johannes Magnus lib. VI. cap. XIX. Germanos autem à Julio Cæsare, Romano Imperio subactos fuisse Tursellinus l. 3. & Germaniæ dein motus per Germanicum Neronem compositos lib. 4. refert Mox itaque Iordrandes ibid. Gothos & Carpos, pugiles istos acerrimos, sub Gothorum nomine complectitur. *It ergo habens Gothos & Peucenos, ab insula Peuce, quæ ostio Danubii Ponto mergenti adjacet, Argaitum & Gunsericum, nobilissimos suæ gentis præfecit ductores.* Garp & Carp nihil aliud quam audacem & jactabundum significat; nec generis aut nationis alicujus nomen proprium fuisse, monstrat quod Bergæ nobilissimo Norrigiæ emporio; *Garpebryggian* bursa dicta fuerat, in qua mercatores peregrini. Germani nempe Angli, Farcyenses, Islandi, Orkneirenses, Hialtlandi &c. merces exponebant. Vide Coldigenlis Descript. Daniæ pag. 93. 94. Iens Volfs & Petri Claudii Norrigiæ & Sverris Sauga. Septentrionalibus itaque *Garp* dictus quilibet extraneus, qui superbius aliquanto audaciusque indigenis se gerere videba- quod in mercatoribus frequenter evenire solet. Sed si cuipiam peculiariter tribuebatur, addebatur nationis nomen ut *Tysk Garp*, &c. Germanis tamen posteriori seculo, nomen hoc plùs quam aliæ alicui Genti tributum, ob mores insolentiones, quibus Septentrionalibus plurimum incommodi attulerunt, regnantibus Magno Smek, Magno Ladulås, Alberto Mecleburgensi, Erico Pomerano, Christophero Bavaro, &c. vide Ericum Upsalensem, Johannem Magnum & Snorronem.

Villde hann helldur deya med samd enn lijfa med skom] Quod viri fortes, mortem vitæ ignominiosæ prætulerint ubi-

que in Veterum historiis occurrit; *Salutem enim dedecore mercari Virtus ignorat*, Saxo Grammat l. VIII.

Cap. XVIII.

Hann vied fyri Vallande) Valland septentrionalis pars Galliæ est, unde & Vallones dicuntur qui illam inhabitant. Inter illos & Septentrionales, multa commercia olim fuisse, veterum monumenta testantur. Perperam autem ab aliis de Italia exponitur, quod multorum bonorum scriptorum locis monstrari potest.

þar þætte mier vaxa þinn heydur) Male comparatum videtur, cum Uxor maritum honoribus auget: quod tamen sæpius evenit; sed ejusmodi homines, cum conjugio Imperium vendunt; & si non vendunt, vendidisse tamen illis videntur; quibus ejusmodi nuptæ displicent: Qui rerum civilium præcepta tradunt, dictum Ovidii utplurimum celebrant:

Si qua velis apte nubere, nube pari.

Videatur Zevecotii Obs. prima in Svetonii Julium, elegantissima hac de re. Ovidio convenit Pittaci responsum apud Laertium in Pittaci vita.

Hospes Acarneus rogabat Pittacum ita
Mitylenæum filium Hyrradis.
Eia senex, anceps vocat me connubium: una quidam
Sponsa, & divitiis & genere mihi par:
Altera sed eminet. Quid melius? age mecum
Consule, utram ad hymenæum ducam,
Dixit. At ille, scipionem senilia arma attollens,
En tibi illi omne explicabunt consilium
At illi verberibus celeres sub throcos habentes
Volvebant lato pueri in trivio.
Illorum vade inquit, post vestigia, & iis quidem astitit
Prope. Illi vero dixerunt, tibi parem, agita.
Hæc audiens hospes abstinuit majoribus adibus
Apprehendere, puerorum famæ assentiens;
Et parvam, ut ipse, domum abduxit sponsam.
Sic quoque tu Dion tibi parem elige.

Þui varpade Ogauten kefle i Kine henne) Et hinc Ogauti ars magica apparet, quod misso solum bacillo in sinum filiæ Vilhielmi animum ipsius aversum â Helo fecerit. Ejusmodi plurima ludibria Veckerus de secretis, & Johannes Baptista Porta habent.

Cap. XIX.

Hafdi Þorstein drepid nitian manna) A criter pugnasse Thorstanum oportet, cum novendecim viros solus interfecerit cum virium experimentum non artis illo tempore esset: Paria & admirabiliora loca in sacris literis reperiuntur, ut & in historiis antiquis.

Mun best ad halda ord sin) Iuramenti sui accuratissimi observatores Veteres fuerunt, ut & promissorum maxime tenaces: *Ord sin* dicit Thorstanus, cum tamen Ingebiorga dicat: *huort vill þu hell durlata lijfed enn eyga mig og riufa þar med eyd þin vid mig?* i. e. Utrum vitam libentius amittere vis, quam me in uxorem ducere, mihique datum juramentum rescindere? Herodes cum juramento Herodiæ filiæ promisisset; se facturum quidquid petiisset, illaque Iohannis Baptistæ caput expetivisset: contristatus quidem ob petitionem illam, verum propter juramentum suum & illos qui aderant, desiderium illius explevit. Vide Evangel. Marci cap. VI. Apud Romanos pari religione juramentum servatum Cicero lib. 3. Officiorum ait. *Nullum enim vinculum ad adstringendam fidem, jure-jurando majores arctius esse voluerunt. Id indicant leges in duodecim tabulis, indicant sacra, indicant fœdera, quibus etiam cum hoste devincitur fides: indicant notiones, animadversionesque censorum; qui nulla de re diligentius, quam de jurejurando judicabant.* Vide plura loco citato, de jurejurando Pomponii Trib. Plebis, Tito Manlii filio dato vide item Gellium lib. 7. c. 18. De Reguli juramento Carthaginensibus dato optimeque fervato Florus lib. 2. cap. 2. Livius. Apud Nostros ut servatum fuerit Gautreks Sagu indicat. cap. XI. *fer þessa fram med eydum*. h. e. Iuramento hoc firmatum erat. Et quamvis se decæptum Gautrekus videret, â juramento suo tamen discedere noluit. *Ecki mun eg riufa eida mina*. h. e. Sed Iuramentum meum non rescindam. Lacedæmonios juramentum conjugii vinculo prius habuisse Strabo lib. VI. memorat.

Grims ey) Nomine Grimsey insula quædam prope Islandiam est, de qua hic nihil. In Ingi, Eysten & Haraldz Sagu, alia ejusdem nominis ad Nunno fetter in Norrigia ponitur, quæ & hic memorari videtur.

CAP. XX.

Sogn) Norrigiæ tractus Sogn, veterem adhuc appellationem retinet. Vide tabulas Geographicas. Iacerad occidentale Norrigiæ latus prope Straumsund; describiturque ita à Petro Claudii. cap. 18 *Nord for Kileſtrom er Sognefiorden ; ſom idber 16 mile öſter inn i landet, oc er ſommeſtedes en myl öfwer, oc ſommeſtedes mere, oc folk boe paa begge ſider oc er en god egn, met atſkillig beleilighed, bade met korn oc queg oc fiſkerii, oc ſkonfve.* i. e. A ſeptentrione fluenti Kileſtröm Sognefiord ſitus eſt, qui ſedecim milliaria, in orientaliora Norrigiæ excurrit, dilatatque ſe quibuſdam locis, unum milliare, quibuſdam longius; ad utrumque latus commodiſſime habitatur, fertiliſſimumque ſolum eſt, tum ad pecora alenda quam ad fruges producendas, ſylvæque optimæ. Sed credibile eſt, cum tractus hic pro Regno exiſtimaretur, plures illum tum in ſe continuiſſe provincias; villæ enim Beli & Thorſtani *Framnæs* & *Syrſtrond*, ab utraque parte Biornefiord jacent, & adhuc nomina ſua retinent. Ad meridionale latus *Syrſtrand* ad ſeptentrionale *Framnæs*.

Þad hogg kom i hialmen oc klauf allan bryniadan mannen) Hic quoque locus robur Thorſtani, præſtantiamque gladii ipſius monſtrat. Dicit enim auctor noſter tam gravem illum edidiſſe ictum, ut gladius penetraret caſſidem & totum virum loricatum ſecaret, inque antenna conderetur. Exemplis ejuſmodi plena eſt veterum hiſtoria. Noſter cap. IV. *I þui hio Vikingr ofan i haus Hareks, og klauf hann allan adendelangu, ſo ſuerdid hliop ofan i jordena, allt ad hioltum.* i. e. Illo ipſo momento gladio caput Harcki attigit Vikingus, illumque totum ſecuit, ut gladius in terra, capulo tenus conderetur. Et cap. VI. *Þad hogg kom i axlina og lexſti fra ſiduna, og hondena, og buda fæturnar, annan fyrr ofan knie.* h. e. Hic ictus humerum alterum attigit, latus & manum diſſecuit, pedeſque ambos, alterum ſupra crus. Saxo Grammaticus lib. x. *In quem Hevindus tanta vi diſtrictæ bipennis aciem egit, ut ferrum medio corpore elapſum; nullum inter artus obſtaculum reperiret. Quod cum terræ altius illapſum, genibus nixus abſtrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus conſendente perfoditur.* His pariaiu Herrauds Sagu. cap. XIII. *Var Boſe miog modr, enn þoriedt hann à moti Hrærek oc hio til hans, oc kom hoggit à ſkioldin, oc klauf hann allan nidur i gegnum, oc af ſovin, briſtar iid, oc i ſla eyna oc brack ſverdid i ſundur. Boſi ſnyſt*

un-

undan à hal: enn Hrærekr bio eptir bánum à hialmin, oc skipti suerdid af hialminum, ok nidur à herdarnar 1 oc reif af hanum alla bryniuna nidr ad ġkla, oc fieck hann mickid sar à herdarnar, oc af vinstra fæti ha benid. Bosi reif upp às eirn 3 enn Hrærekr villdi þa hlaupa fyri bord. Bosi slo þa eptir hanum og kom hogg gid à hryggin, so sier fiell huer hluturin, þotti ollum þad k.amhogg. i. e. Vehementer lassus erat Bose, adversus Hrærekum tamen progrediebatur gladiumque vibravit, cujus ictus in scutum venit totumque secuit & pedem in suffragine, pervenitque in lignum quoddam, ubi frangebatur. Iam tergum vertit Bose. Hrærekus gladio cassidem ipsius attigit, qui inde in humeros desultans, loricam abscidit totam: vulnerabatur tum gravissime in humeris, scisso insuper talo sinistri pedis. Trabe itaque arrepta Bose. Hrærekum è navi in mare se præcipitare cupientem percussit, dorsumque in duas partes divisit. Omnibus ignominiosissimus hic ictus visus est. De Skanderbego seu Alexandro Castriota & Cæsare Borgia, haud disparia leguntur ap. Iohannem Baptistam Portam, Physiognomoniæ ipsius lib. 2, cap. 41. *Robustis artubus ac toroso corpore fuit Georgius Skander begus, ut prægrandi ponderosoque acinace, quo utebatur, medios hostes ad umbilicum proscinderet, transversos divideret, & sæpe per cervices integres cum humeris brachiorum artus facile detruncaret: quorum immanium vulnerum truculentiam audiens Mahometes Turcarum Imperator, inusitatæ violentiæ gladium videre concupivit, impetravitque ab eo ut Byzantium mitteretur. Cæsar Borgia Dux Valentinus habile corpus habebat, validaque nervorum compagine firmissimum, cujus artus reliqui ad decorem egregie correspondebant. Ad cunctas equestris & pedestris armatura, Ludorumque omnium exercitationes præstantissimus erat; in palæstra robustissimum quemque prosternebat, & currentem in arena taurum, uno macheræ ictu decollabat.* Castriota cum gladium ad desiderium Mahometis, ad illum misisset; se non humeros, brachia & manus misisse, quibus illo uti adsveverat, dicebat. De Castriotæ Robore consuli quoque potest Martinus Barletius Scodriensis Sacerdos, qui vitam illius resque strenue & feliciter gestas 13 libris compilavit. Georgius autem Bartoldus Pontanus, qui etiam vitam & gesta Scanderbegi nobis exhibet, præfatione ad Lectorem. *Narrant etiam nunquam eum pugnam detrectasse, nunquam terga vertisse, nunquam vulnera sumsisse, nisi levi sagitta in pede, nec hostibus plus quam tena*

 equi-

equitum, terna peditum millia oppoſuiſſe; & ſua manu ſupra duo hominum millia, barbaros præſertim jugulaſſe, tanto ictuum impetu, ut multos per medium diſſecuerit, tranſverſim ad umbilicum uſque. Has Portæ & Pontani relationes adſcribere placuit, ne exempla ex ſeptentrionalium ſcriptoribus, ſolum ſumſiſſe viderer: hic Scanderbegus ob robur fortitudinemque ſuam, à plurimis celebratur, àque Thurſellino, Turcharum terror nominatur; vixit autem circa annum Chriſti 1443. Paria multa in Grettla & plura in Carl Magnus Sagu, de duodecim pugilibus ipſius leguntur.

CAP. XXI.

Þad var godr gripur ſkorner oc graſner ſuinarner oc gyllteir mioq) Ergo deaurandi pingendique artem noverunt veteres: conveniunt huic loco innumera veterum ſcriptorum; quod indicare ſaltem volebam, reperti enim ſunt, quibus parum credibile viſum fuit, aliquid quod artificioſum appareat, majores noviſſe.

Vſe haſdi hem þad ſlys ad han hafdi drepid fadur ſin oc modur) Exiguum ſupplicium fuiſſet Slyſa Vſo, ob necatos utroſque parentes nullam hæreditatem adire. Sed nec hoc ipſo punitus: Solet ſcilicet *ſummorum facinorum ipſa immanitas innocentia eſſe.* Quintil. Declam, x ix. Ex qua terra hic Vſus originem ſuam duxerit, cum in auctore Noſtro nihil memoretur, nos ignoramus. *Slyſa Vſe* hic nominatus eſt, ob facinus quod commiſerat: *Slys* enim infortunium tale eſt, quod forte fortuna accidiſſe videtur. Id vero certum eſt, Paganos etiam, acriter parricidia puniviſſe: qua de re prolixus eſt Roſinus lib. 8. antiquitat. Roman, 1. Ac primum quidem refert, illos bonis omnibus lege Iulia mulctatos: ſed hoc loco parricidium, pro homicidio quocunque accipit, ut olim acceptam hanc vocem apud probatos ſcriptores, exemplis monſtrat. 2. Pedibus illorum præſcripto Ll. Romanorum, Soleæ ligneæ inductæ & illi carceri damnati; quod Turnebo tradente fiebat, *ne terram contactu improbo contaminarent.* 3. Domi aſſervabantur, aut in carcere continebantur, donec exacto anno plecti debitis pœnis poſſent. 4. Non occidenti parentes, ſed verberanti tantum, manus amputabatur. 5. Subjecto igne comburebatur. 6. Culeo inſuebatur & in profundum maris, lacus vel gurgitis cujuſcunque proiiciebatur:

tur: Et primo quidem culeo ſaltem inſuebatur & mergebatur; dein quoque in majorem pœnam addebatur vipera, ſimia, gallus & canis, ut illis inter ſe contendentibus, majorem torturam ſubiret damnatus. Antequam culeo includeretur, virgis ſangvineis cedebatur, prius obvoluto capite. Si negaretur parricidium, ferro candente, eculeo, ſuſpenſione de ligno & lancinatione &c. veritas explorabatur. Auctorum nomina ex quibus ſingula hæc collecta ſunt, apud Roſinum citato loco reperiuntur. Strabo lib. 3. aliam parricidii pœnam apud Luſitanos memorat. Illi nempe parricidas eductos extra fines, aut flumina, lapidibus obruere, quod Platonis inſtituto lib. 11. de legibus convenit. Notabile ex his locis eſt; primorum parricidarum ſcelus, non tam acriter punitum ac poſtea fuit; ſcilicet cum primum ejuſmodi facinus commiſſum fuit, per inſaniam factum exiſtimabatur, nec ſperabant imperantes, fore ut plures tam atroci facinore ſe pollucrent; cum peccantium itaque numero, pœnæ acerbitas aucta. Hic autem locus antiquitatem hiſtoriæ hujus utplurimum monſtrat: Uſum nempe exſtitiſſe cum parricidia ignotiſſima & maxime inſveta eſſent; enumeratarum itaque pœnarum neutram ſubivit: Sed quia

Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Tibull. lib. 1. eleg. 19. à Thorſtano qui parentes ſuos, religioſiſſime ſemper habuit; licet is illo viribus multo inferior eſſet, truculenta ſatis morte affectus eſt. Sceleri ſcilicet tandem nullum præſidium.

Exſtruite immanes ſcopulos, attollite turres,
Cingite vos fluviis, vaſtas opponite ſylvas.
Garganum Alpinis, Appenninumque nivalem:
Permiſtis ſociate jugis, & rupibus Æmum
Addite Caucaſiis, involvite Pelion Oſſæ
Non dabitis murum ſceleri. ———

vide Claud. Conſ. 4. Honorii.

CAP. XXII.

Brenneyar) Pluralis eſt numerus, ſignificatque majorem & minorem, in Noſtro *hin minne Brenney* Brenney majoris ſitum ita ponit iens Volf Norrig. Illuſtratæ pag. 151. *I Chriſtiania reſiderar oc ſaa dette ſtiſtes biſkop oc kallæs dette ſtickt icke lenger effter Oſlo, men Chriſtiania, huilkit begyndis* *udi*

udi Dannebolmen vestan fra Brenöe imellem de holmer oc öer som er uds mellem Norrig, *Sverrig oc Halland.* &c. h. e. Christianiæ (h. e. Opslogiæ, cujus nomen Christianus quartus Daniæ Rex aucta civitate mutavit, deque se illam more suo nominavit) hujus tractus episcopus habitat. Tractus autem ille nomen ab Osslo non diutius habet, sed â Christian ia, incipitque â Dannaholmen ob occidentali latere insulæ Brennöe, inter insulas illas quæ interjacent Norrigiam, Sveoniam & Hallandiam. Insulæ hujus eponymum fuisse Brennetum Vitili filium, ex ipso tempore quo is exstitit satis constat.

Hann byr i eynum steyne) Communis veterum opinio fuerat, Pygmœos & Gigantes quosdam, saxa inhabitare; quod an arte magica hominibus persuaserint, aliis judicandum relinquo: vide quæ Magist. Brynolphus Svenonis ad Saxonis lib. 1. notavit; illa hunc locum pulcherrime illustrant. Vormius autem præfatione ad Snorronis historiam, aliter philosophatur: præfationis istius partem sic interpretatus sum. „Skaldi Pygmæos illos non solum aliquando nominarunt, „qui statura breves sed illos quoque, qui viribus aliis inferiores erant, nec militiam colebant; plurima tamen vafritie sua & stratagemmatibus expediebant, iisque artibus „sæpe obfuerunt fortissimis, tamque perfecti in ejusmodi, „ut nullus solertiam illorum capere posset. Dicuntur itaque „artem excogitasse qua se invisibiles redderent, inhabitasseque magnos lapides & rupes: habebant enim domos optime munitas. &c. Huc usque Vormius, sed mihi cum mortuis contendere, animus non est; credo tamen Magistrum Brynolphum Svenonis, illa quæ se à multis accepisse dicit ad citat. Saxonis locum; non alios decipiendi studio, retulisse, sed modestius etiam rem quam noverat, exhibuisse. In illudendo homines, perfectissimi quidem fuerunt Asiani, qui & Magiam huc primum intulerunt; verum an ejusmodi efficere potuerint, plane nescius sum. De illusionibus illo- Magus Jarls Sagu, cujus auctor procul dubio Christianus. *Æsir plagudu þa illrot framarst, er Kukl oc sionhuerfingr er kallat. Fluttu þeir firster þesse list hingat; Nordurhalfu heimsins, austan or Asia velldi: oc af þui voru þeir mest losader: at margir trudu at Odin reidi skini solar oc liosi himins, þa er han tempradi slyka bluti med val oc sionhuerfingum, oc skildu ecki ufro-* dis

dir menn atferd slikra bluta. Enn Þat var alt er bann lek oc syndi i slykum blutum, fals oc hegomi. i. e. Præcipue artem istam Asiani exercuerunt, quam illusionem & præstigias vocamus, primique eam ex Asia in Septentrionem intulerunt: eaque propter in maximo fuere pretio. Et crediderer plurimi Odinum in solem Cœlique lumina imperium obtinere, cum quæ facere videbatur, fraude & illusionibus misceret. Non potuere quippe homines rudes, harum rerum rationem & modum discernere, licet omnia quæ monstrabantur, falsitas & vanitas essent. De ejusmodi illusionibus videatur quoq; Saxo pag. 15. Sed homines montes, saxa & rupes inhabitasse, non vana historicorum monumenta produnt: Noster cap. 5. Pygmæum Litur, lapidem inhabitasse perhibet. De Dyro & Duali Hervarar Sagu cap. 2. *Berg noekud var a hægre haund; Þa saban herdverga tue: han bra sverdi vidur Þa oc veiddi Þa utan steins,* h. e. A dextra mons erat apud quem pygmæos duos vidit, quos extracto gladio à monte intrando impedivit. paucis interjectis eodem capite. *Þa hogger Suafurlame suerdinu til duergsins og fal eggteinana i steinin; enn duergurin hliop i steinin.* h. e. Tum pygmæum gladio petiit Suafurlame, ut acies in lapide conderetur. Pygmæus vero se intra lapidem recepit; De Duergo illo qui Sueoniæ Regem Sueigderum decœpit. Snorro pag. 11. & cronicon vetus à Messenio edit. mihi pag. XIX. de aliis Jens Volf pag. 220. Gautreks Sagu. Cap. XXXI. *Asmundr malti: Þad er lijkast ad troll Þetta sie geingit inn i bamra oc sinnist ey.* h. e. persimile est inquit Asmundus, monstrum hoc intrasse montem nec amplius reperiri. De Thorero Iernskøld fortissimo pugile loquitur, vide notas ad hunc locum. Noster cap. XVII. *Og byggar heller Þan sem er vid diupa modu,* i. e. Montis speluncam quæ est ad profundum fluvium inhabitabis. cap. XIX. *Þar til er heller stor var fyri Þeim, Þar for hun inn.* h. e. Donec ad rupem magnam pervenisset, hanc intravit. Emma in Ulfs Vggasonar Sagu. *Er heller oskar skamt hedan.* h. e. Petra quam inhabitamus non longe hinc distat. Et mox: *gieck hann med henne til hellersins oc leist hanum hun storkostligr.* h. e. Ad petram illam comitabatur, quæ maxima illi visa est. Grettla cap. 54. *Nu fara Þeir bader sampt sudur undir Bialiokul: Þar atti Halmundr helli storan.* h. e. Iam meridiem versus ad Baliokul proficiscebantur, ibi domicilium in ingenti petra

Halmundus habebat. Halmundus hic semigigas erat, artisque magicæ peritissimus. In ipsius vitæ exitus historia. c. 59. *Þar gieck þessi madur in i helli.* i.e. Ibi petram hic vir intravit. De monticola quodam in eadem historia cap. 30. observatione quoque dignissima leguntur. Cap. autem. 61. *Grettr kafadi undir fossin, og var það torvelt, þui at ida var mickil, oc kafadi hann til grunna adr hann kiemist undir fossin: þar var fyri berg nockut, oc komst Grettir þui upp á. Þar var hellr mickill undir fossinum.* i. e. Gretterus se sub fluvium mersit, nisu maxime arduo, vi enim summa agebatur fluvius, petere profundum itaque debebat, prius quam vim fluvii evitare posset: Ibi mons erat, quem ille ascendit, ubi sub fluvio specum maximam reperit. Ejusmodi quoque specus in fluvio Gaute-Elf exstat, sub horrendo illo præcipitio *Trollhetta.* h. e. Præcipitium ipsis etiam monstris vitandum. Hunc specum ante annos complures, latrones quidam inhabitarunt. Vide Olaum Magnum lib. 2. cap. 18. l. 10. c. 3. Nils Matzon in itinerario suo de incolis insulæ Monomatopæ. p. 7. Enår någon Christen / som Hollendare eller Englendare dijtkommer/ moste dhe grant ackta sig att dhe inthet skiuta något skott / hwarken medh musquet eller något-stycke / så frampt dhe willia hafwa något gott uthaf them / elliest så löpa dhe uthi bergen med sin boskap/ thär ingen kann finna them. His Septentrionalium scriptoribus Curtius lib. VII. cap. XI. de Arimazi Sogdiani petra egregie convenit: *Una erat petra, quam Arimazes Sogdianus cum XXX. millibus armatorum obtinebat; alimentis ante congestis, quæ tantæ multitudini vel per biennium suppeterent. Petra in altitudinem XXX. eminet stadia, circuitu C. & L. amplectitur. Undique abscissa & abrupta, semita perangusta aditur. In medio altitudinis spatio habet specum, cujus os arctum & obscurum est; paulatim deinde ulteriora panduntur; ultima etiam altos recessus habent. Fontes per totum fere specum manant; è quibus collatæ aquæ, per prona montis flumen emittunt.* De Aorno petra ejusdem generis. Curtius lib. 8. cap. 11. de petris ab Alexandro cum dominis ipsarum devictis, videri etiam Strabo potest. à relatione Curtii de Aorno petra parum differt Apulejus Metamorph. lib. 4. ubi sive ipsius inventum, sive relatio historiam veram innuens, eleganter tamen ejusmodi specus describitur. De Polyphemi specu Virg. lib. 3.

Hic

Hic me, dum trepidi crudelia limina linquunt
Immemores socii, vasto Cyclopis in antro
Deseruere: Domus sanie, dapibusque cruentis
Intus opaca ingens —— ——

Paucis interjectis —— —— *Iacuitque per antrum*
Immensum; & mox
—— —— —— *cavo Polyphemus in antro.*

Polyphemum hunc, ut virum prudendentissimum celebrat Servius ad citat. Vergilii locum. Observatione dignissima est ejusdem Poëtæ relatio de Caci habitaculo, lib. 8.

Iam primum saxis suspensam hanc aspice rupem.
Disjectæ procul ut moles, desertaque montis
Stat domus, & scopuli ingentem traxere ruinam.
Heic spelunca fuit, vasto summota recessu
Semihominis Caci facies, quam dira tenebat
Solis inaccessam radiis. &c. —— —— ——
—— —— —— *Raptas saxo accultabat opaco.*

Et mox:

Reddidit una boum vocem, vastoque sub antro
Mugiit, & Caci spem custodita fefellit.
Hic vero Alcidæ furiis, exarserat atro
Felle dolor: rapit arma manu, nodisque gravatum
Robur, & aerii cursu petit ardua montis.
Turbatumque oculis; fugit ilicet ocior euro
Speluncamque petit, pedibus timor addidit alas
Vt sese inclusit, ruptisque immane catenis
Dejecit saxum ferro, quod & arte paterna.
Pendebat, fultosque emuniit obice postes.

Quanta arte aditus speluncæ hujus, occultatus fuerat, sequentia indicant; quæ Herculem ter quærendo fessum, in vallo resedisse dicunt:

Ecce furens animi aderat Tirinthius, omnemque
Accessum lustrant, huc ora ferebat & illuc,
Dentibus infrendens, ter totus fervidus ira
Lustrat Aventini montem, ter saxea tentat
Limina nequicquam, ter fessus vallo resedit. &c. &c.

Ad hanc de Caco Vergilii relationem, sequentia notavit Servius: *Cacus secundum fabulam Vulcani filius fuit, ore ignem ac fumum vomens quia vicinia omnia populabatur. Veritas tamen secundum Philologos & historicos hoc habet: hunc fuisse Evandri nequissimum servum ac furem.* Novimus autem malum a Græ-

cis κακὸν dici, quem ita Arcades illo appellabant tempore; postea translato accentu Cacus dictus, ut ἑλίνη Helena. Ignem autem dictus est vomere, quod agros igne populabatur. Hunc soror sua ejusdem nominis prodidit: unde etiam sacellum meruit, in quo ei per virgines vestæ sacrificabatur. Hæc Servius, quæ satis indicant hunc Cacum in spelunca quadam montis delituisse, cum etiam proditus à Sorore dicatur. Quantum incommodi Arcadibus attulerit, hoc ipsum argumento est, quod sorori etiam ob proditionem, sacellum exstructum fuerit, in quo illi sacrificatum a Vestalibus. De Caco videri potest Livius lib. 1. cap. 7. Solinus cap. 3. Pygmæorum domicilia cavernas fuisse ex Aristotele refert Plinius hist. Nat. lib. 7. cap. 2. De speluncis ejusmodi ad inhabitandum aptis, primus liber Regum aliquoties loquitur. Videri etiam potest Olai Trygvæsons historia & Bremensis de situ Scandinaviæ.

Sueirnin mælti, þatta var vel giefid, oc skal eg allan hug à leggia ad þitt mal gange fram) Familiaris admodum fit Hersaudus Sindri pygmæi filius, munere à Thorstano accepto; verissimum autem Nostro seculo.

Munera crede mihi, placant hominesque Deosque,
Placatur donis Iupiter ipse datis. Ovid. de arte.

Þott eg visse eg liete lijfed, þa vil eg þad so heldur enn flya ad oreyndu) Elegans est proverb. vetus in Olofs Sagu c. 154. *Er gott heilum vagni heim at aka.* h. e. consultissimum est, curru adhuc integro domum redire; Sed patris sui fortitudinem. c. 2. in auctore Nostro egregie imitatur Thorsteinus, & quamvis periculosissimam ipsi fore pugnam cum Otulfaxo, Sindre pygmæus prædiceret; se tamen mori libentius velle, quam fugere & contra, hostem non audere respondit. In re pari elegans est responsum Bosi in Herauds Sagu cap. VI. *Ecki geingr ilt til als, sagdi Bosi, oc verdir eingin frægur af aungo: eru þeir margir hlutir, sem opt snuast til hamingiu, þo haskasamlega sieu stafnader.* h. e. Non omnis res malum sortitur exitum, inquit Bose, audendo fama acquiritur: plurimaque fœlicissime eveniunt, quæ periculosissima prius visa sunt.

Legg eg þad til med þier) Hoc stratagema ubique in veterum monumentis legitur, quod navale bellum habituri, depositis rebus omnibus quæ navibus inerant; illas iterum lignis, & lapidibus, oneraverint; cum naves scilicet parvæ essent,

essent, nec magnum strepitum admittebant, nisi pondus aliquod æqu librium teneret.

Þu skalt nefna mig á nafn, ef Þier Þickir nokut a bresta) Dira veterum magia hoc loco quoque indicatur, quod nominatus, vel in mentem solum revocatus Sindre, auxilio venire poterat. Sequenti itaque capite in profundo maris, pene superatus pessimeque constitutus Thorstanus, *huad mun mier i annan tijma meira thorf á thier Sindre duergur, enn nu?* h.e. quo alio tempore magis inquit auxilio tuo Sindre pygmeæ indigerem? auxiliumque eo ipso momento expertus est. Sic & cap. 25. in vincula conjectus mortique destinatus â Ioklo, in auxilium vocatus venit Sindre. Paria in Saxone lib. v. *Quorum Ericus insidiose expergefactus accursu, cum imminentes capiti gladios suspexisset, dicto novercæ nomine, quod olim inter pericula nuncupare jussus fuerat, promptum necessitatis remedium expertus est. Clypeus enim ejus, qui sublimis è trabe pendebat, illico in eum collapsus, inermes corpus quasi de industria, ne à latronibus confoderetur obtexit. At ille fortuna haud frustra usus est.* &c. In Vlfs Vggasonar Sagu Bialfe, frater aniculæ Skramæ, nominatus ab Ario & Vlfo, ter ipsis auxilio venisse dicitur, Sic Bialfe opem suam offert: *nefnit mik ef yckur liggur lit á*, i.e. Nominate me si auxilio aliquo indigetis, *bliop kall undir hanum med miklu adi, so Vlfr vard orku vana fyri honum, hlaut flest up ad ganga fyri honum badi fast oc laust, Þar til ad Vlfr datt, oc ætladi kall at bita hanum á barkan: Þa sagdi Vlfr nu villde eg ad Bialfe kiæme: I Þui vard jøtunin riktur ofann ad hanum, so Vlfr vard ofan á.* Vlfs Vggasonar Sagu. h.e. Impetum in illum acerrimum fecit Senex, adeo ut vires Vlfo deficerent: omnia quæ aderant frangebantur, donec Vlfus in terram decideret, cogitabatque Senex, morsu guttur ipsius lacerare: dicebat itaque Vlfus, jam vellem Bialfus adsset; illoque ipso momento detrahebatur ipsi gigas, Vlfusque superior jacuit Paucis interjectis eadem historia. *Tokust Þeir Arius oc tuskudust leyngi: Garmr ferdi hann Þa nidur ad botne oc ætladi ad bita hann á barkan. Arius malti, aldrey hefe mier megri leygid á Bialfa enn nu. I Þui var tekid i fætei nar a Garme, oc var hann rycktur ofann af Ario,* h. e. Luctabatur deinde diu cum Ario: Gar-

Garmus ipſum ad fundum egit, cogitabatque morſu guttur ipſius frangere. Non alio tempore mihi magis neceſſarium fuit auxilium Bialfi dicebat Artus. Illo ipſo momento pedes Garmi apprehenſi, detractuſque ab Ario fuit. Egregie hæc loca conveniunt Noſtro, qui ſequenti capite refert Ottulfaxum ad profundum maris egiſſe Thorſtanum, ibique voluiſſe morſu guttur ipſi prælindere: Thorſtanum autem Sindri auxilium invocaſſe, aſſecutumque fuiſſe. Admiranda hæc magia fuerat.

þad meli eg um fyri þier, ad miinat Dyſur ſie þier jafnan til fylgss) Sindre duergus Dearum ſuarum auxilium, ſocietatemque Thorſtano promittit. Diſa enim commune nomen omnium Dearum eſt: ut *þor-diis*, *Herdiis*, *Vig-diis*, *Aſdiis* &c. Hinc & *Diis-þing* nundinæ Upſalentes olim nomen ſortitæ: in memoriam enim Deæ Freijæ, Februario menſe (at Goy) facta fiebant & una dijudicabantur lites Vpſalæ, merceſque exponebantur, videatur Olofs Sagu major ca. 69. In hujus autem nominis derivatione ut plurimum impegerunt, docti quidam noſtræ gentis ſcriptores, nupero quodam commento ſeducti. In plurali Deæ Diſur dicuntur. Per has ipas Deas Sindri, quas Thorſtano comites promittit, nihil aliud intelligi exiſtimo, quam ſpiritus quoſdam familiares, quos ipſi cuſtodes allegavit; qui & ſectatori ſuo Sindre nunciare debebant, ſi quo auxilio Thorſtanus indigeret. Proverb. vetus eſt: *Ecki eru allar Diiſur daudar*. i. e. Non omne adhuc auxilium ſublatum eſt.

Cap. XXIII.

Vard madr fyri hvorre ör) Mirabile eſt quod omnis ſagitta Sindri pygmæi, aliquem attigerit occideritque, quod & arte magica perpetratum, credibile eſt; uti & illud, lapides omnes quos miſit Brennerus Senex, profundum petiiſſe, pluri maſque naves merſiſſe. Interim tamen de Vandalo quodam in Haralldi Gilles Sagu legitur: *var eirn ſa madur er ſkaut af boga, oc menn tokn bana af hvorri aur*. h. e. Arcu quidam jaculabatur, virumque quælibet ſagitta occidit.

Bitu à Ottulfaxa eyngin jarn) De Berſerkis qui dæmoniaca arte ſe munivere, apud antiquos ſcriptores ubique legitur: videantur Notæ ad Gautreks Sagu, Hervarar Sagu & quæ nos paſſim ad præſentem auctorem indicavimus: Id

notæ

notabile est prodigiosumque, quod gladius Angurvadal, qui adversus ejusmodi semidæmones, arte magica præparatus erat, victoriosissimusque semper fuit, huic tamen nihil officere potuit: sed adversus cultrum a Sindre duergo fabricatum, durare nequibat.

Faxe flock fyri bord oc i kaf) Exemplis referta est veterum historia, nandi artis Vrinatoriæque callentissimos septentrionales fuisse, illamque coluisse singulos qui militiam exercebant. In Nostro luctam habuisse Thorstanus & Ottulfaxus in profundo maris dicuntur; paria in Vils Vggasonar Sagu. In profundo maris loqvutus dicitur Thorstanus, quod & de Ottulfaxo refertur: In Vlfs Vggasonar Sagu, Bialfi auxilium in profundo expetivit Vlfus, obtinuitque. Vrinatoriam artem calluisse Gretterum Gretla cap. 55. & 61. refert. De Refnone & Refone videatur Gautreks Sagu cap. xi. de Asmundo & Grimmarò eadem cap. xxvi De Sigurdo Jorsalafarer. Sigurds Sagu. De Olao Trygvason Oddi Monachi fragmentum: Olofs Trygvasons Saugu & Snorro pag. 165. 179. De Sigurdo Slembe Harald Gilles Sagu. De eodem Inge & Eysteins Sagu. De Lucullo, quem & Vrinatoria arte usum existimo Florus lib. 3. cap. 5. *Sed fiduciam oppidanis resistendi, nuntius fecit, docens adventare Lucullum, qui horribile dictu, per medias hostium naves utre suspensus & pedibus iter adgubernans, videntibus procul quasi marina pistrix evaserat.* De Iulio Cæsare idem lib. 4. c. 2. *Mox in peninsulam Pharon subitus evasit: inde depulsus in maria mira felicitate ad proximam classem enatavit, relicto quidem in fluctibus paludamento, seu fato, seu consilio, ut illud ingruentibus hostium telis saxisque peteretur.* Incertus est Florus, fato an consilio paludamentum reliquerit; verum consilio id factum existimo: exempla enim reperiuntur apud Nostros scriptores, quosdam è veteribus non solum vestes sibi sub aqua natantes, sed etiam loricas detraxisse, ut ad natandum promptiores essent: quosdam vero natantes scuto se texisse, ut illud saltem fluctibus agi videretur. In hac arte quantum excelluerint Tyrii, florentissimus ille Alexandri Magni vitæ scriptor Qvintus Curtius, elegantissime nobis lib. 4. c. 3. exhibet; ubi ab Urinatoribus Tyriis, maxime delusum Alexandrum, sequentibus verbis memorat. *Nec Tyrii, quicquid ad impediendam molem excogitari poterat, segniter exequebantur. Præcipuum auxilium erat, qui procul hostium conspectu* *subi-*

subibant aquam, occultoque lapsu ad molem usque penetrabant; falcibus palmites arborum eminentium ad se trahentes; quæ ubi sequuta erant, pleraque secum in profundum dabant; tum levatos onere stipites truncosque arborum haud ægre moliebantur; deinde totum opus, quod stipitibus fuerat immixtum, fundamento lapso sequebatur. De Colan cognomento piscis, urinatore admirabili, Alex ab Alexandro Genial lib. 2. cap. 21. ex Ioviani Pontani relatione, quædam hac ordine narrat. *Patrum nostrorum memoria, Gatane homo fuisse traditur, cui nomen Colan inditum ferunt, cognomento piscis, singulari fato sive fortuna genitus. qui plus in aquis degere quam in terris visitare solebat, eumque diebus singulis, mare & aquas petere necessum habuisse: ibique natura vi consuetum degere consuesse; alioqui dicebat fore ut si ab aquis abesset diu, quasi respirare & ducere vitam nequiret, idque sui exitii mox causam fore asseverat.* &c. Vide auctorem, ubi acta & mors illius dum Vrinatoriam nimis audacter ad Siciliæ voragines exerceret. Vrinatoriæ artis exempla præclara multa extant, quæ longum foret adscribere. Vrinatoriam artem exerceri posse, in nautis quibusdam adhuc videmus, quibus arcana artis hujus parum tamen esse cognita credibile est. Illa qualia fuerint, ut artifices hujus, se in profundo diutissime sustinere possent ibidemque loqui, cum ex historiis veterum non instruamur, nobis referre arduum est. Illos qui margaritas in mari Indico colligunt, horarum aliquot spatio, maris profundum pererrare, Villman in itinerario suo refert: verum illos fungum oleo repletum ore gestare, in quem respirare possint, oleum autem ne fungus aquam recipiat prohibet: qua arte veteres non fuisse usos satis constat. de Vrinatorum arte videri potest Salmuth ad Panciroll. Tit. 21. de pyxide nautica. De Grettero Grettla. cap. LXV. Illum milliare Norrigicum natando emensum fuisse, ad quod arte tamen usus erat. *Þad var vika siovar sem skemst var til landz ur eynne; Grettir biost nu til suns og hafdi saulvodar kufl og gyrti sig i Brok; han liet sitia saman á sier fingrana.* h. e. Milliare unum patebat mare ubi angustissimum fretum, continentem inter & insulam illam. Gretterus se ad natandum præparavit, habebatque togam ê pellibus phocarum confectam, quam baltheo cinxit ad femoralia, digitosque colligari fecit. Togam istam ad natandum aptissimam fuisse satis constat; digitos quod colligaverit, factum videtur ut ad natandum tanto promptior fieret, manusque frigore non rigerent. Vide quoque Grettlam cap. 36, ubi paria,

So ad i iliar hanum var ad sia) Quanta festinatione Ottulfaxus se periculis subtraxerit, hæc verba exprimunt. Paria de Ogauto. cap. xv. leguntur. Iliar plantas pedum significat. Lioda ly: kel.

Hun var so fagur sem rus oc lilia,
Ofan fra hurfli oc alt til Ilia. h. e. pulchritudine par erat lilio rosæque, ab ipso vertice usque ad plantas pedum.

Var þui lijkast sem hualur rinne þar sem Faxi for) Magnitudinem Ottulfaxi & hic locus indicat, quod auctor dicit, ipsum natantem, balenæ magnitudinem repræsentasse.

CAP. XXIV.

Vil eg belldur vera herser oc skissast ecki vid þig) Vt amicitias coluerint veteres, quantique honores magnos existimaverint hic locus monstrat. Thorstanus enim majorem delectationem in amicitia fida, quam in honorum titulorumque splendore, ponebat, recusavitque ditionem amplam & Comitis titulum, modo convictu Beli frui liceret.

CAP. XXV.

Limafiord) Sinus Lymicus Colldingensi dictus, cujus ostium ad Alburgum ponit, sic in Haraldi Hardrades Sagu describitur. *Suo er hattad Limafyrdi; at þar er inn at fara sem mior ár ós, enn er in kiemur eftir firþinum, þa er sem mickit haf.* h. e. Ejusmodi sinus Lymicus est; ipsum ostium â parvo amne parum differt, cum autem in ipsum sinum perveneris, maris instar dilatatur.

Kiemur á þa stormur vedurs) Artem Ogauti illo mortuo Ioklum sibi retinuisse, hinc apparet; potuit enim ventum inimicis immittere, saccum forsan Ogauti de quo is ventos emittere solebat, ad ejusmodi usus sibi reservavit. Sed ut reliquis Magiæ deditis, ita & ipsi parum profuit sua ars, manum enim hac ipsa vice amisit, unde *Iokul einhente* dictus. Hoc admirabile, quod navim Drekan Ellidan, qui incantamentis præparatus fuerat, ut quo dirigeretur, ventus secundi illum proveherent, perhibente auctore Nostro c. 21. hic ventus ad insulam Bornholm etiam agere potuit: dicit tamen Noster, illam adversantem illuc actam. Sed periisse vim illam quam prius habuerat, postquam in possessionem Thorstani pervenerat, credibile est; is enim fidem huic arcano habere non poterat, cum nec alias legatur, illum ma-

giæ aliquid tribuisse; vide Hervar. Saugu cap. 16. & notas ad illam pag. 160. de gladio Tirfing, qui postquam alies fortitus erat dominos, evaginari etiam potuit, & humano sanguine non tingi, quod prius nunquam.

Hann blies upp lasin) Lunariam herbam hanc vim habere, ut qui illam ore tenuerit, halitu reserare feras possit, quidam volunt. Sed nec id fieri posse sine ritibus ac carminibus quibusdam magicis existimo.

Hallsade hann à voll til orostu) De hoc verbo vide Arngrim. Descript Island. ubi ab *hassol* illud deducit.

Hun tok sverdid Angurvadall) Mirari licet cum Thorstanus filium nomine *Fridþiof* habuerit, filiam tamen gladium *Angurvadal* accepisse. Sed veterum institutum erat, illis liberis res suas pretiosissimas relinquere, quos famam paterni nominis optime consecuturos sperabant: addit itaque auctor Noster, *Ok er margt à giætra manna fra benni komid.* h. e. illius progenies Clarissima fuit.

Gengu þa samman fatter med þeim) Pacta Thorstani cum Joklo; veterum bonitatem, innocentiam ac â fraude alienissimum animum, satis indicant: vix enim â fratre vel amicissimo quoque hoc exspectari jam liceat, si illum in re minima offenderis, quod persecutori suo summo Thorstanus vir antiquâ fide præstitit. Regnum enim quod justissimis armis cepit, ipsi reddidit; & pro amputata manu, hereditaria sua bona in Vplandia Norrigica dedit, omnesque injurias sibi illatas condonavit, ut verissime de illo prolata auctoris Nostri verba, existimari possint: *Þotte ollum monnum, Þorstein vara hinn fregaste oc hinn agiætaste, af þeim monnum er bonum lifdu sam tijda.* h. e. Thorstanus vir summus celeberrimusque illorum qui illa ætate vivebant, omnibus visus est. Quibus verbis Notas in illius historiam concludere placuit.

FINIS NOTARVM.



AUCTORES CITATI

Æthius
Andreæ Burei Descript. Sueō.
Anonymi satyra.
Amonymus Island. Poeta
Apostolavisor.
Apuleius.
Aristoteles.
Arngrimi Island Descript.
Athenæus.
Aubanus.
Augustinus.
Baptista Porta.
Baifius
Barclaij Satyricon.
Berneggeri Quæst.
Biorn Ioenson à Skardzà
Bremensis.
Brynolphus Suenonis
Burchardus Vormaciensis Episc.
Castellij Lexicon Medicum
Celsus
Sti. Canuti Histor.
Cicero.
Claudianus.
D. Clementis Recognitor. lib.
Cluverius.
Coldingensis descript. Daniæ
Cornelius Agrippa.
Cornelius Nepos.
Cronicon à Messenio edit.
Cubicularij Regis Galliæ statua Imperatorum
Curtius
De Laet
Edda Hafniæ edita,
Edda Mst.
Elmen-horstius in Apuleium
Eunapius Sardianus.
Evangel Marci.
Fabritius in Ovid
Festus.
Florus.
Fossius Bergensis Episcopus
Fragmenta ll. Antiq.
Gellius.
Genesis.
Gilbertus Cognatus in Lucian.
Grœnlandiæ Annales.
Grettla.
Gruteri discursus in Tacit.
Gudmund Illauga sons Saga
Galathings ll.
Hauksbook.
Hamelmannus.
Herodotus
Hieronymus Mercurialis
Horatius
Hornij histor. Philosoph.
Ioachimus Cammerarius de Generibus divinat.
Iohannes Magnus.
Iordnandus.
Iens Volfs Norrig. Illust.
Iustinus

Lactantius.
Laertius.
Laurenbergius
Langius.

Ostgoth. ll.
Visigoth. ll.
Stadæ ll.
Gulatingz ll.
Lioda Lyckel.
Livius.
Loccenius.
Lucanus
Lucianus.

Magnus Olavius.
Manzini Caius Seiani.
Marcellinus ad Augustinum
Marcgravius.
Maximus Tyrius.
Mela.
Naudæi Appologia
Olaus Magnus
Olai Verelij Notæ in Hervarar Saga, Gautreks & Hetraudz.
Olivarius ad Melam.
Olympiodorus.
Ovidius.
Pancirollus.
Paulus Varnefridi.
Petræi Cronicon
Petri Claudij descript. Norrig.
Plato

Plau-



